

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SPOR FARKINDALIĞI ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ VE
TOPLUMUN SPOR FARKINDALIKLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yalçın UYAR

**SPOR BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DOKTORA TEZİ**

**DANIŞMAN
Doç. Dr. Hakan SUNAY**

**ANKARA
2019**

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**SPOR FARKINDALIĞI ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ VE
TOPLUMUN SPOR FARKINDALIKLARININ
DEĞERLENDİRİLMESİ**

Yalçın UYAR

**SPOR BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
DOKTORA TEZİ**

**DANIŞMAN
Doç. Dr. Hakan SUNAY**

**ANKARA
2019**

Etik Beyan

Ankara Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Doktora tezi olarak hazırlayıp sunduğum, "Spor Farkındalığı Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Toplumun Spor Farkındalıklarının Değerlendirilmesi" başlıklı tez; bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan yazılmıştır. Tezimin hipotezi, tümüyle tez danışmanım ve bana aittir. Tezde yer alan deneysel çalışma, tarafımdan yapılmış olup; tüm cümleler ve yorumlar bana aittir.

Yukarıda belirtilen hususların doğruluğunu beyan ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı : Yalçın UAR

Tarih : 08 / 02 / 2019

İmza :

Kabul ve Onay

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Spor Bilimleri Anabilim Dalında
Yalçın UYAR tarafından hazırlanan
“Spor Farkındalığı Ölçeğinin
Geliştirilmesi ve Toplumun Spor Farkındalıklarının Değerlendirilmesi”
adlı tez çalışması, aşağıdaki jüri tarafından DOKTORA TEZİ olarak
OY BİRLİĞİ /OY ÇOKLUĞU ile kabul / ret edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 08 / 02 / 2019

İmza

Prof. Dr. Azmi YETİM
Gazi Üniversitesi
Jüri Başkanı

İmza

Prof. Dr. Gülfem ERSÖZ
Ankara Üniversitesi
Üye

İmza

Prof. Dr. Tekin ÇOLAKOĞLU
Gazi Üniversitesi
Üye

İmza

Doç. Dr. Hakan SUNAY
Ankara Üniversitesi
Üye

İmza

Doç. Dr. Velittin BALCI
Ankara Üniversitesi
Üye

Tez hakkında alınan jüri kararı, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Yönetim Kurulu tarafından onaylanmıştır.

İmza

Prof. Dr. Mehmet AKAN
Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

İÇİNDEKİLER

Etik Beyan	ii
Kabul ve Onay	iii
İçindekiler	iv
Önsöz	viii
Simgeler ve Kısaltmalar	ix
Şekiller	x
Çizelgeler	xi
1.GİRİŞ	1
1.1. Toplum	1
1.2. Toplum ve Spor	3
1.3. Spor ve Toplumsallaşma	8
1.4. Spor ve Bazı Toplumsal Kurumlar Arasındaki İlişkiler	11
1.5. Bir Sosyal Kurum Olarak Spor	12
1.6. Toplumsal Sınıflar ve Spor	15
1.6.1. Spor ve Aile	18
1.6.2. Spor ve Kültür	19
1.6.3. Spor ve Eğitim	22
1.6.4. Spor ve Ekonomi	25
1.6.5. Spor ve Siyaset	28
1.6.6. Spor ve Kitle İletişim Araçları	30
1.7. Farkındalık Kavramı	32
1.7.1. Farkındalık Tanımları	34
1.7.2. Farkındalığın Özellikleri	35
1.7.3. Farkındalığa Etki Eden Faktörler	38
1.7.4. Farkındalık Türleri	41

1.7.5. Farkındalık ve Tutum-Davranış İlişkisi	44
1.8. Spor Farkındalığı	47
1.9. Spor Farkındalığının İlişkilendirildiği Teoriler	48
1.9.1. Psikolojik Süreç Modeli	48
1.9.2. Bloom Taksonomisi	53
1.9.2.1. Bilişsel Alan	54
1.9.2.2. Duyuşsal Alan	57
1.9.2.3. Devinişsel Alan	59
1.10. İlgili Araştırmalar	61
1.10.1. Farkındalık ile ilgili Diğer Alanlarda Yapılmış Bazı Araştırmalar	62
1.10.2. Farkındalık ile ilgili Spor Alanıyla ilişkilendirilebilecek Bazı Araştırmalar	65
1.11. Araştırmanın Amacı	72
1.12. Problem	72
1.13. Alt Problemler	72
1.14. Denenceler	73
1.15. Sınırlılıklar	74
1.16. Operasyonel Tanımlar	74
1.17. Araştırmanın Önemi	75
2. GEREÇ ve YÖNTEM	77
2.1. Araştırmanın Modeli	77
2.2. Kuramsal Temel	77
2.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi	81
2.4. Madde Yazımı ve Ölçek Deneme Formunun Oluşturulması	84
2.5. Veri Toplama Süreci	88
2.5.1. Ölçek Deneme Formunun Uygulanması (Birinci Çalışma Grubu)	89
2.5.2. Ölçek Deneme Formunun Uygulanması (İkinci Çalışma Grubu)	92

2.5.3. Ölçek Nihai Formunun Uygulanması (Üçüncü Çalışma Grubu)	94
2.6. Verilerin Analizi	102
3. BULGULAR	105
3.1. Ölçek Geliştirmeye İlişkin Bulgular	106
3.2. Katılımcıların Bireysel Değişkenlere Göre Dağılımlarının İncelenmesi	117
3.3. Katılımcıların Ölçek Maddelerine Verdikleri Cevapların Dağılımlarının İncelenmesi	118
3.4. Katılımcıların Spor Farkındalığı, Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme ile Sosyal ve Bireysel Fayda Puanlarının Cinsiyete Göre Farkı	124
3.5. Katılımcıların Spor Farkındalığı, Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme ile Sosyal ve Bireysel Fayda Puanlarının Yaşa Göre Farkı	125
3.6. Katılımcıların Spor Farkındalığı, Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme ile Sosyal ve Bireysel Fayda Puanlarının Mesleğe Göre Farkı	126
3.7. Katılımcıların Spor Farkındalığı, Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme ile Sosyal ve Bireysel Fayda Puanlarının Eğitim Durumuna Göre Farkı	128
3.8. Katılımcıların Spor Farkındalığı, Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme ile Sosyal ve Bireysel Fayda Puanlarının Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Farkı	130
3.9. Katılımcıların Spor Farkındalığı, Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme ile Sosyal ve Bireysel Fayda Puanlarının Gelir Düzeyine Göre Farkı	132
3.10. Katılımcıların Spor Farkındalığı, Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme ile Sosyal ve Bireysel Fayda Puanlarının Spora İlgili Düzeyine Göre Farkı	134
3.11. Katılımcıların Spor Farkındalığı, Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme ile Sosyal ve Bireysel Fayda Puanlarının Ailede Sporla Uğraşan Birey Olma Durumuna Göre Farkı	136

4. TARTIŞMA	138
5. SONUÇ ve ÖNERİLER	181
5.1. Sonuçlar	181
5.2. Öneriler	190
ÖZET	192
SUMMARY	194
KAYNAKLAR	196
EKLER	220
Ek-1. Etik Kurul Onayı	220
Ek-2. Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu	221
Ek-3. Spor Farkındalığı Ölçeği Kompozisyon Formu	223
Ek-4. Spor Farkındalığı Ölçeği	224
Ek-5. İzin Yazıları	226
ÖZGEÇMİŞ	263

ÖNSÖZ

Bu çalışma ‘‘Spor Farkındalığı’’ ölçeğinin geliştirilmesi ve geliştirilen ölçek vasıtasıyla toplumun spor farkındalıklarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu doğrultuda, çalışma sonucunda geliştirilen ölçek, elde edilen bulgu ve yorumlamaların, sporda farkındalık ve spor yoluyla farkındalık amacıyla yapılan çalışma ve etkinliklere faydalı olması beklenmektedir.

Doktora eğitimim süresince tez danışmanlığımı üstlenerek çalışmamın her aşamasında bilgisini, tecrübesini, zamanını ve yardımlarını benden esirgemeyen ve yol gösteren değerli hocam Doç. Dr. Hakan SUNAY’a,

tez konusunun ortaya çıkışında, yapılandırılmasında ve bu duruma gelmesinde kıymetli zamanını ayırarak, her defasında tüm içtenliğiyle beni sabırla dinleyen ve cesaretlendiren değerli hocam Doç. Dr. Velittin BALCI’ya,

doktora öğrenimim süresince yapıcı ve hoşgörölü tavırlarıyla birikim ve tecrübelerini benimle paylaşan değerli hocam Prof. Dr. Azmi YETİM’e,

tez aşamasında karşılaştığım zorlukların çözümünde tecrübe ve uzmanlığıyla bana yol gösteren ve kolaylık sağlayan değerli hocam Prof. Dr. Gülfem ERSÖZ’e

tezimin her aşamasında olumlu yaklaşımları ve bilimsel birikimiyle benden hiçbir yardımı esirgemeyen değerli hocam Doç. Dr. Oğuz ÖZBEK’e,

doktora öğrenimim süresince destek ve katkılarıyla her zaman yanımda olan çalışma arkadaşlarım; Arş. Gör. Övünç ERDEVECİLER, Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Atlı, Dr. Öğr. Üyesi Bereket KÖSE, Arş. Gör. Erdem AYYILDIZ, Arş. Gör. Mehmet GÜLÜ, Arş. Gör. Dr. Hidayet Süha YÜKSEL, Arş. Gör. Dr. Özkan GÜLER, Arş. Gör. Hakan KARABIYIK, Arş. Gör. Raci KARAYİĞİT, Arş. Gör. Erdem ÇAKALOĞLU, Arş. Gör. Burak Çağlar YAŞLI, Arş. Gör. Göktuğ ERTETİK ve kardeşim Hamza UYAR’a,

doktora öğrenimim süresince 2211/A Genel Yurtiçi Doktora Burs Programı kapsamında eğitimime katkı sağlayan TUBİTAK’a,

son olarak; haklarını asla ödeyemeyeceğim annem ve babam’a

Sonsuz Minnet ve Teşekkürlerimi Sunarım.

SİMGELER VE KISALTMALAR

IOC	Uluslararası Olimpiyat Komitesi
BESYO	Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
SF	Spor Farkındalığı
SFÖ	Spor Farkındalığı Ölçeği
SBBAE	Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme
SBF	Sosyal ve Bireysel Fayda
PCM	Psikolojik Süreç Modeli
TDK	Türk Dil Kurumu
M.Ö.	Milattan Önce
M.S.	Milattan Sonra
NCAA	Amerikan Ulusal Üniversite Sporları Birliği
ALS	Amyotrofik Lateral Skleroz Hastalığı
GSB	Gençlik Spor Bakanlığı
SGM	Spor Genel Müdürlüğü
DFA	Doğrulayıcı Faktör Analizi
AFA	Açımlayıcı Faktör Analizi
LSD	En Düşük Anlamlı Fark
TUİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TBA	Temel Bileşenler Analizi
RMSEA	Yaklaşık Hataların Ortalamaların Karekökü
GFI	Uyum İyiliği İndeksi
SRMR	Standartlaştırılmış Ortalama Hataların Karekökü
CFI	Karşılaştırmalı Uyum İndeksi
NNFI	Normsuz Uyum İndeksi

ŞEKİLLER

Şekil 1.1. Psikolojik Süreç Modeli (PCM) Bireyin Sporla İlgili	
Psikolojik Bağlantı Şeması	50
Şekil 1.2. Spor Farkındalığının Sosyal Süreçleri	52
Şekil 1.3. Bloom Taksonomisinin Alanları	54
Şekil 2.1. Psikolojik Süreç Modeli	78
Şekil 2.2. Bloom Taksonomisi	80
Şekil 2.3. Spor Farkındalığı Ölçeğinin Geliştirilme ve Uygulanma	
Aşamaları Şeması	83
Şekil 3.1. Yamaç-Birikinti Grafiği	106
Şekil 3.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi Yol Diyagramı	114
Şekil 3.3. Doğrulayıcı Faktör Analizi Yol Diyagramı	115

ÇİZELGELER

Çizelge 2.1. Ölçek Değerleri	88
Çizelge 2.2. Cinsiyete Göre Dağılım	89
Çizelge 2.3. Yaşa Göre Dağılım	90
Çizelge 2.4. Eğitim Durumuna Göre Dağılım	90
Çizelge 2.5. Spora İlgili Düzeyine Göre Dağılım	91
Çizelge 2.6. Ailesinde Sporla Uğraşan Birey Olma Durumuna Göre Dağılım	91
Çizelge 2.7. Cinsiyete Göre Dağılım	92
Çizelge 2.8. Yaşa Göre Dağılım	93
Çizelge 2.9. Eğitim Durumuna Göre Dağılım	93
Çizelge 2.10. Spora İlgili Düzeyine Göre Dağılım	94
Çizelge 2.11. Ailesinde Sporla Uğraşan Birey Olma Durumuna Göre Dağılım	94
Çizelge 2.12. Cinsiyete Göre Dağılım	95
Çizelge 2.13. Yaşa Göre Dağılım	95
Çizelge 2.14. Mesleğe Göre Dağılım	96
Çizelge 2.15. Eğitim Durumuna Göre Dağılım	97
Çizelge 2.16. Ailesinde Sporla Uğraşan Birey Olma Durumuna Göre Dağılım	97
Çizelge 2.17. Spora İlgili Düzeyine Göre Dağılım	98
Çizelge 2.18. Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Dağılım	99
Çizelge 2.19. Aylık Gelir Düzeyine Göre Dağılım	99
Çizelge 2.20. Doğrulayıcı Faktör Analizinde Kullanılan Syntax	103
Çizelge 2.21. Toplam Puanlara İlişkin Betimsel İstatistikler	104
Çizelge 3.1. Kaiser Meyer Olkin ve Bartlett Küresellik Testi Sonuçları	106
Çizelge 3.2. Maddelere İlişkin Ortak Varyans Değerleri	108

Çizelge 3.3. Faktörlere İlişkin Özdeğerler ve Açıklanan Varyans Yüzdeleri	109
Çizelge 3.4. Spor Farkındalığı Ölçeği'nin Faktör Deseni	111
Çizelge 3.5. Ölçeğin Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayıları	112
Çizelge 3.6. Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayıları	116
Çizelge 3.7. Katılımcıların Bireysel Değişkenlere Göre Dağılımları	117
Çizelge 3.8. Katılımcıların Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme Alt Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevapların Dağılımları	119
Çizelge 3.9. Katılımcıların Sosyal ve Bireysel Fayda Alt Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevapların Dağılımları	122
Çizelge 3.10. Cinsiyete Göre Farklar	124
Çizelge 3.11. Yaş Durumuna İlişkin Betimsel İstatistikler	125
Çizelge 3.12. Yaş Durumuna Göre Farklar	126
Çizelge 3.13. Mesleğe Göre Betimsel İstatistikler	127
Çizelge 3.14. Mesleğe Göre Farklar	127
Çizelge 3.15. Eğitim Durumuna Göre Betimsel İstatistikler	129
Çizelge 3.16. Eğitim Durumuna Göre Farklar	129
Çizelge 3.17. Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Farklar	131
Çizelge 3.18. Gelir Düzeyine İlişkin Betimsel İstatistikler	132
Çizelge 3.19. Gelir Düzeyine Göre Farklar	132
Çizelge 3.20. Spora İlgili Düzeyine İlişkin Betimsel İstatistikler	134
Çizelge 3.21. Spora İlgili Düzeyine Göre Farklar	134
Çizelge 3.22. Ailede Sporla Uğraşan Birey Olma Durumuna Göre Farklar	136
Çizelge 5.1. Ölçeğin Geneli (SF) İçin Katılımcıların Spor Farkındalığı Düzeyleri	186
Çizelge 5.2. Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme (SBBAE) Boyutunda Katılımcıların Spor Farkındalığı Düzeyleri	187
Çizelge 5.3. Sosyal ve Bireysel Fayda (SF) Boyutunda Katılımcıların Spor Farkındalığı Düzeyleri	188

1. GİRİŞ

Bu bölümde, çalışma ile ilgili literatür bilgileri, kuramsal çerçeve ve çalışmanın ilişkilendirildiği teorilere yer verilmiştir.

1.1. Toplum

İnsanın varoluşu bazı zorunlu birliktelikleri de beraberinde getirmiştir. İnsanlar bilerek veya bilmeden toplulukları oluşturmuş ve bu oluşum onların bazı müştereklerde buluşmasını zorunlu kılmıştır (Katz ve Kahn, 1977, s:13).

Birey doğduğu andan itibaren kendisini bir toplum içinde bulur. Bir ailesi vardır ve zamanı gelince hayatını idame ettirmek için çeşitli kurumlarda çalışır. İnsan nerede doğarsa doğsun, nerede büyürse büyüsün hep bir toplumun üyesidir, o yalnız yaşayabilen yani tek başına yaşamayı sürdüren bir varlık değildir (Yetim, 2014). Aksine yaşantılarını sosyal ilişkilerler ağı içerisinde devam ettiren toplumsal varlıklardır (Öztürk,1998). Literatür incelendiğinde “toplum” terimi hakkında yapılmış birçok farklı tanıma rastlamak mümkündür. Giddens’e (2001) göre toplum, insanları ortak kültürel yapılarla birbirine bağlayan bütünleşik bir sosyal ilişkiler sistemidir. Diğer bir tanımda ise toplum, “sınırları belirli bir coğrafyada, ortak yaşam kültürü geliştirilmiş, tarih, kültür, zihniyet unsurlarında belirli ortak paydaları oluşturmuş ve kendini oraya ait hisseden insanlardan oluşmuş bir yapı” şeklinde ifade edilmektedir (Zencirkıran, 2016, s:3). Yetim’e (2014), göre ise, insanların bir arada yaşamalarından doğan topluluklardır. Cambridge sözlüğünde ise toplum, yapılması

gereken işlerin paylaşılması ve işlerin nasıl yapılacağı konusundaki kararları birlikte alan organize insan topluluğudur şeklinde tanımlanmaktadır (www.dictionary.cambridge.org). TDK sözlüğünde ise, “aynı toprak parçası üzerinde bir arada yaşayan ve temel çıkarlarını sağlamak için iş birliği yapan insanların tümü” olarak tanımlanmıştır (www.tdk.gov.tr). Yukarıdaki tanımların ortak noktalarına bakıldığında, ortak kültürel değerler paydasında, temel çıkarlar gözetilerek, belirli bir iş bölümünü paylaşan büyük insan gruplarının toplum kelimesine karşılık geldiği söylenebilir. Durkheim’agöreinsanda iki ayrı taraf mevcuttur. Bunlardan ilki özünde bedeninin bulunduğu ve hareketle sınırlı olan bireysel varlık; diğeri ise toplumu temsil eden toplumsal varlıktır (Fields ve Fields, 1995, s:15). Yani Durkheim’a göre toplum olmadan insan eksik kalacaktır. Çünkü tek başına olan insan ortak kültür öğeleri oluşturamayacak, daha büyük işleri gerçekleştirmek için diğeri insanlarla işbirliği yapamayacaktır. Dolayısıyla nasıl ki insan olmadan toplum olamayacaksa, toplum olmadan da insanoğlunun gelişimi sınırlı kalacak, kültürel, bilimsel ve teknolojik kazanımlar gelecek nesillere aktarılamayacaktır.

İlk oluşumlarından itibaren toplumlar hayatlarını devam ettirebilmek için çeşitli aletler yapmış ve kullanmışlardır. Toplum tiplerini birbirinden ayırmak için temel alınan referans noktası, ekonomik faaliyetlerinin temelini oluşturan bu aletlerdir. Bu aletlerin yapımında kullanılan teknolojinin niteliğine göre ise toplumlar beş türde incelenir.

1. Avcı ve toplayıcı toplumlar
2. Göçebe ve bahçivan toplumlar
3. Tarım toplumları (Ziraatçı)
4. Sanayi (Endüstri) toplumları
5. Sanayi sonrası (Enformasyon) toplumları (Bahar, 2009, s:26).

Toplum, sosyolojinin en önemli uğraş alanlarından biridir ve sosyolojik araştırmaların da temelini oluşturur. Çünkü sosyolojinin ilgi alanını toplum oluşturmaktadır. Her insan, doğumdan itibaren belirli bir toplumun parçası

durumundadır. Bu nedenle insan ilişkileri, belirli bir toplum içerisinde cereyan etmektedir (Dever, 2010). İnsanlar "sosyal hayat alanı" üzerinde irili ufaklı pek çok sayıda sosyal grup içinde yaşamakta ve bunların hepsi de toplumun yapısını meydana getirmektedir (Yetim, 2000).

1.2. Toplum ve Spor

Toplumlar, büyük ölçüde insan yığınlarından oluşsa da asıl bu yığınları bir arada tutan bağlar (ortak çıkar ve amaçlar, dil, tarih, kültür, vatan sevgisi, inanç, milliyetçilik, ortak değerler örf ve adetler, spor yarışmaları vb.) çok önemlidir. Çünkü toplum başta insan unsuru olmak üzere maddi ve manevi tüm unsurları ile bir bütündür (Yetim, 2014). Eitzen (2005), sporu toplumun bir mikrokozmosu olarak tanımlamaktadır. Yani "sporun" insanların yaşam alanı olan toplumdaki tüm özelliklerin bir yansıması olduğunu vurgulamıştır. Dolayısıyla spor toplumdaki diğer yaygın kuruluşlar gibi finansal harcamaları olan, katılımcıları, seyircileri, filmleri, kitapları, karikatürleri, dergileri, gazeteleri, dökümanları, karikatürleri ve kendine özgü malzemeleriyle toplumda varolmaktadır (Öztürk,1998). Bu nedenle spor, günümüz toplumlarında yaygın ve etkin olarak kullanılan sosyal kurumların başında gelmektedir. Temel amacı; bireyin, sosyal fiziksel ve ruhsal olarak gelişimine yardım etmektir. Bunun yanında spor, çağdaş toplumu meydana getirmede en önemli sosyal olgudur (Yetim, 2000).

Geçmiş çağlardan günümüze gelene kadar spor birçok farklı aşamadan geçmiştir. Fiziksel görünümün güzelleştirilmesinden, yaşayış tarzına, seçkin sınıfların hoş vakit geçirme alışkanlıklarından, savaşlar için ordu ve halkın hazır tutulmasına kadar birçok uygulama bu aşamalar içerisinde sayılabilir. Sporun evrimine 1900'lü yıllarla beraber bilimsel araştırmalar da dahil olmuş, bu yıllar itibariyle sosyolojik yapının da değişime uğraması, sporun yukarıda sayılanlara ek olarak bir de ekonomik

kimlik kazanmasını sağlamıştır (Koruç ve Bayar, 1990). Spor, bireylerin hayatında olumlu gelişmelere katkı sağlarken toplumun da sağlıklı bir yapıya kavuşmasında, diğer sosyal kurumlarla ilişki kurarak toplumun bütünlüğü, çağdaşlaşması, tanınması ve gelişmesine katkı sağlayan sosyal bir olgudur (Yetim, 2000). Bu nedenle genel niteliği itibarıyla spor faaliyetleri savaşa hazırlık olmaktan çıkmış, ulusların kültürel temas olanaklarını geliştiren, uluslararası sorunları giderici, ulusları birbirine yaklaştırmaya bir karakter kazanmıştır. Bu barışçı karakteri ile spor faaliyetleri adeta vazgeçilmez bir etkinlik haline gelmiştir. Nitekim artık spor, günümüzde toplumsal bir karakter kazanmış ve sosyologlarca birçok açıdan incelenmeye devam etmektedir (Sunay, 2017). Bugün dünyada hemen her devlet toplum için sporun önemini ve değeri bilmekte uluslararası ölçekteki organizasyonlarda yer almak ve başarılar kazanmak için büyük çaba sarf etmektedir (Öztürk, 1998).

Spor fert ve toplum ilişkilerini geliştirdiği gibi, toplumun yüceltilmesinde önemli bir araçtır. Gelişmiş toplumlar, sporu en önemli propaganda aracı olarak kabul etmişler ve dış ülkelerde kendilerini temsil edecek gençlerin en iyi şekilde yetiştirilmesi gereğine inanmışlardır (Yetim, 2016). Toplum ve spor arasındaki ilişkinin daha kolay anlaşılabilmesi için öncelikle sporun toplumsal yaşamda geçirdiği evreleri incelemek yerinde olacaktır. Çünkü dünya üzerinde yaşayan/yaşamış toplumların tarihsel süreçlerinin incelenmesi günümüzdeki durumlarını anlamak ve açıklamakta önemli referans kaynaklarıdır. Her toplumun kendine özgü örf, adet ve yaşayış biçimleri ilgili toplumun yapısını belirler. Her toplumun, kendine has kültür, örf ve adetleri vardır. Bu örf ve adetler toplumun yaşayış biçimi konusunda bazı ipuçlarını barındırır. Bu öğelere bakılarak toplumların değer yargıları ve duyarlılıkları da tespit edilebilir. Bu açıdan, eskiden ve şimdi hangi kültür ortamında hangi sporlar gelişmiş, spor nasıl bir görev üstlenmiş ve sporun ne gibi işlevleri olmuştur? Bu soruların yanıtları, kültür ve spor kavramlarının birbirleriyle olan etkileşimini açıklamamıza yardımcı olacaktır (Şahin,2003, s:3). Spor toplumdan bağımsız düşünülmemeyeceği gibi, aynı zamanda kendi içinde toplumla beraber değişen, dönüşen, başkalaşan bir yapıya sahiptir. Roma uygarlığından, Sanayi Devrimine kadar geçen süre içerisinde sporun geçirdiği aşamaları incelediğimizde dikkat çekici olan

nokta sporun boş zaman ile olan bağlantısı sonucunda sportif uğraşların farklılaşması ve kültürel bir değişim geçirmesidir (Talimciler, 2010). Tüm spor otoriteleri tarafından olimpiyatlar dünyanın en eski spor organizasyonunun olarak kabul edilmektedir. Bu nedenle olimpiyat oyunlarının incelenmesi, sporun dünyadaki gelişimi hakkında da bilgi verebilecektir (Sunay, 2017). Olimpiyat oyunları ilk başladığında bu oyunlara sadece Anadolu'dan, Balkanlardan ve Ege adalarından gelen özgür Helenler katılmaktaydı. Zamanla aynı kültürel öğeleri taşıyan aynı tanrılara inanan Helenlerin Sicilya, İtalya, Akdeniz kıyıları ve Kuzey Afrika'ya yaptıkları göçler neticesinde bu oyunların ünü artmış, M.Ö. 776 - M.S. 393 yılları arasında bu coğrafyaların en önemli toplumsal ve kültürel etkinliği haline almıştır (Scambler, 2005, s:9). Oyunlara o kadar önem veriliyordu ki oyunların yapılacağı kente oyunlar öncesinde silah sokmak yasaklanır, idamlar ertelenirdi (Arscott, 2014, s:9). Klasik Olimpiyatlar yalnızca bir spor etkinliği değildir. Bunun arkasında ülkenin inanç ve kültür öğelerini barındıran unsurlara rastlamak mümkündür. Söylenceye göre Helen kültürünün en büyük tanrısı Zeus'u onurlandırmak için yapılan bu etkinlikler, bir müddet sonra aralarında sürekli husumet ve çatışma bulunan Yunan site devletlerinin savaş provası olarak kabul edilmiş ve bu amaçla yarışmalara hazırlıklar yapılmıştır. Diğer bir açıdan bakıldığında ise bu oyunlar birleşik Yunan devleti kurmak ve aradaki husumetleri gidermek için dini, toplumsal ve kültürel bir öğe olarak kullanılmıştır. Sadece özgür Yunanlılar'ın katılabildiği oyunları kadınların izlemesi ise yasaktı. Bir başka deyişle klasik Olimpiyatlar aynı ırka mensup Yunanlılar'ı birbirine kaynaştırmak için kullanılan ortak bir toplumsal değer olarak kullanılmıştır (Koryürek, 2003, s:8). M.Ö. 776'dan M.S. 392 yılına kadar dörder yıllık aralarla 292 defa yapılan ve 1168 yıl devam eden Olimpia'nın organize ediliş sebepleri olarak, dini, siyasi, sosyal ve kültürel konuları sayılabilir (Karaküçük, 1989, s:2). Yunan site devletlerinin yaşadığı gerileme ve çöküş süreci olimpiyatların da bozulmasına neden olmuştur. Ortaya çıkan bu durum yeni toplumsal ilişki ağlarıyla birlikte yeni bir spor örgütlenmesinin oluşmasına da zemin hazırlamıştır (Talimciler, 2010). Daha sonra oyunlar, kademeli olarak Romalıların Yunanistan'daki güçlerini arttırdıkça etkisini kaybetmeye başlamıştır. Romalıların M.Ö. II. yüzyılda Yunanistan'a tamamen hâkim olmaları ile de oyunların kurallarında değişiklikler yapılmış, Roma'nın zamanla spora eğlence olarak bakmasıyla olimpiyatların kalite ve değeri de azaltmıştır (Sunay, 2017). Bu durumu takiben Roma

İmparatorluğu döneminde en fazla insanların birbirlerini öldürdükleri arenalar gelişmiştir (Çaha, 1999). Savaşçı bir toplum olan Roma'da Olimpiyatların yerini gladyatör dövüşleri almış, tüm halka açık olan bu etkinliklerde ise genellikle köleler ve esirler dövüştürülmüştür (Uzunaslın, 2005). Yunan toplumunun tam tersine farklı bir vatandaşlık ve eğitim anlayışına sahip Roma uygarlığında spor ve sportif etkinlikler şekil değiştirmiştir. Spor müsabakaları Roma'da, Yunanlılar'daki atletik yarışmaların aksine yerini acımasız gösteri ve eğlencelere bırakmıştır (Scambler, 2005, s:9). Yunan toplumunda sadece özgür vatandaşlar spora katılırken, Roma'da esir ve köleler, Yunan toplumunda kadınların spor etkinliklerini izlemeleri yasakken, Roma'da oyunlar tüm halka açık şekilde yapılmıştır. Antik Yunan ve Roma toplumlarının yanı sıra diğer ülkelerde de çeşitli toplumlar sporu dinsel öğeler ve savaşa yönelik beden eğitimi anlayışı içerisinde sürdürmüşlerdir. Etiler tanrıları şerefine ibadetle idman arası yarışmalar düzenlemişlerdir. Vücut eğitimi Mısır'da yüksek tabakadan insanların eğitim planlarında önemli bir yer tutmuştur. Perslerde soylu sınıfın çocuklarının eğitiminde ise askeri yanı ağır basan eğitimlere yer verilmiştir (Gür, 1979). Sporun Antik Yunandan başlayan ve diğer toplumlarla birlikte devam eden yolculuğunun farklı bir aşamaya geçmesine neden olan etmen sanayi devrimi olmuştur. İlk etkileri İngiltere'de görülmeye başlanan sanayi devrimiyle birlikte toplumsal yaşama ait pek çok şeyde değişimler olduğu gibi sporda da köklü değişimler yaşanmıştır (Talimciler, 2010).

Sanayi devrimiyle birlikte ortaya çıkan toplumsal yapının en fazla göze çarpan özelliği kolektif bir yapıya sahip olmalarıydı. Üretim mekanizmalarının kontrolü altındaki bu toplumsal yapı, kırsal kesimlerden, büyük kentlere göç etmiş ve burada yüzyıllardır aileleri sayesinde ya da mesleklerinden edindikleri kimliksel yapılarını yitirerek anonim bir yapıya evrilmiştir. Bu durum yeni bir yaşayış tarzı ve yeni bir toplumsal yapının oluşmasını sağlamıştır (Çaha, 1999 ve Oskay, 2010). Dünyanın ilk spor takımlarının kuruluşuyla kimlik edinme arayışı içerisinde olan kitlelerin aynı dönemlere rastlaması tesadüf değildir. Spor tarihinin ilk profesyonel sporcu, seyirci ve takımları sanayi devriminin gerçekleştiği İngiltere'nin kömür ocakları ile fabrikalarından çıkmıştır (Talimciler, 2005). Arsenal (Kraliyet Silah ve Cephe

fabrikası), West Ham United (Thames Demir İşletmeleri), Manchester United (Demiryolları), Southampton (Woolston Tersanesi), Sheffield United (Sheffield bıçak üreticileri) işçiler tarafından kurulan takımların başında gelmektedir (Bambery, 2002). İşçi teşkilatları bu değişime ve gelişmeler sayesinde sporun örgütlü bir yapı haline gelmesini hızlandırmış, aynı zamanda da işçi teşkilatlarının yasal zemininin hazırlanmasına katkı sağlamıştır (Şahin ve Tunçkol, 2010). Spor, Sanayi Devrimiyle birlikte sosyolojik olarak farklı bir boyuta taşınmış, modern olimpiyatların tüm dünyada kabul görmesiyle birlikte de yeni bir evreye geçiş yapmıştır.

İlk defa 1896 yılında Atina'da başlayan Modern Olimpiyatların amacı; insanın dengeli gelişimini sağlamak, cinsiyet ve yaşa bakmaksızın herkese spor yapma olanağı sağlamak, dünya üzerinde yaşayan tüm halkların eşitlik, sevgi, dostluk ve barış içerisinde daha güzel bir dünya için yarışmasıdır. İlk etapta bu amaçlar doğrultusunda yapılan Olimpiyatlar zamanla bu ilkelerden uzaklaşmış, siyasi erklerin rant elde etme çabalarına dönüşmüş ve asli amaçlarından uzaklaşarak olimpiyat ruhuna zarar vermiştir (Özdilek ve ark., 2003 ve Sunay, 2010). Zamanla ticari bir mala dönüşen ve güç gösterilerinin simgesi haline gelen organizasyon, ülkeler açısından kendi içerisinde yeni bir rekabet unsurunu da beraberinde getirmiştir. Olimpiyatların ekonomik olarak büyük getiri potansiyeli olduğunun keşfedilmesi medyanın da işe dahil olmasını beraberinde getirmiştir. Bugün olimpiyatlar, basit bir spor organizasyonundan öte, milyarlarca insanı kendine çekme potansiyeline sahip bir küresel gösteri halini almıştır (Talimciler, 2010).

Görüldüğü gibi her toplum kendi yaşayış ve kültürel değer yargıları çerçevesinde spora bakış açısı geliştirmiş, sporun toplumdaki yeri sporun yapılma amacına göre şekillenmiştir. Her ne şekil ve amaçla olursa olsun spor, hemen her toplumda değişmez bir kültür ögesi olarak yerini almayı başarmıştır.

1.3. Spor ve Toplumsallaşma

Her birey, fizyolojik bir varlık olduğu gibi aynı zamanda da toplumsal bir kimlik taşır. Ayrıca bir kültür içerisinde doğup büyümesi nedeniyle, yetiştiği toplumun da özünü yansıtır. Burada esas nokta insanın varlığıdır. Çünkü hem kültür hem de toplum insanla beraber var olur. İnsanlar belirli bir çevre içerisinde doğar ve toplumsal kimliğini bu çevrede edinir. Bu çevrenin yaşayış tarzı ve gerekli davranış kalıpları bireyler vasıtasıyla kişiye kazandırılır. Bu donanımların bireye aktarılmasıyla kişi, o toplumun bir parçası olmaya hazır hale gelir (Yetim, 2014). Toplumsallaşma sürecinde insanlar arası etkileşimle birlikte bireyin çevresindeki maddi varlıklara da uyum sağlaması ele alınır. İnsanı diğer canlılardan ayıran niteliklerden biri de düşünmesi ve toplumla etkileşimidir. Toplumsallaşma kişinin doğumundan ölümüne kadar hayatın tüm aşamalarında devam eden uzun bir süreçtir. Bu süreçte birey, insan olmanın beraberinde getirdiği vasıfların yanı sıra yaşadığı kültür ve toplumla da etkileşim içerisinde olarak kendi rol ve görevlerini öğrenir. Bu deneyimler sonucu kişilik oluşur. Kişiliğin oluşmasında en önemli etkenlerden biri çevredir. Sosyal deneyim olmadan kişilik gelişmez (Bahar, 2009, s:53). Toplumsallaşma, her insan için önemli bir süreçtir. Toplumsallaşma her bireyin yaşamında önemli bir yer kaplar. Çünkü insan bu süreçte toplumun yapısına dair yeni bilgiler öğrenmekte ve toplum içerisindeki hal ve tavırlarının nasıl olması gerektiğine dair fikir edinmektedir (Dever, 2010).

Toplumsallaşma (socialization) kelimesine etimolojik olarak bakıldığında Latince “socialis” kökeninden geldiği, dost, arkadaş anlamlarındaki “socius” ve toplum, işbirliği anlamlarındaki “societas” kelimelerinden türetildiği söylenmektedir (Brezinka, 1994, s:5). Toplumsallaşma, bireylerin toplum içerisinde var olan norm ve değerler sistemine uyması için öğretilen ve süreklilik arz eden sistematik bir süreçtir (Craig ve Mellor, 2010). Bireyin sosyal yaşam ve kültürle bütünleşmesini, yaşadığı topluma ait hissetmesini sağlayan bir sistemdir (Coakley, 1993). İnsan doğduğu andan itibaren toplumsal yaşama adım atar. Yaşadığı toplumun bir parçası olmak için

gözlemlediği insanlar gibi olmaya çalışır, onlarla etkileşime girerek bir toplumsal kimlik kazanmaya başlar (Kurt, 2012). Toplumsallaşmanın hem toplumsal bakımdan hem de bireysel bakımdan çeşitli sonuçları vardır. Bireysel bakımdan, fizyolojik bir yapıya sahip olan insan kişilik ve kimlik kazanır. Toplumsal bakımdan ise, topluma uyum süreci ve toplumda var olan gelenek, görenek ve adetlerin kuşaktan kuşağa aktarımı gerçekleşir. Bu sayede toplumda kuşaklar arasındaki bağ kopmamış ve devamlılık sağlanmış olur (Kaplan ve Çetinkaya, 2014).

Toplumsallaşma kurumları genellikle kültür kaynaklarıdır. Toplumda düzgün bir şekilde çalışabilmek için bilmemiz gerekenleri öğreten insanlar, gruplar ya da kurumlardır. Herhangi bir birey için toplumsallaşmanın en önemli temsilcileri, en çok saygı duyulan ve güvenilenlerdir. Başlıca toplumsallaşma kurumları aile, okul, akranlar, kitle iletişim araçları ve dindir. Bu kurumların ortak amacı kolektif olarak, kültürün bir nesilden diğerine aktarılmasıdır (Delaney ve Madigan 2015). Yetişkinler; bilgi, beceri ve deneyimlerini, yeni yetişmekte olan bireylere aktararak onlara bir nevi hocalık yapmaktadırlar. Toplumsallaşmanın birtakım özelliklerinden veya işlevlerinden söz etmemiz mümkündür:

- a) Toplumsallaşmanın ana amacı öncelikle bireye, tüm toplum tarafından benimsenmiş olan belli başlı davranış kalıplarını öğretmektir.
- b) Toplumsallaşma ile kişiye, sosyal yaşam içerisinde üstleneceği rol ve görevler öğretilir.
- c) Toplumsallaşma sürecinde kişiye toplumun değer yargıları, hedefleri ve idealleri öğretilir.
- d) Toplumsallaşma süreci içinde birey kişiliğini kazanmaktadır (Güven, 1999, s:162).

Spor ise, insan hayatının vazgeçilmez parçalarından biri ve toplumlarda bulunan en önemli ve etkili sosyal kurumlardan biridir. Sporun her bir unsuru da, toplumsal açıdan çok büyük öneme sahiptir (Delaney ve Madigan, 2015). Sporda toplumsallaşma, bireyin spora katılımı yoluyla, sosyal yaşamda yer alması için gerekli olan bilgi, değer ve normları öğreten ve pekiştiren bir süreçtir (Craig ve Mellor, 2010). Spor sadece bireyin fizyolojik olarak gelişimine katkı sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda toplumdaki sevgi ve hoşgörü gibi değerleri de içinde barındıran, ülkelerin uygarlık ve gelişmişlik göstergelerinden biri olarak kabul edilmektedir (Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı Spor Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2014). Spor, toplumda oluşması arzulanan birçok değer oluşmasına ve bu değerlerin devamlılığına katkı sağlamaktadır. Toplumda oluşması arzulanan bu değerler, hoşgörü, fadakarlık, adalet, güven gibi öğeleri içermektedir. Spor, bireylerin ve toplumun istikrarına, toplumsal kurum ve davranışların oluşumuna da yardımcı olur. Tüm insanlar, çocukluk döneminde oyun ve spor gibi etkinliklerle toplumsal rollerini ve görevlerini öğrenirler. Bu etkinlikler bireyin sağlıklı bir şekilde topluma adapte olmasını sağlar. Yetim'e göre (2014), oyun ve spor etkinliklerine katılım gösteren çocukların toplumsal ilişkileri öğrenmeleri ve topluma katkı sağlamaları daha kolay olmaktadır.

“Çocuğun temel gelişiminde zaten oyuna sınırsız ihtiyacı vardır. Organize edilmiş sportif oyunlar yoluyla çocukların hem kendi akranları ile bir arada olması sağlanır hem de kurallara ve kararlara uyma, yenme ve yenilmeyi hazmetme gibi deneyimler kazandırılır. Ancak bu organizasyonlarda çocuğun insani yönü ön plana çıkarılmalı, sporcu yanı geri planda tutulmalıdır. Böylece çocuk kendi vücudunu tanıma, fiziksel özelliklerinin farkına varma fırsatını elde eder. Kendinden daha çok iyi ve daha az iyi kişiler olduğunu fark eder. Daha az iyi olanları küçük görmemeyi, daha çok iyi olanları takdir etmeyi öğrenir. Bu deneyimler hayatı boyunca farklı konularda ve farklı koşullarda karşılaşacağı benzer durumlara uyumunu kolaylaştırır. Mutlu ve başarılı olmak için çalışırken kendine ve başkalarına zarar vermeden rekabet edebilir. Spor rekabetin en uygun koşullarda yaşanmasına olanak sağlar. Başkalarıyla ilişki kurma sosyal öğrenmenin temel koşuludur. Kişinin

yaşantısındaki ilişkilerin sayısı ve çeşitliliğinin artması onun toplumsallaşma derecesi ile ilgili bir fikir verebilir. Spor çalışmaları özellikle spor müsabakaları değişik okul ve kulüp elemanlarıyla farklı şehirlerin insanlarıyla, hatta uluslararası yarışmalar düşünüldüğünde farklı insanlarıyla temas kurulmasını sağlayan organizasyonlardır” (Öztürk, 1998).

Bunun yanında spor dallarının tamamı, birtakım kurallar çerçevesinde düzenlenir. Bu kurallara uyulmadığı sürece, yapılan faaliyetin spor olduğunu söylenemez. Bu nedenle bütün spor dallarında amaç, kurallar dâhilinde rakibe üstün gelmeye çalışmaktır. Bu noktada da, spor yapan bireylerde, kurallara uyma zorunluluğu bulunmaktadır. Eğer kurallara uyulmaz ve aksi yönde hareketler yapılırsa, birey, hakem tarafından oyun dışı bırakılır. Bu nedenle sporcu, spor süresince kurallara uymak zorunda olduğunu bilir ve bu yönde hareket eder. Sporun toplumsal işlevi bu noktada karşımıza çıkmaktadır. Spor yapılan süre boyunca spor kurallarına uyulması söz konusuysen, spor yapılmayan süre boyunca da birey, toplumsal kurallara uymak zorundadır. Toplumsal hayatta başarılı olabilmek amacıyla, birey kurallara uyması gerektiğini bilir. Eğer kurallara uyulmazsa, toplum tarafından dışlanacağını farkındadır. Burada spor yapan birey, spor kuralları ve hakem ile toplumsal kurallar ve hukuk kuralları arasında bir bağlantı kurmaktadır (Dever, 2010). Spor, insanın birçok farklı çevreden birçok farklı insanla tanışması ve bu insanlarla etkileşim halinde olmasını kolaylaştırması nedeniyle bireyin sosyalleşmesini kolaylaştıran bir olgudur. Ayrıca spor bu özelliği sayesinde, kişinin sosyal ve bireysel gelişimine de önemli katkılar sağlar (Yetim, 2014).

1.4. Spor ve Bazı Toplumsal Kurumlar Arasındaki İlişkiler

Toplumsal kurumlar görmüş oldukları işlevleri bakımından toplumsal yaşamın oluşması, örgütlenmesi, istikrarlı bir işleyişe kavuşması için zorunlu olan yapılardır. Kurumlar tıpkı içerisinde var ola geldikleri ya da vazgeçilmez birer parçası oldukları toplumsal yapıdaki değişimlerden etkilenirler, değişir, dönüşürler. Toplumsal kurumlar, toplumsal yapıyı oluşturan temel yapı taşları gibidirler. Toplumsal yapı ve toplumsal eylem bu kurumlar üzerinde ortaya çıkar ve organik bir devamlılığa kavuşur. Toplumlara anlama çabası, onun kurumlarını anlamak ve açıklamak çabası olmak zorundadır (Delibaş ve Yiğit, 2005, s:137).

Türkçede “kurmak fiilinden türeyen, eski dilde müessese kavramı ile eş anlamlı olan kurum kelimesi, bir şeyleri düzenli, devamlı ve kurallara uygun bir şekilde yapma metot ve yolları anlamına gelmektedir. Kurumlaşma, düzenli, dengeli ve bütünlük arz eden bir form ve yapının oluşması demektir” (Türkkahraman, 2009). Kurum kavramı belirli bir süreklilik içerisinde birbiriyle bağlantılı olarak düzenlemiş değer ve kuralların meydana getirdiği bir bütün olarak tanımlanmaktadır. Bir başka deyişle kurum, toplumun temel ihtiyaç ve faaliyetlerinin karşılanması amacıyla bir araya getirilmiş değer ve normlar bütünüdür (Fichter, 2000, s:119). Bu amaçları gerçekleştirme usulleri uzun dönem devam etmiş ve “süreklilik” kazanmıştır. Toplumsal kurumlar örgütlü yapılardır. Her toplumsal kurum bir diğeri ile ilişki içerisinde, ancak bir toplumsal kurumun kapsadığı alan bir başka kurum tarafından doldurulamaz (Aydın 2000, s:13).

1.5. Bir Sosyal Kurum Olarak Spor

Herbert Spencer toplumu yaşayan bir organizmaya benzeterek başlıca sosyal kurumları aile, din, politika, ekonomi ve eğitim olarak ifade etmiştir (Zgourides ve Zgourides, 2000, s:4). Sosyal kurumlar, her toplumun temel ihtiyaçlarını karşılamak için geliştirdiği araçları temsil eder. Spor toplumun zevk ve ihtiyaçlarını karşılamış,

günümüz modern toplumlarına büyük bir sosyal kurum olduğunu kabul ettirerek, toplumu çok yakından ilgilendiren belli davranışlar, kurallar, inançlar ve simgeler geliştirmiştir. Edwards (1973), sporu “laik, dindar bir kurum” olarak tanımlamaktadır. Laik bir kurum olarak, spor, o kültürde bulunan temel değerleri ve normları onaylayarak ve yeniden teyit ederek toplumda işlevsel, din dışı bir rol üstlenir. Spor bir toplumu, tutarlı bir inanç sistemi altında bir araya getiren bir dini törenin işlevsel eşdeğeri olarak hizmet edebilir. Sosyologlar genellikle bir sosyal sistemin nasıl çalıştığıyla ilgilenirler. Bir sosyal sistemi ayakta tutan değerler ise toplumsal normlar, roller ve statülerdir. Spor kurumu, sosyologlar tarafından analiz için mükemmel bir sistem sağlar. Çünkü spor kültürün aktarımında kurallar, kaideler ve ideolojik gerekçelerle karakterize edilir. Bir sosyal kurum olarak spor birçok genel niteliğe sahiptir.

Bir sosyal kurum olarak sporun temel özellikleri:

- 1- Hiyerarşik Sistem (Tabakalaşma); Bütün kurumlar, gruplar ve toplumlarda bir hiyerarşi (sıralama sistemi) vardır. Bu hiyerarşi genellikle değerler sistemine dayanır. Bir işletmede, çalışanın durumu bulunduğu pozisyona göre şekillenir (örneğin, bir başkan yardımcısı, giriş seviyesi çalışanından daha yüksek bir değere sahiptir). Sporda, “yetenekli” sporcular, diğer sporculara göre daha değerlidir. Bu nedenle de spor kendi içerisinde bir hiyerarşi barındırır.
- 2- Statü ve Roller (Organizasyonel / Yapısal Boyut); Takım içerisinde bir kişinin rolü o kişinin statüsüne göre belirlenir. Yıldız sporculardan her zaman en üst düzeyde performans göstermesi beklenir, ancak yıldız statüde olmayan sporcularda böyle bir beklenti içerisine girilmez. Kişinin statüsü, kişinin hiyerarşideki sosyal konumunu da yansıtır (örneğin, teknik direktör, antrenör, sporcu, takım yöneticisi, masör vb.).

3- Sosyal Kontrol (Ödül Verme, Cezalandırma ve Yaptırımlar); Sosyal kontrol, uyulması beklenen davranışları sürdürmek için tasarlanmış bir mekanizmadır. Spor, insan eylemlerini uyulması istenen kurallara uymaları için yönlendirir. Örneğin, bir antrenör, bir sporcunun antrenmana geç kalmasını, uyması gereken kurala uymadığı için cezalandırabilir ya da oyun sırasında kurallar ihlal edildiğinde, hakem kural ihlali yapan sporcuyu kural dahilinde bir yaptırımla cezalandırabilir.

4- Kurallar (Davranış Normları ve Beklentiler); Sosyal kontrol ihtiyacı, spordaki çok sayıda kuralın sonucudur. Bütün örgütler resmi olmayan kuralların yanı sıra sistemin nasıl işlediğini gösteren önceden yazılı olan resmi kurallara da sahiptir. Örneğin; Birleşik devletlerde, NCAA kolej sporcularının kumar oynama ve uyuşturucu kullanmaları resmi olarak yasaktır. Diğer yandan bir sporcunun hizmet ettiği kulübün adını kötüye çıkaracak eylemlerde bulunmaması gerektiği ise gayri resmi olan bir yasaktır ve sporcudan bunu bilmesi beklenir.

5- Spor Yoluyla Sosyal Hareketlilik: Sosyal hareketlilik, sosyal değişim içinde bulunan toplum hayatında, fertlerin yatay veya dikey olarak mensup oldukları bir sosyal sınıftan bir diğer sosyal sınıfa yükselmeleridir veya geçmeleridir. Eğer bir sporcu yaptığı sporu bıraktıktan sonra antrenörlüğe başlar ve bu değişiklik o kimsenin gelir seviyesi ve hayat tarzında fazla bir değişiklik yapmazsa, o kimse yatay hareketliliğe uğramış olmaktadır. Dikey hareketlilik ise daha ziyade sporu amatörce değil fakat, profesyonel olarak yapanlar için düşünülebilir. Çünkü, profesyonel bir sporcu için faaliyet gösterdiği spor dalı onun ana mesleğidir ve hayatını bu daldaki başarısı ile idame ettirecektir (Erkal, 1978, s:85).

Özetle, spor diğer tüm sosyal kurumlarla aynı özelliklere sahiptir ve bu nedenle kendi başına bir sosyal kurum olarak kabul edilmektedir (Delaney ve Madigan, 2015).

1.6. Toplumsal Sınıflar ve Spor

Toplumsal sınıf kavramı sosyolojide, grupların farklılıkları, gelirleri ve statüleri nedeniyle ayırt edici özelliklerini vurgulayan ekonomik faktörler aracılığıyla da belirli insan gruplarını tanımlamak için yaygın olarak kullanılan bir terimdir. (Craig ve Mellor, 2010). Toplumsal sınıflar, mevki, itibar, iktidar ve iktisadi farklılıkları kapsayan bir olgudur. Toplumsal sınıflar demografik olarak birçok faktörün etkisiyle yaşanan topluma ve döneme göre değişiklik gösterirler. Örneğin tarım toplumlarındaki sosyal sınıflar ile günümüz toplumlarının sosyal tabaka ve sınıfları birbirinden farklıdır (Sağlam, 2015). Toplumsal sınıf ya da tabakalaşma, toplumu oluşturan bireylerin hiyerarşik yapı içerisinde kategorize edildiği bir sistemdir (Macdonis, 2012). Bir başka tanımda ise, en genel anlamı ile bireyler ve grupların belirliveya genelleştirilmiş karakteristiklere göre aşağı ve yukarı statülere, rollere sahip ve sınıflara mensup olarak anlaşılmalrı, derecelendirilmeleri demektir (Gültekin ve Orcan, 2015).

Günümüz ekonomik sisteminin bir özelliği olarak, oldukça belirgin bir durumda olan sınıflaşmadan, tabakalaşmadan söz etmek mümkündür. Bu nedenle sınıflaşmadan söz etmek demek o toplum içerisindeki eşitsizliklere vurgu yapmak olarak da düşünülebilir. Günümüzde sınıflaşmayı belirleyici esas faktörlerden birisi ekonomik gelir düzeyidir. Bunun yanı sıra doğuştan gelen sınıf tipleri (kast sistemi) veya eğitim ile ortaya çıkan sınıflaşma düzeylerinden söz etmemiz de mümkündür. Toplumsal sınıf olgusu içerisinde bazı faktörler esas alınarak birey için bir statü belirlenmeye çalışılır. Bu düzey belirleme çalışması, toplumsal bilincin bir ürünüdür. Çünkü hangi durumda, hangi tabakanın bir parçası olunacağı, birey tarafından bilinmektedir ve bu durum herhangi biri tarafından yadsınmamaktadır (Dever, 2010). Günümüz modern toplumunda toplumsal sınıf kavramı, sosyal ve kültürel yapının yeniden üretiminin, sanayileşme etrafındaki şekillenmesinin ekonomik bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır (Craig ve Mellor, 2010).

Toplumsal sınıflaşma dünya da, mülkiyet (servet sahibi olma), güç (nüfuz sahibi olma) ve itibarın (mevki sahibi olma) eşitsiz dağılımına tekabül eder. Bu tabakalaşma, toplumun bölünmelerinin ve insanların sınıflandırılmasının temelini oluşturur (Zgourides ve Zgourides, 2000, s:27). Sosyal sınıfların ayrımı karmaşık bir yapı arz eder. Bu sınıflama belirli davranışlar, gereksinimler, değerler, normlar, motifler, ve zihniyetlere göre yapılır. Bu ölçütlerin her birinin farklı bir ağırlığı vardır ve bu da kendi içerisinde bir değerlendirme zorluğu barındırır. Ancak genel olarak kullanılan ölçütler “mesleki pozisyon, gelir, servet, güç, karar verme ve eğitim” olarak karşımıza çıkmaktır (Voigt, 1998, s:129).

Ayrıca toplumsal sınıflaşma dört önemli ilkeye dayanır;

- a. Toplumsal sınıflaşma bireysel farklılıkların bir yansıması değil, toplumun bir özelliğidir.
- b. Toplumsal sınıflaşma nesilden nesile taşınır.
- c. Sosyal sınıflaşma evrenseldir ancak yine de kendi içerisinde değişkenlik gösterir.
- d. Sosyal sınıflaşma sadece eşitsizliği değil, inançları da içerir (Macionis, 2012).

İnsanların hayat tarzları, ilgi alanları, davranış biçimleri toplumdan topluma değişiklik göstermektedir. Bireylerin yetiştiği toplumsal sınıfa göre hareket etmesi de sınıf bilincine işaret eder. Ancak küreselleşme ile birlikte, günümüz toplumlarında sınıfsal ayrımların azaldığı bugün hemen herkes tarafından kabul görmektedir (Öztürk,1998).

Sugden ve Tomlinson (2000), spor ve sosyal sınıf arasındaki ilişkinin kolay tanımlanabilir işaretleri olduğunu, buna örnek olarak ise boks gibi sporlarla uğraşan bireylerin her zaman sosyal tabakanın en alt noktasındaki sosyal gruplardan çıktıklarını söylemektedir. Bu kişilerin başarı ve dolayısıyla sonrasında kazandıkları para sayesinde sosyal düzende yükselen ve en yukarıdaki küçük elit gruba ait olan ayrıcalıklara sahip olabildiklerini ifade etmektedir (Craig ve Mellor, 2010). Ancak tarihin ilk dönemlerinden, sanayi devrimine kadar sporun toplumda sadece belirli bir zümrenin, grubun elinde olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Örneğin Asur ve Babilliler’de Kral ve yönetici sınıfına mensup kimselerin, halk üzerindeki etkilerini güçlendirmek için spor yaptıkları (Demirbolat, 1988), Yunanlılarda ise sadece özgür Yunanlıların spor yapmasına izin verildiği belirtilmektedir (Alpman, 2001). Bunun yanında 19. Yüzyıla kadar özellikle Britanya ve çevresinde spor yine toplumsal sınıfın en üst tabakasındaki elitler tarafından yapılmaya devam etmiştir. Örneğin, Britanya’daki Windsor Kalesi arazisinde bir polo maçına katılmak, Henley’in tekne turlarında yer almak, İskoçya’nın ormanlık alanlarında keklik avına gitmek, golf oynamak veya bir ragbi maçında yer almak yüksek sosyal statünün açık göstergesiydi (Craig ve Mellor, 2010). Geçmişten günümüze toplumsal tabakanın her yanına yayılan spor olgusu içerisinde, bazı spor dalları eliteleşmiş, bu durum “elit sporlar” kavramını ortaya çıkartmıştır. Örneğin golf, tenis gibi spor dalları daha ziyade ekonomik geliri yüksek olan bireyler tarafından tercih edilirken, futbol, basketbol, voleybol, hentbol gibi spor dalları toplumun daha alt tabakasından yer alan bireyler tarafından tercih edilmektedir. Ancak bütün bunların yanında sporun; sınıfları birleştirici gücü toplumdaki en önemli ortak eylemlerin başında gelmektedir. Örneğin, bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de en fazla ilgi çeken spor dallarından birisi olan futbola bakacak olursak, futbol izleyicileri arasında toplumsal tabakalaşmanın her alanından bireyler olduğu bilinen bir gerçektir. Milletvekilleri, belediye başkanları, öğretim üyeleri, avukatlar, doktorlar, memurlar, esnaflar, işsizler futbol maçını, bilet karşılığında yan yana oturarak izleyebilmektedirler. Bu noktada birey için, toplumun hangi tabakasından olursa olsun, bir birleştirme, kaynaştırma durumu söz konusudur (Dever, 2010). Bireysel olarak ise spor yoluyla yukarıya doğru sınıf atlamının toplumda birçok örneği bulunmaktadır. Özellikle kapitalizmin etkilerinin en yoğun hissedildiği Birleşik Devletler’de liseli atletler bir üniversite tarafından burslu olarak

seçilmeye hak kazanmak için asgari bir akademik düzeye sahip olmalıdırlar. Böylece bir spor bursu kazanarak üniversite okuma şansını yakalayabilirler. Ancak bu sporcular içerisinde pek azı sınıf değiştirebilecek düzeyde spordan gelir elde edebilir. Bu alanda başarısız olan bir çok sporcu spor camiası içerisinde kalabilmek için antrenör veya menajer gibi görevler almak istese de çok azı bunu başarabilmektedir. Geri kalanlar ise hayatlarını maddi açıdan devam ettirebilmek için farklı iş alanlarına yönelmek zorunda kalırlar. Bu kişiler spor yaşantıları boyunca eğitim ve iş tecrübesi konusunda da kendilerini geliştirmemişlerse sektörde istedikleri maddi olanakları onlara kazandırabilecek bir iş bulamayabilirler. Sonuç olarak sosyal eşitsizlik, sınıfların spora katılım şekli ve düzeyini belirlemektedir (Öztürk, 1998).

1.6.1. Spor ve Aile

Aile, çocukların istikrarlı bir ortamda bakım ve eğitiminin sağlandığı, kültürlerin bir kuşaktan diğerine aktarılmasına öncülük eden, insan hayatını besleyen ve zenginleştiren toplumların en temel yapı taşıdır (Treuthart, 1990, s:93). Aile hakkında yapılan tanımlar birçok sosyoloğa göre farklılaşsa da tanımların ortak noktası her zaman toplumsal hayat için vazgeçilemez bir olgu olduğudur (Bayer, 2013).

Aile evrensel bir toplumsal kurumdur. Aile bir toplumda var olan tüm sosyal kurumların sağlıklı bir şekilde işleyişlerini sürdürmelerinde en önemli kurumların başında gelmektedir. Çocuk hayata gözlerini açmasından okul yaşantısına başladığı zamana kadar aile içerisindeydir. Okula başlayana kadar geçen süreçte öğrendiği her şey ailesi sayesinde gerçekleşir ve şekillenir (Öztürk, 1998). Bireyin, spora katılımında temel unsurlardan birisi olan aile, çocuğun sportif faaliyetlere katılmasını destekler ve

gerekli imkânları kendisine sunarsa; çocuk, hem alanında daha başarılı olmakta, hem de daha sağlıklı bir toplumsallaşma evresi geçirmektedir. Bu noktada ailenin işlevlerinden birisi olan ‘toplumsallaştırma’ işlevini görmekteyiz. Toplumsallaştırma işlevi, ne kadar sağlıklı bir şekilde gerçekleşirse, birey ruhsal ve fiziksel olarak daha sağlıklı bir yapıya sahip olmaktadır (Dever, 2010). Çocukların, erken yaşlarda spora yönlendirilmesi ve başarılı olabilecekleri spor branşlarıyla tanıştırılması ülke gençliği ve ülkenin gelecekteki sportif başarıları için son derece önemlidir. Bu nedenle ebeveynlerin spor bilinci kazanmaları sağlanarak, okul ve aile arasındaki koordinasyon ve işbirliğine önem verilmelidir (Hergüner, 1991). Çocuğun spor faaliyetleri içindeyken ailesini yanında görmesi, aile bağlarını da güçlendirecektir. Bu durumlarda ailelerin yapması gereken, çocuğa destek olmak, eleştirmemek ve böyle bir aktivitenin içinde yer alması nedeniyle takdir etmektir. Çünkü çocuklar çevresinde gelişen olayları yorumlarken ve davranışlarını geliştirirken ailelerinden etkilenirler (Öztürk, 1998). Anne ve babalar sporun faydalarını ve çocuğa etkisi konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarında çocuğunun spor yapması için tüm imkanlarını seferber edeceklerdir. Çünkü anne babanın en kıymetli varlığı çocuklarıdır. Onların iyiliği için her türlü fedakarlığı yapmaya hazırdırlar. Bu nedenle aile fertlerine ve özellikle de anneye sporu, spor yapan çocuğun beden, ruhen ve sosyal yönden neler kazanacağı öğretilmelidir. Sağlıklı nesiller yetiştirmek, iyi bir eğitimin geçer. İyi bir eğitim için de aile en önemli etkidir (Yetim, 2014).

1.6.2. Spor ve Kültür

Toplumsal yapının bazı öğeleri korunurken bazı öğeleri de değişmektedir. Toplumların statik ve dinamik yapılarının incelenmesinde kültür önemli bir yere sahiptir. Kültür toplumun ürünü, aynı zamanda da toplumun inşa edicisidir. Yerel ve

küresel etkenler kültürün oluşması ve değişiminde rol oynamaktadır (Bahar, 2009, s:71).

Kültür, belirli bir grup veya toplumun üyeleri için ortak olan inançlar, davranışlar, nesnelere ve diğer özelliklerden oluşur. Kültür aracılığıyla insanlar ve gruplar kendilerini tanımlar, toplumun ortak değerlerine saygı duyar ve topluma katkıda bulunurlar. Kültür, dil, gelenek, görenek, adet, değer yargıları, davranış kalıpları, teknolojiler, ürünler, örgütler ve kurumlar gibi birçok öğeyi içinde barındırır (Zgourides ve Zgourides, 2000, s:87). Kısaca kültürün içeriğini bilgi olarak tanımlanabiliriz. Ayrıca kültür, bir toplumun değerleri, dili, normları ve davranış kalıplarının bireyler, gruplar, örgütler üzerinden bir nesilden diğerine aktarılmasıdır (Delaney ve Madigan, 2015). Dolayısıyla kültür, bizi saran etrafımızda yaşayan ve yaşamış olan insanlardan öğrendiğimiz toplumsal mirastır. Kültürün özelliklerini genel olarak şöyle sıralanabilir: Kültür: öğrenilir, tarihidir, süreklidir, orijinaldir, değişir, bütünleştiricidir, toplumun ihtiyaçlarını karşılar ve kültür toplumun idealleridir (Sunay, 2017).

Kültür terimi birçok farklı şekilde sporla ilişkilendirilmiştir. Spor tarih boyunca birçok coğrafyada kültürel anlamların, değerlerin ve kimliklerin bir tedarikçisi konumunda olmuştur. Spor ve kültür arasındaki ilişki, toplumda birçok farklı şekilde, farklı argümanlarla karşımıza çıkmıştır. Farklı sosyal gruplar arasındaki popüler mücadelenin bir parçası olarak spor yapmak; farklı alt kültürlerin yaşam biçimine katkıda bulunmak için spor yapmak; kültürel sermayenin üretimi ve yeniden üretilmesini içeren bir ayırım olarak spor yapmak; kültürel politika biçimlerine katkıda bulunmak için spor, kültürel kimlik biçimlerine katkı olarak spor yapmak ve son olarak, kültürel geleneğin, ritüellerin ve bunların evrimine, antropolojik bir yaklaşım sergilemek için spor yapmak bunlardan bazıları olarak gösterilebilir (Jarvie, 2013, s:66). Her ne şekilde olursa olsun spor doğal bir olgu değildir. İnsan tarafından

oluşturulmuş, geliştirilmiş, düzenlenmiş ve gerekli görüldüğünde tekrar düzenlenecek yapay bir olgudur. Kültür de bütünüyle doğal ya da ham olarak bulunan her şeyi insanlaştırma olayıdır. Örneğin sahip olduğumuz değişik hareket etme özellikleri doğamızdadır ve doğaldır. Onları değişik biçimlere sokar, değişik amaçlara göre biçimlendiririz: işte bu insanlaştırmadır ve buradan hareketle kültür doğar. Hareketlerimizi bir başlarına, bir kaçı birlikte, bir aletle veya bir hayvanla birlikte değişik şekillerde biçimlendirmelerimizden spor doğar. Kısacası spor bir kültür olayıdır ve her toplum ya da her kültür öbeği kendi içinde spor ya da spora benzer etkinlikler oluşturur (Erdemli, 2002, s:32).

Spor, kültürlerin şekillenip, gelişmesinde de etkili bir araçtır. Bunun yanı sıra sporda, kültürün izlerini görmek de her zaman için mümkündür. Dünya'nın neredeyse her yerinde kültür ve spor iç içe geçmiş bir durumdadır (Dever, 2010). Sporun toplumsal niteliği, sporu toplumsal yaşamın ayrılmaz bir parçası haline getirmiş, spor giyim, günlük giyim tarzına dönüşmüş, toplumda tanınmış sporcuların tavır ve hareketlerinin örnek alınması sosyal ortamlarda bu davranışların kullanılmasını yaygınlaştırmıştır. Sporcuların bir başarı sonucunda yaptıkları hareketler, beden dili ve konuşmaları toplumdaki insanlar tarafından taklit edilmiş, eskiden yaygın olmayan eşofman ve türevleri bir giyim modasına dönüşmüştür. Ayrıca olimpiyatlar gibi büyük spor organizasyonları, yapıldığı ülkelerin ya da şehirlerin yöresel, kültürel, tarihi ve turistik açıdan tanıtılmasında önemli rol oynar hale getirilmiştir (Öztürk, 1998).

Sosyologlar genellikle kültürü maddi ve manevi iki bileşeni olduğunda söz eder. Maddi kültür, bir toplumun fiziksel, somut yaratımlarına işaret eder (Örneğin, giyim, ticaret, futbol stadyumları, spor ekipmanları, otomobiller, sanat vb.). Manevi kültür, inançlar, değerler, ideoloji ve normlar gibi toplumun daha soyut oluşumlarını içerir. Bu iki bileşeni bir stadyum örneği üzerinden açıklarsak Birleşik Devletler'de

yapılan bir araştırmada ülkenin iki önemli Beyzbol kulübü olan Boston RedSox ve Chicago Cubs takımlarının yeni statlarına taşınmasının taraftarlarını memnun etmediği ortaya çıkmıştır. Taraftarların yeni, modern ve teknolojik bir stat yerine eski statları tercih ettikleri, çünkü eski statlarındaki anılar, başarılar, duygular kısaca tüm yaşamışlıkların seyirciler üzerinde manevi olarak daha fazla etki bıraktığı bu nedenle yeni ve modern statların eski statlarının yerini asla tutmadığı taraftarlarca dile getirilmiştir. Buradaki asıl mesele taraftarın nasıl bir stat tercih ettiği değil, stadın nasıl bir kültürel etkiye sahip olduğudur (Delaney ve Madigan, 2015).

Kültür ve sporun birbiriyle güçlü bağlantıları vardır. Yukarıda sözü edilen durumlar spor ve kültürün öneminin ispatı niteliğindedir. Bu kavramların her biri, akademik düzeyde söylem ve tartışmayı mümkün kılan, aynı zamanda da gündelik yaşamın sosyal etkileşimlerine büyük ölçüde katkı sağlayan yaygın durumlardır. Spor, toplumda kültürel ve sosyal olarak yeniden üretim sürecine yardımcı olur. Bu durum, sporun toplumdaki işlevselliğinin de bir göstergesidir. Bunlara ek olarak spor, toplumsal dinamikleri anlamamızı kolaylaştıran ve küresel ölçekte kültürlerarası hoşgörüyü artıran bir araç olarak görülebilir (Laker, 2012).

1.6.3. Spor ve Eğitim

Durkheim eğitimin diğer tüm bilim dallarından çok sosyolojinin konu alanına girdiğini söylüyordu. Çünkü ona göre eğitim en temelde sosyal bir karakter taşıyordu ve sosyal olarak kuruluyordu. Bu nedenle eğitime ilişkin herhangi bir teori geliştirilecekse bu sosyolojik bir teori olmalıydı. Durkheim'a göre tüm insanlar için

uygun bir eğitim tipi yoktu. Ona göre sosyo-kültürel ihtiyaçlara bağlı olarak farklı toplumlarda farklı eğitim programlarının geliştirilmesi gerekliydi (Sever, 2016, s:55). Bir toplumsal grubun amaç ve alışkanlıklarından habersiz olarak doğan canlı varlık, bunları yalnız öğrenmek değil, aynı zamanda deneyimleyerek onlarla ilgilenmek zorundadır. İşte bunu sağlayan şey eğitimidir (Dewey, 1996, s.3). Eğitimin insanın insanlaşma süreci olarak ele alınması birbirinden çok farklı çevresel kültürel ve toplumsal ortamlarda gerçekleşen yaşam mücadelesi sürecini ifade eder. Bu süreçlerin oluşmasında belirleyici olan mücadelenin gerçekleştiği doğa, daha açık bir ifadeyle doğanın coğrafi, iklimsel özellikleri ile bu coğrafi ve iklimsel özelliklere karşı insanın yaşam mücadelesinin ürünü olarak yaratılan kültürel değerlerdir. Özellikle maddi kültür ögesi olarak yaratılan teknoloji ve manevi kültür ögesi olarak dil, inanç, bilgi ve becerilerin ne olduğu son derece önemlidir. Farklı coğrafya ve iklimsel özellikler, ekonomik koşullar farklı insan çelişkilerine neden olacak, sonuçta farklı insan-toplum ilişkilerinin kurulmasını sağlayacaktır. Yani insan eğitildiği kadar insandır ve eğitim yaşam boyu devam eden bir süreçtir (Yılmaz ve Sarpkaya, 2011, s:3).

İnsanoğlu dünyaya geldiği andan itibaren dolaylı ya da dolaysız, kasıtlı ya da kasıtsız bir eğitimin etkisi altındadır. Bu anlamda eğitim sadece okulda değil, ailede arkadaş grubunda sokakta kısaca hayatın her aşamasında insanın kendisini içerisinde bulunduğu bir süreçtir. Eğitim, insanları belirli amaçlara göre yetiştirme süreci ya da toplumda var olan kültürü bireye aktarma, benimsetme sürecidir (Sarı, 2016, s:35). İnsanlık tarihinin ilk günlerinden beri eğitime önem verilmiş ve bu konuda çeşitli görüşler ortaya konulmuştur. Bilim insanları, düşünürler, bilge insanlar eğitim kavramını anlamaya ve açıklamaya çalışmışlardır. Kültür aktarımından, insanın sosyalleşmesine kadar geniş bir alanda eğitim kavramı içselleştirilmiştir. Bu içselleştirmede eğitim kurumlarına birincil derecede görev ve sorumluluklar yüklenmiş tarih boyu bu kavram çeşitli biçimlerde tanımlana gelmiştir (Yılmaz, 2016). Eğitim genellikle bilgi, beceri, değer ve normların sağlanmasından sorumlu bir toplumsal kurum olarak karşımıza çıkar (Zgourides ve Zgourides, 2000, s:141). Eğitim İnsanın yaşadığı toplumda edindiği davranış kalıplarının toplamıdır (Gürkan ve

Gökçe, 1999). En yaygın tanımıyla ise eğitim; “bireyin davranışında, kendi yaşantısı yoluyla ve amaçlı olarak istendik değişimler meydana getirme sürecidir” (Ertürk, 1972). Fertlerin sosyalleşmesine yardımcı olan ve toplumun sosyal bakımdan kalkınmasında rol oynayan eğitim, kapsama alanı itibariyle oldukça geniştir ve toplumun bütünü bu eğitim çemberi içinde düşünülmektedir (Sunay, 2017).

“Eğitim sporun en önemli boyutlarından birisidir. Spor bu boyutuyla ele alındığında iki şekilde değerlendirilmesi gerekir. Spor için eğitim ve eğitim için spor. Spor için eğitimde spor amaçtır ve sporun en üst düzeyde gerçekleştirilebilmesi için eğitimden yararlanır. Sporcu eğitimi, antrenör eğitimi, seyirci eğitimi, hakem ve spor yöneticilerinin eğitimi söz konusudur. Bu anlamda eğitim sporun hizmetindedir ve sporun teknik, estetik ve performans düzeyini yükseltmek için vazgeçilmez bir yoldur. Antrenman bilimi ve spor fizyolojisi, spor psikolojisi, spor yönetimi ve işletmesi, spor pedagojisi gibi pek çok bilim dalı spor için eğitimde önemli yer tutar. Spor ortamı içerisinde birey, kendi yeteneklerini tanımayı, eşit koşullarda yarışmayı, yenilgiyi kabullenerek başkalarını takdir edebilmeyi, kazandığı zaman mütevazı olabilmeyi, başkalarına yardım etmeyi, doğayla ve zamanla yarışarak zamanını ve emeğini en uygun şekilde kullanmayı öğrenir. Bu anlamda spor, insanı çok yönlü olarak hayata hazırlamayı amaçlayan çağdaş eğitim sisteminin önemli bir aracıdır” (Öztürk,1998).

Ayrıca spor, kişinin fiziksel özellikleri ve kendi fikirleri de göz önünde bulundurularak, erken yaşlardan itibaren yapıldığında hem kişinin eğitimine katkı sağlar, hem de toplumda oluşması istenen örnek insan tipinin yaygınlaştırılması açısından önemli bir eğitim vasıtasıdır (Erdemli, 2002, s:38). Toplumun tüm fertleri özellikle gençlerin, toplumun tamamında kabul görmüş olan değer, davranış ve tutumlara uymasını ister. Bu davranışlar uzun yıllar sonunda toplumun doğasına aşılınmış kültürel ve tarihsel öğeleri içerir. İşte beden eğitimi ve spor sadece fiziksel aktivite ve becerileri değil aynı zamanda adalet, işbirliği ve takım çalışması gibi kişisel ve toplumsal özellikleri teşvik etmede de en etkili yöntemlerden biridir (Laker, 2012). Bunun yanında, çocuk ve gençlerin şiddete ya da anlaşmazlıklara neden olabilecek duygularının azaltılması, yetişkin bireylerin yaşantılarında karşılaştıkları zorluklar ve

problemlerin hafifletilmesi noktasında beden eğitimi ve spor oldukça etkili bir araçtır. Spor yapan birey, kendine, takımına, taraftarına ve temsil ettiği kesime zararlı olabilecek davranışlardan kaçınır, öz denetimle disipline olur. Bireyin sportif etkinliklerde kazandığı büyük başarılar ve spor yoluyla kazandığı kişilik özellikleri onun liderlik gibi diğer başka niteliklerinin de gelişmesine katkı sağlar. Bu nedenle eğitim sürecinde, kişileri topluma kazandırmayı hedefleyen, kişinin kendine olan öz güvenini, becerisini ve kişiliğini geliştiren eğitimlerde beden eğitimi ve sporun katkısı çok önemlidir (Yetim, 2014).

1.6.4. Spor ve Ekonomi

İnsan ihtiyaçları sonsuzdur ancak bu ihtiyaçları giderecek mal ya da hizmetler sınırlıdır. Bu sınırlılık mal ve hizmetleri üretmek için gerekli kaynaklara ulaşım ve bu kaynakların çıkarılma güçlüklerinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle insanın temel ihtiyaçlarının giderilmesinde hangi kaynağın, nasıl ve ne kadar üretileceği ve kimlere nasıl pay edileceği en önemli husustur. İşte bu kaynakların sonsuz ihtiyaçlara cevap verecek şekilde nasıl dağıtılacağına yollarını arayan bilime ekonomi denmektedir. Burada birey ihtiyacı olan mal ya da hizmetleri bütçesine en uygun şekilde satın almaya çalışırken, üretici ya da aracı firmalar, kar elde etmek amacı güderler. Toplumun amacı ise en yüksek maddi refah düzeyine varmaktır (Alkin, 2009, s:13). Ekonomi bilimi ise, bir toplumun mal, hizmet, üretim, dağıtım ve tüketimini organize eden toplumsal kurumdur. Yeme, içme, giyinme, barınma gibi ihtiyaçlardan, arabalar, yüzme havuzları ya da tekneler gibi lüks ihtiyaçlara kadar insanların hatta kalmalarını sağlamak için ihtiyaç duydukları tüm mal ve hizmetlerin oluşturduğu pazar bir toplumsal kurum olarak ekonominin alanına girer. Ekonominin iş sahasını oluşturan tüm bu süreçler yüzyıllardır süren toplumsal değişme ve gelişmelerin bir sonucudur (Macionis, 2012). Ekonomi insanları ve onların davranışlarını konu aldığından,

iktisatçılar kontrollü laboratuvar ortamında deney yapma imkanına sahip değillerdir. Bunun yerine, bir ekonomik değişkenin ya da onun kaynaklık ettiği sorunun gelecekteki seyrini kestirebilmek amacıyla matematik modellemeler yaparlar. İnsanlar, akıllı canlılardır ve gelecek için plan yaparlar. İnsanların gelecekteki sonuçları öngörme çabaları ve belirsizliklerden korkmaları, ekonomik analizlerin insanların beklentilerini dikkate almasına ve modellemelerde buna yer verilmesine neden olur. Doğa bilimlerinde, daima geçmişten geleceğe doğru bir nedensellik doğrultusu kullanılmasına karşın, ekonomide insanların beklentilerine bağlı olarak geçmiş, şuan ve geleceğin göz önüne alındığı bir nedensellik söz konusudur. Bu bilgiler ışığında, ekonominin çok geniş kapsamlı bir bilim dalı olduğu, çok sayıda ve zor hedefleri gerçekleştirmeyi amaçladığı söylenebilir (Tunay, 2009, s:5).

Ekonomiler birincil, ikincil ve üçüncül olmak üzere üç temel sektörü içerir. Birincil sektör, petrol ve doğalgaz, madencilik, balıkçılık ve çiftçilik gibi doğal kaynakların doğrudan çıkarılmasını içerir. İkincil sektör, hammaddeleri fiziksel ürünlere (mallara) dönüştürmeyi içerir. Petrolü benzin haline getirmek, metalleri otomotiv sanayiinde kullanmak ya da çeşitli tüketim ürünlerini imal etmek bu alanı içerir. İkincil sektör, endüstriyel toplumların temel özelliğidir. Üçüncül sektör veya hizmet sektörü olarak adlandırılan sektör ise, bilgi üretme ve işleme hizmetlerinden oluşur. Araştırma, mühendislik, finans, teknoloji, eğlence ve spor gibi etkinlikler hizmet sektörü içinde yer alır (Delaney ve Madigan, 2015). Bugün spor hem ulusal hem de uluslararası alanda büyük bir endüstridir. Bu gerçeğin kanıtı, hemen her gün yazılı görsel ya da sosyal medyada karşımıza çıkmaktadır(Walker ve Enz, 2006).

Ekonomik açıdan bakıldığında, dijital platformlar, sponsorlar, federasyonlar, takımlar ve sporcular için performans istatistikleri önemlidir çünkü bu durum maçların sonuçlarını etkiler. Kazanan oyuncu ya da takım beraberinde, daha fazla taraftar, daha fazla katılım, daha fazla yayın, sponsor ve parayı da beraberinde getirir. Bunun

yanında taraftarlar maç biletleri, maç yayınları ve lisanslı ürünleri satın alırken, yayıncı kuruluşlar daha fazla taraftarı maç yayınlarına abone yaparak sektördeki devinimi sağlar. Bu durum her yıl spor vasıtasıyla ekonomiye milyarlarca dolar katkı yapmaktadır (Blair, 2011, s:5). 2010 yılında küresel spor endüstrisinin 120 milyar doları aştığı belirtilmektedir (Pricewaterhouse Coopers, 2011). Spor endüstrisi her geçen gün ekonomik gücünü daha da artırarak gelişmektedir. Örneğin, 1960'da, Roma'da düzenlenen Olimpiyat Oyunlarından toplam yayın gelirleri 1,2 Milyon dolarken, 2008 Pekin Olimpiyatlarında bu rakam 1,7 milyar dolara yükselmiştir (Evens ve ark., 2013, s:1). 2012 Londra Olimpiyatlarının yayın gelirlerinin ise 3.9. Milyar Dolar civarı olduğu belirtilmektedir (İlhan, 2014).

Sporun bir endüstri haline dönüşmesi herkesin tüketime katılmaya teşvik edildiği bir spor yapılanmasıdır. Bu yapılanma biçiminde parası olmayan bir kişi bile sadece televizyon izleyerek tüketime katkı bulunur, çünkü onun izlemesi kanallara reklam gelmesi demektir. Bir başka deyişle spor endüstrisindeki temel odak noktası sporun kendi mekanizmaları değil, sivil toplum kuruluşları ve sporcu olmayan halk kitleleridir (Talimciler, 2010). Spor ve ekonomi kurumu arasındaki ilişkilerde spor, ekonomiden soyutlanamaz, çünkü spor nasıl insanın doğayla girdiği mücadelenin bir benzetimiye aynı şekilde, spor araçları da kendisinden önce oluşmuş bir temel uğraşının ürünsel benzetimidir. Ekonomiyle spor arasındaki bu doğal ilişkinin, kurulu ekonomik yapının bir uzantısı olarak düzenlenmesinin temelinde, daha fazlasına sahip olma dürtüsü yatmaktadır (Fişek, 1983).

Spor ve ekonomi ilişkisi özellikle son yıllarda sosyal yaşamın tüm katmanlarında görülmektedir. Sporun iktisadi bir kimliğe bürünmesi, sporu ticari bir olgu haline getirmiştir. Sporun ekonomik olarak büyümesiyle birlikte büyük meblağların bu sektöre girmesine karşın, spora gönül vermiş birçok sporcu ve taraftar spordan soğumakta ve spordan çekilmektedirler. Unutulmamalıdır ki spor, eğlencedir,

dostluktur, kardeşliktir. Ancak spor ve para sözcüklerinin artık ayrılmaz bir bütün olması, sporun temel değerlerine de zararlar vermektedir (Dever, 2010).

1.6.5. Spor ve Siyaset

Toplumların kurallar etrafında kurulmuş olmaları gerçeği aralarında sosyolojinin kurucuları dahil olmak üzere birçok düşünür tarafından dile getirilmiştir. Sosyal bilimciler, herhangi bir sosyal ilişkinin ancak kuralların varlığıyla mümkün olabileceğini belirtmişlerdir. Karmaşık, çok boyutlu, çok aktörlü sosyal ilişki bir yana, en basit bir sosyal ilişki dahi bir takım kuralların varlığına bağlıdır. Antik çağlardan başlayarak birçok düşünür bize toplumların kaçınılmaz, adeta doğal birer süreç olduklarını ve kuralların varlığıyla ayakta durabildiklerini göstermiştir (Delibaş ve Yiğit, 2005, s.138). İşte siyaset kurumu bu kuralların uygulanması, değiştirilmesi ve korunmasından sorumlu kurum olarak toplumsal kurumlar arasındaki en önemli kurumlardan biridir. Siyaset, en genel şekliyle “yönetim” gücü dağıtan erk, bir toplumun hedeflerini belirleyen ve kararlar veren bir sosyal kurum olarak tanımlanmaktadır (Macionis, 2012). Ancak bunun yanında siyaset sözcüğünün kelime anlamına bakıldığında; ülke yönetimi, ceza, ceza olarak öldürme, politika, diplomatlık gibi anlamlarının olduğu da görülmektedir. Bu kadar ayrı anlam ve anlam ayrılığının olması, ülkelerin farklı siyasal geçmişlerinden kaynaklanıyor olabilir. Siyaset sözcüğünün bu kadar fazla ve değişik anlamlara geliyor oluşu, toplumsal açıdan ne derece önemli bir kavram olduğunun da ispatı niteliğindedir. Ayrıca siyaset kelimesinin anlamca bu kadar zengin oluşu, kendi içerisinde de bu kavramın ne kadar kompleks ve girift bir yapıda olduğuna işaret etmektedir. Ancak bütün bilim insanlarının siyaset kavramı konusundaki ortak görüşü bunun bir uğraş ve bir etkinlik olduğudur (Atılğan ve Aytakin, 2012. s.18).

İnsan vücudunun kutsallığının ön plana çıkarılması ve bunun kültürel bir öge haline getirilmesi, eski Yunan toplumlarından, modern toplumlara kadar hep ideolojik ve politik temellere dayandırılmıştır. Günümüzde spor, geçirdiği evrimin bir sonucu olarak küreselleşmiş ve bu küreselleşme sonucunda beraberinde getirdiği kültürel, ekonomik ve medya gücüyle birlikte siyasal sömürünün kapsama alanı içerisinde yerini sağlamlaştırarak kalmaya devam etmektedir (Tomlinson ve Young, 2006, s:1). Spor, tarih boyunca dünyanın dört bir yanındaki sosyal ve politik kimlikleri şekillendirerek, kolektif duyguları harekete geçirmiş hatta toplumsal çatışmalara yön vermiştir. Spor, aynı zamanda, kahramanlar, efsaneler, kulüp tarihçeleri, şampiyonalar ve oyunlar hakkında çok sayıda popüler edebiyatın da konusu olmuştur. Spor konuları, popüler filmlerde, televizyon dizilerinde ve dünya çapında milyonlarca insanı etkileyen bir çok anlatıda da yer almış, almaya devam etmektedir. Spor branşları küreselleştikçe, siyasete daha fazla gömülü hale geldiler, politik otoritenin önemli bir figürü oldular ve hatta en önemli siyasi meselelerde önemli roller üstlendiler. Yirminci yüzyıl boyunca, çeşitli türlerdeki diktatörlükler, sporun halk nezdindeki itibarını çoğu zaman, kötü amaçlar için kullandılar. Örneğin, Adolf Hitler'in 1936 yılında kendi rejiminin propagandasını yapmak amacıyla düzenlediği Berlin Olimpiyatları'nın bir benzeri, 72 yıl sonra Çin yöneticilerince yapılmıştır. Bunun yanında Benito Mussolini'nin İtalya yönetimindeyken ülkesinin Dünya Kupası'nı kazanması ve Arjantin askeri cuntasının 1978 Dünya kupasını kazanmasının askeri darbe yaparak başa geçen cuntanın darbesini meşrulaştırması sporun siyasetle olan yakın ilişkilerine verilecek örneklerden bir kaçıdır (Markovits ve Rensmann, 2010, s:8). Günümüz dünyasında ise bu durum daha çok, uluslararası spor organizasyonları, uluslararası federasyonlar, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), kulüpler ve ligler gibi uluslararası spor organları içindeki gücün kullanımı ile ilgilidir (Houlihan, 2012). Bunun yanında spor, siyasetinin geleneksel sosyal örüntüsü içerisinde, sınıf, cinsiyet ve kültür gibi konular etrafında şekillenmektedir. Spor, uluslararası iktidar mücadelelerinin sonucunu belirleme, genel olarak neyin, ne zaman ve nasıl elde edileceğinin belirlenmesi konularında merkezi bir rol oynamış olmakla birlikte, uluslararası politikada bir dizi başarı ve başarısızlığa da katkıda bulunmuştur (Jarvie, 2013, s:67). Sportif etkinlikler, ülkelerin kendi aralarındaki husumet ve

anlaşmazlıklara tanıklık etmiştir. Olimpiyatlar, soğuk savaş yıllarında aralarında anlaşmazlıklar bulunan ülkelerin mücadele alanı olmuş, kazanılan madalyalar ve elde edilen başarılar bu ülkelerin birbirlerine karşı olan güç gösterileri şeklinde gerçekleşmiştir. 1998 yılında yapılan Dünya Futbol Şampiyonasında İran ulusal takımının A.B.D.'yi yenmesi İran basınında politik açıdan değerlendirilerek kamuoyuna yansıtılmıştır. Aynı şekilde 2002 yılında eski bir Fransız sömürgesi olan Senegal'in Fransa'yı yenmesi de yine politika aracı haline getirilmiştir. Ancak tarihte bu durumların tam tersi şeklinde gerçekleşen olaylara rastlamak da mümkündür. A.B.D. ve Çin arasındaki anlaşmazlıkların çözümünde masa tenisi, A.B.D ve Küba arasındaki anlaşmazlıkların çözümünde ise basketbol devreye girmiş, durdurulmuş olan diplomatik ilişkilerin yeniden başlatılmasına öncülük etmiştir (Talimciler, 2005).

1.6.6. Spor ve Kitle İletişim Araçları

İletişim insanla başlamıştır. Bu sebeple iletişim tarihinin insanlık tarihi kadar eski olduğu, bir diğer ifadeyle iletişim tarihinin aslında insanlık tarihi olduğu rahatlıkla söylenebilir. Nitekim insanın olduğu her yer ve ortamda iletişimde mevcut olmuştur. İlk çağlardan itibaren iletişim mevcut olmakla birlikte, iletişim kurma biçim, yöntem ve tekniklerinde ise zaman içinde değişimler meydana gelmiştir. İnsan sosyal bir varlıktır. Toplu halde yaşama gereksiniminin bir sonucu olarak insan diğer insanlarla ve doğayla ilişki kurmak durumunda kalmaktadır. Bireyin yaşamını anlamlı hale getirebilmesi, kendini doğayla ve diğer insanlarla ilişki içerisinde görmesiyle sağlanabilmektedir. Söz konusu ilişkiyi kurmanın en temel yolu ise iletişim kurmaktan geçmektedir. Bugüne kadar birçok iletişim tanımı yapılmıştır. Bu kadar çok tanım yapılması iletişimin bireysel ve toplumsal boyutlara sahip, disiplinler arası bir alan olmasından kaynaklanmaktadır (Işık, 2014).

İletişim araçları çok çeşitlidir. Bunlardan bazıları yalnız göze, bazıları yalnız kulağa, bazıları hem göze hem de kulağa hitap eder. İletişim türleri bu sınıflandırmaya göre de yapılabilmektedir. Buna göre iletişim araçları üç grupta toplanır.

1. Görsel iletişim araçları: kitap, dergi, gazete, afiş, broşür, resim, karikatür...vb.
2. İşitsel iletişim araçları: radyo, kompakt disk, telefon...vb.
3. Hem görsel hem de işitsel iletişim araçları: televizyon, sinema, tiyatro, konferans, panel...vb.

Kitle iletişim araçları, insanlara yakın ve uzak çevrelerinde olup bitenleri haber olarak vermeye, kısacası dünyayı tanımlamaya çalışmaktadır. Kitle iletişim araçları insanların çeşitli konularda bilgilendirilmesini sağlarken aynı zamanda birçok konuda da insanların boş zamanını değerlendirme ve eğlence ihtiyaçlarını giderme noktasında önemli bir araçtır. Kitle iletişim araçlarının temel fonksiyonları, haber ve bilgi sağlama, sosyalleştirme, motivasyon, tartışma ortamı hazırlama, eğitim, kültürün gelişmesine katkı sağlama, eğlendirme ve bütünleştirme olarak belirtilmektedir (Yetim ve Cengiz, 2012, s:28).

İçinde bulunduğumuz çağda spor ve kitle iletişim araçları arasındaki karşılıklı ilişkinin anlaşılabilmesi için modern dünyada medyanın örgütlenmesi ve medyanın üstlendiği rollerin iyi anlaşılması gerekmektedir. İletişim, sosyal hayatımızın temel bileşenidir; Ortak bilgi ile birlikte insanları birbirine bağlayan sosyal bir tutkaldır. Bugün dünyadaki tüm gazetelere, dergilere, filmlere, televizyonlara ve internete olan erişim kolaylığı nedeniyle, kitle iletişim araçları, ulusal ve uluslararası öneme sahip konuların yanı sıra zengin bir eğlence aracı olarak, güçlü bir kültürel bilgi kaynağı haline gelmiştir. Kitle iletişim araçlarının bu çok yönlü özelliği, endüstrinin dünyanın her ülkesinde değerler, inançlar ve fikir birliği oluşturmak için son derece güçlü bir kaynak olmasını sağlamıştır. Öyle ki medya uzmanları genellikle kitle iletişim

araçlarını “bilinç endüstrisi” olarak adlandırmaktadırlar. Kitle iletişim araçları ve spor, kapitalizmin en kazançlı birlikteliklerinden biri olarak, birbirinden beslemiş ve beslemeye de devam etmektedirler. Kitle iletişim araçlarının ilk amacı kârdır. İster önceden yayınlanmış, isterse de yayınlanacak bir ürün olsun kitle iletişim araçlarının amacı bu ürünü tüketicilere ve/ya reklam verenlere satarak gelir elde etmektedir. Bir endüstri olarak, kitle iletişim araçlarının spor endüstrisi ile doğrudan ilişkisi yoktur. Ancak dünyada milyarlarca insanın spor olaylarını, gazetelerden, dergilerden, televizyon ya da sosyal medyadan takip eder hale gelmesi spor endüstrisini, medya endüstrisi için kazançlı bir araç haline getirmiştir. Gazeteler ve dergiler spor müsabakaları hakkında haber ve yorum yazılarıyla satış yapmaya çalışırlar, çünkü insanlar spor hakkında okumayı sever. Televizyon için durum farklıdır. Spor müsabakalarının yayın haklarını elinde bulunduran kuruluşlar (federasyon, kulüpler birliği vb.) yayın haklarını dijital yayın platformlarına satarak kar elde ederken, dijital yayın platformları da bu yayın haklarını doğrudan spor izleyicisine satarak kar elde eder (Laker, 2012). Bu devrim, kitle iletişim araçları ile spor kurumları arasındaki simbiyotik ilişkiyi güçlendirerek, onların ayakta kalabilmeleri için gereken finansal desteği sağlamaktadır. Spor yayıncılığına olan talebin artması spor yayıncılığını farklı bir boyuta taşıyarak bir “spor medyası sektörü”nü doğurmuştur. Aslında, bu durum, sporun muazzam popüleritesinin önemli bir ekonomik kaynak haline dönüşmesinin doğal bir sonucudur. Yayıncılık ve iletişim alanındaki teknolojik gelişmeler, spor ürünlerinin pazarlama tekniklerini değiştirerek, eğlence endüstrisinin özel bir bölümü olarak sporu, etkin bir küresel işletmeye dönüştürmüştür (Evens ve ark., 2013, s:13).

1.7. Farkındalık Kavramı

Farkındalık üzerine yapılan araştırmalar farkındalıkla ilgili metinlere ilk kez budizm kökenli yazılarda rastlandığını bildirmektedir. Ancak genel olarak bakıldığında farkındalık budizm’den bağımsız olarak kişinin kendini daha iyi tanıması ve bu yolla doğruları bulmaya yönelen bir uyanma sürecidir. Budizm açısından

bakıldığında farkındalık kavramı kişinin kendinin farkında olması ve evrendeki yerini sorgulayarak içinde bulunduğu duruma karşı bir şuur kazanma halidir. Bu şekilde birey, şuur ve şuursuzluk halinde içinde bulunabileceği tüm ihtimallerin bilincinde olarak yaşayış ve davranışlarını düzenleyebilir (Kabat-Zinn, 2009). Farkındalık meditasyonu olarak adlandırılan bu pratikte, uyanıklık hali nefesin düzenlemesine, bedende oluşan hislere veya duygulara odaklanmak suretiyle zihnin düzenlenmesini içerir. Meydana gelen bu değişimler bireyin bu durumu yargısız bir şekilde onaylamasıyla gerçekleşir (Kabat-Zinn, 2005).

Farkındalık kavramı budizm temelli bir anlayış olmasına rağmen, naturalizm ve hümanizm gibi felsefi akımlarla da ilişkilidir. Farkındalık beş fiziksel duyu, kinestetik duyular ve de beynin aktiviteleri olmak üzere dürtülerin bilinçli kayıdır. Farkındalık bireyin hakikatle karşılaşmasıdır. Güçlü şekilde bireyin gözüne çarpan bir durum olduğunda, birey dikkat kesilir, algı devreye girer ve birey durumu anlamaya çalışır (Nyaniponika, 1973).

Farkındalık gözlemlenebilen bir yapıya sahip değildir, soyut bir mekanizmaya sahiptir ve aynı süreçlerden geçseler bile kişiden kişiye değişebilen bir özellik gösterir. Farkındalığın bu özelliği kişinin iç dünyası daha önceden edindiği tecrübeler, öğrenme, kodlama ya da pekiştirme süreçleriyle ilişkili olduğunu ve dahası her bireyin kendine has bir farkındalık algısı olduğunu gösterir (Deikman, 1996, akt; Atalay, 2007). Bir kişinin farkındalık seviyesindeki artış, bireyin öğrenme seviyesinin artması ya da olayları her zaman değerlendirdiği seviyeden farklı olarak algılaması şeklinde düşünülebilir. Genel olarak “fark etme, bir bilinçlilik halidir ya da “bilinç, bir fark etme sürecidir” şeklinde tanımlar yapılmaktadır. Ancak kavramın birçok değişik alanla ilişkili olması tanımların da ilişkilendirildiği alana göre yapılmasını beraberinde getirmekte ve değişik bir çok farkındalık tanımı yapılmasına olanak sağlamaktadır (Dökmen, 2002).

1.7.1. Farkındalık Tanımları

Farkındalık sözcüğü bir Budizm öğretisi dili olan “Pali” dilinden gelmektedir. Bu dilde yer alan “Sati” sözcüğü “hatırlama, farkındalık ve dikkat” gibi anlamları içermektedir (Germer, 2004). Kabat-Zinn (2003), farkındalığı, “dikkatin istemli bir şekilde ve yargısızca anlık deneyimlerin akışına yöneltilmesi” olarak tanımlarken bir başka tanımda farkındalık, “anlık deneyimlerin kabullenmeyle ayırmsanması” şeklinde belirtilmiştir (Siegel, 2009). Baer’e göre (2003), ise farkındalık, “içsel ve dışsal uyarıcıların akışının yargısız bir şekilde gözlemlenmesi” olarak tanımlanmıştır. Brown ve Ryan (2003), ise farkındalığı “şimdiki anda gerçekleşen olaylara ve deneyimlere odaklanmış salt alıcı (receptive) dikkat” olarak tarif etmektedir. Farkındalık insanların kendisi dışında meydana gelen olaylara karşı duyarlı ve bilinçli olmasıdır. Bilinç, farkında olma, çevredeki nesne ve olayları algılama halidir (Şahin, 2009, s:26). Shapiro ve ark. (2006), tarafından önerilen bir diğer tanımda, farkındalık “niyet (intention), dikkat ve tutum bileşenlerinden oluşan üç parçalı bir model” olarak gösterilmiştir. Burada niyet, istemli bir şekilde ana odaklanmayı temsil ederken, dikkat, bireyin tüm algılarının anda yaşanan olaylara karşı duyarlı olmasını, tutum ise anda yaşanan durumları tarafsız bir şekilde kabullenmeyi yansıtmaktadır (akt; Çatak ve Ogel, 2010). Farkındalık insanların kendisi dışında meydana gelen olaylara karşı duyarlı ve bilinçli olmasıdır. Bilinç ise, farkında olma, çevredeki nesne ve olayları algılama halidir (Şahin, 2009, s:26). Farkındalık, sosyal sorunlara karşı duyarsız olmama, çözüm bulabilmek için sosyal sorunları araştırıp öğrenme ve bireysel olarak toplumu oluşturan her kesime karşı sorumlu olabilmektir. Sadece bireysel olaylara karşı bilinçli olmak yerine her kesime karşı sorumluluk hissetme, olayları algılama ve bilinçli olma durumu toplumsal farkındalık göstergesidir (Kuş, 2014). İnsanların içinde buldukları zamanda kendileri veya başkaları ile ilgili olayların bütününe odaklanmak, bunların bilincinde olmak ve bireylerin yaşamlarını olduğu gibi algılayabilmesi durumu farkındalıktır. Daha sağlıklı düşünebilmek, çevrede oluşan olayları veya bu olaylar sonucu ortaya çıkan sorunları anlamak ve bireysel olarak

insanın kendini geliştirebilmesi, olaylara karşı çözüm oluşturabilmesi ve yeni bir şeyler öğrenebileceğini düşünmesi farkındalık olarak ifade edilebilir (Başer, 2008, s:113). Farkındalık, eleştirisiz ve yargısız bir bilinçlilik içinde olmaktır (Bays, 2012).

Hayes (2003), farkındalık tanımlarının çeşitliliği hususunda, aynı terimin kimi tanımda bir yöntem olarak anlatıldığını, kimi tanımda ise psikolojik bir sürece işaret ettiğini vurgulamıştır. Sonuç olarak farkındalık, edinilen tecrübelerden yararlanılarak olayları yorumlamaya dayanmaktadır. Farkındalık tanımlarının birden çok ve birbirinden farklı oluşu, farkındalığın sadece bir alanla sınırlandırılmayacağını göstermektedir. Tanımlar incelendiğinde “ana odaklanma, kabullenme, yargısızlık ve gözlem” bileşenlerinin tanımların ana temasını oluşturduğu söylenebilir. Farkındalıkla ilgili mevcut literatür incelendiğinde ise tanım konusunda henüz bir uzlaşma sağlanamadığı görülmektedir (Çatak ve Ogel, 2010).

1.7.2. Farkındalığın Özellikleri

Farkına varma, bilişsel ve duyuşsal bir etkinliktir. Farkına varma işlemi tamamlandığında, zihnimizde yeni bir takım şemalar oluşur. Bu şemalar aynı zamanda kişinin bilinç seviyesine de katkı sağlar. Farkına varma süreci, bireyin kendine, çevresine ve tüm evrene dair bilinç ve algı seviyesinin gelişmesi, demektir. Herhangi bir uyarıcıyı fark edebilmemiz için öncelikle o uyarıcının, belirli bir eşiği aşabilecek güçte olması ve duyu organlarımıza ulaşması gereklidir. Ancak duyu organlarımıza ulaşan her şeyin farkına varamayız. Karşımızdaki yeni bir uyarıcıyı fark edebilmemiz için; yeni uyarıcıyı mevcut zihinsel şemalarla bağdaştırmaya, tanımlamaya; yeni uyarıcı karşısında heyecan duymaya (duygusal yaşantı geçirmeye); yeni uyarıcı ile

iletişime girme isteği duymaya ihtiyaç vardır. Farkına varma bu üç unsurun toplamıdır (Dökmen, 2002).

Farkındalık, zihnin doğal bir işlevi olsa da, bunun en iyi şekilde gerçekleşebilmesi için bazı önemli özellik ve işlevlerin ele alınması gerekmektedir. Farkındalığın, yargısızlık (non- judgemental), yalın dikkat (bare - attention) ve tasarlanmış- kasıtlı (intentional) olmak üzere 3 temel özelliği bulunmaktadır.

1- Yargısızlık (non- judgemental): dikkatli olmak, yargısız olmak demektir. Bu, dikkatli olduğumuzda başımıza gelen şeyleri kabul etmek demektir. Yani bir şey yapmadan, harekete geçmeden önce neler olduğunu anlamak, olan şeylerin muhakemesini tekrar tekrar yaparak iyi mi ya da kötü mü olduklarına karar vermek demektir. İşte bu fark etme yeteneği insanın fevri hareket etmesi yerine kendi kendine akıllıca cevaplar vermesi ya da bu cevapları hazırlamak için biraz zaman kazanması demektir. Örneğin bir sporcu antrenman için sabah erken kalktığında çok yorgun olduğunu hissedebilir. Bu ilk etapta onda erken kalkmaya karşı bir hoşnutsuzluk oluşturabilir. Ancak tekrar yatağa yatmadan önce dikkatini toplayarak bu durumun spor hayatı için ne kadar önemli olduğunu ve kendine daha iyi bakması gerektiğini düşünmesi onun yapmak üzere olduğu şeyin farkına varmasını ve bundan vazgeçmesini ve bundan sonra bu durumda olmamak için neler yapması gerektiği noktasında ona yarar sağlayabilir. Yargısızlık anında kişi bir karara varmadan önce tam dikkatlilik halinde durumun farkında olmalı ve buna dayanarak içinde bulunduğu duruma karşı en doğru seçimi yapmalıdır. Kişi yargısızca içinde bulunduğu durumu ve geçmiş tecrübelerini yorumlayarak, verdiği kararın sonucunda neler olabileceğini ön görmeye çalışır. Burada birey kendi kişiliği ve tutumlarını göz önünde bulundurarak bir karara varır (Baltzell ve Summers, 2017, s:6). Brown ve ark. (2007)'a göre, kişiler ilk önce olayları beklenti veya hedeflerine göre iyi, kötü ya da yansız şeklinde yargılayıcı bir biçimde değerlendirirler. Bu tepkiler sıklıkla hafızadaki bağlantıları uyandıran geçmiş deneyimlerle şekillenir ve yargılamadan dolayı olay, önceden var olan bilişsel şemaların içine adapte edilir. Bu tarz bir işleme kişiyi geçmiş deneyimlere karşı hassas hale getirir. (Brown ve ark., 2007). Dolayısıyla kişinin

yargısızlık anında olaylara verdiği tepkiler daha mantıksaldır ve bu durum kişinin karar verme yeteneğini olumlu şekilde etkiler. Kişi yargısızlık sayesinde diğer dikkat dağıtıcılardan kurtularak duygusal değişimlerini en aza indirir. Bu da kişinin temel farkındalığına katkı sağlar.

2- Yalın Dikkat (Bare-Attention): Kendimizi eğilimlerimize ve alışkanlıklarımıza bakarak karar vermekten vazgeçirdiğimizde, hemen deneyimlerimiz devreye girer ve bizi yargılamaya başlar. Farkındalık yaklaşımında tam bu noktada yalın dikkat devreye girer ve deneyimlerimizi kontrol etmemize yardımcı olur. Farkındalık faktörü, burada ortaya çıkabilecek bir yanılgıyı net bir şekilde ayırt edebilmemize olanak sağlar. Bu yanılgılar genellikle alışkanlıklarımızdan ve dünyaya bakış açımızdan kaynaklanır. Basketbolda bir şut iki puandan başka bir şey değildir. Normal şartlar altında birçok insan kendi deneyimlerini isteklerine, öfkelerine ve nefretlerine kurban ederek aslında ne olduğunu kaçırmırlar. İnsanlardaki bu duygular gerçekte olup biteni açıkça ayırt edebilmemizi engeller. Oysaki hislerin tüm perdelemelerinden kurtularak kişi yalın dikkatle basketboldaki şutu incelediğinde oradaki hüner ve beceriyi görebilir. Burada kişinin asıl kazandığı şey tüm ön yargı ve negatif düşüncelerden kurtulup kendini serbest bıraktığıdır. Bu yanılgılar genellikle kontrol edilemeyen duygulardan ya da alışkanlıklardan gelir. Ancak farkındalık halindeki kişiye o an bu yanılgılar net ve açık biçimde görünerek yanlış bir şey yapmasına engel olur. Örneğin şut atan basketbolcunun şut esnasında bloklandığını düşünelim. Bu basketbolcu eğer farkındalık halindeyse yalın dikkat ona olabildiğince çabuk defansa giderek savunma yapması gerektiğini söyleyecektir. Bir diğer örmekte ise bir tenis oyuncusunun farkındalık halinde, tüm negatif düşüncelerden arınmış olarak maça çıktığını düşünelim. Bu oyuncu elinde raketi nasıl hissettiğini, raketin ağırlığını, topun hareketini, hava sıcaklığını ve rakibinin hareketlerini net bir şekilde hissedecek, etrafındaki herhangi bir olumsuzluğun konsantrasyonu bozmasına izin vermeyecektir. İşler kötü gittiğinde bile farkındalık hisleri ona elinden gelenin en iyisini yapmasını söyleyecektir. Müsabaka esnasında birçok geri bildirim sporcuya bir sonraki vuruşu hangi tarafa yapacağını ya da gelen topa nasıl vurması gerektiğini söyleyebilir. Ancak burada yalın dikkatin sporcu üzerindeki etkisi farklıdır. Sporcu, yalın dikkat sayesinde

maç hakkında herhangi bir psikolojik baskı, etki, tesir altında kalmadan maçın anlık koşullarına esnek bir şekilde uyum sağlayacaktır. Sonuç olarak yalın dikkatte temel prensip, her anın farkına tam olarak varıldığında o anda ne yapılacağına karar vermek için de yeteri kadar güç ve zamanın olacağı düşüncesidir.

3- Tasarlanmış-Kasıtlı (Intentional): Farkında olmanın üçüncü faktörü, tasarlanmış-kasıtlı olmasıdır. Farkındalığımızın kalitesi, dikkatli olma niyetimiz tarafından belirlenir. Yani kişi farkında olmak istiyor ancak bu konuda farkındalığın koşullarını yeterince sağlamıyorsa zihin ona istediği cevapları vermeyecektir. Amaca yönelik önceden yapılmış bir hazırlık olmadan farkındalığın güç ve kalitesini artırmak mümkün değildir. Normal şartlar altında zihnin doğal enerjisi akıl ya da düşünce eksikliği eğiliminde olacaktır. Bu durumun önüne geçebilmek için kasıtlı bir şekilde farkındalığa önem verilmesi gerekmektedir aksi halde bu yeteneği geliştirmek imkansızdır. Kasıtlı bir şekilde farkındalık çalışmalarına başlanıldığı ve belirli bir farkındalık seviyesine ulaşıldığında, çalışmalara ara verilse bile farkındalık durumunun devam ettiğini gözlemlenebilir (Baltzell ve Summers, 2017, s:6).

17.3. Farkındalığa Etki Eden Faktörler

Etkili bir farkındalık kendi farkındalığını doğal bir gözlem olarak yaşayabilmekle gerçekleşir (Akkoyun, 2005). Farkındalık kişiye kendi zihninde oluşan her duygu ve seziyi nasıl değerlendirmesi gerektiği veya nasıl yorumlaması gerektiği konusunda yardımcı olur. Eğer kişi kendi düşünce dünyasını anlamak istiyorsa bu sadece kendi zihnine odaklanarak, oradan geçen her şeyi gözlemleyerek elde edebilir. Yani bu anlamda “birey hem zihindir, hem de zihnin gözlemcisi” konumundadır (Hanh, 1987). Baltzell ve Summers (2017), farkındalığa etki eden

faktörleri, konsantrasyon, duru görüş, zihnin muhafazası ve zihin dengesi olmak üzere 4 başlık altında toplamıştır.

1- Konsantrasyon: Farkındalık, “akılda bir şeyi tutmak” için konsantre olma becerisini geliştirir. Farkındalık becerilerinin gelişimiyle birlikte, kişi neye dikkat edeceğini daha doğru tespit ederek, hedefine daha kolay şekilde odaklanabilir ve daha uzun süre bu durumu devam ettirebilir. Birçoğumuz zihnimizde oluşan sorulara, konulara ya da düşüncelere istemsizce maruz kalma eğilimdeyizdir. Ancak başarı kazanmak için önemli gördüğümüz konulara olan farkındalığımızı bilinçli bir şekilde sürdürmemiz zorunludur. Ancak zihnimiz, umutlarımız, arzularımız, korkularımız ya da başkalarından gelen uyaranlardan kolayca etkilenebilir. Umudun ve korkuların olması son derece normaldir, ancak farkındalık, bu tür kaygıları belirleme ve bunların üstesinden nasıl gelineceği noktasında bize yardımcı olması açısından çok önemlidir. Konsantrasyonun buradaki önemi kişinin dikkatine odaklanmasını sağlayarak, ön yargı, korku ya da yanılgılarla enerji ve zamanını boşa harcamasını engellemektir.

2- Duru Görüş: Kişi kendiyle ilgili yargılarından kurtulduğunda ve doğrudan deneyimleriyle bağlantı kurduğunda, olup bitenleri olduğu gibi görebilecektir. Duru görüş halinde kişinin zihninin neler olup bittiğini kavraması keskin bir doğrulukla ve hassas bir şekilde ayarlanır. Farkındalık, kişinin performansını hiç bir bozulma olmadan, gerçek zamanlı olarak belirli alanlara odaklamasını sağlar. Duru görüş farkındalık halindeki kişiye panoramik bir özgürlük sağlayarak, zihinsel uyanıklığını destekler.

3- Zihnin Muhafazası: Bu işlev bir güvenlik görevlisinin binanın güvenliğinden sorumlu olması ve binaya giriş çıkışlara izin vermesindeki dikkat ve konsantrasyonuna

benzetilebilir. Zihnin korunmasında kişi bilinçli hale geldikçe, farkındalığımız bilinç akışımıza giren istemsiz düşüncelerin türlerini izler. Bu süreç doğru şekilde, belirli bir süre devam ettikten sonra otomatikleşir ve kişi bu işi, ilk zamanlar zorlandığından daha az zorlanarak yapmaya başlar. Burada kişi hangi düşüncelerin kendine fayda sağlayacak düşünceler, hangi düşüncelerin ise zararlı düşünceler olduğunu ayırt etme noktasına gelir. Bu tarz bir farkındalık, olumsuz düşünceleri durdurmaz, ancak her birine zihnin kabul edebileceği türden yanıtlar vermek için farklı bir yol sunar. Bu şekilde zihin, kişiyi olumsuz düşüncelerin yol açabileceği potansiyel zararlardan korur.

4- Zihin Dengesi: Düşünceler genellikle bilinçte ortaya çıkar ve yine düşünceler içerisinde kolayca kaybolup gidebilir. Bu düşünce kapasitesi olmadan duyguların, hislerin ve dolayısıyla farkındalığın zihinde oluşması mümkün değildir. Zihnimizde oluşan düşüncelerin hepsine cevap veremeyiz. Zaman zaman yaptığımız hataları, bize kötü hissettiren şeyleri ve hayal kırıklıklarımızı ancak kendi kendimizi eleştirerek aşabiliriz. Bu durum kişinin kolayca kaçarak başkalarına ya da imkanlara suç bulmasının önüne geçer. Kişinin deneyimlediği olaylara bakış açısını değiştirerek, daha makul ve gerçekçi olmasını sağlar (Baltzell ve Summers, 2017, s:9).

Bunun yanında etkili bir farkındalık için dikkat edilmesi gereken bazı unsurlar vardır. Farkındalık, bazen akış olarak tanımlanmaktadır. Buradaki akıştan kastedilen, süreklilik gösteren bir dizi olaydan haberdar olma şeklinde gerçekleşmesidir. Farkında olduğumuz her şeyi rapor etmesek de bu akışta belli bir düzen yoktur. Bazen duraklarız, bazen atlarız, bazen tereddütte kalırız. Farkındalık alanlarının her birine ilişkin farkındalıklarımız olmakla beraber, biz bunları eşit olarak yaşamayız. Algısal, bedensel ve hayal gücü alanlarından birinde veya ikisinde diğerine veya diğerlerine göre daha fazla zaman harcarız. Bizim farkında olduklarımız her zaman için şu an'a ilişkindir. Şu an, burada ve şimdi olan demektir. Hayal gücüne ilişkin bir farkındalık,

içerik bakımından geleceğe ait olabilir. Farkındalık yaşantısı oldukça karmaşık bir yaşantıdır ve belli bir anda çok değişik unsurlar içermektedir. Birçok farklı öge zihninizde bir araya geldiğinde beyniniz aralardaki bağlantıları kasıtlı ya da kasıtsız şekilde bir araya getirerek onları bizim için anlamlandırmaya çalışmaktadır. Aynı zamanda kişi bir birimlik zamanda birçok farklı sinyali bir arada algılayabilmektedir (örneğin; havanın kirliliği, korna sesi, üşüme, yağmur, insan yüzleri, tabelalar gibi). Bu sinyalleri alan kişi zihninde anlamlı bir bütün oluşturmak için hangi sinyallerin o an ki hedefine uygun olduğunu hangilerinin olmadığını ya da bu sinyallerden hangilerinin birleşik olarak işine yarayacağına karar verir. İşte bireyin zihninde olagelen bu filtreleme ve ayırt etme işlemi genellikle bireyin farkında olmadan, bilinçsizce yaptığı bir durumdur. Farkındalık spot ışıklandırmasına benzetilmektedir. Bu şu demektir: Belli bir anda kendimizin veya çevrenin farklı bir parçasını aydınlayabilmekteyiz. Bu düzenleme bizim kontrolümüz altındadır. Hangi anda neyin farkında olacağımıza biz karar vermekteyiz. Bir sahnede bir şeyi fark ederken bir diğerini fark etmiyorsak, bu bizim seçimimizdir. Farkındalığın belli bir an'daki içeriği sınırlıdır. Aynı anda birden fazla şeyin farkında olma konusunda zorlanırsınız. Genellikle belli bir anda belli bir konuda spot ışıklandırması yaparız. Ancak belli bir an'daki farkındalığımızı belli bir konuya veya noktaya yöneltsek bile bunun dışında kalan alan farkındalık potansiyelini sürdürebilir. Potansiyel farkındalık alanı, bizim seçim yapmamız halinde farkında olabileceğimiz alanın tümünü göstermektedir. Belli bir andaki farkındalıklarımız, bizim potansiyel farkındalıklarımızın yalnızca bir kısmıdır. Bir şeyin farkına varmayı tercih ettiğimizde, başka bir şeyin farkına varmaktan vazgeçmekteyiz (Akkoyun, 2005). Bunun yanında, Bishop ve ark. (2004), farkındalığın pratik ile geliştirilebilen psikolojik bir süreç olduğunu ve farkındalığın etkisinin meditasyon temelli müdahaleler ile arttırılabildiğini öne sürmüşlerdir.

1.7.4. Farkındalık Türleri

Farkındalığın birçok farklı işlevi ve niteliği olması nedeniyle çeşitli şekillerde ve farklı biçimlerde sınıflandırılmıştır. Ancak genel olarak bakıldığında bu sınıflandırmaların temelinde “hatırlama, ayırimsama ve dikkat” üzerine kurulu oldukları görülmektedir. Bu bağlamda Akkoyun (2005), farkındalık türlerini algısal farkındalık, bedensel farkındalık ve hayal gücüne ilişkin farkındalık olarak 3 başlık altında incelerken, Kuan (2007), farkındalığı hiyerarşik bir yapı içerisinde, temel farkındalık, koruyucu farkındalık, iç gözlemsel farkındalık ve bilinçli kavramsal anlama olarak 4 biçimde incelemiştir.

Akkoyun (2005)‘a göre farkındalık türleri üç grupta toplanmaktadır;

1. Algısal Farkındalık: Duyu organlarımızla aldığımız duyumlarla ilgili farkındalıktır. Gördüklerimiz, işittiklerimiz, kokladıklarımız, tattıklarımız ve dokunsal olarak hissettiklerimiz gibi.

2. Bedensel Farkındalık: Herhangi bir anda bedenimizde ne olup bittiğini ve o andaki durumumuzu anlayabilmek için bedenimizde pek çok sayıda alıcı bulunmaktadır. Ayakta hissedilen kramp, midede bir yanma veya baş ağrısı gibi. Genellikle acı ve rahatsızlık olduğunda daha çabuk bir farkındalık oluşurken, rahat ve gevşeme şeklinde olanlarla ilgili farkındalıklar daha geç oluşabilmektedir.

3. Hayal Gücüne ilişkin Farkındalık: Bireyin kafasının içinde olup bitenler yani düşlediği, hayal ettiği, kurguladığı şeyler ile ilgili farkındalıktır. İnsanlar istemli ya da istemsiz şekillerde sürekli geçmiş ya da gelecekle ilgili düşüncelerle meşguldür. Ancak her zaman bunların farkında değildir. Çünkü bu düşünceler insanın zihninde birden belirebilir. O an etrafta buluna her hangi bir nesne, koku veya renk bu düşüncenin ortaya çıkmasını tetikleyebilir.

Kuan (2005)'a göre farkındalık türleri ise dört grupta toplanmaktadır;

1- Temel Farkındalık: Basit bir farkındalıkta, normal günlük aktivitelerde veya kendini dinleme sırasında olsun, herhangi bir duyuşsal veri ya da nesnelere mevcudiyetinin bilinçli olarak kaydedilmesidir. Basit farkındalık yargısal olmayan gözlem ve fark edişlerden oluşur. Akıl, nesneyi tarafsız olarak değerlendirmeden yani aklı ile gözlemlemeden akıl ikisi arasındaki etkileşimin farkında değildir. Farkındalık genellikle psikologlar tarafından bu anlamda anlaşılır veya kullanılır.

2- Koruyucu Farkındalık: koruyucu farkındalıkta kişi gelen duyuşsal verileri algıladığında, artık zihnin nesneye nasıl tepki verdiğinin de farkındadır. Koruyucu farkındalıkta daha çok duyuşların kısıtlanması ile ilgilidir ve ahlaki yargıyı gerektirir. Bu aşama hiyerarşide basit farkındalıktan sonra gelir ve eğer kişi temel farkındalık basamağındaki gerekleri yerine getirmemişse bu işlevin gerçekleşmesi mümkün değildir. Bu aşama kişinin yaşamındaki tüm davranış ve hareketlerinde de tam bir farkındalık içerisinde olmasını içerir. Yeme, içme, çiğneme ve tatmanın yanı sıra, yürürken uzanırken, ayakta dururken, uyunurken, uyanırken, konuşurken ve düşünürken de tam bir farkındalık içerisinde hareket eder. Fiziksel aktivite farkındalığı da bu aşama içerisinde yer alır. Bu aşamadaki farkındalık halinin sürdürülebilmesi ve bir üst aşamaya geçilebilmesi için yine birbiri takip eden çeşitli adımlar izlenmelidir. Bunlar; duyuş kanallarının açılması ve korunması, aşırı yemekten kaçınma, yalın dikkate adanmış olma ve tam dikkat ve farkındalık aşamalarıdır.

3- İçgözlemsel Farkındalık: Bu işlev, "koruyucu farkındalık" harekete geçmediğinde iyileştirici bir önlem olarak devreye girer. İçgözlemsel farkındalıkta kişi dikkat ve bilincini etkin bir şekilde kullanmalıdır. Bunu yapabilmesi ise olup bitenler hakkında kendi zihinsel durumlarını hatırlatmasını ve incelemesini gerektirir. Kişinin aklında kötü düşüncelerin ortaya çıkması durumunda içgözlemi sayesinde kişi farkındalık durumunu aktive ederek onları fark edebilir ve zamanla bu düşüncelerden kurtulabilir.

4- Bilinçli Kavramsal Anlama: Bu işlev duyuşsal algılar ile eş zamanlı değildir. İdraktan ziyade, fikirlerden oluşur. Bu fikirler ise yapıcı ve olumlu alt yapılara dayanmaktadır. Bu aşamanın en önemli faydası kişinin zaafı olan örneğın ölüm gibi bir duyguyu aşmak, ondan kurtulmaktır. Bu öğretilde kişinin korku duyduğu durumlar bilinçli bir şekilde kavramsallaştırılarak kişinin bilincine etki edecek ve onu değiştirecek şekilde uygulanır. Öncelikle kişinin bu aşama için tam dikkat ve farkındalık durumunda olup olmadığına bakılır. Sonra, kişiye birçok ölüm şansının olduğunu ve herhangi bir zamanda, herhangi bir yerde ölebileceği hatırlatılır ve kişinin bu gerçeği bilinçli bir şekilde anlaması sağlanır. Bunun yanında bir insan olarak kişiye ahlakın, bilgeliğın, cömertliğın kendisinde olduğunu, bu nedenle yaşamı boyunca güvende hissetmesi ve olumlu düşünmesi gerektiği hatırlatılarak, ölümle ilgili kaygıları yatıştırılır (Kuan, 2007).

Görüldüğü gibi Akkoyun (2005), farkındalığı genel olarak duyu organlarımız vasıtasıyla, daha çok somut çıktılar çerçevesinde algılayarak sınıflandırırken, Kuan (2007), daha çok psikolojik bir algılama süreci olarak, soyut çıktılar çerçevesinde değerlendirmiş, zihin ve bilince yönelik bir sınıflandırma yapmıştır.

1.7.5. Farkındalık ve Tutum-Davranış İlişkisi

Tutumlarımız yaşam olayları karşısında davranış ve hareket biçimlerimizdir. Tutumlar bizi diğer insanlardan ayıran özellikler arasında yer alır. Tutumlar yaşam boyu geçirilen tecrübeler ve yetiştirme tarzıyla ilişkilidir. Bireyin çevresi ve çevresinde

yer alan kişiler değiştikçe, birey onlara karşı da belirli tutumlar gösterir (Ünlü, 2004, s:71). Tutum kavramı bir çok sosyal psikolog tarafından farklı şekillerde tanımlansa da tutum en genel anlamda “bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile duygu, düşünce, ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan eğilimlerdir” (Kağıtbaşı, 1998). Tutumlar, insanların çevrelerine daha kolay adapte olmalarını sağlar. Bunun yanında kişilerin davranışlarına etki eden bir özelliği de bulunmaktadır. Tutumun davranışa olan etkisi kısaca kişinin bir duruma karşı eğiliminin olması/oluşması halidir. Bireyin daha önceden bir nesneye karşı edindiği olumlu ya da olumsuz bilgi veya inançları o davranışa yönelme noktasında kişiye etki edecektir. Yani birey o nesneye karşı olumlu yargıya sahipse bunu davranışa dönüştürmesi daha kolay, olumsuz ir yargıya sahipse davranışa dönüştürmesi daha zor olacaktır (Ünlü, 2004, s:74).

Farkındalık hâlindeki kişi ise yeni bilgiye açık, bağlama duyarlıdır; yeni kategoriler üretip olayları birçok açıdan ele alabilir (Langer, 1989). Yüksek farkındalık tutum-davranış ilişkisini güçlendirmektedir. “Sosyal psikoloji literatüründe farkındalığın neden tutum-davranış ilişkisine etki ettiği iki şekilde cevaplandırılmaktadır.

1- Farkındalık tutumlara ulaşmayı kolaylaştırır. Birey farkındalığı yüksek olduğunda herhangi bir konudaki tutumun ne olduğunu daha iyi bilir. Bu tutumlar belleğe daha kolay çağrılır ve dolayısıyla davranışları daha kolay etkiler.

2- Bireyin bir davranışta bulunmasını gerektiren durumlarda, bireyin o durumla ilgili tutumuna odaklanır. Bu tutumun davranışına öncülük etmesine izin verir. Davranışta bulunmadan önce içinden geçilen bir tür bilişsel süreç, davranışların çevresel faktörlerden çok, tutumlardan etkilenmesine neden olur ve tutum-davranış ilişkisi güçlenir” (Kağıtbaşı,1999).

Sonuç olarak bir durumun ya da olgunun farkında olan birey onu yaşantısına aktarma ve davranışa dönüştürme konusunda o durum ya da olgu hakkında içsel olarak daha önce edinmiş olduğu (olumlu ya da olumsuz) yargıları devreye sokarak karar verir. Eğer bu yargılar olumsuz ise onu hayata geçirme noktasında da olumsuz davranış sergileme olasılığı yüksek olacaktır. Eğer bireyin yargıları olumlu ise onu hayata geçirme noktasında davranışları da olumlu olacaktır. Bu nedenle bireylerde oluşması istenen davranış kalıplarını ortaya çıkarmak için öncelikle bireylerin o davranışlar hakkında, hem kendi yaşantılarını hem de toplumu ilgilendiren konularda doğru ve yararlı bilgiler edinmelerini sağlamak gerekmektedir. Bunun sağlanması için de öncelikle bireylerde oluşması istenen tutumlara yönelik farkındalık seviyelerinin artırılması gerekmektedir. Toplumun farkındalık düzeylerini artırmak ve toplumu doğrudan ilgilendiren konulara dikkat çekmek amacıyla birçok farkındalık çalışması yürütülmüş, yürütülmeye devam etmektedir. Örneğin doğaya bırakılması halinde içinde barındırdığı civa, kadmiyum, kurşun, çinko, mangan, lityum, demir, nikel, kobalt gibi maddelerin toprağa ve dolayısıyla yeraltı sularına karışmasıyla eko sistem ve insan sağlığı üzerinde büyük tehlikeler oluşturan atık pillerin toplanması amacıyla birçok farkındalık kampanyası düzenlenmiştir. Bu çalışmalarla toplum atık pil ve zararları hakkında bilgilendirerek, toplumda temiz çevre ve geri dönüşüm bilinci oluşturmak amaçlanmış, kampanya dahilinde bir çok belediye, sivil toplum kuruluşu ve üniversite işbirliğinde bulunarak bu konu hakkında toplumda büyük ses getirmeyi başarmışlardır. Yürütülen bu farkındalık çalışmaları sayesinde Türkiye'de 2007'de sadece 225 ton olan yıllık atık pil toplama sayısı, 2014'te 555 tona, 2016 yılı itibarıyla da 720 tona çıkartılarak büyük bir başarı sağlamıştır (www.aa.com.tr ve www.hurriyet.com.tr). Bunun yanında ülkemizde ve dünyada madde bağımlılığı, atık yağların geri dönüşümü cinsiyet eşitliği, aile içi şiddet, nesli tükenmekte olan hayvanlar, fiziksel engelli vatandaşlar, otizmliler, ALS hastaları, kalp hastaları ve kanser hastalarına dikkat çekmek için birçok farkındalık kampanyası yürütülmüş ve çeşitli sloganlar ve uygulamalarla her geçen gün bu kampanyalar artarak devam etmektedir (www.radikal.com.tr).

1.8. Spor Farkındalığı

Modern dünyada sporun öneminin giderek daha fazla anlaşılması, sağlıklı ve bilinçli nesiller yetiştirilmesi için insanların spor konusunda bilgilendirilmesi ihtiyacını doğurmuştur. Özellikle son yıllarda dünya genelinde ortaya çıkan ve hızla yayılan hareketsiz yaşamın topluma, sağlığa ve ekonomiye verdiği zararlar, bu durumun giderilmesi noktasında en ucuz, en ekonomik ve sürdürülebilir yöntem olarak sporun önemini tekrar gündeme getirmiştir. Bilhassa son yıllarda teknoloji ve sosyal medyanın da etkisiyle birçok alanda farkındalık çalışmaları yapılmakta ve yeni iletişim araçlarının kapsama alanı sayesinde edinilen bilgiler hızla yayılmaktadır. Bilişim dünyasındaki bu baş döndürücü hız olumlu kullanıldığında, toplumun bilinçlenmesi hızlanmakta verilmek istenen mesajlar yerine daha kolay ulaşmaktadır. Bireyin spor konusunda bilinçlendirilmesinin, hem bireysel hem de sosyal açıdan topluma sağladığı/sağlayacağı kazançlar günümüz dünyasında çok önemli bir yer tutmaktadır. Spor farkındalığı ve farkındalık çalışmaları spor hakkında insanların bilinçlendirilmesi ve toplum tarafından öğrenilmesi istenen davranışların hayata geçirilmesi noktasında önemli sosyal araçlardan biridir.

Spor farkındalığı ve spor yoluyla farkındalık kavramları bize göre semantik (anlambilimsel) olarak iki ayrı anlamı çağrıştırmaktadır. Spor farkındalığı kavramsal olarak daha çok bireysel, kişisel bir çağrışım yaparken, spor yoluyla farkındalık ise daha ziyade çoğul bir anlamı çağrıştırmaktadır. Her ne kadar bu iki kavram muhteva itibarıyla birbiri içinde olsa da anlam karmaşası olmaması açısından bireysel ve toplumsal olarak ayrı ayrı ele alınması ve tanımlanması gerektiğini düşünmekteyiz. Çünkü toplumları oluşturan bireylerin kollektif bilinci toplumsal hafızayı meydana getirmektedir. Toplumda meydana getirilmek istenen bir davranış değişikliğinin ise öncelikle bireylerde içselleştirilmesi, benimsenmesi gerekmektedir. Böylelikle toplumda, bu davranış değişikliğini uygulayan, savunan bireylerin oluşması sağlanacaktır. Bu durum ise kollektif yapıyı meydana getirerek, değiştirilmesi istenen davranış ya da tutuma katkı sağlayacaktır. Buradan hareketle, “spor farkındalığı;

sporun bireysel ve toplumsal faydalarını öğrenme, başka kategorilerle ilişkilendirme, hayata geçirme ve bu konular hakkında bireyin çevresini bilinçlendirmesi” olarak tanımlanabilir. “Spor yoluyla farkındalık” ise, toplum tarafından yeterince bilinmediği düşünülen ancak sosyal yaşamda üzerinde önemle durulması gereken konulara spor vasıtasıyla dikkat çekmek, bu konular hakkında toplumu bilgilendirmek ve bu konulara olan ilgiyi canlı tutarak, toplumda kalıcı tutumlar geliştirmek üzere kişi ya da kurumların ortak çabalarıyla yürütülen sosyal bilinç hareketleridir. Buna örnek olarak sporla ilişkilendirilmiş sosyal sorumluluk başlığıyla gerçekleştirilen projeler ve uygulamalar verilebilir. Öğrencilerde sporda farkındalık oluşturmak ve bu yolla spora teşvik etmek amacıyla Gençlik Spor Bakanlığı tarafından düzenlenen “renklerin kardeşliği ve spor” projesi, Sağlık-Sen tarafından engellilere dikkat çekmek amacıyla “engel tanımaz aşarız” sloganıyla koltuk değnekleriyle futbol oynama organizasyonları, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi tarafından ülke genelinde çocukları spora teşvik etmek ve sporla büyümeleri için bir farkındalık oluşturmak amacıyla düzenlenen “olimpik anneler projesi” bu projelere örnek olarak gösterilebilir (www.gsb.gov.tr, ve www.olimpiyatkomitesi.org.tr).

1.9. Spor Farkındalığının İlişkilendirildiği Teoriler

Bu bölümde spor farkındalığının ilişkilendirildiği teorilere yer verilmiştir.

1.9.1. Psikolojik Süreç Modeli (PCM)

İnsanların spora olan ilgileri bir sporu tanımak, ilgi göstermekten başlayarak, televizyonda bir müsabaka izlemek, canlı olarak bir spor etkinliğine katılmak ya da sezonluk bilete sahip olarak bir takımın maçlarını canlı olarak sürekli takip etmeye

kadar uzanır. Bu durumun sonuçlarından biri de kişinin takım ya da sporcuyla kurduğu psikolojik bağlar neticesinde bireysel başarı hissi olarak algılamasıdır. Yani takım ya da sporcu kazandığında kendi kazanmış gibi hissetmesi yada kendi kaybetmiş gibi üzülmüsidir. Taraftarların bakış açısını anlamaya yönelik olarak yapılan araştırmaların çok büyük bir bölümü multidisipliner bir yaklaşım sergileyerek bu durumları psikolojik, sosyolojik, pazarlama ya da tüketici davranışları yaklaşımlarıyla açıklamaya çalışmışlardır. Dolayısıyla bu çalışmalar daha çok çevresel ve demografik çerçevede ele alınmak zorunda kalmıştır. Bu nedenle spor taraftarlarının kendilerine özgü karakterlerini anlamaya yönelik tüm çalışmalar bütünlükten uzak ve tutarsız kalmışlardır. Bugüne kadar bireylerin psiko-sosyal açıdan bir spor ya da takımla ilgili sadakatinin altında yatan başlangıçtaki bireysel farkındalıkları ve bu farkındalığın zamanla bağlılığa dönüşmesini irdeleyen hiç bir teorik çerçeve oluşturulmamıştır. Bu konuları tanımlamak ve aralarındaki bağlantıları belirtmek için literatürde ait hissetme, takıma bağlılık, adanma gibi çeşitli terimler ortaya atılmıştır. Sonuç olarak bu konuyla ilişkili bir ortak literatür oluşturma çabası anlamsal farklılıklar nedeniyle bir karmaşaya dönüşmüştür. Ortaya atılan bu “psikolojik süreç modeli” katılımcıların, taraftarların ve izleyicilerin ortak bir paydada buluşturulması ve sistematik olarak incelenmesi amacıyla geliştirilmiştir. Bu model, katılımcıların, izleyicilerin ve taraftarların sporun herhangi bir parçasına ilişkin (taraftar, katılımcı, izleyici, tüketici) tutumlarını dikey hiyerarşik bir yapı içerisinde psikolojik süreçler açısından incelemektedir. Buradaki “süreklilik” kavramı kişinin spora ilişkin içselleştirdiği süreçleri sosyal olarak ele alır ve tanımlar. Bir dikey yapılanma içerisinde kişinin spora bağlılığının süreçler vasıtasıyla gerçekleştiğini, bireyin bir sabah uyandığında sezonluk bilet almaya karar vermesinin, takım hüznü ya da mutluluğunu paylaşmasının, takımının resmi ürünlerini satın almasının ve arkadaşlarıyla takım hakkında istişare etmesinin mümkün olamayacağını savunur.

En yalın ifadeyle Psikolojik Süreç Modeli (PCM) bir birey, spor veya sporcu arasındaki ilişkiyi belirleyen genel parametreleri belirler. Psikolojik süreç modelinde bir spor, takım ya da nesne ile birey arasındaki ilişki “değişebilir” olarak

değerlendirilir. Bu model bireyin spora ilişkin mevcut davranışını bilişsel bir yaklaşımla, kavramsal bir çerçevede değerlendirir. Bu süreç “farkındalık, sempati duyma, ilgi duyma ve sadakat” olmak üzere 4 hiyerarşik süreçten oluşur. Bu süreçler, seyirciler ya da katılımcıların bir sporla ya da takımla arasındaki psikolojik bağlantıların genel sınırlarını belirler.

HİYERARŞİK YAPI	PSİKOLOJİK SÜRECE İLİŞKİN KAZANIMLAR
4- SADAKAT	İçsel Tutarlılık İçsel Etkiler
3- İLGİ DUYMA	İçsel Uyarılar Kişisel Anlam ve Önemin Oluşması
2- SEMPATİ DUYMA	İçsel ve Dışsal Uyarılar Duygusal, Zihinsel, Karakteristik Tutumlar, Ruh Hali
1- FARKINDALIK	Dışsal Uyarılar Sosyalleştirici Etkiler Medya

Şekil 1.1. Psikolojik Süreç Modeli (PCM) Bireyin Sporla İlgili Psikolojik Bağlantı Şeması (Funk ve James, 2001)

Psikolojik süreç modelindeki ilk basamak “farkındalık”tır. Bir spor ya da takıma yönelik psikolojik bağlantı kurma süreci, farkındalık kavramıyla başlar. Bir kişinin spora karşı oluşturduğu ilk bağlantı, farklı spor ve takımların var olduğunun bilmesi ve tanınmasıdır. Ancak bunlar hakkında henüz bir yargıya sahip değildir. Bu düzeyde temel olarak iki soru bulunur. Birincisi “İnsanlar ne zaman spor ve ya takımların farkında olurlar?” ikincisi ise “İnsanlar spor ve ya takımlardan nasıl haberdar olurlar?”. Farkındalık dikey hiyerarşik yapının en alt basamağıdır. Bu basamakta birey bir sporu ya da takımı hatırlayarak (örneğin; Chicago Bulls ve Basketbol) farkındalık seviyesinde yukarı doğru hareket eder. Yukarı doğru artan

farkındalık, bir sporun nasıl oynanacağını (temel kurallar) anlamak ve farklı takımlar ve sporlar arasındaki ayrım yapmakla anlaşılır.

Sporla tanışma özellikle çocuklarda, anne babaların spor logolu giysileri onlara giydirmeleri, ya da top, eldiven veya diğer spor gereçlerini onlar için satın almaları sonucunda yaşamın çok erken dönemlerinde gerçekleşebilir. Çocuklar sporu ayrıca, arkadaş çevresindeki oyunlardan, okul etkinliklerinden veya gençlik liglerine katılarak öğrenebilirler.

Ancak bir çocuk belirli bir farkındalık seviyesine geldikten sonra belirli sporları ya da takımları öğrenerek, onlar arasındaki ayrımları yaparak bir sonraki aşamaya geçemez. Bu süreci dikey olarak devam ettirebilmesi için ergenlik ve yetişkinlikte de öğrenmeye, öğrendiklerinin üstüne koyarak hayat boyu bunu sürekli hale getirmeye ihtiyacı vardır. Birey spor ve ya takımların varlığından haberdar olduğunda yeni sporlar veya takımlar ortaya çıktığında, ya da gözüne çarptığında farkındalık seviyesine göre bunlar hakkında bilgi edinmeye hazır halde olacaktır. Yapılan araştırmalar spor farkındalığının sosyalleşme süreci tarafından yönlendirildiğini göstermektedir. Bunun yanında aile, arkadaş, kitle iletişim araçları, çalışma arkadaşları, yeni bir çevreye taşınmak ya da taşınılan şehirdeki takımın tüm şehirce desteklenmesi bile spor farkındalığına etki eden faktörler olarak gösterilmektedir. Şekil 1.2.'de yaşam döngüsü içerisinde farklı konumların ve bireyin spor ve takımlar hakkındaki farkındalığını etkileyebilecek çeşitli sosyalleştirici ajanların bir özeti sunulmaktadır.

SPOR FARKINDALIĞI KONUSUNDAKİ İKİ TEMEL SORU	
1- İnsanlar Ne Zaman Spor veya Takımların Farkında Olurlar ?	2- İnsanlar Spor veya Takımlardan Nasıl Haberdar Olurlar ?
Yaşam Döngüleri	Sosyalleştirici Ajanlar
Çocukluk Dönemi - 0-5 Yaş - 6-12 Yaş	Ebeveynler Kardeşler Arkadaşlar
Ergenlik - 13-19 Yaş	Okul: - Öğretmen - Antrenör
Yetişkinlik - 20-35 Yaş - 36-54 Yaş - 55 + Yaş	Toplum Coğrafi Etkenler Medya: - Haberler - Spor Programları - Tanıtım Araçları: - Reklamlar - Özel Etkinlikler
Oyun kurallarını öğrenmek, sporları ve/ya takımları birbirinden ayırt etmek, farklı seviyelerde spora katılım göstermek (örneğin, lise takımı, üniversite takımı, profesyonel takımlar vb.) spor farkındalığının artmasına katkı sağlar.	

Şekil 1.2. Spor Farkındalığının Sosyal Süreçleri (Funk ve James, 2001).

İkinci basamak “sempati duyma”dır. Bu basamağa çıkan birey, farklı demografik ve psiko-sosyal güdülere dayanarak bir sporu ya da takımı sevdiğini ve kabul ettiğini gösterir. Üçüncü basamak “ilgi duyma”dır. Bu süreçte oluşan psikolojik bağlantılar daha çok belirginleşmeye başlar. Birey ve spor arasında bir bağ oluşur. İlgi duyma basamağı birey ile spor arasındaki fiziksel ve psikolojik bağlantının gücü ve önemini temsil eder. Dördüncü basamak ise “sadakat”tir. Bu basamakta birey artık ilgili spor ya da takımın sadık bir temsilisi haline dönüşmüştür. Sadakat basamağındaki kişi ilgili spor ya da takıma karşı sürekli ve tutarlı bir davranış sergiler

(Funk ve James, 2001). Bu sürece ilişkin açıklamalara kuramsal temel kısmında devam edilmiştir.

1.9.2. Bloom Taksonomisi

Eğitim süreci bireyin ve toplumun ihtiyaç duyduğu niteliklerin veya özelliklerin belirlenmesi ile başlar. Bu nedenle eğitim süreciyle kazandırılmak istenen davranışlar çok çeşitlidir. Eğitim süreciyle kazandırılmaya çalışılan davranışlar toplumun bireylerinde veya bireylerin kendinde görmek istediği özelliklerdir. Sonuç olarak bu özellikler tek tek bireylerden oluşan toplumun ihtiyaçları olarak görülebilir. Toplumun bireylerde bulunmasını istediği bu özellikler eğitim programlarının hedeflerini oluşturmaktadır (Atılgan, 2006).

Farklı bilim dalları 1950’li yıllar itibariyle geliştirilen ve taksonomi olarak adlandırılan çeşitli bilimsel yaklaşımlar dünya çapında yankı uyandırmıştır ve kısmen eleştirilmiş olmasına rağmen vazgeçilmez bir araştırma aracına dönüşmüştür. Öğretim bilimi alanına ilişkin araştırmaların erken dönemlerinde Benjamin Bloom tarafından geliştirilmiş olan taksonomi de bir çok çalışmanın temelini oluşturmayı başarmıştır. Sınıflandırma kavramı “sınıflara ayırma” anlamını taşıırken taksonomi kavramı burada “belirli bir hiyerarşi düzeni temelinde sınıflara ayırma” anlamında kullanılmaktadır (Emra, 2018, s:93). Taksonomi Yunanca’dan batı dillerine geçen bir kelime olup “taksis yani düzenleme” kelimesi ile “nomos yani kanun” kelimelerinin birleştirilmesiyle türetilmiştir. Taksonomi kelimesi kelime anlamı olarak “sınıflama ya da sınıflamada kullanılan kurallar bütünü” olarak tanımlanabilir (Sharma ve ark., 2008). Sönmez (1994), ise taksonomi kavramını “istendik davranışların basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta, birbirinin ön koşulu olacak şekilde aşamalı olarak sıralanması” olarak tanımlamıştır. Eğitim amaçları bugüne kadar birçok

farklı şekilde sınıflandırılmış ancak dünyada ve ülkemizde eğitim bilimciler tarafından en çok kabul edilen sınıflandırma kabul gören sınıflandırma Bloom Taksonomisi olmuştur. Bloom Taksonomisi, Bloom ve arkadaşları tarafından 1956 yılında yayımlanan bir çeşit sınıflandırmadır. Bu sınıflandırmada eğitimin amaçları bilişsel, duyuşsal ve devinişsel (psiko-motor) olmak üzere 3 temel alanda sınıflandırılmıştır. Bu alanlar birbirinden bağımsız değildir, birbirinden soyutlanamaz. Bu alanlar belirli bir hiyerarşi içerir ve her alanın kendi içinde birbirinden farklı alt basamakları bulunmaktadır (Gültekin, 2001).

D İ K E Y	YATAY KAYNAŞIKLIK		
	Bilişsel Alan	Duyuşsal Alan	Devinişsel Alan
K A Y N A Ş I K L I K	1. Bilme	1. Alma	1. Uyarılma (Algılama)
	2. Kavrama	2. Tepkide Bulunma	2. Kılavuzla yapma
	3. Uygulama	3. Değer Verme	3. Beceri Haline Getirme
	4. Analiz	4. Örgütlenme	4. Uyum (Duruma Uydurma)
	5. Sentez	5. Kişilik Haline Getirme	5. Yaratma
	6. Değerlendirme		

Şekil 1.3. Bloom Taksonomisinin Alanları (Sönmez, 1994).

1.9.2.1 Bilişsel Alan

Bilgilerin anımsanması (tanımak, yeniden üretmek vb.) alanıyla ve entelektüel yetenek ve yeterliliklerin geliştirilmesiyle ilgilidir. Bunlar insanın bilinç, bellek, ve düşünme alanlarıyla ilgili davranışlarını tanımlar (Ültanır, 2005, s:66). Bilişsel alan

daha çok bilgilerle ve bilgilerden doğan zihin yetenekleriyle ilişkilidir (Turgut, 1984, s:120). Kişinin öğrenilmiş davranışlarından zihinsel yönü ağır basan davranışları, bu alanın kapsamı içindedir. Bilişsel alanla ilgili davranışlarımızın tümü de aynı düzeyde değildir. Verilen bir kavramı tanımlayıp yazma, sayısal verileri grafikte gösterme, bir problemim sonucu bulup yazma, bir sosyal olguyu oluşturan nedenleri belirleyip yazma, orijinal bir model çizme, gibi davranışların tümü aynı yoğunlukta zihinsel yoğunluk içermez (Sönmez (1994). Bilişsel alan, bilme, kavrama, uygulama, analiz, sentez, değerlendirme olmak üzere altı basamaktan oluşmaktadır.

Bilme basamağı, orijinal taksonominin en alt basamağını oluşturur (Luebke ve Lorie, 2013). Bilme basamağı, orijinal taksonominin en alt basamağını oluşturur (Luebke ve Lorie, 2013). Bilme (Bilgi) basamağı, “daha önce öğrenilen bilgilerin, terimlerin, temel ilkelerin, genellemelerin, kişilerin, tarihlerin ve yerlerin, hipotez, teori, kavram ve bilimsel bilgilerin anlatıldıkları şekliyle hiçbir yorum getirilmeden hatırlanması olarak tanımlanabilir” (Aydemir ve Çiftçi, 2008).

Bilişsel alanın kavrama düzeyinde bireyden, bilme basamağındaki hatırlamaya ek olarak konuyu açıklayabilme, kendine has bir biçimde tarif edebilme, kavramlar arasındaki farklılıkları anlayabilme özelliklerine sahip olması beklenir. Birey konu veya kavramların anlamını kavrar, bu konularla ilgili olarak tartışabilir. Daha sonra kavradığı konuyu anlam bütünlüğünü bozmadan farklı biçimlerde ifade edebilir, yorumlayabilir, örnek verebilir, bildiklerinden hareketle çıkarımlar yapabilir (Dağlı, 2015, s:48).

Taksonominin üçüncü düzeyi olan uygulama düzeyinde, bireyin sadece verilen bilgiyi hatırlaması ya da öğrendiklerini kendi cümleleriyle ifade etmesi yeterli değildir. Öğrenci bilgileri uygulayabilmelidir (Baysen, 2006). Burada bireyden, kalıcı hafızasında ki bilgilerin ilgili kısımlarını karşılaştığı yeni durumlarla ilişkilendirerek

uygulaması, yorumlaması ve bilgi birikimlerini günlük hayata aktararak problem çözüme yeteneklerini hayata geçirmesi beklenir (Selçuk ve ark., 2004).

Dördüncü basamak ise Analiz basamağıdır. Kavrama düzeyi maddenin içeriğı ile ilgiliyken; analiz düzeyi hem içeriğı hem de oluşumu ile ilgilidir. Analiz düzeyi özellikle eleştirel düşünme işin içine girdiğı zaman değerlendirme düzeyine dönüşmektedir. Bu düzeyde bireyden beklenen hipotezle gerçek arasındaki farkı ayırt edebilmesi, bir düşüncenin diğerleriyle nasıl ilişkili olduğunu fark edebilmesi, varsayımların neyi kast ettiğini anlayabilmesi, bir metindeki ana fikri bulabilmesidir (Lei, 2006).

Beşinci basamak sentez basamağıdır. Sentez, öğeleri belli ilişkilere, belli kurallara göre birleştirip bir bütün oluşturma işidir. Fakat her bütün oluşturma işi sentez olamaz. Bir motorun parçalarını birleştirme, bir kaç sözcüğü ya da önermeyi bir araya getirme her zaman sentez değildir. Sentezde yenilik, orijinallik, buluş, yaratıcılık, icat etme gibi özellikler söz konusudur (Sönmez, 1994).

Altıncı ve son basamak “değerlendirme”dir. Değerlendirme basamağı, bilişsel alandaki öğrenme çıktılarının en son ve en yüksek seviyesidir (Dindar ve Demir, 2006). Değerlendirme basamağı daha çok “kişilerin davranışlarının bilişsel ürünleri değerlendirmeleri yani bir hususta bir değere ulaşmaları ve bu yeteneklerini geliştirebilme erklerini göz önüne sunmaları” gibi konularla ilgilidir (Gündüz, 2009).

Değerlendirme düzeyi, analiz ve sentez düzeyleri gibi yüksek dereceli düşünmeyi gerektirir. Değerlendirme sorularının tek bir cevabı yoktur. Öğrencinin kendi fikir ve düşüncelerini kullanarak herhangi bir konudaki fikir, amaç ve probleme bulunan cevap, işlem, metot ve ya ürün hakkında karar vermesi ve verdiği kararı savunmasını gerektirir (Kaptan, 1998).

1.9.2.2 Duyuşsal Alan

Duyuşsal alan ilgi, tutum, sevgi, nefret, güdülenme, alışkanlık vb. değer yargılarıyla ilgili ve duygusal yönlerin ağır bastığı amaçları içermektedir (Gültekin, 2001). Örneğin, boş zamanlarında kitap okuma, spor etkinliklerine katılma, temiz ve düzenli giyinme, büyüklerine saygılı davranma gibi davranışlar duyuşsal alanla ilgilidir. Bireyin içinde yaşadığı etkileşim ortamı, onun kişiliğini, benliğini, değerlerini, ilgisini güdülenmişliğini belirler. Bu tür davranışlar, kişinin yaşam boyu geçirdiği yaşantıların bir ürünüdür (Sönmez, 1994). Duyuşsal alan, alma, tepkide bulunma, değer verme, örgütleme ve kişilik haline getirme olmak üzere beş basamaktan oluşmaktadır.

Alma basamağı duyuşsal alanın ilk basamağıdır. Bu basamak aynı zamanda “farkında olma” alt basamağını da içerir. Öğrenenin belli uyarıcıların veya olguların varlığına karşı duyarlı olmasını ifade eden basamaktır. Öğrenen, öğretmenin istediği şeyi öğrenmeye uygun bir şekilde yönelecek ise bu basamak en önemli adım olarak değerlendirilmektedir. Bu aşamada obje veya olgudan gelen uyarıcının ayırımına varılır (Bacanlı, 2005, s:105). Duyuşsal alanda farkında olma bir nesne ya da olgudan gelen uyarıcı veya uyarıcıların farkına varma işidir. Zorunlu ve gerekli dikkat değil, kişinin istemi ve bilişsel alanın bilgi basamağındaki davranışları söz konusudur. bu özelliğinden dolayı farkında olma, bilişsel bir nitelik de taşır. Fakat bu basamak tümüyle bilişsel değildir. Çünkü bir uyarıcının farkına varma, onun niteliğini özelliklerini bilme, hatırlayabilme anlamlarının tamamını içermeyebilir. Bu sürece ilişkin açıklamalara kuramsal temel kısmında devam edilmiştir.

Duyuşsal alanın ikinci basamağı “tepkide bulunma”dır. Bu aşamada birey uyarıcılara bilinçli bir şekilde tepkide bulunur ve onlarla ilgilenir, onları arar, onlarla bir arada olmaya istekli olur ve bu durumdan zevk alır. Bir kişinin boş zamanlarında

herhangi bir zorlama olmadan basketbol oynaması buna örnek olarak gösterilebilir. Birinci davranış yani basketbol oynamaya istekli olma, ikinci davranışta ise oynadığı oyundan zevk alma söz konusudur (Sönmez, 1994).

Duyuşsal alanın üçüncü basamağı “değer verme”dir. Bu basamakta “davranışlar, tutarlı ve istikrarlı hale gelir ve tutum ve inanç özellikleri göstermeye başlar. Bu basamakta olan birey bir değer tutucusu olarak algılanır. Kişide duyuşsal öğrenmenin olduğu diğer insanlar tarafından fark edilir. Değer verme ile insanlar davranışlarını dış bir yaptırım sonucunda yani uyma ve itaat ile değil kendi temel değerlerinden kaynaklanan bir yönelme sonucunda yapar”. Yani burada birey ilgili tutum ya da inancı yerine getirmede tamamen kendi isteğiyle herhangi bir zorlama olmadan hareket eder (Senemoğlu, 1997, s:409).

Duyuşsal alanın dördüncü basamağı “örgütlenme”dir. Bu basamak kavramsallaştırma, bir değer sistemi örgütlenme veya inandığı değerler arasında sistemli bir bütün oluşturma düzeylerine işaret eder. Kendini değerler sistemine kaptırmış olan birey, artık birçok değer farkındadır. Bu aşamadaki birey farklı değerlerden kendisi için sonuçlar çıkararak, kendi değerler sistemini örgütleyerek oluşturması beklenir.

Duyuşsal alanın beşinci basamağı “kişilik haline getirme”dir. Bireyin sevmeye, ilgi duymaya, istekli olma, dikkatli olma vb. duyuşsal davranışları karakter (kişilik) haline getirerek bu kazanımlar doğrultusunda davranmada kararlılık ve tutarlılık göstermesi halidir. Artık bundan sonra kişinin kendisine özgü bir yaşam felsefesi ve davranış normları yapısı oluşmuştur. Bu kategoride ki elde edilmiş eğitim kazanımları kişilik yapısını karakterize edici, belirleyici ve ayırt edici niteliktedir (Çelenk, 2016, s:18).

1.9.2.3. Devinişsel Alan

Kişi, kaslarını, vücut organlarından biri ya da birkaçı veya bütünü kullanarak bazı davranış örüntüleri ortaya koyar. Bu tür davranışlar doğuştan şifrelenmiş, geçici ya da öğrenilmiş olabilir. Devinişsel (psiko-motor) alanının kapsamına, öğrenilmiş fiziki davranışlar girer. Bu özellik şu örneklerle açıklanabilir: gözümüze şiddetli bir ışık gelince hemen göz kapaklarımızı kapatırız. Bu tür davranış da fizikidir. Fakat öğrenilmiş değildir. Çünkü göz kapağı, bu duruma otomatik tepki verir. Yani bu davranış doğuştan şifrelenmiştir. Bu alandaki davranışların temelinde “öğrenilmiş olma” koşulu vardır. Bu nedenle her devinişsel davranış, bir bilişsel içerik de taşıyabilir. Daha önce de belirtildiği gibi zaten hiçbir alan diğerinden bağımsız değildir. Devinişsel alan uyarılma (algılama), kılavuzla yapma, beceri haline getirme, uyum (duruma uydurma), yaratma olmak üzere beş basamaktan oluşmaktadır (Sönmez, 1994).

Devinişsel alanın ilk basamağı “algılama”dır. Yapılacak devinimsel bir becerinin (hareketin) zihinsel yönüyle ilgilidir. Beceriye meydana getiren temel hareketlerin kişi tarafından anlaşılması halidir. Bu düzeyde birey, yapılacak devinimsel davranış örüntülerinin duyu organlarıyla farkına varır. Birey bu süreçte hareket becerisinin içerdiği davranış örüntüsünü yararlı ve yapılması gerekli bir davranış ağı olduğunu görür, yapılacak davranışa karşı olumlu bir güdülenmişlik sürecine girer (Ertürk, 1973, akt; Çelenk, 2016, s:19). Belirli bir devinişsel becerinin kazanılması sürecinde, becerinin gerektirdiği, hazırlayıcı bir dengenin kurulması, bir başka anlatım hazır oluş düzeyidir. Devinişsel bir beceriyi kazanma sürecindeki hazır oluş, zihinsel, duyuşsal ve psiko-motor kurulumun birlikte gerçekleşme sürecini içerir.

Devinişsel alanın ikinci basamağı “kılavuzla yapma”dır. Bu aşamada, kazanılacak davranışsal becerinin kılavuz (öğretmen) denetiminde yapılması yani hareketin taklit edilmesi, hareket becerisini öğrencinin kendi kendine yapması (sınama-yanılma denemeleri) ve bu deneme yanılma sürecinin davranış beceri haline getirilinceye kadar devam ettirilmesi gerekir. Bu düzeyin hedefleri, hareketin bütününi analiz ederek küçük adımlar halinde yapma, küçük adımlara ayrılmış hareket parçalarını bütünleştirerek yapma ve hareketi hızlandırarak beceri haline getirme aşamalarına işaret eder.

Devinişsel alanın üçüncü basamağı “beceri haline getirme”dir. Birey bu düzeyde kazandığı beceriyi (devinimsel davranış örüntüsünü), başkalarına ihtiyaç duymadan, istenilen hız, istenilen süre ve istenilen nitelikte yapmaya başlar (Çelenk, 2016, s:21).

Devinişsel alanın dördüncü basamağı “uyum (duruma uydurma)”dır. Kişi beceri haline getirme basamağında kazandığı davranışları devinişsel özellikleri ağır basan yeni bir problem durumuna kolayca uygular. Bu düzeyde, önceden kazanılan becerilerin alana genellenmesi söz konusudur. Örneğin keman çalan bir öğrencinin, viyolonselle ilk kez karşılaştığında onu da bir iki deneme sonunda kolayca çalması bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Duruma uydurma basamağında kişi, bir iki deneme yapabilir. Fakat yeni durumda tek başınadır. Ona yardım eden yol gösteren kişi yoktur. Böyle olmakla birlikte istenilen beceriyi çok kısa sürede kolayca kazanabilir.

Devinişsel alanın beşincive son basamağı “yaratma”dır. Bu basamak özellikle bilişsel alanın sentez, bir dereceye kadar da duyuşsal alanın değer verme basamaklarıyla iç içedir. Fakat burada devinişsel alanla ilgili nitelikler ağırlık taşır. Yaratma yeniden ortaya koyma, benzeri olmayanı yapma, devinişsel özellikleri ağır basan orijinal, benzersiz, yeni davranış örüntüsü oluşturma işidir. Ayrıca orijinal davranış örüntülerinin ekonomik olması, enerjide tasarruf sağlaması ve tutarlı olması

söz konusudur. Yoksa yapılanın aynısını ya da benzerini yapmak yaratma olmaz (Sönmez, 1994).

1.10. İlgili Araştırmalar

Aşağıda farkındalık ile ilgili farklı alanlarda ve beden eğitimi ve spor alanında yapılmış bazı çalışmalar yer almaktadır.

1.10.1. Farkındalık ile ilgili Diğer Alanlarda Yapılmış Bazı Araştırmalar

Aşağıda farkındalık konusunda diğer alanlarda yapılmış bazı çalışmalar ve bu çalışmaların sonuçlarına yer verilmiştir.

Haines ve ark. (2018), tarafından çalışanların iş bilincini oluşturmak ve iş farkındalığını belirlemek amacıyla yapılan ölçek geliştirme çalışmasında, odak grup toplantıları ve 2 uzmanın yardımlarıyla oluşturulan 40 maddelik ilk taslak bir imalat firmasında çalışan 508 kişiye uygulanmıştır. Yapılan açımlayıcı faktör analizi sonrası 24 maddeye düşen ölçek iki uzman tarafından daha gözden geçirilerek, 4 farklı şirketten oluşan ikinci çalışma grubuna uygulanmış ve toplam 24 madde 4 alt boyuttan oluşan geçerli ve güvenilir ölçümler yapabilen “çalışanın iş farkındalığı ölçeği” elde edilmiştir.

Raj ve ark. (2018), tarafından metal ve kağıt paralardan bulaşan hastalıklar hakkındaki farkındalığın belirlenmesi amacıyla 232 katılımcı üzerinde yapılan çalışmada, katılımcıların % 69,8'i her gün paraya dokunduklarını ancak katılımcıların yarısından fazlasının kağıt ya da metal paranın taşıdığı bulaşıcı hastalıkların farkında olmadıkları, ayrıca paranın üzerine yerleşen bakteri ya da mikro organizmaların pantolon cebi ya da cüzdana konulduğunda da kişiyle birlikte yaşamaya devam ettiğinin farkında olmadıkları bulgularına ulaşılmıştır. Bunun yanında çalışmaya katılan bireylerin % 82,3'ü, konu hakkında bilgi sahibi olduktan sonra, artık kağıt ya da metal paraya dokunduklarında ellerini yıkadıklarını ya da dezenfektan kullandıklarını belirtmişlerdir.

Misra ve ark. (2017), tarafından Delhi şehrinin kırsal kesimlerinde yaşayan halkın katarakt hastalığı farkındalığının belirlenmesi amacıyla 18-60 yaş arasında değişen 1552 kişi üzerinde yarı yapılandırılmış görüşme yöntemiyle yapılan çalışmada, çalışmaya katılan bireylerin % 89,9'unun katarakt hastalığını duyduğunu ancak sadece % 42'sinin bu hastalığın semptomlarının farkında olduğu, katarakt hastalığının cerrahi müdahale gerektirdiğini bilen katılımcıların % 40.1 oranında olduğu, katarakt farkındalığı en yüksek yaş grubunun ise 45-60 yaş arasındaki bireyler olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Danner ve ark. (2017), tarafından vücut farkındalığının yeni bir vücut ölçüm tablosuyla belirlenmesi amacıyla yaşları 20-23 arasında olan, 79 kadın, 27 erkek öğrenciye geliştirilen vücut ölçüm tablosunun yanında, Alman vücut farkındalığı ölçeği ve depresyon ölçeği de doldurtulmuştur. Alman vücut farkındalığı ölçeği ve depresyon ölçeği geliştirilmek istenen vücut ölçüm tablosuyla karşılaştırılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda vücut farkındalığı tablosu 14 bölüm şeklinde ortaya çıkmıştır. Güvenilirlik ve test tekrar test güvenilirliği kabul edilebilir düzeylerde bulunmuştur. Sonuç olarak bulunan güvenilirlik, yapı geçerliliği ve iç tutarlılığı değerleri geliştirilmek istenen yapının psikometrik özelliklerini taşıdığını göstermiştir.

Geliştirilen tablonun, klinik ortam ve bilimsel araştırmalarda kullanılabilir bir ölçüm aracı olduğu kanıtlanmıştır.

Kucerova ve ark. (2017), tarafından Çek Cumhuriyeti'ndeki 8-12 yaş arası çocukların sigara içme davranışı, sigara markaları farkındalığı ve sigaraya erişimin belirlenmesi amacıyla, 51 okuldan 4439 çocuk üzerinde yapılan çalışmada katılımcıların % 59'unun en az bir sigara markasını bildiği, kızlar ve erkeklerin bildiği sügara markalarının farklı markalar olduğu, ebeveynleri sigara içen çocukların sigara marka farkındalıklarının, ebeveyni sigara içmeyen çocuklara oranla daha yüksek olduğu, katılımcıların % 76,4'ünün sigara alabilecekleri bir veya daha fazla kaynak olduğunu bildirdikleri, katılımcıların % 23,3'ünün sigara, nargle, puro veya esrar içmeyi denediği bulgularına ulaşılmıştır.

Joubert ve ark. (2017), tarafından Güney Afrika'nın Limpopo eyaletindeki işitme ve işitme sağlığı (odyoloji) farkındalığının belirlenmesi amacıyla tesadüfi örnekleme yöntemiyle dört köyden 18 yaşının üzerinde olan toplam 297 kişi üzerinde yapılan çalışmada, katılımcıların sadece % 14'ünün odyoloji mesleğinin farkında oldukları, işitme testi yaptırmanın önemini kabul etmelerine rağmen sadece % 5'inin daha önce bir işitme testi yaptırdıkları, kulak enfeksiyonları ve aşırı gürültünün işitme kaybına neden olabileceğinin farkında oldukları ve kulak hijyenini korumak için neler yapılması gerektiğinin farkında oldukları bulgularına ulaşılmıştır.

Maksimovic ve ark. (2017), tarafından kardiyovasküler hastalıklardaki risklerin bilgi ve farkındalığının belirlenmesi amacıyla, Belgrad Tıp Fakültesinde öğrenim gören toplam 1025 öğrenci üzerinde yapılan çalışmada daha üst sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin alt sınıflarda eğitim gören öğrencilere oranla kardiyovasküler hastalık riskleri hakkında daha fazla farkındalık ve bilgiye sahip oldukları, katılımcıların iyi ve kötü kolesterol hakkında yeterince bilgiye sahip oldukları ancak kardiyovasküler risk faktörleri sıralamasında fiziksel inaktivite, obezite, tip 2

diyabet, sigara kullanımı ve hipertansiyona yeterince yer vermedikleri bulgularına ulaşılmıştır.

Ehsani ve ark. (2017), tarafından natüralist araştırma yöntemi açısından genç sürücülerin araç yönetimi konusundaki farkındalıklarının belirlenmesi amacıyla, yeni sürücü belgesi almış olan 42 genç üzerinde yapılan çalışmada, araçlarına kameralar yerleştirilen sürücüler, 18 ay süren natüralist sürücü eğitiminden geçirilmiştir. Bu süreçte, çarpma, çarpmaya yaklaşma ve yer çekimi kuvvetini içeren bilgiler sürücülerden toplanmıştır. Araştırma sonunda katılımcıların çoğu 18 ay sonunda araç yönetimi konusundaki farkındalıklarının azaldığı, bu konuda ilk zamanlardaki kadar dikkatli olmadıklarını bildirmiştir. Ancak araç yönetimi farkındalıklarının, arabadaki diğer yolcuların kameralardan rahatsız olması ve bir kazaya karışmış olmalarına bağlı olarak arttığı görülmüştür.

Ravichandran (2017), tarafından elektronik medyanın çiftçiler üzerindeki etkisi ve farkındalığının belirlenmesi amacıyla televizyon ve radyo yayınına erişimi olan 20 köyden toplam 800 çiftçi üzerinde yapılan çalışmada, çiftçilerin büyük çoğunluğunun çiftlik çeşitleri, ürün çeşitleri, toprak tipi, ekim mevsimi, gübre yönetimi, budama, yabancı ot yönetimi, sulama yönetimi, ekim ve hasat teknolojileri konusundaki farkındalıklarının elektronik medya sayesinde yüksek olduğu, ekonomik motivasyon, bilimsel yöntemler, aile yapısı, zaman yönetimi ile çiftlik bilgi farkındalıkları arasında pozitif yönlü yüksek ilişki bulunduğu, ayrıca çiftliklere özgü yayınların çiftçilerin gelişmiş tarım teknolojisi konusundaki bilgi düzeylerini artırdığı bulgularına ulaşılmıştır.

Park ve ark. (2017), tarafından Kore'deki lise öğrencilerinin inme (felç) hakkındaki farkındalık düzeylerini belirlemek amacıyla 1269 lise öğrencisi üzerinde yapılan çalışmada, öğrencilere inmenin risk faktörleri, belirtileri, tanısı ve tedavisi hakkında bilgiler verilmiş, ölçüm aracı olarak kullanılan anket, eğitim verilmeden

önce, eğitimden hemen sonra ve eğitimden 2 hafta sonra olmak üzere toplamda 3 kez öğrencilere uygulanmıştır. Öğrencilerin eğitim almadan önceki inme farkındalıkları ile, eğitimden geçtikten hemen sonraki inme farkındalıkları ve 2 hafta sonraki inme farkındalıkları arasında anlamlı farklılıklar olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin eğitim aldıktan hemen sonraki ve eğitimden 2 hafta sonraki inme farkındalıklarının, eğitim almadan önceki inme farkındalıklarına oranla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Yukarıda verilen çalışmalardan da anlaşılacağı üzere, farkındalıkla ilgili yapılan çalışmaların, pek çok farklı ölçme aracı kullanılarak, herhangi bir kuramsal temele dayanmadan yapılan ve genellikle bilgi düzeylerini ölçmeye yönelik olarak tasarlanmış çalışmalar şeklinde yapıldığı görülmektedir.

1.10.2. Farkındalık ile ilgili Spor Alanıyla ilişkilendirilebilecek Bazı Araştırmalar

Aşağıda farkındalık konusunda beden eğitimi ve spor alanında yapılmış bazı çalışmalar ve bu çalışmaların sonuçlarına yer verilmiştir.

Esentaş ve ark. (2018), tarafından öz farkındalık ölçeğinin geliştirilmesi amacıyla “Gençlik ve Spor Bakanlığının (GSB), il ve ilçe Gençlik Hizmetleri ve Spor Müdürlüklerinde; il müdürü, ilçe müdürü, şube müdürü ve diğer yönetim pozisyonlarında (şef, gençlik merkezi müdürü vb.) görev yapan 104 erkek ve 29 kadın olmak üzere toplam 133 spor yöneticisinden toplanan verilere yapı geçerliliği için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılmış, ölçeğin güvenilirliği için ise cronbach alpha katsayıları hesaplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda toplam 48 madde ve 4 alt boyuttan oluşan ölçek elde edilmiştir. Geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan ve uyarlanan ölçeğin Türkçe formunun, spor yöneticilerinin öz-farkındalık

düzeylerini belirlemede kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir araç olduğu” sonucuna ulaşılmıştır.

Vatansever (2018), tarafından “farklı fiziksel aktivite düzeyindeki sağlıklı bireylerde vücut farkındalığı ile denge ve postür arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla 18-65 yaş arasındaki 64 birey üzerinde yapılan çalışmada yeterince aktif grubun vücut farkındalığının inaktif olan gruba oranla gruptan daha yüksek olduğu, vücut farkındalığı ile denge arasında anlamlı bir iliki olmadığı, inaktif grubun vücut farkındalığı ile lateral postür, toplam postür ve postür sınıflaması puanları arasında negatif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu, inaktif bireylerin vücut farkındalığı artarken, postüral düzgünlüklerinin de arttığı” bulgularına ulaşılmıştır.

Vrondou ve ark. (2017), Atina Olimpiyat Oyunlarındaki sponsor farkındalığının değerlendirilmesi amacıyla 400 kişi üzerinde yapılan çalışmada, katılımcıların büyük bir bölümünün Atina Olimpiyat Oyunlarındaki sponsorlar hatırladıkları, bu sponsorlukların kişilerde uzun süreli marka farkındalığı oluşturduğu, ancak sponsor markayı tercih etme noktasında markanın rakipleri arasında seçim yapmakta zorlandıkları bulgularına ulaşılmıştır.

Ekinci (2017), tarafından üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinlikler hakkındaki farkındalıklarının araştırılması amacıyla 939 kişi üzerinde yapılan çalışmada, “katılımcıların spor yapıp yapmama durumlarına göre her hangi bir alt boyutta anlamlı farka rastlanmazken, boş zamanlarını değerlendirme şekillerine göre, haz eğlence alt boyutunda anlamlı farka rastlanmıştır. Haz eğlence alt boyutunda boş zamanlarını sportif etkinliklere katılarak ve sanatsal ve kültürel etkinliklere katılarak değerlendiren katılımcıların rekreasyon farkındalığının, boş zamanlarını dinlenerek değerlendiren katılımcılara oranla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Katılımcıların öğrenim gördükleri fakülte değişkenine bakıldığında tüm alt boyutlarda anlamlı farklara rastlanmıştır. Bu bulgulardan yola çıkarak, enstitü ya da fakülte fark

etmeksizin üniversite düzeyinde eğitim gören tüm öğrencilerin rekreatif etkinlikler hakkındaki farkındalıklarının yüksek düzeyde olduğu “ söylenebilir.

Berry ve ark. (2016), tarafından yetişkin bireylerin Avustralya’da 15 yıldır sürdürülen fiziksel aktivite farkındalığı kampanyasının etkilerinin ve davranışlara yansımaya düzeylerinin belirlenmesi amacıyla 18 yaş üzerindeki 2402 yetişkin üzerinde yapılan çalışmada, katılımcıların yarısından fazlasının kampanyada tavsiye edilen günlük fiziksel aktivite süresine uymadıkları, kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla daha fazla doğru öneri hatırladıkları, ancak katılımcıların sadece % 19’unun farkındalık kampanyalarındaki tavsiyeleri doğru bir şekilde hatırladıkları, mevcut halk sağlığı kampanyalarının toplumdaki fiziksel aktivite farkındalığını artırma konusunda sınırlı kaldığı bulgularına ulaşılmıştır.

Türkoğlu (2016), tarafından beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ortaokul beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı hakkındaki farkındalık durumlarının incelenmesi amacıyla 8 beden eğitimi ve spor öğretmeni üzerinde nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılan çalışmada, “araştırmaya katılan öğretmenlerin, öğretim programına ilişkin farkındalık durumlarının sınırlı olduğu; programı derslerinde uygulama ve okullarına uyarlama biçimlerinin ise programın amacı ile farklılık gösterdiği; öğretmenlerin, öğrenen merkezli yaklaşımları özümseyemediği ve derslerinde öğretmen merkezli yöntem ve teknikleri kullanmayı tercih ettiği; çeşitli branşlarda oluşturdukları okul takımlarına büyük önem ve öncelik verdikleri; bu dersi, öğrencilerin deşarj olma dersi olarak gördükleri ve zümre kararı doğrultusunda görevlendirilen öğretmenler tarafından hazır olarak temin edilen yıllık plânları kullandıkları” bulgularına ulaşılmıştır.

Küçük ve ark. (2016), tarafından sporcu ailelerinin sporda çocuk koruma hakkındaki farkındalık düzeylerinin belirlenmesi amacıyla “çocuklarını Kadıköy ve Beykoz ilçelerindeki spor okullarına götüren, 161 aile üzerinde yapılan çalışmada, ailelerin sporda çocuk koruma hakkındaki farkındalık düzeylerinin düşük olduğu, % 63,7’sinin daha önce sporda çocuk koruma hakkında herhangi bir bilgiye sahip olmadıkları, sportif ortamları çocuk istismarı açısından korunaklı bulmadıkları, bu nedenle spor ortamlarda çocuk koruma programlarına ihtiyaç olduğunu düşündükleri” bulgularına ulaşılmıştır.

Ergül ve ark. (2016), tarafından lise öğrencilerinin spora yönelik farkındalık düzeylerine etki eden faktörlerin tenis branşı üzerinden incelenmesi amacıyla 444 kişi üzerinde yapılan çalışmada “öğrencilerin tenis sporuyla ilgili farkındalık düzeyine etki eden faktörlerin anlamlı farklılıklar gösterdiği belirlenmiştir. Sınıf düzeyi, anne-baba eğitim durumu, gelir durumu arttıkça farkındalık düzeyinin de arttığı tespit edilmiştir. Ailesinde spor yapan ve yakın çevresinde tenis oynayanların olduğu öğrencilerde farkındalık düzeyinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin genel farkındalık düzeyi “orta düzeyde farkında” olarak bulunmuştur. Alt boyutlara göre öğrencilerin duyuşsal farkındalıkları oldukça farkında düzeyinde olduğu” bulgularına ulaşılmıştır.

İlhan ve Esentürk (2015), tarafından “zihinsel engelli bireylerde sporun etkilerine yönelik farkındalık ölçeğinin geliştirilmesi amacıyla yapılan çalışmada, ölçek taslağı 480 kişiye uygulanmış, yapı geçerliği için yapılan Açıklayıcı Faktör Analizi sonucunda ölçeğin 32 madde ve tek boyuttan oluştuğu saptanmıştır. Güvenilirlik için Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmış, ek yapı geçerliliği için yapılan Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucunda 32 madde ve tek boyuttan oluşan yapı doğrulanmıştır. Bu bulgular, zihinsel engelli bireylerde sporun etkilerine yönelik farkındalık ölçeğinin geçerli ve güvenilir ölçümler yapabilen bir ölçme aracı” olduğunu göstermiştir.

Şentuna (2013), tarafından Türk antrenörlerinin modern olimpiyat oyunları hakkındaki farkındalık düzeylerinin belirlenmesi amacıyla farklı spor branşlarından yaşları 21-60 arasında değişen 283 antrenör üzerinde yapılan çalışmada, “antrenörlerin yaş, cinsiyet ve BESYO mezunu olma durumları için farkındalık puanları arasında fark bulunamadığı, lisanslı sporcu değişkenine göre olimpiyat farkındalığı puanlarının anlamlı fark gösterdiği, lisanslı spor yapmış olan antrenörler ve halen lisanslı spor yapanların olimpiyat farkındalığı puanlarının, lisanslı spor yapmayanlara oranla daha yüksek olduğu, Doğu Anadolu Bölgesi’nde yaşayan antrenörlerin olimpiyat farkındalığının, İç Anadolu ve Marmara Bölgesi’ndeki antrenörlere oranla daha düşük olduğu, genel olarak bakıldığında ise Türk antrenörlerin olimpiyat farkındalıklarının orta düzeyde olduğu” bulgularına ulaşılmıştır.

Gülşen (2012), tarafından “ilköğretim öğrencilerinin futbol branşına yönelik farkındalık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla 298 kişi üzerinde yapılan çalışmada, kız öğrencilerin genel, bilişsel ve devinişsel alt boyutlardaki futbol branşına yönelik farkındalık düzeylerinin erkek öğrencilere oranla daha düşük olduğu, kız öğrencilerin duyuşsal farkındalık düzeylerinin ise erkek öğrencilere oranla daha yüksek olduğu” bulgularına ulaşılmıştır.

Eski (2010), tarafından ortaöğretim öğrencilerinin kış sporlarına yönelik farkındalık düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla 656 kişi üzerinde yapılan çalışmada, “geliştirilen kış sporlarına yönelik farkındalık ölçeği vasıtasıyla toplanan verilerden elde edilen bulgularda ortaöğretim öğrencilerinin kış sporlarına yönelik genel, bilişsel ve psikomotor farkındalıklarının az düzeyde farkında, duyuşsal farkındalıklarının orta düzeyde farkında olduğu, genel farkındalık düzeylerinin okul türü, sınıf düzeyi, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, baba mesleği, ailenin ortalama aylık geliri, ailede spor yapanlar ve ailede kış sporları ile ilgilenenlerin varlığı değişkenlerinden anlamlı düzeyde etkilendiği, bilişsel farkındalık düzeylerinin okul türü, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu, anne iş durumu, baba mesleği,

ailenin ortalama aylık geliri, ailede spor yapanlar ve ailede kış sporları ile ilgilenenlerin varlığı değişkenlerinden anlamlı düzeyde etkilendiği, duyuşsal farkındalık düzeylerini cinsiyet, okul türü, sınıf düzeyi, anne öğrenim durumu, baba öğrenim durumu ve ailenin ortalama aylık gelir değişkenlerinden anlamlı düzeyde etkilendiği, psikomotor farkındalık düzeylerinin ise cinsiyet, okul türü, sınıf düzeyi, ailede kış sporları ile ilgilenenlerin varlığı değişkenlerinden anlamlı düzeyde etkilendiği” bulgularına ulaşılmıştır.

Çoknaz ve ark. (2010), tarafından Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin olimpiik konulara yönelik farkındalıkları ve olimpiik kavramlara ilişkin görüşlerinin belirlenmesi amacıyla “altı farklı bölgedeki 11 BESYO’dan 726 öğrenci üzerinde yapılan çalışmada, öğrencilerin % 77,8’inin olimpiyat oyunlarının dört yılda bir yapıldığını bilmesine rağmen, % 69,7’sinin ilk kez ne zaman yapıldığını ve olimpiik hareketin dünyadaki temsilcisini %78,9, Türkiye’deki temsilcisini %71,1 oranında bilmedikleri ortaya çıkmıştır. Sembollerde, halkaların hem yazılı hem de görsel olarak birinci sırada ifadelendirildiği, kavramlar için yapılan analizlerde ise olimpiyat kavramında spor, organizasyon; olimpiizmde, yönetim ve organizasyon, olimpiyat düşüncesi; olimpiik harekette ise bedensel hareket ve olimpiik düşünce gibi temalar bulunmuş, olimpiyat oyunlarında en çok tekrarlanan kavramların spor ve spor branşları olduğu, diğerlerinin ise rekabet ve başarı olduğu ortaya çıkmıştır. Sporda ideallerde fair play ve kazanmak temaları öne çıkarken, fair play ile ilgili cevaplarda sporda saygı ve dostluk kavramlarının öne çıktığı” bulgularına ulaşılmıştır.

Kılıç (2007), tarafından beden eğitimi öğretmenlerinin olimpiyatlar hakkındaki farkındalık düzeylerinin belirlenmesi amacıyla 240 beden eğitimi öğretmeni üzerinde yapılan çalışmada, “katılımcılar. ülkemizin olimpiyat oyunlarını düzenleyebilecek güçte olduğunu, olimpiyat oyunlarının düzenleneceği şehrin kapladığı saha ve nüfus ile olimpiyatlara ev sahipliği yapmaya yeterli olduğunu, 72 olimpiyat oyunlarının başarılı sporcuların ve olimpiik bilince sahip seyircinin yetişmesi konusunda faydalı olacağını ve ülkede yapılması istenen olimpiyat organizasyonunun ülke turizmine ve ekonomisine büyük katkılar sağlayacağını” belirtmişlerdir.

Meek ve ark. (2006), tarafından beden eğitimi öğretmenlerinin astım hakkındaki farkındalık düzeylerinin belirlenmesi amacıyla 128 beden eğitimi öğretmeni üzerinde yapılan çalışmada, beden eğitimi öğretmenlerinin sınıflardaki astımlı çocukların farkında oldukları, beden eğitimi müfredatlarında astımlı çocuklara yönelik ısınma, egzersiz, ilaç alımı ve önleyici faaliyetleri içeren bölümler olmasına rağmen beden eğitimi öğretmenlerinin astım hastalığı hakkındaki bilgi ve kaynaklara ulaşma ile öğrencilerde egzersize bağlı astım nöbetlerini anlama konusunda yetersiz oldukları bulgularına ulaşılmıştır.

Reed ve Wilson (2006), tarafından üniversite rekreasyon alanı hakkındaki farkındalık düzeylerinin belirlenmesi amacıyla 467 lisans öğrencisi üzerinde yapılan çalışmada, öğrencilerin % 91'inin rekreasyon alanından haberdar olduğu, % 73'ünün alanı kullandığı, % 67'sinin ise alanı haftada en az bir kez kullandığı bulgularına ulaşılmıştır. Bunun yanında öğrencilerin % 64'ü rekreasyon alanına yönlendiren tabelaları fark ettiklerini bildirmiş, rekreasyon alanının farkında olan öğrencilerin rekreasyon alanını kullanma olasılıklarının daha yüksek olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Farkındalıkla ilgili spor alanıyla ilişkilendirilebilecek çalışmalara bakıldığında bu alanda yapılan çalışma sayısının bir hayli az olduğu, doğrudan sporla ilişkilendirilebilecek çalışmaların tek bir alan ya da spor branşına yönelik olarak tasarlandığı, bu alana yönelik olarak kullanılabilir ölçme araçlarının sınırlı olduğu, ve çalışmalarda "farkındalık" olarak işlenen kavramının genellikle "hatırlama ve bilgi düzeyini ölçmeye yönelik olduğu dikkat çekmektedir.

1.11. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada “Spor Farkındalığı” ölçeğinin geliştirilmesi ve geliştirilen ölçek vasıtasıyla toplumun spor farkındalıklarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

1.12. Problem

Ankara ilinde yaşayan emekli ve serbest meslek çalışanları ile Ankara Üniversitesi’nde öğrenim gören öğrenciler ve Ankara Üniversitesi’nde çalışan işçi ve memurlarının spor farkındalıkları ne düzeydedir ?

1.13. Alt Problemler

1. Spor farkındalığını ölçmeye yönelik olarak hazırlanan ölçek, geçerli ve güvenilir ölçümler yapabilen bir ölçme aracı mıdır?
2. Toplumun spor farkındalıkları sosyo-demografik değişkenlere göre farklılaşmakta mıdır ?
  - 2.a. Toplumun spor farkındalıkları yaşa göre farklılaşmakta mıdır ?
  - 2.b. Toplumun spor farkındalıkları cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır ?
  - 2.c. Toplumun spor farkındalıkları mesleğe göre farklılaşmakta mıdır ?

2.d. Toplumun spor farkındalıkları eğitim durumuna göre farklılaşmakta mıdır ?

2.e. Toplumun spor farkındalıkları çocuk sahibi olma durumuna göre farklılaşmakta mıdır ?

2.f. Toplumun spor farkındalıkları aylık gelir düzeyine göre farklılaşmakta mıdır ?

2.g. Toplumun spor farkındalıkları spora ilgi düzeyine göre farklılaşmakta mıdır ?

2.h. Toplumun spor farkındalıkları ailede sporla uğraşan birey olma durumuna göre farklılaşmakta mıdır ?

1.14. Denenceler

Ankara ilinde yaşayan emekli ve serbest meslek çalışanları ile Ankara Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrenciler ve Ankara Üniversitesi'nde çalışan işçi ve memurlarının spor farkındalıkları yüksek düzeydedir.

1. Spor farkındalığını ölçmeye yönelik olarak hazırlanan ölçek, geçerli ve güvenilir ölçümler yapabilen bir ölçme aracıdır.

2. Toplumun spor farkındalıkları sosyo-demografik değişkenlere göre farklılık gösterir.

2.a. Toplumun spor farkındalıkları cinsiyete göre farklılık gösterir.

2.b. Toplumun spor farkındalıkları yaşa göre farklılık gösterir.

2.c. Toplumun spor farkındalıkları mesleğe göre farklılık gösterir.

- 2.d. Toplumun spor farkındalıkları eğitim durumuna göre farklılık gösterir.
- 2.e. Toplumun spor farkındalıkları çocuk sahibi olma durumuna göre farklılık gösterir.
- 2.f. Toplumun spor farkındalıkları gelir düzeyine göre farklılık gösterir.
- 2.g. Toplumun spor farkındalıkları spora ilgi düzeyine göre farklılık gösterir.
- 2.h. Toplumun spor farkındalıkları ailede sporla uğraşan birey olma durumuna göre farklılık gösterir.

1.15. Sınırlılıklar

Araştırmadan elde edilen veriler, 2017-2018 yılları arasında Ankara’da ikamet eden emekliler, Ankara’da farklı iş kollarında, iş yerleri bulunan serbest meslek çalışanları, Ankara Üniversitesi öğrencileri ile Ankara Üniversitesi’nde görev yapan işçi ve memur personelden toplanmıştır. Araştırmaya dahil edilen bu grupların toplumda var olan tabakaları genel olarak temsil ettiği varsayılmış ve alanında uzman akademisyenlerden de görüş alınarak bu grupların toplum olarak adlandırılmasına karar verilmiştir. Çalışmaya katılım gösteren kişilerin ölçekteki maddeleri doğru bir şekilde anlayarak yanıtladıkları varsayılmıştır.

1.16. Operasyonel Tanımlar:

Öğrenci: “Öğrenim görmek amacıyla ders alan kimse, talebe”(www.tdk.gov.tr).

İşçi: “Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiler” işçi olarak sayılır. (www.tbmm.gov.tr).

Memur: “Mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilenler ve kurumlarda genel politika tespiti, araştırma, planlama, programlama, yönetim ve denetim gibi işlerde görevli ve yetkili kişilere” memur denir (www.mevzuat.gov.tr).

Serbest Meslek: “Serbest meslek faaliyetini kendi nam ve hesabına, mutat meslek halinde ifa eden; avukat, doktor, diş hekimi, veteriner hekim, mimar, mühendis, müşavir, serbest muhasebeci mali müşavir, yeminli mali müşavir, danışman, ressam, yazar, bestekar, kimyager, noter, öğretmen, artist, menajer, senarist, yönetmen, ebe, sünnetçi, arzuhalci, rehber ve sağlık memuru vb. kişiler serbest meslek erbabı” olarak adlandırılır (www.gib.gov.tr).

Emekli: “Belirli bir süre çalıştıktan sonra kanunlar gereği işi ile ilgisi kesilerek kendisine aylık bağlanmış olan kimseler” emekli statüsünde sayılır. (www.tdk.gov.tr).

1.17. Araştırmanın Önemi:

Ülkemizde, sağlıklı bir spor kültürünün oluşması, sporun topluma yaygınlaştırılması, çağdaş spor bilincinin topluma kazandırılması, sporun evrensel değerlerinin topluma benimsetilmesi ve sağlıklı nesiller yetiştirilebilmesi öncelikle toplumun her kesiminde spor farkındalığının oluşmasından geçmektedir. Bu çalışmada

“spor farkındalığı” kavramı ele alınmış, spor farkındalığının tanımı yapılmıştır. Kavramın diğer disiplinlerle ilişkisi detaylı olarak incelenmiş, geliştirilen ölçek vasıtasıyla spor farkındalığının boyutları belirlenmiştir. Bu çalışma,yeni bir kavram olan spor farkındalığı konusunda geçerli ve güvenli bir ölçeğin geliştirilmiş olması ve bu ölçek vasıtasıyla ilk kez toplumun spor farkındalıklarının ölçülmüş olması açısından önemlidir.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, kuramsal temeli, evren-örneklem, veri toplama araçları ve verilerin analizi aşamaları yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli:

Araştırma, tarama modelinde olup, ölçek geliştirme ve geliştirilen ölçeğin uygulanmasından oluşmaktadır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2014). Konu ile ilgili bilgiler, yerli ve yabancı kaynakların taranması, Spor Farkındalığı Ölçeği'nin (SFÖ) geliştirilmesi ve geliştirilen ölçeğin uygulanması ile elde edilmiştir.

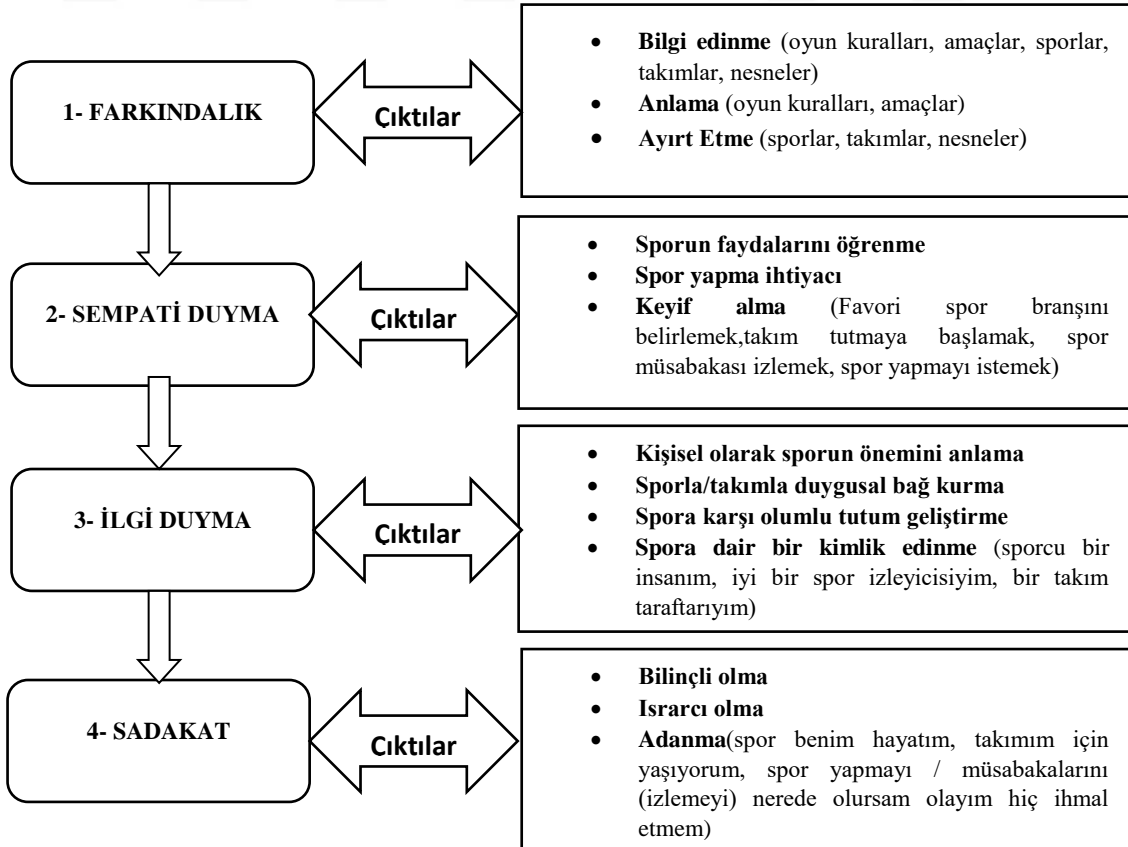
2.2. Kuramsal Temel

Bu aşama, spor farkındalığı kavramı ve ölçek madde yazımına ilişkin kuramsal temelleri içermektedir.

Ölçek geliştirme safhasına geçilmeden önce spor farkındalığı konusuyla örtüşebileceği düşünülen teori ve modeller incelenerek kuramsal çerçeve oluşturulma yoluna gidilmiştir. Bu süreçte spor farkındalığı kavramı “Psikolojik Süreç Modeli (PCM)” ile ilişkilendirilmiştir. Burada kişilerin sporu fark etmesiyle başlayan evrenin psikolojik aşamaları ve bu aşamalar sonucunda varılmak istenen nokta “Psikolojik Süreç Modeli” ile açıklanmaya çalışılmıştır. Psikolojik süreç modeli (Psychological Continuum Model) ilk kez 2001 yılında Funk ve James adlı araştırmacılar tarafından spor tüketicilerinin satın alma davranışlarında izledikleri psikolojik süreçlerin tahlil edilmesi amacıyla ortaya atılmıştır. Bu model içerisinde, belirli bir hiyerarşiyi barındıran, farkındalık, (awareness), sempati duyma (attraction), ilgi duyma (attachment) ve sadakat (allegiance) olmak üzere 4 aşamalı bir yapı olarak şematize edilmiştir (Funk ve James, 2001; Funk ve James, 2015).

HİYERARŞİK YAPI

PSİKOLOJİK SÜRECE İLİŞKİN KAZANIMLAR

Şekil 2.1. Psikolojik Süreç Modeli (Funk ve James, 2001, 2009). Bu şekil Funk ve James tarafından 2001-2009 yılları arasında güncellenen Psikolojik Süreç Modellerinden uyarlanmıştır.

Psikolojik süreç modelinde kişinin maruz kaldığı çeşitli bireysel ve sosyolojik süreçlerin, kişinin spora ilişkin olumlu ya da olumsuz tutum içerisine girmesi noktasında belirleyici olacağı vurgulanmaktadır. Model, kişinin hiyerarşik aşamaların en başından (farkındalık aşamasından) başlayarak her birinde yeteri kadar bilgi sahibi olması, içinde bulunduğu durumla kişisel bağlar kurmaya başlamasıyla bir sonraki aşamaya geçmesini ve sonunda içinde bulunduğu duruma karşı bir sadakatin oluşması sürecini temel almaktadır (Funk ve James, 2015).

Ölçek geliştirme aşamasında ise psikolojik süreç modeli ile ilişkili olarak öncelikle madde havuzunun oluşturulmasında izlenilecek yol belirlenmiştir. De Vellis (2014)'e göre ölçek geliştirme çalışmalarının ilk aşamasında, ölçekte ölçülmesi hedeflenen kavramın kuramsal yapısının ve geliştirilecek ölçeğin hedef kitlesinin belirlenmesi gerekmektedir. Dolayısıyla, araştırmada öncelikle farkındalık kavramı ve farkındalık ölçekleri (Brown ve Ryan, 2003, Conte ve ark., 1996, Davis ve ark., 2009, Ghorbani ve ark., 2008, Güldüren ve ark., 2016, İlhan ve Esentürk, 2014, Kılıç ve ark., 2009, Köklükaya ve Selvi, 2015, Özer ve Keleş, 2016, Shill ve Lumley, 2002, Şahin ve Yeniçeri, 2015, Takagishi ve ark., 2014, Thienot ve ark., 2014, Yılmaz ve ark., 2005) incelenmiştir. Alanında uzman akademisyenler* ile yapılan değerlendirmeler sonucunda Bloom Taksonomisi'nin, hem Psikolojik Süreç Modeli, hem ölçeğin hedef kitlesi, hem de ölçülmesi hedeflenen kavramın özellikleri ile örtüştüğüne karar verilmiştir. Şahinel'e (2007), göre Bloom Taksonomisi basit bir sınıflandırma olmayıp, belli bir hiyerarşide düşünme süreçlerinin sıralandığı bir sınıflamadır. Öğrenmede her hedef kişinin bilgi, beceri, alışkanlık, güç, yetenek, ilgi, tutum gibi özelliklerinden birine dayanabilir. Bu nedenle çağdaş eğitimciler öğrenmeleri, bilişsel, duyuşsal, devinişsel alan olmak üzere üç gruba ayırarak sınıflamışlar ve her alanın alt basamaklarını da aşamalı olarak belirlemişlerdir. Bu üç alan birbirlerinden tümüyle soyutlanmış değildir. Her alan, bir dereceye kadar birbirleriyle iç içe ve yakından ilgili olduğu gibi, bu ilgi alt basamaklarda daha sıktır (Sönmez, 1993).

*Spor Bilimleri, Ölçme Değerlendirme, Program Geliştirme alanlarında uzman akademisyenler.

Y A T A Y K A Y N A Ş I K L I K				
		<u>Bilişsel Alan</u>	<u>Duyuşsal Alan</u>	<u>Devinişsel Alan</u>
D İ K E Y K A Y N A Ş I K L I K	1. Bilgi	Kavramlar bilgisi Olgular bilgisi Araç-gereç bilgisi Sınıflama ve kategoriler bilgisi Ölçütler bilgisi Yöntem bilgisi İlke ve kuramlar bilgisi	1. Alma Farkında olma Almaya isteklilik Kontrollü-seçici dikkat	1. Uyarılma (Algılama) Duyuşsal uyarılma İşaret seçme Çevirme
	2. Kavrama	Çevirme Yorumlama Öteleme	2. Tepkide Bulunma Uysal davranma Karşılık verme isteği gösterme Karşılık vermekten tatmin olma	2. Kurulma Zihinsel kurulma Bedensel kurulma Duyusal kurulma
	3. Uygulama		3. Değer Verme Bir değeri kabullenmişlik Bir değere düşkünlük Adanmışlık	3. Klavuzla Yapma Taklit Deneme (kendi kendine yapma)
	4. Analiz	Öğelere dönük analiz İlişkilere dönük analiz Örgütlenme ilkelerine dönük analiz	4. Örgütlenme Değeri kavramsallaştırma Değer sistemine katma	4. Mekanikleşme
	5. Sentez	Bir plan yada işlemler takımı önerisi ortaya koyma Soyut ilişkiler takımı geliştirme	5. Kişilik Haline Getirme Davranış ölçütü haline getirme Karakterlenme	5. Beceri Haline Getirme Kararsızlığı giderme Otomotik icra (istenilen nitelikte yapma, istenilen nitelikte ve sürede yapma, istenilen, nitelikte, sürede ve yeterlilikte yapma)
	6. Değerlendirme	İç ölçütlere göre değerlendirme Dış ölçütler göre değerlendirme	-	6. Uyum (Duruma Uyma)
		-	-	7. Yaratma

Şekil 2.2. Bloom Taksonomisi(Sönmez, 1993).

Şekil 2.2.'de görüldüğü üzere yatay ve dikey kaynaşıklık ilkesi gereği Bilişsel Alanın Bilgi Basamağında olan bir kişi Duyuşsal Alanın Alma, Devinişsel Alanın ise Uyarılma (algılama) basamağında bulunmaktadır. Yani “farkında olma” Duyuşsal Alan’ın Alma basamağının bir alt boyutu iken yatay kaynaşıklık ilkesi gereği aynı zamanda da Bilişsel Alanın “Bilme”, Devinişsel Alanın “Uyarılma” basamağındadır. Bir başka deyişle bir şeyin farkında olan birey o konuda bilgi edinmeye müsait hale gelirken, aynı zamanda da içsel ve dışsal uyarılar vasıtasıyla onu algılama noktasında bulunmaktadır. Farkındalık hâlindeki kişi yeni bilgiye açık, bağlama duyarlıdır; yeni kategoriler üretilen olayları birçok açıdan ele alır (Langer, 1989). Yapılan araştırmalar, yüksek farkındalığın tutum-davranış ilişkisini güçlendirdiğini göstermektedir (Kağıtçıbaşı,1999). Bu nedenlerden dolayı Spor Farkındalığı ölçeği’nin geliştirilmesinde ve madde havuzunun hazırlanmasında Psikolojik Süreç Modeli ve Bloom Taksonomisi kuramları temel alınmıştır.

2.3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

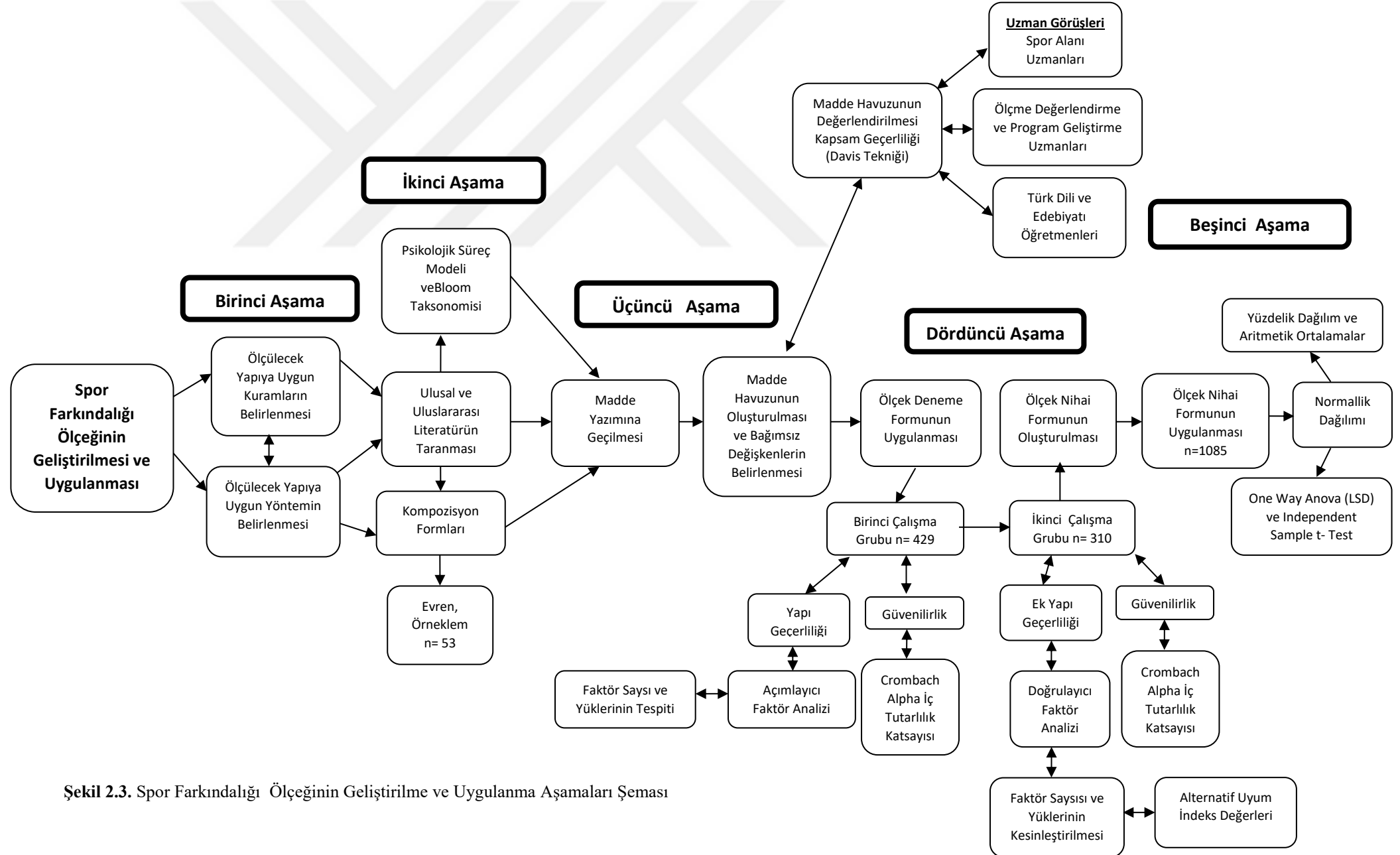
Araştırmada, Kompozisyon formu, ölçek deneme formu(birinci çalışma grubu),ölçek deneme formu (ikinci çalışma grubu) ve nihai formun uygulanması aşaması olmak üzere 4 farklı örneklem grubundan veri toplanmıştır.

İlk aşamada spor alanı içerisinde görev yapan farklı meslek gruplarından rastgele örnekleme yöntemi ile seçilen 53 kişiye kompozisyon yazdırılmıştır

İkinci aşamada oluşturulan madde havuzu gerekli izinler alınarak, çalışma kapsamında karşılaştırmaların yapılacağı gruptan biri olan Ankara Üniversitesi öğrencilerine uygulanmıştır. Pallant (2005), örneklem sayısının, madde sayılarının 10 katına ulaşmasının güvenilirlik açısından yeterli olacağını bildirmiştir. Bu nedenle ölçek deneme formu madde sayısının 10 katı kadar (madde sayısı= 43, ulaşılan kişi sayısı=429) kişiye uygulanmıştır.

Üçüncü aşamada ise oluşturulan madde havuzu, çalışma kapsamında karşılaştırmaların yapılacağı ana grubun özelliklerini taşıyan farklı bir örneklem grubundan yine madde sayısının 10 katı kadar (madde sayısı=30, ulaşılan kişi sayısı=310) kişiye uygulanmıştır.

Dördüncü aşamada ise geliştirilen ölçek ana örneklem grubuna uygulanmıştır. Bu aşamanın evrenini Ankara ilindeki öğrenci, işçi, memur, serbest meslek çalışanı ve emekliler oluşturmaktadır. Örneklemi ise Tabakalı Amaçlı Örnekleme yöntemi ile seçilen, Ankara’da ikamet eden emekliler, Ankara’da iş yerleri bulunan serbest meslek çalışanları, Ankara Üniversitesi öğrencileri ile Ankara Üniversitesi’nde görev yapan işçi ve memur personelden oluşan toplam 1085 kişi oluşturmuştur. 25.000.000’luk evrende tolerans gösterilebilir % 5 hata için örneklem büyüklüğün 384 kişidir (Anderson, 1990, akt; Balcı, 2005). Tabakalı Amaçlı Örnekleme, örneklemin, ilgilenilen belli alt grupların özelliklerini göstermek, betimlemek ve bunlar arasında karşılaştırmalar yapabilmek amacıyla bu alt gruplardan seçilmesidir (Büyüköztürk, 2012).

Şekil 2.3. Spor Farkındalığı Ölçeğinin Geliştirilme ve Uygulanma Aşamaları Şeması

2.4. Madde Yazımı ve Ölçek Deneme Formunun Oluşturulması

Ölçek geliştirme çalışmasında, kuramsal yapıyı oluştururken ölçülmek istenilen yapıyı ölçtüğü varsayılan maddelerin yazılarak bir taslak oluşturulmasına önem verilir. Maddelerin oluşturulması ve yazılması aşamasında ise ölçülmek istenen yapının olabilecek tüm alt boyutları da gözetilerek kuramsal bir temelde hazırlanmasına önem verilir (Tezbaşaran, 1997).

Bu nedenle madde yazımına geçilmeden önce geliştirilecek ölçeğin kuramsal temelini oluşturması planlanan Bloom Taksonomisi'nin, ölçülmesi hedeflenen yapıya uygun olup olmadığının belirlenmesi amacıyla Program Geliştirme ve Ölçme ve Değerlendirme alanında uzman akademisyenlerden görüş alınmıştır. Yapılan görüşme sonrası, tez danışmanı ve bir tez izleme komitesi üyesinin de onayıyla Bloom Taksonomisi alanlarına uygun olarak madde yazımına geçilmesine karar verilmiştir. Bunun yanında spor alanı içerisinde görev yapan katılımcıların spor farkındalığı hakkındaki görüş ve fikirlerini öğrenmek ve bu görüşlerin ölçek maddelerinin hazırlanmasına katkı sağlaması amacıyla kompozisyon formu hazırlanmıştır (Ek-3). Burada amaç, bireyin iç dünyasına girmek ve onun bakış açısını anlamaktır (Patton, 2001). Kompozisyon formunda bulunan yönlendirme sorularının hazırlanmasında ilgili literatürden yararlanılmış, sonrasında ise uzman görüşü alınarak şekillendirilen form, ölçeğin madde yazımına katkı sağlayacağı düşünülen meslek gruplarına elden ve e-posta yoluyla ulaştırılmıştır. Kompozisyon formlarında geri dönüşü sağlanan meslek grupları “sportif eğitim uzmanları, akademisyenler, Spor Genel Müdürlüğü (SGM) şube müdürleri, beden eğitimi öğretmenleri, federasyon genel sekreteri, dopingle mücadele eğitmeni ve doping kontrol görevlileri, spor hekimleri, profesyonel spor kulübü yöneticisi, federasyon başkanı, milli sporcular ve milli takım antrenörleri”nden oluşmaktadır. Yazılan kompozisyonlardan elde edilen veriler

değerlendirilerek, tutum cümlesine dönüştürülebilecek cümleler tespit edilmiş ve bu cümleler madde havuzunun oluşturulmasında kullanılmıştır.

“Edwards (1957), ölçek geliştirmek için uygun maddelerin yazılabilmesinde 14 ölçüt belirtmiştir. Bu maddeler aşağıdaki şekilde sıralanabilir:

- 1) Maddeler geçmiş zamanda değil; geniş zamanda olmalıdır.*
- 2) Olgu ve olgu olarak yorumlanabilecek maddelerden kaçınılmalıdır.*
- 3) Farklı yorumlara ve anlam karmaşalarına yol açabilecek maddelerden kaçınılmalıdır.*
- 4) Ele alınan konu ile ilgisi olmayan maddelerden kaçınılmalıdır.*
- 5) Herkes tarafından kabul edilebilecek ya da kimsenin kabul etmeyeceği maddelerden kaçınılmalıdır.*
- 6) İlgilenilen ölçüğün duyuşsal alanını kapsadığına inanılan maddeler seçilmelidir.*
- 7) Maddelerde kullanılan dil basit, anlaşılır ve kesin olmalıdır.*
- 8) Maddeler, yirmi kelimeyi geçmeyecek şekilde ve kısa olmalıdır.*
- 9) Her madde yalnız bir durum ya da düşünceyi temsil etmelidir.*
- 10) “Her zaman, asla, hiç, tüm, bazen” gibi derece belirterek kararsızlık yaratabilecek genellemelerden kaçınılmalıdır.*
- 11) “Yalnız, sadece” gibi kelimelerin kullanımında dikkatli ve ölçülü olunmalıdır.*
- 12) Mümkün olduğunca, bileşik cümleden çok basit cümleler kullanılmalıdır.*
- 13) Ölçüm yapılan birey grubunun anlayacağı kelimeler kullanılmalıdır.*
- 14) Aynı madde içerisinde iki olumsuz ifade kullanmaktan kaçınılmalıdır (akt; Anderson, 1988a)”*

Madde yazımı sürecinde 3 yöntemden yararlanılmıştır. Birinci yöntemde yerli ve yabancı literatür ile ulusal ve uluslararası basında çıkan yazılı ve sözlü haberler taranmış, farkındalık ve spor kavramlarının ortak alanları tespit edilerek maddeler oluşturulmuştur. İkinci yöntemde Psikolojik Süreç Modeli (PCM) ile birlikte, Bloom Taksonomisi'nin alt boyutları olan bilişsel ve duyuşsal boyutlar ile bu boyutların alt kategorileri spor ve farkındalık ortak paydasında değerlendirilerek maddeler yazılmıştır. Üçüncü yöntemde ise geri dönüş sağlanan kompozisyon formlarından oluşturulan maddeler madde havuzuna dahil edilmiştir. Bu süreçte yazılan toplam

madde sayısı 92 olmuştur. Tavşancıl (2002)'a göre, yazılan madde sayısının 100 civarı olması gerekmektedir. Daha sonra tez danışmanı ve bir tez izleme komitesi üyesi ile yapılan toplantılarda yazılan bu maddeler tartışılmış, maddelerin içerikleri her madde için ayrı ayrı gözden geçirilerek madde sayısı azaltılmaya çalışılmıştır. İlk etapta 92 olan madde sayısı 89'a sonrasında ise yapılan toplantılarla birlikte anlam benzeşmesi olan ya da aynı içeriği çağrıştırabileceği düşünülen sorular da ölçek taslağından çıkarılarak madde sayısı sırasıyla 81, 72 ve 69'a indirilmiştir. Anderson'a göre (1988), "Likert tipi ölçek hazırlanırken uzmanlardan her bir maddeyi incelemeleri istenir. Uzmanlar tarafından uygun görülmeyen maddeler ölçekten çıkartılır. Geriye kalan maddeler seçkisiz olarak sıralanır. Uygun yönerge ve tepki seçenekleri eklenir. Böylece ölçeğin ilk formu uygulamaya hazırlanmış olur." Bu nedenle öncelikle hazırlanan maddeler, kapsam geçerliliği için uzman görüşlerine sunulmuştur. Bu noktada, uzmandan beklenen, testin taslak formunda yer alan maddelerin geçerliliği bakımından değerlendirilmesidir (Büyüköztürk, 2011).

Uzman görüşüne başvurma aşamasında ise bu alanda en çok kullanılan teknik olan "Davis Tekniği"nden yararlanılmıştır. Davis Tekniği uzman görüşlerini (a) uygun, (b) madde hafifçe gözden geçirilmeli, (c) madde ciddi olarak gözden geçirilmeli ve (d) madde uygun değil şeklinde dördü olarak derecelendirmektedir (Davis, 1992).

Bu doğrultuda ölçek taslağı, alanında uzman farklı akademisyenlere verilmiş, aynı anlamı çağrıştıran, aynı anlama gelebileceği düşünülen ya da oluşturulan kuramsal çerçeveye örtüşmediği düşünülen soruları tespit etmeleri istenmiştir. Daha sonra uzmanlardan gerekeçleriyle birlikte ölçek taslağından çıkarılabilecek ya da gözden geçirilecek maddeleri tespit etmeleri istenmiştir. Bu süreç neticesinde tez danışmanı ve bir tez izleme komitesi üyesinin de onayı alınarak soru sayısı 58'e indirilmiştir. Sonrasında alanında uzman iki ölçme değerlendirme uzmanı

akademisyene ölçek taslağı ayrı ayrı verilmiş, kuramsal temel ve hazırlanan maddelerin ölçme amacı yazılı ve sözlü olarak açıklanarak bu maddeleri değerlendirmeleri istenmiştir. Ölçme aracında bulunan maddelerin ölçme amacına uygun olup olmadığı, ölçülmek istenen alanı temsil edip etmediği sorunu ile ilgili olup, “uzman görüşü”ne göre belirlenir (Karasar,2014). Ölçme ve değerlendirme uzmanı akademisyenlerden gelen geri dönüşler sonucu ölçek taslağındaki maddeler sırasıyla 49 ve 43’e indirilmiştir. Ölçek taslağında kalan maddeler, uzmanlardan alınan tavsiyeler doğrultusunda gözden geçirilerek düzeltilmiştir. Takip eden süreçte ölçek taslağı, daha önce görüş sorulan program geliştirme uzmanı akademisyene gönderilmiş, tekrar değerlendirilmesi istenmiştir. Gelen geri bildirim sonucu ölçekle birlikte bağımsız değişken olarak sorulması planlanan soru sayısının artırılmasına karar verilmiştir. Sonrasında ise ölçek taslağındaki maddeler anlaşılabilirlik ve dil bilgisi açısından incelenmek üzere iki Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenine gönderilmiştir. Geri dönüş neticesinde ölçek maddelerinde yapılması istenen dil bilgisi ve anlatım bozukluğu yanlışları düzeltilerek, ölçek taslağı birinci çalışma grubuna uygulanmak üzere hazır hale getirilmiştir. Bağımsız değişkenler, çalışmanın amacı, ilgili literatür taraması ve ölçeğin uygulanacağı ana grubun özellikleri göz önüne alınarak hazırlanmıştır. Yapılan literatür taraması neticesinde çocuk sahibi olma, spora ilgi düzeyi ve ailede sporla uğraşan birey olması değişkenleri eklenmiştir. Meslek gruplarının çalışmanın amacına uygun olarak toplumu yansıtan tabakalardan seçilmesine karar verilmiş, bununla bağlantılı olarak ortalama aylık gelir aralıklarının da ilgili meslek gruplarına uygun olarak yazılması kararlaştırılmıştır. Yaş aralıkları ise Levinson’un “Yaşam Yapısı Kuramı”nda yer alan yetişkin yaşam döngüsündeki yerleşik dönem ve geçiş evreleri dikkate alınarak hazırlanmıştır (Levinson, 1978; Levinson, 1986). Olası bağımsız değişkenler uzman görüşüne sunulmuş gelen geri bildirimler neticesinde düzenlenerek ölçek taslağına yerleştirilmiş, böylelikle ölçek deneme formu elde edilmiştir. Tez danışmanı ve tez izleme komitesinden alınan onay neticesinde ölçek deneme formunun birinci çalışma grubuna uygulanmasına karar verilmiştir.

Ölçek puanlarının sınırları “Aralık Genişliği = Dizi Genişliği (Ranj)/Grup Sayısı” formülünden faydalanarak, $4/5=0,80$ olarak puan aralıkları belirlenmiştir (Tekin, 2000).

Ölçeğin seçenekleri, bunların sınırları ve verilen ağırlıklar çizelge 2.1.'de sunulmuştur.

Çizelge 2.1. Ölçek Değerleri

Verilen Ağırlık	Seçenek	Sınır	Farkındalık Düzeyi
1	Kesinlikle Katılmıyorum	1,00-1,79	Hiç Farkında Değil
2	Katılmıyorum	1,80-2,59	Farkında Değil
3	Orta Düzeyde Katılıyorum	2,60-3,39	Orta Düzeyde Farkında
4	Katılıyorum	3,40-4,19	Oldukça Farkında
5	Kesinlikle Katılıyorum	4,20 - 5,00	Tamamen Farkında

2.5. Veri Toplama Süreci

Aşağıda ölçek deneme formları ve ölçek nihai formunun uygulanmasına ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

2.5.1. Ölçek Deneme Formunun Uygulanması (Birinci Çalışma Grubu)

Çalışma kapsamında veri toplanan iki farklı grup bulunmaktadır. Bunlardan ilki ölçek geliştirme çalışması kapsamında açılımlayıcı faktör analizinin yapılabilmesi için verilerin toplandığı gruptur. Faktör analizi, ölçme aracının geçerliliğine ilişkin tek bir katsayı vermek yerine, faktör yapısını ortaya çıkarmak ya da daha önceden tespit edilen faktör yapısını doğrulamak amacıyla uygulanır. Faktör analizi sonucunda elde edilen bilgiler, daha sonra yapılacak olan geçerlilik ve güvenilirlik çalışmalarına ve ölçme aracından elde edilecek puanlar doğrultusunda yapılacak diğer istatistiksel analizlere ilişkin bir yol haritası sunar (Çokluk ve ark., 2012,s:233).

Bu grup, çalışma kapsamında karşılaştırmaların yapılacağı gruplar içerisinde seçilen bir gruptur. Katılımcı sayısı 429 olan ilk çalışma grubunda yer alan katılımcıların cinsiyete göre dağılımı Çizelge 2.2’de sunulmuştur.

Çizelge 2.2. Cinsiyete Göre Dağılım

Cinsiyet	F	%
Kadın	221	51,5
Erkek	208	48,5
Toplam	429	100,0

Ölçek geliştirme grubundaki katılımcıların 221’i (%51.5) kadın, 208’i (%48.5) erkektir.

Katılımcıların yaşa göre dağılımı Çizelge 2.3'te sunulmuştur.

Çizelge 2.3. Yaşa Göre Dağılım

Yaş	f	%
18,00	46	10,7
19,00	125	29,1
20,00	100	23,3
21,00	42	9,8
22,00	22	5,1
23,00	24	5,6
24,00	23	5,4
25,00	16	3,7
26,00	6	1,4
27,00	7	1,6
28,00	7	1,6
29,00	1	,2
30,00	5	1,2
32,00	2	,5
33,00	2	,5
35,00	1	,2
Toplam	429	100,0

Ölçek geliştirme grubundaki katılımcıların büyük çoğunluğu 18-19 yaşlarındadır.

Katılımcıların eğitim durumuna göre dağılımı Çizelge 2.4'de sunulmuştur.

Çizelge 2.4. Eğitim Durumuna Göre Dağılım

Eğitim Durumu	f	%
Herhangi Bir Okuldan Mezun Değil	1	,2
İlkokul	2	,5
Lise	372	86,7
Ön Lisans	13	3,0
Lisans	34	7,9
Lisansüstü	7	1,6
Toplam	429	100,0

Ölçek geliştirme grubundaki katılımcıların büyük çoğunluğu (%86.7) lise mezunudur.

Katılımcıların spora ilgi düzeyine göre dağılımı Çizelge 2.5.'de sunulmuştur.

Çizelge 2.5. Spora İlgi Düzeyine Göre Dağılım

Spora İlgi Düzeyi	f	%
İlgim Yok	59	13,8
İzleyici	146	34,0
Katılımcı (spor yapan)	45	10,5
Hem Katılımcı Hem İzleyici	179	41,7
Toplam	429	100,0

Ölçek geliştirme grubundaki katılımcıların 146'sı (%34) sporda yalnızca izleyici, 179'u (%41.7) hem katılımcı hem izleyici olduğunu belirtmiştir.

Katılımcıların ailesinde sporla uğraşan birey olma durumuna göre dağılımı Çizelge 2.6.'da sunulmuştur.

Çizelge 2.6. Ailesinde Sporla Uğraşan Birey Olma Durumuna Göre Dağılım

Ailesinde Sporla Uğraşan Birey Olma Durumu	f	%
Evet	142	33,1
Hayır	286	66,7
Kayıp Veri	1	,2
Toplam	429	100,0

Ölçek geliştirme grubundaki katılımcıların 142'sinin (%33.1) ailesinde sporla uğraşan birey bulunmaktayken, 286'sının (%66.7) ailesinde sporla uğraşan birey bulunmamaktadır.

2.5.2. Ölçek Deneme Formunun Uygulanması (İkinci Çalışma Grubu)

Çalışma kapsamında veri toplanan ikinci grup, doğrulayıcı faktör analizinin yapıldığı gruptur. Doğrulayıcı Faktör Analizinde (DFA), önceden belirlenmiş ya da kurgulanmış bir yapının doğrulanması amaçlanmaktadır. Doğrulayıcı faktör analizi, gizil değişkenler arasındaki ilişkileri betimleyen (önerilen) model ile elde edilen (gözlenen) verinin ne oranda uyuştuğuna ilişkin ayrıntılı istatistikler sunan bir analizdir (Sümer, 2000).

Doğrulayıcı Faktör Analizinin (DFA) yapıldığı grup, çalışma kapsamında karşılaştırmaların yapılacağı meslek gruplarının tamamını içerisinde barındıran Açımlayıcı Faktör Analizinin yapıldığı gruptan farklı bir gruptur.

Katılımcı sayısı 310 olan ikinci çalışma grubunda yer alan katılımcıların cinsiyete göre dağılımı Çizelge 2.7.'de sunulmuştur.

Çizelge 2.7. Cinsiyete Göre Dağılım

Cinsiyet	f	%
Kadın	151	48,7
Erkek	159	51,3
Toplam	310	100,0

Katılımcıların 151'i (%48.7) kadın, 159'u (%51.3) erkektir.

Katılımcıların yaşa göre dağılımı Çizelge 2.8.'de sunulmuştur.

Çizelge 2.8. Yaşa Göre Dağılım

Yaş	f	%
17,00	2	,6
18,00	63	20,3
19,00	78	25,2
20,00	41	13,2
21,00	14	4,5
22,00	9	2,9
23,00	5	1,6
24,00	7	2,3
25,00	5	1,6
26,00	5	1,6
27,00	8	2,6
28,00	6	1,9
29,00	7	2,3
30,00	10	3,2
31,00	6	1,9
32,00	11	3,5
33,00	10	3,2
34,00	10	3,2
35,00	13	4,2
Toplam	310	100,0

Gruptaki katılımcıların büyük çoğunluğu 18-21 yaş aralığındadır.

Katılımcıların eğitim durumuna göre dağılımı Çizelge 2.9.'da sunulmuştur.

Çizelge 2.9. Eğitim Durumuna Göre Dağılım

Eğitim Durumu	f	%
Herhangi Bir Okuldan Mezun Değil	1	,3
İlkokul	2	,6
Ortaokul	9	2,9
Lise	269	86,8
Ön Lisans	29	9,4
Toplam	310	100,0

Katılımcıların büyük çoğunluğu (%86.8) lise mezunudur.

Katılımcıların spora ilgi düzeyine göre dağılımı Çizelge 2.10.'da sunulmuştur.

Çizelge 2.10. Spora İlgi Düzeyine Göre Dağılım

Sporla İlgi Düzeyi	f	%
Spora İlgi Yok	56	18,1
İzleyici	49	15,8
Katılımcı	91	29,4
Hem Katılımcı Hem İzleyici	114	36,8
Toplam	310	100,0

Katılımcıların 56'sı (%18.1) sporla ilişkisi olmadığını, 49'u (%15.8) sporda yalnızca izleyici, 91'i (%29.4) yalnızca katılımcı, 114'ü (%36.8) hem katılımcı hem izleyici olduğunu belirtmiştir.

Katılımcıların ailesinde sporla uğraşan birey olma durumuna göre dağılımı Çizelge 2.11'de sunulmuştur.

Çizelge 2.11. Ailesinde Sporla Uğraşan Birey Olma Durumuna Göre Dağılım

Ailesinde Sporla Uğraşan Birey Olma Durumu	f	%
Evet	109	35,2
Hayır	201	64,8
Toplam	310	100,0

Katılımcıların 109'unun (%35.2) ailesinde sporla uğraşan birey bulunmaktayken, 201'inin (%64.8) ailesinde sporla uğraşan birey bulunmamaktadır.

2.5.3. Ölçek Nihai Formunun Uygulanması (Üçüncü Çalışma Grubu)

Çalışma kapsamında veri toplanan üçüncü grup, karşılaştırma analizlerinin yapıldığı gruptur. Katılımcı sayısı 1085 olan üçüncü çalışma grubunda yer alan katılımcıların cinsiyete göre dağılımı Çizelge 2.12.'de sunulmuştur.

Çizelge 2.12. Cinsiyete Göre Dağılım

Cinsiyet	f	%
Kadın	370	34,1
Erkek	715	65,9
Toplam	1085	100,0

Katılımcıların 370'i (%34.1) kadın, 715'i (%65.9) erkektir.

Katılımcıların yaşa göre dağılımı Çizelge 2.13.'de sunulmuştur.

Çizelge 2.13. Yaşa Göre Dağılım

Yaş	f	%
17,00	2	,2
18,00	67	6,2
19,00	80	7,4
20,00	44	4,1
21,00	15	1,4
22,00	10	,9
23,00	9	,8
24,00	9	,8
25,00	7	,6
26,00	10	,9
27,00	13	1,2
28,00	22	2,0
29,00	16	1,5
30,00	25	2,3
31,00	20	1,8
32,00	32	2,9
33,00	20	1,8
34,00	19	1,8
35,00	32	2,9
36,00	22	2,0
37,00	12	1,1
38,00	39	3,6
39,00	27	2,5
40,00	38	3,5
41,00	18	1,7
42,00	20	1,8
43,00	19	1,8
44,00	18	1,7

Çizelge 2.13. Devam

Yaş	f	%
45,00	22	2,0
46,00	33	3,0
47,00	18	1,7
48,00	29	2,7
49,00	17	1,6
50,00	25	2,3
51,00	9	,8
52,00	21	1,9
53,00	23	2,1
54,00	20	1,8
55,00	18	1,7
56,00	12	1,1
57,00	19	1,8
58,00	13	1,2
59,00	8	,7
60,00	12	1,1
61,00	1	,1
62,00	20	1,8
63,00	13	1,2
64,00	10	,9
65,00	20	1,8
66,00	10	,9
67,00	10	,9
68,00	7	,6
69,00	9	,8
70,00	6	,6
71,00	3	,3
72,00	3	,3
73,00	1	,1
74,00	1	,1
75,00	4	,4
76,00	1	,1
77,00	1	,1
79,00	1	,1
Toplam	1085	100,0

Gruptaki katılımcıların büyük çoğunluğu 18-20, 28-36 ve 38-40 yaş aralılarında toplanmıştır.

Katılımcıların mesleğe göre dağılımı Çizelge 2.14.'te sunulmuştur.

Çizelge 2.14. Mesleğe Göre Dağılım

Meslek	f	%
Öğrenci	202	18,6
İşçi	210	19,4
Memur	214	19,7
Serbest Meslek	250	23,0
Emekli	209	19,3
Toplam	1085	100,0

Katılımcıların 202'si (%18.6) öğrenci, 210'u (%19.4) işçi, 214'ü (%19.7) memur, 250'si (%23) serbest meslek, 209'u (%19.3) emeklidir.

Katılımcıların eğitim durumuna göre dağılımı Çizelge 2.15'de sunulmuştur.

Çizelge 2.15. Eğitim Durumuna Göre Dağılım

Eğitim Durumu	f	%
Herhangi Bir Okuldan Mezun Değil	4	,4
İlkokul	169	15,6
Ortaokul	148	13,6
Lise	488	45,0
Ön Lisans	85	7,8
Lisans	157	14,5
Lisansüstü	34	3,1
Toplam	1085	100,0

Katılımcıların büyük çoğunluğu (% 45) lise mezunudur. Katılımcıların 169'u (% 15.6) ilkokul, 148'i (%13.6) ortaokul, 157'si (% 14.5) ise lisans mezunudur.

Katılımcıların ailesinde sporla uğraşan birey olma durumuna göre dağılımı Çizelge 2.16'da sunulmuştur.

Çizelge 2.16. Ailesinde Sporla Uğraşan Birey Olma Durumuna Göre Dağılım

Ailesinde Sporla Uğraşan Birey Olma Durumu	f	%
Evet	399	36,8
Hayır	686	63,2
Toplam	1085	100,0

Katılımcıların 399'unun (%36.8) ailesinde sporla uğraşan birey bulunmaktayken, 686'sının (%63.2) ailesinde sporla uğraşan birey bulunmamaktadır.

Katılımcıların spora ilgi düzeyine göre dağılımı Çizelge 2.17.'de sunulmuştur.

Çizelge 2.17. Spora İlgi Düzeyine Göre Dağılım

Spora İlgi Düzeyi	f	%
İlgim Yok	236	21,8
İzleyici	110	10,1
Katılımcı (spor yapan)	441	40,6
Hem Katılımcı Hem İzleyici	298	27,5
Toplam	1085	100,0

Katılımcıların 236'sı (% 21.8) sporla ilişkisi olmadığını, 110'u (% 10.1) sporda yalnızca izleyici, 441'i (% 40.6) yalnızca katılımcı, 298'i (% 27.5) hem katılımcı hem izleyici olduğunu belirtmiştir.

Katılımcıların çocuğunuz var mı sorusuna verdikleri yanıtlara göre dağılımı Çizelge 2.18.'de sunulmuştur.

Çizelge2.18. Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Dağılım

Çocuk Sahibi Olma Durumu	f	%
Evet	673	62,0
Hayır	412	38,0
Toplam	1085	100,0

Katılımcıların 673'ü (% 62) çocuk sahibiyken, 412'si (% 38) çocuk sahibi değildir.

Katılımcıların aylık gelir düzeyine göre dağılımı Çizelge 2.19.'da sunulmuştur.

Çizelge 2.19. Aylık Gelir Düzeyine Göre Dağılım

Gelir Düzeyi (TL)	f	%
,00	92	8,5
100,00	1	,1
200,00	1	,1
235,00	1	,1
300,00	1	,1
315,00	1	,1
400,00	10	,9
440,00	1	,1
450,00	2	,2
470,00	18	1,7
475,00	8	,7
500,00	11	1,0
550,00	1	,1
600,00	10	,9
650,00	2	,2
700,00	6	,6
750,00	2	,2
800,00	10	,9
895,00	1	,1
900,00	5	,5
1000,00	9	,8
1100,00	1	,1
1200,00	2	,2
1300,00	3	,3
1400,00	3	,3
1450,00	1	,1
1475,00	1	,1
1485,00	1	,1
1500,00	24	2,2
1550,00	2	,2
1600,00	37	3,4
1603,00	1	,1
1604,00	2	,2
1650,00	8	,7
1670,00	1	,1
1690,00	3	,3
1700,00	47	4,3
1702,00	1	,1
1715,00	1	,1

Çizelge 2.19. Devam

Gelir Düzeyi (TL)	f	%
1723,00	1	,1
1730,00	1	,1
1740,00	1	,1
1750,00	19	1,8
1755,00	1	,1
1780,00	2	,2
1800,00	82	7,6
1830,00	1	,1
1840,00	1	,1
1850,00	4	,4
1900,00	17	1,6
1970,00	1	,1
1975,00	1	,1
1980,00	2	,2
1985,00	1	,1
2000,00	124	11,4
2100,00	5	,5
2170,00	1	,1
2183,00	1	,1
2200,00	12	1,1
2250,00	2	,2
2285,00	1	,1
2300,00	10	,9
2380,00	1	,1
2400,00	5	,5
2500,00	62	5,7
2600,00	10	,9
2700,00	11	1,0
2750,00	9	,8
2800,00	14	1,3
2850,00	2	,2
2900,00	5	,5
3000,00	155	14,3
3180,00	1	,1
3200,00	17	1,6
3250,00	2	,2
3300,00	5	,5
3400,00	3	,3

Çizelge 2.19. Devam

Gelir Düzeyi (TL)	f	%
3450,00	1	,1
3500,00	8	4,4
3550,00	1	,1
3600,00	8	,7
3750,00	2	,2
3800,00	1	,1
3850,00	1	,1
4000,00	7	3,4
4200,00	1	,1
4500,00	7	,6
4700,00	1	,1
4750,00	1	,1
4800,00	2	,2
5000,00	5	2,3
5500,00	1	,1
6000,00	5	,5
6500,00	2	,2
7000,00	4	,4
7500,00	3	,3
9000,00	1	,1
10000,00	4	,4
15000,00	4	,4
Toplam	1085	100,0

Katılımcıların 92'sinin (%8.5) geliri bulunmamaktadır, 82'sinin (%7.6) 1800 TL, 124'ünün (%11.4) 2000 TL, 155'inin (%14.3) 3000 TL geliri vardır.

2.6. Verilerin Analizi

Çalışma kapsamında ilk olarak Spor Farkındalığı Ölçeği geliştirilmiş ve bu ölçeğin geliştirilmesine ilişkin analizler yapılmıştır. Analizlere başlamadan önce ölçek geliştirme gruplarından toplanan verilerdeki kayıp değerler incelenmiştir. Veri setlerinde kayıp değer bulunamamıştır. Daha sonra uç değerler incelenmiştir ve 32 kişinin uç değer olduğu tespit edilerek bu katılımcılar veri setinden çıkarılmıştır. Son olarak örneklem büyüklüğünün uygunluğu ve normallik varsayımları incelenmiştir.

Geliştirilen ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla birinci çalışma grubundan elde edilen verilere Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. Ölçeğin tamamına ve alt boyutlarına ilişkin güvenilirlikler Cronbach Alfa İç Tutarlılık Katsayısı hesaplanarak belirlenmiştir.

Daha sonra farklı bir gruptan veri toplanmış ve ölçek geliştirme süreci kapsamında ek yapı geçerliği kanıtı elde etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Analiz öncesinde kayıp değerler ve uç değerler incelenmiştir. Ölçeğin tamamına ve alt boyutlarına ilişkin güvenilirlikler Cronbach Alfa İç Tutarlılık Katsayısı hesaplanarak belirlenmiştir.

Çizelge 2.20. Doğrulayıcı Faktör Analizinde Kullanılan Syntax:

```
DFA
ObservedVariables
M1- M30
CovarianceMatrixfrom File DFA.COV
Sample Size: 310
LatentVariables: SBBAE, SBF
Relationships:
M1 M3 M5 M6 M7 M9- M12 M14- M16 M18- M20 M22 M24 M25 M27- M29 = SBBAE
M2 M4 M8 M13 M17 M21 M23 M26 M30 = SBF
PathDiagram
End of Problem
```

Son olarak ölçekten alınan puanların farklı demografik özelliklere göre nasıl farklılaştığını belirlemek için 1110 kişiden veri toplanmıştır. Kayıp değerler ve uç değerler incelenmiş, 25 kişi analiz dışı bırakılmıştır.

Çalışma kapsamında daha sonra karşılaştırmaların yapılacağı gruptan, Spor Farkındalığı Ölçeği (SFÖ) kullanılarak toplanan verilerde; Katılımcıların Spor Farkındalığı, Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme (SBBAE) ile Sosyal ve Bireysel Fayda (SBF) puanlarının farklı değişkenlere göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla hangi tekniklerin kullanılacağını belirlemek için öncelikle dağılımların normalliği incelenmiştir. Toplam puanlara ilişkin betimsel istatistikler Çizelge 2.21’de sunulmuştur.

Çizelge 2.21. Toplam Puanlara İlişkin Betimsel İstatistikler

	SF	SBBAE	SBF
N	1085	1085	1085
Ortalama	101,3078	65,3032	36,0046
Medyan	102,0000	65,0000	38,0000
Mod	108,00	59,00	45,00
Std. Sapma	21,94965	17,26768	7,88554
Varyans	481,787	298,173	62,182
Çarpıklık	-,176	-,077	-1,074
Basıklık	-,395	-,402	,556
Ranj	114,00	84,00	34,00
Minimum	36,00	21,00	11,00
Maksimum	150,00	105,00	45,00

Çizelge 2.21. incelendiğinde puanların normal dağılıma uygun olduğu görülmektedir.

Katılımcıların Spor Farkındalığı (SF), Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme (SBBAE) ile Sosyal ve Bireysel Fayda (SBF) puanlarının cinsiyet, çocuk sahibi olma ve ailede sporla uğraşan birey olup olmama durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla İlişkisiz örneklem t-Testi yapılmıştır.

Katılımcıların Spor Farkındalığı, Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme ile Sosyal ve Bireysel Fayda puanlarının yaş, meslek, eğitim durumu, gelir düzeyi ve spora ilgi düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla İlişkisiz örneklem ANOVA testi (oneway ANOVA) yapılmıştır. Gruplar arasındaki farkın hangi gruptan kaynaklandığının belirlenmesi amacıyla ise Post-hoc testlerinden LSD testi kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Aşağıda ölçek geliştirmeye ilişkin bulgular ve geliştirilen ölçek vasıtasıyla toplanan verilerden elde edilen verilerin çözümlenmesine yer verilmiştir.

3.1. Ölçek Geliştirmeye İlişkin Bulgular

Çalışma kapsamında geliştirilen Spor Farkındalığı Ölçeği'nin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla yapılan açımlayıcı faktör analizi uygulamasından önce, örneklem büyüklüğünün faktörleştirmeye uygunluğunu test etmek amacıyla Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett's Küresellik Testi yapılmıştır.

Bartlett testi daha önceki korelasyon matrisini genel olarak incelemekte ve bu korelasyon matrisinin istatistiki olarak anlamlılığına bakmaktadır. İstenen durum bu testin anlamlı çıkmasıdır. KMO testi ise değişkenler arasındaki korelasyonları ve faktör analizinin uygunluğunu ölçen bir testtir. KMO değerinin 0 ile 1 aralığında olması gerekmektedir. KMO değerinin 0,8'in üstünde olması mükemmel sayılabilir (Büyüköztürk, 2002).

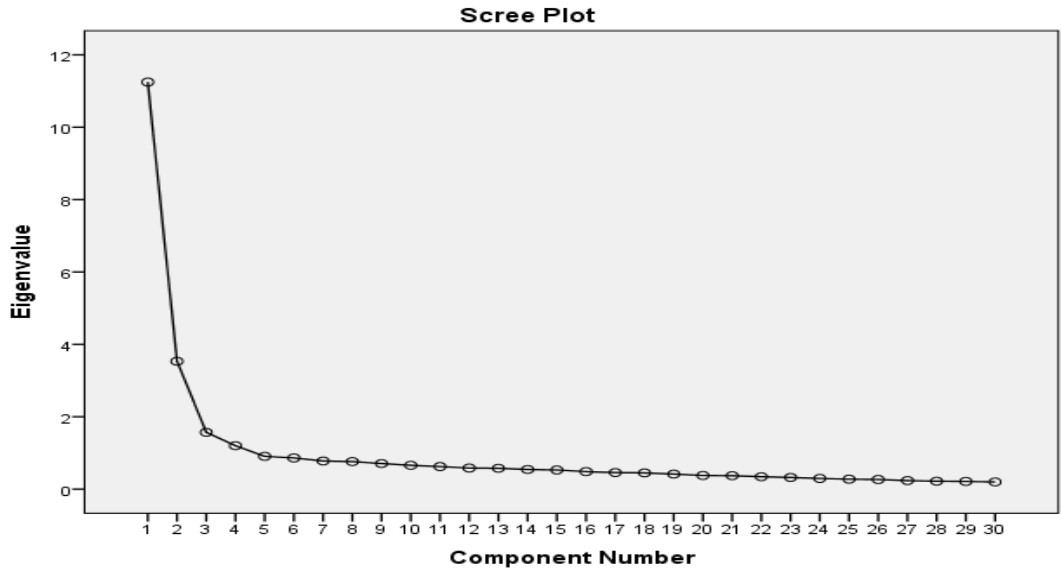
Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett's Küresellik Testi sonuçları Çizelge 3.1.'de sunulmuştur.

Çizelge 3.1. Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Küresellik Testi Sonuçları

KMO ve Bartlett Testi		
Kaiser-Meyer-Olkin		0.940
Bartlett Küresellik Testi	Ki-kare	7235.814
	sd	435
	p	0.000

Çizelge 3.1. incelendiğinde, analiz sonucunda 429 kişilik çalışma grubunun KMO değeri 0.940 olarak belirlenmiştir. Bartlett Küresellik Testi sonucu ise istatistiksel olarak anlamlıdır. Bu durum örneklem büyüklüğü faktörleştirmeye uygun olduğunu göstermektedir.

Faktör sayısına karar verirken her bir bileşenin toplam varyansa yaptığı katkılar değerlendirilmiştir. Ayrıca yamaç-birikinti grafiği de incelenmiştir. Yamaç-birikinti grafiği Şekil 3.1.'de sunulmuştur.

Şekil 3.1. Yamaç-Birikinti Grafiği

Bileşenlerin toplam varyansa yaptığı katkılar ve yamaç-birikinti grafiğine göre faktör sayısının iki olmasına karar verilmiştir ve analiz iki faktörlü olacak şekilde

tekrarlanmıştır. Analiz sonucunda oluşan desende faktör yükü 0.30'un altında olan bir madde (madde 29) bulunmaktadır. Faktör yükü "0.30" değerinin altında olması, bu maddelerin ölçekten çıkarılmasının uygun olacağını göstermektedir (Büyüköztürk, 2011, s:124). Desende yer alan yedi madde ise binişik (iki faktörde de yüksek yük vermektedir). Bir maddenin binişik olması iki durumu gösterir. Bunlardan birincisi, o maddenin birden fazla faktörde kabul düzeyinin yüksek olması, ikincisi ise o maddenin iki ya da daha fazla faktörde sahip olduğu yük değerleri arasındaki farkın .1'den küçük olmasıdır (Çokluk ve ark., 2012, s:233). Dolayısıyla binişik olan bu 7 maddenin tek bir özelliği ölçemeyeceği göz önünde bulundurularak, bu maddeler ölçekten çıkarılmıştır.

Bunun neticesinde toplam sekiz madde analiz dışı bırakılmış ve analizler 35 madde için iki faktörlü olacak şekilde tekrarlanmıştır. Bu analiz sonucunda da beş maddenin binişik olduğu tespit edilmiştir ve bu beş madde de analiz dışı bırakılarak analizler 30 madde için iki faktörlü olacak şekilde tekrarlanmıştır.

Ölçeğinin faktör desenini ortaya koymak amacıyla faktörleştirme yöntemi olarak Temel Bileşenler Analizi seçilmiştir. Temel Bileşenler Analizi (TBA), yüksek boyutlu veri yığınlarının boyutlarını indirgemek için kullanılan bir analizdir (Jolliffe, 2002). Aynı yapı içerisinde birbiriyle ilişkili çok sayıda değişkenin bulunduğu durumlarda kullanılır (Hatcher, 1994).

Yapılan Temel Bileşenler Analizi (TBA) sonucunda elde edilen ortak varyans çizelgesinde, her bir maddenin ortak bir faktördeki varyansı birlikte açıklama oranları verilmektedir.

Çizelge 3.2. Maddelere İlişkin Ortak Varyans Değerleri

Madde	<i>Ortak Varyans</i>	Madde	<i>Ortak Varyans</i>	Madde	<i>Ortak Varyans</i>
M1	,340	M14	,529	M33	,472
M2	,650	M15	,356	M35	,448
M3	,534	M17	,303	M36	,389
M4	,543	M18	,558	M37	,454
M6	,581	M22	,327	M38	,261
M7	,564	M23	,472	M39	,523
M8	,485	M24	,475	M40	,422
M9	,559	M27	,538	M41	,523
M10	,563	M30	,645	M42	,599
M11	,513	M31	,596	M43	,558

Çizelge 3.2. incelendiğinde, maddelere ilişkin ortak varyans değerlerinin 0.261-0.650 arasında değiştiği görülmektedir. Ortaya çıkan faktörlerin, maddelerdeki toplam varyansın ve ölçeğe ilişkin varyansın çoğunu açıkladığı görülmektedir. Analiz sonucunda elde edilen olası tüm faktörlere ve belirlenen sayıdaki faktöre ilişkin özdeğerler ve açıklanan varyans yüzdeleri Çizelge 3.3'te sunulmuştur.

Çizelge 3.3. Faktörlere İlişkin Özdeğerler ve Açıklanan Varyans Yüzdeleri

Bileşen	Olası Tüm Faktörlere İlişkin Değerler			Belirlenen Sayıda Faktöre İlişkin Değerler		
	Özdeğer	Açıklanan Varyans Yüzdesi	Toplamalı Açıklanan Varyans Yüzdesi	Özdeğer	Açıklanan Varyans Yüzdesi	Toplamalı Açıklanan Varyans Yüzdesi
1	11,248	37,493	37,493	10,324	34,414	34,414
2	3,533	11,777	49,270	4,457	14,857	49,270
3	1,569	5,232	54,502			
4	1,200	3,999	58,500			
5	,906	3,020	61,520			
6	,862	2,873	64,393			
7	,778	2,592	66,985			
8	,761	2,538	69,523			
9	,707	2,355	71,878			
10	,658	2,192	74,070			
11	,624	2,080	76,150			
12	,582	1,941	78,091			
13	,576	1,921	80,012			
14	,543	1,808	81,821			
15	,529	1,765	83,586			
16	,484	1,613	85,198			
17	,458	1,526	86,724			
18	,449	1,496	88,221			
19	,415	1,385	89,605			
20	,377	1,256	90,861			
21	,372	1,241	92,102			
22	,343	1,145	93,247			
23	,323	1,076	94,323			
24	,295	,985	95,308			
25	,275	,916	96,224			
26	,267	,889	97,113			
27	,237	,789	97,902			
28	,218	,728	98,630			
29	,213	,711	99,341			
30	,198	,659	100,000			

Çizelge 3.3. incelendiğinde, döndürme yapılmadan önce ilk faktörün özdeğerinin 11.248, faktörün toplam varyansa yaptığı katkının ise % 37.493 olduğu görülmektedir. İkinci faktörün özdeğeri 3.533, faktörün toplam varyansa yaptığı katkı % 11.777'dir.

Döndürme yapıldıktan sonra, yani nihai durumda ise, analize alınan 30 madde için ilk faktörün özdeğerinin 10.324, faktörün toplam varyansa yaptığı katkının ise % 34.414, ikinci faktörün özdeğeri 4.457, faktörün toplam varyansa yaptığı katkı % 14.857'dir. İki faktör birlikte varyansın % 49.270'ini açıklamaktadır. Faktör yük dağılımının daha rahat ortaya konabilmesi ve yorumlanması için döndürme yöntemine başvurulmuştur. Dik ve eğik döndürme yaklaşımlarından dik döndürme tekniğindeki varimax ve equamax sosyal bilimler için uygundur. Bu yöntemle faktörler, kendileriyle yüksek ilişki veren maddeleri bulur ve maddeler böylelikle daha kolay yorumlanır (Büyüköztürk, 2002).

Ölçeğin faktör desenine ilişkin varimax dik döndürme yöntemi kullanılarak, üçiterasyon ile elde edilen faktör yük değerleri Çizelge 3.4'te sunulmuştur.

Çizelge 3.4. Spor Farkındalığı Ölçeği'nin Faktör Deseni

Sıra No	Madde	1	2
1	M2 Spora özgü terimler konusundaki bilgime güvenirim.	,805	,046
2	M30 Spor olaylarını bir başka kişiyle tartışabilirim.	,781	,185
3	M31 Bir spor müsabakasında hakemin verdiği kararları yorumlayabilirim.	,768	,076
4	M6 Temel spor branşlarının oyun kuralları konusundaki bilgime güvenirim.	,758	,086
5	M10 Sporda başarılı ülkeler dikkatimden kaçmaz.	,746	,085
6	M9 Önemli spor olaylarını aklımda tutmaya çalışırım.	,740	,110
7	M7 Sporla ilgili bir haber duyduğumda o branşa özgü bilgiler kafamda canlanır.	,739	,133
8	M18 Spor alanındaki gelişmeler dikkatimden kaçmaz.	,736	,126
9	M4 Büyük spor organizasyonlarına örnekler verebilirim.	,736	,040
10	M3 Sporla ilgili ulusal/uluslararası kuruluşlara örnekler verebilirim.	,731	-,008
11	M14 Spor medyasını günlük olarak takip etmeye çalışırım.	,727	-,033
12	M11 Spor tarihine damgasını vurmuş önemli sporcuları hatırlayabilirim.	,715	,050
13	M8 Spor dallarının temel materyallerinin özelliklerini tanımlayabilirim	,693	,066
14	M37 Spor camiası içinden beş kişinin adını hiç düşünmeden söyleyebilirim.	,653	,163
15	M35 Spor ile ilgili kurumların işlevlerini temel düzeyde bilirim.	,642	,190
16	M33 Sporda merak ettiğim konular hakkında araştırma yapmaya çalışırım.	,634	,265
17	M41 İnsanlarla spor hakkında konuşmaktan keyif alırım.	,628	,360
18	M36 Spor programlarını izlerken seçici davranırım.	,599	,172
19	M15 Spor takımlarıyla özdeşleşmiş renkleri hafızamda yer edinmiştir.	,584	,122
20	M1 Sporun benim için ne anlama geldiğini yazılı olarak ifade edebilirim.	,486	,321
21	M17 Halka açık olan spor etkinliklerine katılmaya çalışırım.	,484	,263
22	M42 Sporun stresi azaltmaya yardımcı olduğu düşünüyorum.	,102	,767
23	M43 Sporun insanın sosyalleşmesine katkı sağladığını düşünüyorum.	,114	,738
24	M27 Spor, insanların yaşam kalitesinin artmasına katkı sağlar.	,053	,732
25	M23 Sağlıklı kalmak için spor yapmanın faydalı olduğunu düşünüyorum.	-,028	,687
26	M24 Spor, farklı kültürlerden insanların kaynaşmalarını sağlayan bir araçtır.	,132	,676
27	M40 Etrafımda spor yapan insanlar gördüğümde onları saygıyla karşılarım	,155	,631
28	M39 Spor yapmak beni mutlu eder.	,385	,612
29	M22 Çocukların gelişimleri için spor faydalıdır.	-,045	,570
30	M38 Spor yapmak için bir gerekçeye ihtiyacım olmadığını düşünürüm.	,301	,413

Çizelge 3.4. incelendiğinde, ölçeğinin nihai faktör desenini ortaya koymak amacıyla yapılan faktör analizinde, faktör yük değerleri 0.30'un altında olan madde bulunmamaktadır. Ayrıca desende binişik madde de yer almamaktadır. Maddelerin faktör yük değerleri 0.413-0.805 arasında değişmektedir. Ölçeğin 30 maddelik nihai formunda yer alan maddelerin faktörlere dağılımı ve faktörlerin isimlendirilmesi şu şekildedir;

Spor Farkındalığı Ölçeği

Faktör1: Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme (21 madde)

Faktör2: Sosyal ve Bireysel Fayda (9 madde)

Açımlayıcı faktör analizi sonrasında oluşan nihai formda yer alan maddelerin faktörlere göre dağılımı:

Faktör1: Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme

(1,3,5,6,7,9,10,11,12,14,15,16,18,19,20,22,24,25,27, 28 ve 29)

Faktör2: Sosyal ve Bireysel Fayda

(2,4,8,13,17,21,23, 26 ve 30)

Ölçekten elde edilen puanların güvenilirliğini hesaplamak için iç tutarlılık ölçüsü olan Cronbach Alfa Katsayısı kullanılmıştır. Güvenilirlik analizi ilk olarak her faktör için ayrı ayrı uygulanmalı, daha sonra da bütüne bakılmalıdır. Özellikle Cronbach's Alpha değeri örneklem ve ifade sayısı ile birlikte yükselme eğilimi gösterdiğinden bütünden çok faktör düzeyinde sonuçlar daha hassas olacaktır (Yaşlıoğlu, 2017). Bu nedenle hem Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonucunda, ölçeğin tamamı ve alt boyutları için ayrı ayrı Cronbach Alpha katsayıları hesaplanmıştır.

Ölçeğe ilişkin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları Çizelge 3.5'de sunulmuştur.

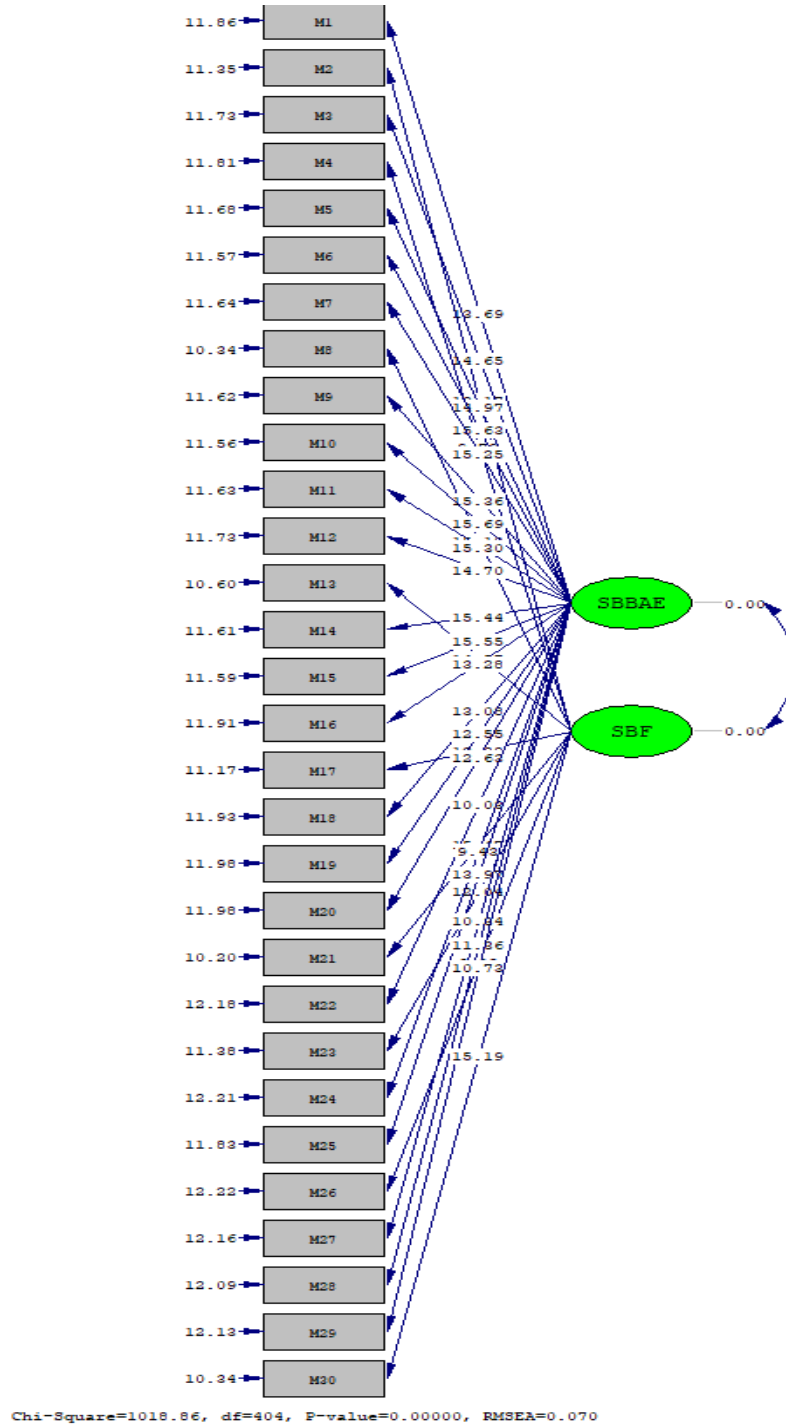
Çizelge 3.5. Ölçeğin Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayıları

	Tüm Maddeler	Faktör 1	Faktör 2
Cronbach Alfa	0.940	0.948	0.829

Çizelge 3.5’de yer alan Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayıları incelendiğinde, hem toplam puana hem de alt faktörlere ait güvenilirliklerin yüksek düzeyde olduğu görülmektedir (Özdamar, 2004).

İç tutarlılık anlamında güvenilirlik, tek bir ölçme aracının tek bir uygulama yapılarak ölçek içinde yer alan maddelerin psikolojik anlamdaki kavramsal yapıyı tutarlı bir şekilde ölçüp ölçmediğinin belirlenmesi için yapılmaktadır. Ölçme aracının iç tutarlılık anlamında Cronbach Alfa katsayısının çok yüksek düzeyde olması sadece ölçme aracının güvenilirliğini değil aynı zamanda yapı geçerliliğine de işaret etmektedir (Baykul,1979).

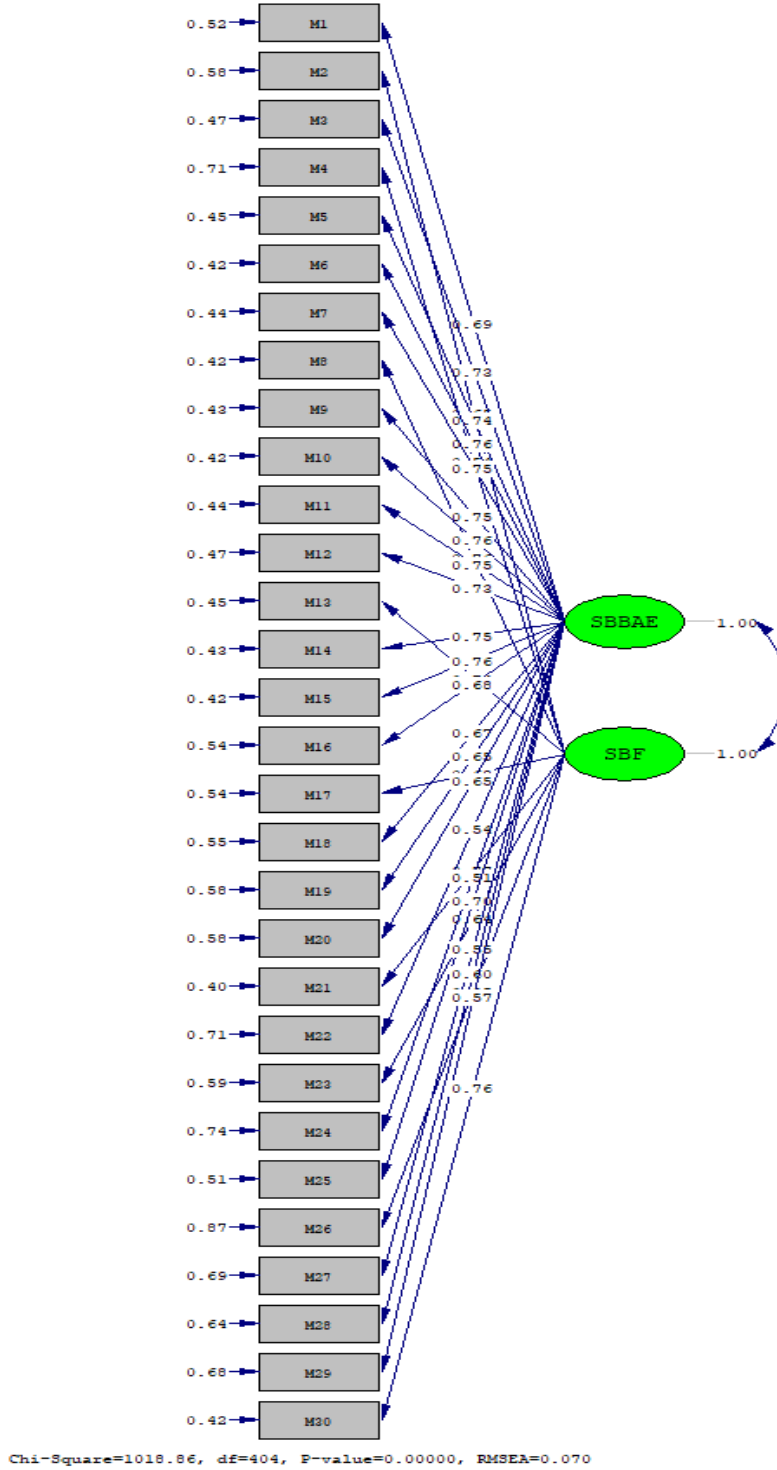
Ölçek geliştirme sürecinin ikinci adımı olarak ölçeğin nihai formu farklı bir grupta uygulanmış ve geçerlik kanıtı elde etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Yapılan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonucunda elde edilen yol (path) diyagramı (t değerleri)Şekil 3.2’de sunulmuştur.

Şekil 3.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi Yol Diyagramı (t Değerleri)

Şekil 3.2. incelendiğinde tüm maddelere ait t değerlerinin 0.01 düzeyinde manidar olduğu görülmektedir. Bu durumda ölçekten madde atılmasına gerek yoktur.

Şekil 3.3.'de doğrulayıcı faktör analizi ile elde edilen yol (path) diyagramı (standardize edilmiş faktör yükleri ve hata varyanslarını gösteren) sunulmuştur.

Şekil 3.3. Doğrulayıcı Faktör Analizi Yol Diyagramı (faktör yükleri ve hata varyansları)

Şekil 3.3. incelendiğinde, ölçekte yer alan maddelere ilişkin faktör yüklerinin (standardize edilmiş tahmin değerleri) 0.35-0.77 arasında değiştiği görülmektedir. Ölçekte yük değeri 0.30'un altında olan madde bulunmamaktadır.

Analiz sonucunda p değeri 0.01 düzeyinde anlamlı bulunmuştur. Ancak büyük örneklerde p değerinin anlamlı çıkma olasılığı yüksektir (Yılmaz ve Çelik, 2009). Bu nedenle alternatif uyum indeksleri kullanılır. Ölçeklere ait diğer uyum indeksi değerleri: χ^2/sd oranı (1018.86/404)=2.52 olarak hesaplanmaktadır. Bu oranın ≤ 3 olması mükemmel uyumu gösterir (Kline, 2005). RMSEA=0.070, SRMR=0.083 olarak hesaplanmıştır. Bu değerlerin 0.05 ile 0.10 arasında olması mükemmel uyum kriterine karşılık gelmektedir (Schermelleh-Engel ve Moosbrugger, 2003). Son yıllarda RMSEA değeri istatistik model hakkında en güvenilir bilgiyi veren istatistiklerden biri olarak değerlendirilmiştir (Diamantopoulos ve Sigauw, 2000, s:85). GFI=0.82, CFI=0.97, NNFI=0.97 ve IFI=0.97 indekslerin 0.95'in üzerinde olması mükemmel uyuma karşılık gelir (Tabachnick ve Fidell, 2001).

DFA grubundan elde edilen puanların güvenilirliği Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı ile belirlenmiştir. Katsayılar Çizelge 3.6'da sunulmuştur.

Çizelge 3.6. Cronbach Alfa Güvenirlik Katsayıları

	Tüm Maddeler	Faktör 1	Faktör 2
Cronbach Alfa	0.937	0.947	0.851

Çizelge 3.6'da yer alan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayıları incelendiğinde, hem toplam puana hem de alt faktörlere ait güvenilirliklerin yüksek düzeyde olduğu görülmektedir (Özdamar, 2004).

Elde edilen geçerlik ve güvenilirlik kanıtları birlikte değerlendirildiğinde geliştirilen Spor Farkındalığı Ölçeği'nin ileriki çalışmalarda kullanılabilir ve geçerli ve güvenilir ölçümler yapabilen bir ölçme aracı olduğu görülmektedir.

3.2. Katılımcıların Bireysel Değişkenlere Göre Dağılımlarının İncelenmesi

Aşağıda katılımcıların bireysel değişkenlere göre (yaş, cinsiyet, meslek, eğitim durumu, çocuk sahibi olma, aylık gelir durumu, sporla ilişki durumu, ailede sporla uğraşan/uğraşmış birey olma durumu) dağılımları yer almaktadır.

Çizelge 3.7. Katılımcıların Bireysel Değişkenlere Göre Dağılımları

Kişisel Bilgiler	Alt Gruplar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	370	34,1
	Erkek	715	65,9
Yaş	17 – 28 Yaş Arası	284	26,2
	29 – 40 Yaş Arası	303	27,9
	41 – 50 Yaş Arası	222	20,5
	51 – 64 Yaş Arası	199	18,3
	65 Yaş ve Üzeri	77	7,1
Meslek	Öğrenci	202	18,6
	İşçi	210	19,4
	Memur	214	19,7
	Serbest Meslek	250	23,0
	Emekli	209	19,3

Çizelge 3.7. Devam

Kişisel Bilgiler	Alt Gruplar	Frekans (f)	Yüzde (%)
Eğitim Durumu	İlkokul	170	16,0
	Ortaokul	148	13,6
	Lise	488	45,0
	Lisans ve Üstü	276	25,4
Çocuk Sahibi Olma	Var	673	62,0
	Yok	412	38,0
Aylık Gelir Durumu	800 TL'ye Kadar	178	16,4
	801-1800 TL Arası	260	24,0
	1801-3000 TL Arası	459	42,3
	3001 TL ve Üzeri	188	17,3
Sporla İlişki Durumu		236	21,8
	İlişkim Yok		
	İzleyici	110	10,1
	Katılımcı (spor yapan)	441	40,6
Hem Katılımcı Hem İzleyici	298	27,5	
Ailede Spor Uğraşan/Uğraşmış Olan Var mı?	Var	399	36,8
	Yok	686	63,2

3.3. Katılımcıların Ölçek Maddelerine Verdikleri Cevapların Dağılımlarının İncelenmesi

Aşağıda çalışmaya katılan bireylerin ölçek maddelerine verdikleri cevapların alt boyutlara göre (spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme (SBBAE), sosyal ve bireysel fayda (SBF)) dağılımları verilmiştir.

Çizelge 3.8. Katılımcıların Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme (SBBAE) Alt Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevapların Dağılımları

Maddeler	Cevaplar	N	%	$\bar{X}$
Spora özgü terimler konusundaki bilgime güvenirim.	K. Katılmıyorum	120	11,1	3,04
	Katılmıyorum	216	19,9	
	Kararsızım	379	34,9	
	Katılıyorum	240	22,1	
Spor olaylarını bir başka kişiyle tartışabilirim.	K. Katılıyorum	130	12,0	3,06
	K. Katılmıyorum	105	9,7	
	Katılmıyorum	247	22,8	
	Kararsızım	351	32,4	
Bir spor müsabakasında hakemin verdiği kararları yorumlayabilirim.	Katılıyorum	237	21,8	3,04
	K. Katılıyorum	145	13,4	
	K. Katılmıyorum	136	12,5	
	Katılmıyorum	235	21,7	
Temel spor branşlarının oyun kuralları konusundaki bilgime güvenirim.	Kararsızım	318	29,3	2,92
	Katılıyorum	237	21,8	
	K. Katılıyorum	159	14,7	
	K. Katılmıyorum	139	12,8	
Spor alanındaki gelişmeler dikkatimden kaçmaz.	Katılmıyorum	256	23,6	2,97
	Kararsızım	353	32,5	
	Katılıyorum	223	20,6	
	K. Katılıyorum	114	10,5	
Spor tarihindeki önemli olaylar hafızamda yer etmiştir.	K. Katılmıyorum	123	11,3	2,94
	Katılmıyorum	258	23,8	
	Kararsızım	348	32,1	
	Katılıyorum	238	21,9	
Spor medyasını günlük olarak takip etmeye çalışırım.	K. Katılıyorum	118	10,9	2,72
	K. Katılmıyorum	141	13,0	
	Katılmıyorum	249	22,9	
	Kararsızım	353	32,5	
Spor medyasını günlük olarak takip etmeye çalışırım.	Katılıyorum	211	19,4	2,72
	K. Katılıyorum	131	12,1	
	K. Katılmıyorum	199	18,3	
	Katılmıyorum	282	26,0	
Spor medyasını günlük olarak takip etmeye çalışırım.	Kararsızım	322	29,7	2,72
	Katılıyorum	186	17,1	
	K. Katılıyorum	96	8,8	
	Katılmıyorum	282	26,0	

Çizelge 3.8. Devam

Maddeler	Cevaplar	N	%	$\bar{X}$
Sporla ilgili ulusal/uluslararası kuruluşlara örnekler verebilirim.	K. Katılmıyorum	161	14,8	2,83
	Katılmıyorum	268	24,7	
	Kararsızım	349	32,2	
	Katılıyorum	199	18,3	
	K. Katılıyorum	108	10,0	
Sporda başarılı ülkeler dikkatimden kaçmaz.	K. Katılmıyorum	114	10,5	3,16
	Katılmıyorum	231	21,3	
	Kararsızım	289	26,6	
	Katılıyorum	264	24,3	
	K. Katılıyorum	187	17,2	
Büyük spor organizasyonlarına örnekler verebilirim.	K. Katılmıyorum	62	5,7	3,13
	Katılmıyorum	63	5,8	
	Kararsızım	125	11,5	
	Katılıyorum	297	27,4	
	K. Katılıyorum	538	49,6	
Sporla ilgili bir haber duyduğumda o branşa özgü bilgiler kafamda canlanır.	K. Katılmıyorum	112	10,3	3,07
	Katılmıyorum	219	20,2	
	Kararsızım	364	33,5	
	Katılıyorum	254	23,4	
	K. Katılıyorum	136	12,5	
Spor tarihine damgasını vurmuş önemli sporcuları hatırlayabilirim.	K. Katılmıyorum	77	7,1	3,39
	Katılmıyorum	153	14,1	
	Kararsızım	341	31,4	
	Katılıyorum	293	27,0	
	K. Katılıyorum	221	20,4	
Temel spor branşlarının gereçlerinin özelliklerini tanımlayabilirim.	K. Katılmıyorum	103	9,5	3,04
	Katılmıyorum	231	21,3	
	Kararsızım	393	36,2	
	Katılıyorum	227	20,9	
	K. Katılıyorum	131	12,1	
Spor camiası içinden beş kişinin adını hiç düşünmeden sayabilirim.	K. Katılmıyorum	112	10,3	3,51
	Katılmıyorum	149	13,7	
	Kararsızım	235	21,7	
	Katılıyorum	249	22,9	
	K. Katılıyorum	340	31,3	

Çizelge 3.8. Devam

Maddeler	Cevaplar	N	%	$\bar{X}$
Sporla ilgili kurumların işlevlerini temel düzeyde bilirim.	K. Katılmıyorum	102	9,4	3,00
	Katılmıyorum	243	22,4	
	Kararsızım	406	37,4	
	Katılıyorum	218	20,1	
	K. Katılıyorum	116	10,7	
Sporla merak ettiğim konular hakkında araştırma yapmaya çalışırım.	K. Katılmıyorum	123	11,3	3,10
	Katılmıyorum	235	21,7	
	Kararsızım	311	28,7	
	Katılıyorum	236	21,8	
	K. Katılıyorum	180	16,6	
Spor programlarını izlerken seçici davranırım.	K. Katılmıyorum	105	9,7	3,31
	Katılmıyorum	180	16,6	
	Kararsızım	290	26,7	
	Katılıyorum	286	26,4	
	K. Katılıyorum	224	20,6	
İnsanlarla spor hakkında konuşmaktan keyif alırım.	K. Katılmıyorum	135	12,4	3,18
	Katılmıyorum	172	15,9	
	Kararsızım	349	32,2	
	Katılıyorum	216	19,9	
	K. Katılıyorum	213	19,6	
Sporun benim için ne anlama geldiğini yazılı olarak ifade edebilirim.	K. Katılmıyorum	91	8,4	3,36
	Katılmıyorum	154	14,2	
	Kararsızım	340	31,3	
	Katılıyorum	264	24,3	
	K. Katılıyorum	236	21,8	
Spor takımlarıyla özdeşleşmiş renkler hafızamda yer edinmiştir.	K. Katılmıyorum	94	8,7	3,50
	Katılmıyorum	139	12,8	
	Kararsızım	273	25,2	
	Katılıyorum	286	26,4	
	K. Katılıyorum	293	27,0	
Halka açık olan spor etkinliklerine katılmaya çalışırım.	K. Katılmıyorum	126	11,6	2,93
	Katılmıyorum	263	24,2	
	Kararsızım	379	34,9	
	Katılıyorum	189	17,4	
	K. Katılıyorum	128	11,8	

Katılımcıların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme (SBBAE) alt boyutundaki maddelere verdikleri cevaplara bakıldığında, “Spor camiası içinden beş kişinin adını

hiç düşünmeden sayabilirim” maddesine katılımın en yüksek düzeyde ($\bar{X}= 3,51$) gerçekleştiği görülmektedir. Bu alt boyutta ,“Spor medyasını günlük olarak takip etmeye çalışırım” maddesine katılımın ise en düşük düzeyde ($\bar{X}= 2,72$) gerçekleştiği görülmektedir. Ayrıca ölçeğin geneline bakıldığında ilgili maddenin ölçekte en düşük düzeyde katılımın gerçekleştiği madde olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.9. Katılımcıların Sosyal ve Bireysel Fayda (SBF) Alt Boyutunda Yer Alan Maddelere Verdikleri Cevapların Dağılımları

Maddeler	Cevaplar	N	%	$\bar{X}$
Çocukların gelişimleri için sporun faydalı olduğunu düşünürüm.	K. Katılmıyorum	70	6,5	4,21
	Katılmıyorum	62	5,7	
	Kararsızım	68	6,3	
	Katılıyorum	246	22,7	
	K. Katılıyorum	639	58,9	
Spor yapmak beni mutlu eder.	K. Katılmıyorum	58	5,3	3,72
	Katılmıyorum	114	10,5	
	Kararsızım	247	22,8	
	Katılıyorum	315	29,0	
	K. Katılıyorum	351	32,4	
Sağlıklı kalmak için spor yapmanın faydalı olduğunu düşünürüm.	K. Katılmıyorum	63	5,8	4,17
	Katılmıyorum	67	6,2	
	Kararsızım	104	9,6	
	Katılıyorum	239	22,0	
	K. Katılıyorum	612	56,4	
Spor, insanların yaşam kalitesinin artmasına katkı sağlar.	K. Katılmıyorum	62	5,7	4,09
	Katılmıyorum	63	5,8	
	Kararsızım	125	11,5	
	Katılıyorum	297	27,4	
	K. Katılıyorum	538	49,6	
Spor yapan insanlara saygı duyarım.	K. Katılmıyorum	56	5,2	4,15
	Katılmıyorum	51	4,7	
	Kararsızım	128	11,8	
	Katılıyorum	282	26,0	
	K. Katılıyorum	568	52,4	

Çizelge 3.9. Devam

Maddeler	Cevaplar	N	%	$\bar{X}$
Sporun stresi azaltmaya yardımcı olduğunu düşünürüm.	K. Katılmıyorum	65	6,0	4,05
	Katılmıyorum	76	7,0	
	Kararsızım	135	12,4	
	Katılıyorum	271	25,0	
	K. Katılıyorum	538	49,6	
Spor, farklı kültürden insanların kaynaşmalarını sağlayan bir araçtır.	K. Katılmıyorum	60	5,5	3,98
	Katılmıyorum	86	7,9	
	Kararsızım	152	14,0	
	Katılıyorum	298	27,5	
	K. Katılıyorum	489	45,1	
Spor yapmak için bir gerekçeye ihtiyacım olmaz.	K. Katılmıyorum	87	8,0	3,49
	Katılmıyorum	159	14,7	
	Kararsızım	261	24,1	
	Katılıyorum	286	26,4	
	K. Katılıyorum	292	26,9	
Sporun insanın sosyalleşmesine katkı sağladığını düşünürüm.	K. Katılmıyorum	63	5,8	4,10
	Katılmıyorum	64	5,9	
	Kararsızım	122	11,2	
	Katılıyorum	280	25,8	
	K. Katılıyorum	556	51,2	

Katılımcıların sosyal ve bireysel fayda (SBF) alt boyutundaki maddelere verdikleri cevaplara bakıldığında, “Çocukların gelişimleri için sporun faydalı olduğunu düşünürüm” maddesine katılımın en yüksek düzeyde ($\bar{X}= 4,21$) gerçekleştiği görülmektedir. Ayrıca ölçeğin geneline bakıldığında ilgili maddenin ölçekte en yüksek düzeyde katılımın gerçekleştiği madde olduğu görülmektedir. Bu alt boyutta, “Spor yapmak için bir gerekçeye ihtiyacım olmaz” maddesine katılımın ise en düşük düzeyde ($\bar{X}= 3,49$) gerçekleştiği görülmektedir.

3.4. Katılımcıların Spor Farkındalığı, Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme ile Sosyal ve Bireysel Fayda Puanlarının Cinsiyete Göre Farkı

Katılımcıların spor farkındalığı, spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ile sosyal ve bireysel fayda puanlarının cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-Testi sonuçları Çizelge 3.10.'da sunulmuştur.

Çizelge 3.10. Cinsiyete Göre Farklar

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Std. Sapma	t	sd	P*
SF	Kadın	370	94.800	18.929	7.188	1083	0.000
	Erkek	715	104.675	22.649			
SBBAE	Kadın	370	57.916	15.398	10.649	1083	0.000
	Erkek	715	69.126	16.948			
SBF	Kadın	370	36.884	7.604	2.692	780.037	0.007
	Erkek	715	35.550	7.995			

*(p<0,05)

Çizelge 3.10. incelendiğinde, katılımcıların spor farkındalığı puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir, [t=7.188, p<0.05]. Erkeklerin spor farkındalığı puanları ($\bar{X}$ =104.675) kadınların spor farkındalığı puanlarından ($\bar{X}$ =94.800) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Katılımcıların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [t=10.649, p<0.05]. Erkeklerin spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanları ($\bar{X}$ =69.126) kadınların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanlarından ($\bar{X}$ =57.916) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Katılımcıların sosyal ve bireysel fayda puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [$t=2.692$, $p<0.05$]. Kadınların sosyal ve bireysel fayda puanları ($\bar{X}=36.884$) erkeklerin sosyal ve bireysel fayda puanlarından ($\bar{X}=35.550$) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

3.5. Katılımcıların Spor Farkındalığı, Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme ile Sosyal ve Bireysel Fayda Puanlarının Yaşa Göre Farkı

Katılımcıların spor farkındalığı, spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ile sosyal ve bireysel fayda puanlarının yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonuçları Çizelge 3.11 ve Çizelge 3.12.'de sunulmuştur.

Çizelge 3.11. Yaş Durumuna İlişkin Betimsel İstatistikler

	Yaş	N	Ortalama	Std. Sapma	Minimum	Maksimum
SF	17-28 Yaş Arası (1)	284	104,816	21,506	44,00	150,00
	29-40 Yaş Arası (2)	303	101,557	22,069	45,00	148,00
	41-50 Yaş Arası (3)	222	99,157	21,046	36,00	150,00
	51-64 Yaş Arası (4)	199	100,417	22,322	39,00	147,00
	65 Yaş ve Üzeri (5)	77	95,883	23,152	48,00	142,00
SBBAE	17-28 Yaş Arası (1)	284	66,866	17,835	21,00	105,00
	29-40 Yaş Arası (2)	303	65,996	17,158	23,00	103,00
	41-50 Yaş Arası (3)	222	63,608	16,152	21,00	105,00
	51-64 Yaş Arası (4)	199	64,894	17,800	23,00	102,00
	65 Yaş ve Üzeri (5)	77	62,753	16,966	21,00	97,00
SBF	17-28 Yaş Arası (1)	284	37,950	7,032	11,00	45,00
	29-40 Yaş Arası (2)	303	35,561	8,053	11,00	45,00
	41-50 Yaş Arası (3)	222	35,549	8,220	11,00	45,00
	51-64 Yaş Arası (4)	199	35,522	7,633	11,00	45,00
	65 Yaş ve Üzeri (5)	77	33,129	8,496	11,00	45,00

Çizelge 3.12. Yaş Durumuna Göre Farklar

		Kareler		Kareler			Fark
		Toplamı	sd	Ortalaması	F	P*	(LSD)
SF	Gruplararası	6966,153	4	1741,538	3,650	,006	1-3, 1-4,
	Grupiçi	515291,030	1080	477,121			1-5, 2-5
	Toplam	522257,183	1084				
SBBAE	Gruplararası	2011,326	4	502,831	1,691	150	-
	Grupiçi	321207,913	1080	297,415			
	Toplam	323219,239	1084				
SBF	Gruplararası	1863,742	4	465,936	7,678	,000	1-2, 1-3, 1-4,
	Grupiçi	65541,235	1080	60,686			1-5, 2-5, 3-5,
	Toplam	67404,977	1084				4-5,

*(p<0,05)

Çizelge 3.12. incelendiğinde, katılımcıların spor farkındalığı puanlarının yaş durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [F(4, 1080)=3,650p<0.05]. Yaşları 17-28 aralığında olan katılımcıların spor farkındalığı, yaşları 41 ve üzerinde olan tüm katılımcılara göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Ayrıca yaşları 29-40 aralığında olan katılımcıların spor farkındalığı, yaşları 65 ve üzerinde olan katılımcılara göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Katılımcıların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanlarının yaş durumuna göre anlamlı farklılık göstermediği görülmektedir [F (4, 1080)= 1,691 p>0.05].

Katılımcıların sosyal ve bireysel fayda puanlarının yaş durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [F (4, 1080)= 7,678p<0.05]. Yaşları 17-28 aralığında olan katılımcıların spor farkındalığı, diğer tüm yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Ayrıca yaşları 65 ve üzerinde olan katılımcıların spor farkındalığı diğer tüm yaş gruplarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha düşüktür.

3.6. Katılımcıların Spor Farkındalığı, Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme ile Sosyal ve Bireysel Fayda Puanlarının Mesleğe Göre Farkı

Katılımcıların spor farkındalığı, spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ile sosyal ve bireysel fayda puanlarının mesleğe göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonuçları Çizelge 3.13. ve Çizelge 3.14.’de sunulmuştur.

Çizelge 3.13. Mesleğe Göre Betimsel İstatistikler

	Mesleği	N	Ortalama	Std. Sapma	Minimum	Maksimum
SF	Öğrenci (1)	202	103.441	20.752	53.000	150.000
	İşçi (2)	210	95.571	22.724	36.000	150.000
	Memur (3)	214	102.215	20.101	44.000	148.000
	Serbest Meslek(4)	250	106.312	21.928	45.000	150.000
	Emekli (5)	209	98.096	22.529	39.000	144.000
SBBAE	Öğrenci (1)	202	64.960	17.604	21.000	105.000
	İşçi (2)	210	63.891	16.495	21.000	105.000
	Memur (3)	214	64.103	16.762	22.000	103.000
	Serbest Meslek(4)	250	69.084	17.621	24.000	105.000
	Emekli (5)	209	63.761	17.276	21.000	101.000
SBF	Öğrenci (1)	202	38.480	6.651	11.000	45.000
	İşçi (2)	210	31.681	8.407	11.000	45.000
	Memur (3)	214	38.112	6.720	13.000	45.000
	Serbest Meslek(4)	250	37.228	7.195	11.000	45.000
	Emekli (5)	209	34.335	8.251	11.000	45.000

Çizelge 3.14. Mesleğe Göre Farklar

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P*	Fark (LSD)	
SF	Gruplararası	16422.105	4	4105.526	8.766	0.000	2-1, 2-3
	Grupiçi	505835.078	1080	468.366			2-4, 4-5
	Toplam	522257.183	1084				
SBBAE	Gruplararası	4822.062	4	1205.515	4.089	0.003	4-2, 4-3
	Grupiçi	318397.177	1080	294.812			4-5
	Toplam	323219.239	1084				
SBF	Gruplararası	7071.065	4	1767.766	31.644	0.000	1-5, 3-5
	Grupiçi	60333.912	1080	55.865			4-5
	Toplam	67404.977	1084				

*(p<0,05)

Çizelge3.14.incelendiğinde, katılımcıların spor farkındalığı puanlarının mesleklere göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [F(4, 1080)=8.766,

$p<0.05$). Öğrencilerin, memurların ve serbest meslek ile uğraşanların spor farkındalığı, işçilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Serbest meslek ile uğraşanların spor farkındalığı, emeklilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Katılımcıların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanlarının mesleklere göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [$F(4, 1080)=4.089, p<0.05$]. Serbest meslek ile uğraşanların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanları, işçi, memur ve emeklilerden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Katılımcıların sosyal ve bireysel fayda puanlarının mesleklere göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [$F(4, 1080)=31.644, p<0.05$]. Öğrencilerin, memurların ve serbest meslek ile uğraşanların sosyal ve bireysel fayda puanları, emeklilere göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

3.7. Katılımcıların Spor Farkındalığı, Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme ile Sosyal ve Bireysel Fayda Puanlarının Eğitim Durumuna Göre Farkı

Katılımcıların spor farkındalığı, spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ile sosyal ve bireysel fayda puanlarının eğitim durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonuçları Çizelge 3.15. ve Çizelge 3.16.'da sunulmuştur.

Çizelge 3.15. Eğitim Durumuna Göre Betimsel İstatistikler

	Eğitim Durumu	N	Ortalama	Std. Sapma	Minimum	Maksimum
SF	İlkokul (1)	169	91.509	22.717	36.000	150.000
	Ortaokul (2)	148	96.081	20.468	39.000	150.000
	Lise (3)	488	103.959	19.970	50.000	150.000
	Lisans ve Üstü(4)	242	105.326	23.107	44.000	150.000
SBBAE	İlkokul (1)	169	60.539	17.092	21.000	105.000
	Ortaokul (2)	148	62.939	15.199	23.000	105.000
	Lise (3)	488	66.594	16.459	21.000	105.000
	Lisans ve Üstü(4)	242	67.306	18.913	22.000	105.000
SBF	İlkokul (1)	169	30.970	8.211	11.000	45.000
	Ortaokul (2)	148	33.142	8.386	11.000	45.000
	Lise (3)	488	37.365	7.030	11.000	45.000
	Lisans ve Üstü(4)	242	38.021	7.043	11.000	45.000

Çizelge 3.16. Eğitim Durumuna Göre Farklar

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P*	Fark (LSD)
SF	Gruplararası	27583.199	3	9194.400	20.352	0.000	1-3, 1-4
	Grupiçi	471185.655	1043	451.760			2-3, 2-4
	Toplam	498768.854	1046				
SBBAE	Gruplararası	6446.227	3	2148.742	7.441	0.000	1-3, 1-4
	Grupiçi	301171.489	1043	288.755			
	Toplam	307617.715	1046				
SBF	Gruplararası	7367.858	3	2455.953	44.406	0.000	1-3, 1-4
	Grupiçi	57684.843	1043	55.307			2-3, 2-4
	Toplam	65052.701	1046				

*(p<0,05)

Çizelge 3.16. incelendiğinde, katılımcıların spor farkındalığı puanlarının katılımcıların eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [F(3, 1043)=20.352, p<0.05]. Lise mezunu olan katılımcıların spor farkındalığı puanları, ilkokul ve ortaokul mezunu olanlardan istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Benzer şekilde lisans ve üstü mezunu olan katılımcıların spor farkındalığı

puanları, ilkokul ve ortaokul mezunu olanlardan istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Katılımcıların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanlarının eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [$F(3, 1043)=7.441, p<0.05$]. Lise mezunu olan katılımcıların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanları, ilkokul mezunu olanlardan istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Benzer şekilde lisans ve üstü mezunu olan katılımcıların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanları, ilkokul mezunu olanlardan istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Katılımcıların sosyal ve bireysel fayda puanlarının eğitim durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [$F(3, 1043)=44.406, p<0.05$]. Lise mezunu olan katılımcıların sosyal ve bireysel fayda puanları, ilkokul ve ortaokul mezunu olanlardan istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Benzer şekilde lisans ve üstü mezunu olan katılımcıların sosyal ve bireysel fayda puanları, ilkokul ve ortaokul mezunu olanlardan istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

3.8. Katılımcıların Spor Farkındalığı, Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme ile Sosyal ve Bireysel Fayda Puanlarının Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Farkı

Katılımcıların spor farkındalığı, spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ile sosyal ve bireysel fayda puanlarının çocuk sahibi olma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonuçları Çizelge 3.17.'de sunulmuştur.

Çizelge 3.17. Çocuk Sahibi Olma Durumuna Göre Farklar

	Çocuk	N	$\bar{X}$	Std. Sapma	t	sd	P*
SF	Var	673	99,0758	21,78846	4,316	1083	,000
	Yok	412	104,9539	21,74863			
SBBAE	Var	673	64,1516	16,79004	2,817	1083	,005
	Yok	412	67,1845	17,88228			
SBF	Var	673	34,9242	8,15869	6,058	961,966	,000
	Yok	412	37,7694	7,08054			

*(p<0,05)

Çizelge 3.17. incelendiğinde, katılımcıların spor farkındalığı puanlarının çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir, [t=4.316, p<0.05]. Çocuğu olmayanların spor farkındalığı puanları ($\bar{X}$ =104.954) çocuk sahibi olanların spor farkındalığı puanlarından ($\bar{X}$ =99.076) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Katılımcıların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanlarının çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [t=2.817, p<0.05]. Çocuğu olmayanların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanları ($\bar{X}$ =67.185) çocuk sahibi olanların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanlarından ($\bar{X}$ =64.152) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Katılımcıların sosyal ve bireysel fayda puanlarının çocuk sahibi olma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [t=6.058, p<0.05]. Çocuğu olmayanların sosyal ve bireysel fayda puanları ($\bar{X}$ =37.769) çocuk sahibi olanların sosyal ve bireysel fayda puanlarından ($\bar{X}$ =34.924) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

3.9. Katılımcıların Spor Farkındalığı, Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme ile Sosyal ve Bireysel Fayda Puanlarının Gelir Düzeyine Göre Farkı

Katılımcıların spor farkındalığı, spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ile sosyal ve bireysel fayda puanlarının gelir düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonuçları Çizelge 3.18 ve Çizelge 3.19.'da sunulmuştur.

Çizelge 3.18. Gelir Düzeyine İlişkin Betimsel İstatistikler

	Gelir Düzeyi	N	Ortalama	Std. Sapma	Minimum	Maksimum
SF	800 TL'ye Kadar (1)	178	102,780	20,547	53,00	145,00
	801-1800 TL Arası (2)	260	95,865	23,097	36,00	150,00
	1801-3000 TL Arası(3)	459	101,119	21,164	39,00	150,00
	3001 TL ve Üzeri (4)	188	107,898	21,684	48,00	148,00
SBBAE	800 TL'ye Kadar (1)	178	64,337	17,588	21,00	102,00
	801-1800 TL Arası (2)	260	63,303	17,358	21,00	105,00
	1801-3000 TL Arası(3)	459	64,960	16,913	22,00	105,00
	3001 TL ve Üzeri (4)	188	69,819	17,041	27,00	103,00
SBF	800 TL'ye Kadar (1)	178	38,443	6,648	11,00	45,00
	801-1800 TL Arası (2)	260	32,561	8,550	11,00	45,00
	1801-3000 TL Arası(3)	459	36,159	7,534	11,00	45,00
	3001 TL ve Üzeri (4)	188	38,079	7,195	12,00	45,00

Çizelge 3.19. Gelir Düzeyine Göre Farklar

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P*	Fark (LSD)
SF	Gruplararası	16270,951	3	5423,650	11,587	,000	1-2,1-4,
	Grupiçi	505986,233	1081	468,072			2-3, 2-4
	Toplam	522257,183	1084				
SBBAE	Gruplararası	5093,322	3	1697,774	5,769	,001	1-4, 2-4,
	Grupiçi	318125,917	1081	294,289			3-4
	Toplam	323219,239	1084				
SBF	Gruplararası	4961,830	3	1653,943	28,633	,000	1-2,1-3,
	Grupiçi	62443,147	1081	57,764			2-3, 2-4,3-4
	Toplam	67404,977	1084				

*(p<0,05)

Çizelge 3.19. incelendiğinde, katılımcıların spor farkındalığı puanlarının gelir düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [F(3, 1081)=11,587 p<0.05]. Gelir düzeyi 800 TL'ye kadar olan katılımcılar, gelir düzeyi 1801-3000 TL arasında olan katılımcılar ve gelir düzeyi 3001 TL ve üzerinde olan katılımcıların spor

farkındalığı, gelir düzeyi 801-1800 TL arasında olan katılımcılara göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Gelir düzeyi 3001 TL ve üzerinde olan katılımcıların spor farkındalığı, gelir düzeyi 800 TL'ye kadar olan katılımcılara göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Katılımcıların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanlarının gelir düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [F (3,1081)= 5,769, p<0.05]. Gelir düzeyi 3001 ve üzerinde olan katılımcıların spor farkındalığı, gelir düzeyi 800 TL'ye kadar olan katılımcılar ve gelir düzeyi 801 TL ve 3000 TL arasında değişen katılımcılara göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Katılımcıların sosyal ve bireysel fayda puanlarının gelir düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [F (3, 1081)= 28,633, p<0.05]. Gelir düzeyi 800 TL'ye kadar olan katılımcılar ve gelir düzeyi 3001 TL ve üzerinde olan katılımcıların spor farkındalığı gelir düzeyi 801-3000 TL arasında değişen katılımcılara göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Gelir düzeyi 1801-3000 TL arasında olan katılımcıların spor farkındalığı gelir düzeyi 801- 1800 TL arasında olan katılımcılara göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

3.10. Katılımcıların Spor Farkındalığı, Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme ile Sosyal ve Bireysel Fayda Puanlarının Spora İlgili Düzeyine Göre Farkı

Katılımcıların spor farkındalığı, spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ile sosyal ve bireysel fayda puanlarının spora ilgi düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonuçları Çizelge 3.20. ve Çizelge 3.21.'de sunulmuştur.

Çizelge 3.20. Spora İlgi Düzeyine İlişkin Betimsel İstatistikler

	Sporla İlişki Düzeyi	N	Ortalama	Std.		
				Sapma	Minimum	Maksimum
SF	İlişkim Yok (1)	236	83,7076	16,95511	36,00	124,00
	İzleyici (2)	110	103,2818	15,78243	63,00	137,00
	Katılımcı (3)	441	101,1814	20,17568	39,00	150,00
	Hem Katılımcı- Hem İzleyici (4)	298	114,7047	20,21934	48,00	150,00
SBBAE	İlişkim Yok (1)	236	51,4322	14,50193	21,00	90,00
	İzleyici (2)	110	65,0364	12,88405	38,00	93,00
	Katılımcı (3)	441	65,9478	15,42488	27,00	105,00
	Hem Katılımcı- Hem İzleyici (4)	298	75,4329	15,87399	31,00	105,00
SBF	İlişkim Yok (1)	236	32,2754	7,89643	11,00	45,00
	İzleyici (2)	110	38,2455	6,61689	17,00	45,00
	Katılımcı (3)	441	35,2336	7,85565	11,00	45,00
	Hem Katılımcı- Hem İzleyici (4)	298	39,2718	6,75422	11,00	45,00

Çizelge 3.21. Spora İlgi Düzeyine Göre Farklar

	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P*	Fark (LSD)	
							SF
	Grupiçi	395232,591	1081	365,618			
	Toplam	522257,183	1084				
SBBAE	Gruplararası	76176,511	3	25392,170	111,110	,000	1-2,1-3,1-4, 2-4, 3-4
	Grupiçi	247042,728	1081	228,532			
	Toplam	323219,239	1084				
SBF	Gruplararası	7277,580	3	2425,860	43,613	,000	1-2,1-3,1-4, 2-3, 3-4
	Grupiçi	60127,397	1081	55,622			
	Toplam	67404,977	1084				

*(p<0,05)

Çizelge 3.21. incelendiğinde, katılımcıların spor farkındalığı puanlarının spora ilgi düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [F(3, 1081)=115.808, p<0.05]. Spora ilgi düzeyi izleyici, katılımcı yada hem izleyici hem katılımcı olanların spor farkındalığı, sporla ilişkisi olmayanların spor farkındalığından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Spora ilgi

düzeyi hem izleyici hem katılımcı olanların spor farkındalığı, izleyici ya da katılımcı olanların spor farkındalığından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Katılımcıların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanlarının spora ilgi düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [$F(3, 1081)=111.110, p<0.05$]. Spora ilgi düzeyi izleyici, katılımcı ya da hem izleyici hem katılımcı olanların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanları, sporla ilişkisi olmayanların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanlarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Spora ilgi düzeyi hem izleyici hem katılımcı olanların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanları, izleyici ya da katılımcı olanların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanlarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Katılımcıların sosyal ve bireysel fayda puanlarının spora ilgi düzeyine göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [$F(3, 1081)=43.613, p<0.05$]. Spora ilgi düzeyi izleyici, katılımcı ya da hem izleyici hem katılımcı olanların sosyal ve bireysel fayda puanları, sporla ilişkisi olmayanların sosyal ve bireysel fayda puanlarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Spora ilgi düzeyi hem izleyici hem katılımcı olanların sosyal ve bireysel fayda puanları, sadece katılımcı olanların sosyal ve bireysel fayda puanlarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Spora ilgi düzeyi sadece izleyici olanların sosyal ve bireysel fayda puanları, sadece katılımcı olanların sosyal ve bireysel fayda puanlarından istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

3.11. Katılımcıların Spor Farkındalığı, Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme ile Sosyal ve Bireysel Fayda Puanlarının Ailede Sporla Uğraşan Birey Olma Durumuna Göre Farkı

Katılımcıların spor farkındalığı, spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ile sosyal ve bireysel fayda puanlarının ailede sporla uğraşan birey olma durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonuçları Çizelge 3.22.'de sunulmuştur.

Çizelge 3.22. Ailede Sporla Uğraşan Birey Olma Durumuna Göre Farklar

	Ailede Sporla Uğraşan	N	$\bar{X}$	Std. Sapma	t	sd	P*
SF	Var	399	106,8271	22,07155	6,433	1083	,000
	Yok	686	98,0977	21,24403			
SBBAE	Var	399	69,0476	17,60226	5,521	1083	,000
	Yok	686	63,1254	16,70068			
SBF	Var	399	37,7794	7,51123	5,818	868,184	,000
	Yok	686	34,9723	7,91953			

*(p<0,05)

Çizelge 3.22.incelendiğinde, katılımcıların spor farkındalığı puanlarının ailede sporla uğraşan birey olma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir, [t=6.433, p<0.05]. Ailesinde sporla uğraşan birey olan katılımcıların spor farkındalığı puanları ($\bar{X}$ =106.827) ailesinde sporla uğraşan birey olmayan katılımcıların spor farkındalığı puanlarından ($\bar{X}$ =98.098) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Katılımcıların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanlarının ailede sporla uğraşan birey olma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [t=5.521, p<0.05]. Ailesinde sporla uğraşan birey olan katılımcıların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanları ($\bar{X}$ =69.048) ailesinde sporla uğraşan birey olmayan katılımcıların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanlarından ($\bar{X}$ =53.125) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

Katılımcıların sosyal ve bireysel fayda puanlarının ailede sporla uğraşan birey olma durumuna göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir [$t=5.818$, $p<0.05$]. Ailesinde sporla uğraşan birey olan katılımcıların sosyal ve bireysel fayda puanları ($\bar{X}=37.779$) ailesinde sporla uğraşan birey olmayan katılımcıların sosyal ve bireysel fayda puanlarından ($\bar{X}=34.972$) istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir.

4. TARTIŞMA

Katılımcıların sosyal ve bireysel fayda alt boyutundaki maddelere verdikleri cevaplara bakıldığında, “Çocukların gelişimleri için sporun faydalı olduğunu düşünürüm” maddesine katılımın en yüksek düzeyde ($\bar{X}= 4,21$) gerçekleştiği görülmektedir. Ayrıca ölçeğin geneline bakıldığında ilgili maddenin ölçekte en yüksek düzeyde katılımın gerçekleştiği madde olduğu görülmektedir. Bu alt boyutta “ Spor yapmak için bir gerekçeye ihtiyacım olmaz” maddesine katılımın ise en düşük düzeyde ($\bar{X}= 3,49$) gerçekleştiği görülmektedir.

Bu bulgular sosyal ve bireysel fayda alt boyutuna ilişkin olarak toplumun spor farkındalıklarının tamamen farkında, ($\bar{X}= 4,21$, Çocukların gelişimleri için sporun faydalı olduğunu düşünürüm) ve oldukça farkında ($\bar{X}= 3,49$, Spor yapmak için bir gerekçeye ihtiyacım olmaz) düzeyinde gerçekleştiğini göstermektedir.

Bir toplumun sağlıklı olduğunun en iyi göstergesi o toplumu oluşturan insanlardır. Çocuklarda görülebilecek herhangi bir gelişim problemi için gerekli önlemleri almak, sağlıklı bir nesil için beden eğitimi ve spor faaliyetlerini gerçekleştirebilecekleri ortamı yaratmak; ebeveyn, antrenör ve öğretmen desteğiyle fiziksel aktiviteye yönelik farkındalık geliştirerek sağlıklı bireylerin yetiştirilebilmesi için önemli bir katkı sağlayacaktır (Ayan, 2016). Çocuklar en sevdikleri spor dalında uzmanlaşmayı ya da rekreasyonel düzeyde spor yapmaya devam etme fırsatına sahip olmalıdır. Çünkü bu dönemde spor ve fiziksel aktivite yapmak, kitlesel katılım ve spor yoluyla uzun vadeli kişisel gelişim açısından önemli rol oynamaktadır (Cote ve Vierimaa, 2014). Ebeveynler ve eğitimciler, motor beceri gelişimini iyileştirmeye

yönelik çeşitli oyunlar ve fırsatlar sunmalıdır. Çocuklar, çeşitli motor becerilerinin gelişmesi için, gelişim süreçleri boyunca farklı sporlara katılmaya teşvik edilmelidir (Myer ve ark, 2016). Spor sadece beceri ve denge gibi fonksiyonel becerileri değil, aynı zamanda liderlik, takım çalışması, düzenlenmiş bir sistemde gerçekleştirme ve sosyalleşme gibi yumuşak becerileri de öğretir. Bunlara ilaveten, spor gençlerin karakterini oluşturmaya yardımcı olabilir çünkü her zaman sınıfta elde edilemeyen motivasyon, disiplin, azim, rekabetçi ruh, sorumluluk, güven ve öz saygı gibi davranışsal alışkanlıkları da kazandırmaktadır. Bu davranışsal yönler, okula erişimin azalmasına, okulda başarılı olma isteğinin artmasına ve diğer öğrencilerle sosyal etkileşimi teşvik etmektedir (Pfeifer ve Corneliben, 2010). Spora katılım yönü yüksek olan bireylerden olumlu geri bildirimler alınmıştır. Çocukların fiziksel, duygusal, sosyal ve bilişsel açıdan sağlıklı bir şekilde gelişimleri için, beden eğitimi ve sporun hayatlarının bir parçası olması gerektiği, sportif aktivitelerin uygun şekilde sunulması durumunda, sosyal beceri, benlik saygısı, okul öncesi tutumların gelişimi yanında akademik ve bilişsel gelişmeye katkılar sağlayacağı belirtilmektedir (Bailey, 2006). Kim ve ark. (2014), sportif aktivitelere katılımı fazla olan bireylerin fizyolojik, sosyal ve psikolojik yönden faydalar sağladığını belirtirken, Robertson, Emerson (2010), bu faydaların daha çabuk öğrenme, arkadaşları, çevresi ve ailesiyle yakın ilişkiler içerisinde olma ve eğlence anlayışının gelişmesi gibi faktörler olduğunu belirtmiştir. Bu anlamda sporun sadece fiziksel sağlığın iyileştirilmesi değil, aynı zamanda psikolojik ve sosyal sağlığın geliştirilmesi açısından da çocuklar ve gençler için çok önemli bir araç olduğu görülmektedir (Eime ve ark., 2013).

Luo ve Hu (2002), tarafından 1989-1997 yılları arasında Çin'de eğitim gören okul öncesi öğrenciler üzerinde yapılan çalışmada, çocukların kilo alımlarının yıllara göre ciddi şekilde arttığı ve birçoğunun obezite riski taşıdığı saptanmıştır. Buna bağlı olarak, 10-14 yaşında olan Çin'li çocukların obezite ile ilgili ciddi sorunlar yaşadığını ve obezite önleme yaşının 10 yaşından önce başlaması gerektiğini aktarmışlardır. Yıllardır devletler, çocukların sağlık sorunlarına yönelik mücadeleyle birlikte, spora yönelik teşviki savunmuşlardır. Özellikle, çocuklar arasında hareketsiz ve obezite düzeylerine dair endişeler, spor temelli müdahalelerle birlikte bunu kamu politikası

haline getirmeyi zorunlu kılmaktadır (Gilchrist ve Wheaton, 2017). Çocukluk çağında yapılan spor temelli müdahalelerle obezitenin önüne geçilebilmesine rağmen, obezite hala çağımızın en büyük halk sağlığı sorunudur (WHO, 2017). Birçok çalışma çocukluk çağındaki vücut kitle indeks seviyelerinin yetişkin dönemlerdeki vücut kitle indeks düzeyleri ile ilişkili olduğunu göstermektedir (Freedman ve ark., 2005). Çocuk obezitesinin olumsuz etkileri yetişkinlikte koroner kalp hastalığı, kardiyovasküler rahatsızlıklar, diyabet, hipertansiyon, kanser ve depresyon gibi etkiler ile ortaya çıkardığı bilinmektedir. (Durbin ve ark., 2018). Spor aktivite merkezlerine ulaşım, spor merkezinin yeri ve spor yapan çocukların evlerinin spor merkezlerine olan uzaklığı çocukların spora yönelmesindeki en büyük sorunlar arasında gösterilmektedir (Holt ve ark., 2011; Somerset ve Hoare, 2018 ve Perry ve ark., 2011). Bu nedenle, spor amaçlı programların okullar tarafından hazırlanması, neredeyse günlerinin tamamı okulda aktif olarak geçiren çocuklar açısından çok önemlidir (Cvetković ve ark., 2018). Uzun süreli planlanan ve çocukların sağlıklı kalmasına yönelik olarak planlanan okul temelli müdahaleler, çocukluktaki obezite ve aşırı kilo problemini önlemektedir (Gonzalez ve ark., 2009). Bu nedenle hem aileler hem okullar hem de devlet politikaları açısından bireylerin küçük yaşlardan itibaren spora yönlendirilmesi, spor alışkanlığı kazanması ve bunu sürdürülebilir hale getirmesi onların geleceği açısından en önemli yatırımlardan biri olarak görülebilmektedir.

Ölçeğin geneli ve sosyal ve bireysel fayda alt boyutunda “Spor yapmak için bir gereğe ihtiyacım olmaz” maddesine katılımın en düşük düzeyde ($\bar{X}= 3,49$) gerçekleştiği görülmüştür. Günümüz çalışma yaşantısının stresli, yoğun, yorucu ve yıpratıcı temposu insanların özel hayatlarına ve kendilerine ayırdıkları zamanı da kısıtlamaktadır. Bu nedenle insanlar herhangi bir sağlık sorunu yaşamadıkça ya da sosyal çevresi tarafından teşvik edilmedikçe spor yapmak için zaman ayırmamaktadır. Her ne kadar son yıllarda sayısı gözle görülür şekilde artan spor salonlarına ilgi var gibi görünse de bunda spor salonlarının cazip ücretler karşılığında uzun süreli üyelikler satarak yaptığı kampanyaların payının büyük olduğu, üyelerin devamlılık konusunda istikrarının satılan üyeliklerin çok altında kaldığı bilinmektedir. Bir toplumda spora katılımın şekli, düzeyi, yararları ve sorunları sadece kişilerin yetenekleri ve ilgilerine

bağlı değildir. Toplumun spora bakış açısı ve spor politikaları da sporun gelişip yayılmasında ve sporda başarılı olunmasında önemli rol oynar. Sporu yaşantılarının bir parçası haline getirmiş toplumların spora katılım oranlarına baktığımızda ülkemizin içinde bulunduğu durum daha rahat görülebilmektedir. A.B.D’de lisanslı spor yapanların genel nüfusa oranı %69,2, Avustralya’nın % 64,7, Almanya’nın % 33,6, İngiltere’nin 13,6 iken ülkemizde oran % 5,5’dir (Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı, 2014 ve www.sgm.gov.tr).

Hareketsiz yaşam tarzının sağlık sorunlarına neden olduğu, özellikle çocukluktan başlayan hareketsiz yaşamın büyüme ve gelişimi olumsuz yönde etkilemesi nedeniyle, öncelikle çocuklarda hareketsiz yaşam tarzının ortadan kaldırılması gerekmektedir (Hekim, 2016). Spor katılım, çocukların ve gençlerin sağlığı ve gelişmesinde önemli ve olumlu bir rol oynamaktadır (Kwan ve ark., 2014). Bu nedenle ebeveyn ve eğitimciler tarafından çocukların, motor becerilerini geliştirmeleri için çeşitli oyunlar ve farklı sporlara katılmaları için fırsatlar sunulmalıdır (Myer ve ark., 2016). Buna ilaveten: kişisel, sosyal ve fiziksel sonuçlar gençlerin spor programları ile ilişkilisine önemli derecede fayda sağlamaktadır (Holt ve ark., 2016). Spor yapan bireylerin yaptıkları fiziksel aktiviteyi bir meslekten ziyade rekreasyonel bir etkinlik olarak görmesi gerekmektedir. Böylece sporun bireyin sosyal statüsünün yanı sıra; sağlık, kişisel gelişimi artırıcı, toplumsal etkinliklere katılımcı yönüyle ilgilenmeleri sosyalleşme sürecini pozitif yönde etkilediğini göstermektedir (Filiz, 2010). Bu bağlamda bireylerin sporu, aşırı kilo, depresyon, uyku bozuklukları gibi herhangi bir rahatsızlık ya da doktor tavsiyesi gibi gerekçelerle değil, hayatın normal akışı içerisinde keyif almak ve kendisini mutlu etmek için sürekli hale getirdiği alışkanlıklarından birisi olarak görmesi, bunun hem fiziksel hem de ruh sağlığı açısından öneminin farkında olarak sürdürmesinin gerekliliği oldukça önemlidir.

Katılımcıların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutundaki maddelere verdikleri cevaplara bakıldığında, “Spor camiası içinden beş kişinin adını hiç düşünmeden sayabilirim” maddesine katılımın en yüksek düzeyde ($\bar{X}= 3,51$)

gerçekleştiği görülmektedir. Bu alt boyutta, “Spor medyasını günlük olarak takip etmeye çalışırım” maddesine katılımın ise en düşük düzeyde ($\bar{X} = 2,72$) gerçekleştiği görülmektedir. Ayrıca ölçeğin geneline bakıldığında ilgili maddenin ölçekte en düşük düzeyde katılımın gerçekleştiği madde olduğu görülmektedir. Bu bulgular spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutuna ilişkin olarak toplumun spor farkındalıklarının orta düzeyde farkında ($\bar{X} = 2,72$, Spor medyasını günlük olarak takip etmeye çalışırım) ve oldukça farkında ($\bar{X} = 3,51$, Spor camiası içinden beş kişinin adını hiç düşünmeden sayabilirim) düzeyinde gerçekleştiğini göstermektedir.

“Spor camiası içinden beş kişinin adını hiç düşünmeden sayabilirim” maddesine katılımın en yüksek düzeyde gerçekleşmesi sosyolojik açıdan bir çok farklı nedeni içinde barındırmaktadır. Bir propaganda aracı olarak egemen güçlerin her dönemde kullandıkları spor, hem en büyük ilgiyi çeken hem de dil duvarlarını aşarak başarılarını geniş kitlelere en kolay anlatabilen bir sosyal olgudur (Fişek, 1983). Spor toplumsal düzeyde gerçekleştirdiği ilgi ve itibardan, insanlar üzerinde bıraktığı kalıcı değerlere kadar, her dönemde farklı amaçlar için kullanılan bir olgu haline gelmiştir. Spor sadece spor yapanlar değil izleyici kitleler arasında da önemli bir sohbet ve muhabbet konusu oluşturmaktadır (Çaha, 2000). Toplumun her alanında günlük rutinlerin arasına özenle yerleştirilmiş spor öğeleri, fark ettirmeden zihnimizin bir yerlerinde kullanılmak için hazır bekleyecekleri yerlerde depolanmaktadırlar. Öyle ki toplumdaki önemli devlet adamlarının, politikacıların ya da kitle iletişim araçlarında yüzlerini sıklıkla görmeye alıştığımız kişilerin bile isimleri herkes tarafından bilinmezken, sporun bir popüler kültür ögesi haline getirilmesi sonucu sporcuların isimleri ve yüzleri her kesim tarafından kolaylıkla ezberlenebilmektedir. Sporun popüler kültür haline getirilmesi hem sporcuların kazançlarına yansımış hem de toplumdaki popülerliklerini en üst düzeylere çıkarmıştır. Bu durumlar kimileri tarafından oynadıkları dönemlerde dünyanın en iyi futbolcuları olarak gösterilen iki Fransız futbolcu Zinedine Zidane ve Michael Platini üzerinden örneklendirilebilir. Özellikle televizyonun yaygınlaşmasıyla birlikte daha da küreselleşen futbolda transfer ücretleri astronomik rakamlara ulaşmıştır. 1982 yılında Michael Platini,

Juventus'a transfer olduğunda ilk yılki kazancı 305 Bin Euro'dur. Beşinci sezonunda ise bu kazanç primlerle birlikte 750 Bin Euro'ya çıkmıştır. Bu sürede Platini tarihi bir başarıya imza atarak 3 kere Altın Top Ödülünü kazanmış ve 3 kere İtalya ligi gol kralı olmuştur (1983,1984,1985). 1982 yılında Platini'yi 185 Bin Euro bonservis bedeliyle transfer eden Juventus 1996 yılında Zinedine Zidane için yine bir Fransız takımı olan Bourdeux kulübüne 4,3 Milyon Euro bonservis ücreti ödemiştir. Aynı şekilde NBA yıldızlarından Kareem Abdul Jabber'in 20 yıllık kariyeri boyunca kazandığı toplam para 18 Milyon Euro'dur. Bu da yıllık 900 bin Euro'ya denk gelmektedir. Ancak 90'lı yılların yıldız oyuncularını olan Michael Jordan ve Patrick Ewing'in sadece bir yılda kazandıkları ücret 10 Milyon Euro'nun üzerinde olmuştur. Aradaki bu farklar spor sektörünün kısa süre içerisinde nasıl bir noktaya geldiğinin en açık göstergesidir. Bunun yanında sporcuların transfer ücretlerinin artışıyla, toplum tarafından bilinirliklerinin artması doğru orantılı süreçlerdir. Bu durumu Platini "benim dönemimde uçak yolculuğu sırasında bizden imzalı fotoğraf istendiğinde rahatsız olurduk çünkü yolcuların %97'si bu kim diye sorardı. Futbolcu cevabı alındığında ise hayal kırıklığına uğrarlardı. Çünkü beklenen bir sanatçı ya da sinema oyuncusu olurdu" şeklinde açıklamaktadır (Çetin, 2015, s:154). Ancak günümüz dünyasında artık sporcular popülerlik konusunda sanatçı ya da sinema oyuncularını da geri de bırakmış, toplum tarafından en fazla tanınan şahsiyetler haline gelmiştir. Bir diğer açıdan, insanlar kendilerine kimlik bulmak, özsayılarını devam ettirmek amacıyla bilerek ve isteyerek spora ilgi duymaktadırlar. Kişiler, takımın renklerini taşıyan formalar giyerek, her karşılaşmayı izleyerek, tüm sporcuların isimlerini, özel hayatlarını bilerek, oyunu kendileri oynuyormuş gibi davranarak, kendilerini takımın bir parçası olarak görmeye başlamaktadırlar. Bireyler, takım başarılı olduğunda, onun başarılarına bağlı olarak yüksek özsayı hissederek ve kendilerini takıma adayarak değer bulmakta; saygı görüp, takımıyla kurdukları ilişki yoluyla bir sosyal kimlik geliştirebilmekte, kendilerini oraya ait hissederek, özsayılarını arttırabilmektedirler (Kazançoğlu ve Baybars, 2016). Bu durumlar göz önüne alındığında kişilerin "Spor camiası içinden beş kişinin adını hiç düşünmeden sayabilirim" maddesine katılımın en yüksek düzeyde gerçekleşmesi normal kabul edilecek bir durumdur.

“Spor medyasını günlük olarak takip etmeye çalışırım” maddesine katılım en düşük düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Günümüzde spor medyasını takip etmek pek çok platform aracılığıyla mümkündür. Günümüzde kitle iletişim araçlarının büyük bir bölümü, ticari olarak yapılanmış kuruluşların bünyesinde yayın yapmaktadır. Bu nedenle, görsel kitle iletişim araçları reyting, yazılı araçlar da tiraj kaygısı taşıdığından yayın politikalarını da hedef kitlenin talepleri yönünde belirlemeleri beklenmektedir. Medyada tiraj ve reyting alanında yaşanan yoğun rekabet okuyucunun istek ve beklentilerini yerine getirme amacıyla olması gerekir. Ancak okuyucuların veya izleyicilerin taleplerinin ne derece yerine geldiği ise ayrı bir tartışma konusudur (Özsoy, 2009). Oysa ki Göral (2003), spor basını; sporu bir spor anlayışı içinde gören, spor bilincinin gelişmesini amaçlayan, toplumdaki spor anlayışını yükseltmeye çalışan, spor temelinde arınma ve aydınlanma olarak anlayan ve anlatan, sporu bir yaşam biçimi olarak topluma ileten, spor dilini doğru kullanan, herkes için spor olgusunu kullanan, spor yapan bir toplumun yaratılmasına çalışan, sportif çevreyi savunan, sporu güzellik, erdem, fair play olarak anlayan ve anlatan, spor yapma hakkını kullanan yani spor yapan, her toplumun bir adım önünde gitmesini becerebilen, araştırmacı ve yaratıcı bir olgu olarak tanımlamaktadır.

Ülkemizdeki spor bilincinin yeterli düzeyde olmaması spor medyasını takip etmeme adına başka bir sorundur. Çelik (2016), “Federasyonların Yönetimsel Sorunlarının Yönetici Perspektifinden Değerlendirilmesi” amacıyla yaptığı çalışmada Türk sporunun sorunlarından bir tanesinin de spor bilinci olmaması olduğunu ifade etmiştir. Benzer şekilde Şahin ve İmamoğlu (2011), yürüttükleri çalışma sporun en önemli sorunlarından birinin spor bilinci eksikliği olduğu vurgusunu yapmışlardır. Spor bilinci istenilen düzeyde olmayan bir toplum için çeşitli yazarların da dile getirdiği gibi spor medyasını sadece futbol medyası olarak düşünmek toplumda yaygınlaşması istenen spor bilincinin oluşmasına engel teşkil edebilecektir.

Öyle ki sporu yalnızca tutulan takımın haberlerini takip etmek kadar kısıtlı bir alanda takip etmek anlaşılıyorsa belirtilen parametrenin düşük oranda kalması şaşırtıcı değildir. Spor günümüzde teknolojik imkânların da getirdiği kolaylıklar sayesinde doğrudan kitlelere servis edilebilmekte, internet erişiminin olduğu her yerden istenen sportif etkinlikler canlı olarak takip edilebilmektedir.

Araştırmanın bu bölümünde, spor farkındalığı ölçeği vasıtasıyla toplanan verilerin çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgular tartışılmıştır. Bulguların tartışılması, bulguların ele alınış sırasına göre yapılmıştır.

Araştırmada, toplumun spor farkındalıklarının cinsiyet değişkenine göre ölçeğin geneli ve alt boyutlarında anlamlı farklılıklar gösterdiği ortaya çıkmıştır. Ölçeğin geneline bakıldığında erkeklerin spor farkındalığı kadınlara oranla daha yüksek çıkmıştır. Erkeklerin spor farkındalıklarının kadınlara oranla daha yüksek çıkması, geçmişten günümüze toplumsal olarak sporun her alanında erkek hakimiyetinin daha fazla olmasından kaynaklanıyor olabilir. Demokrasinin beşiği olarak kabul edilen Antik Yunan'da, spor oyunlarının en eskisi ve ünlüsü olarak kabul edilen olimpiyatları kadınların izlemesi yasaklanmıştır. Yetkililerin gözünden kaçarak, oyunları izlemek için sahaya giren kadınlar ise en yüksek tepenin üstünden atılarak ölüme terk edilirdi (Koryürek, 2003, s:8).

Kadınların spor alanlarındaki bu durumu modern sporun doğuş yıllarında da devam etmiştir. Özellikle Sanayi Devrimi sonrası İngiltere'de futbolun yaygınlaşması ve büyük bir çoğunluğu fabrika işçilerinden oluşan futbol takımlarının sayısının artması, modern sporun daha başlangıç yıllarında erkek egemen hale gelmesine neden olmuştur. Öyle ki futbol uzun yıllar erkekliğin en somut göstergesi olarak kabul edilmiştir (Koller ve Brandle, 2015, s:274). Bu durumun günümüzde de hala devam

ettiğini çeşitli çalışmalar ortaya koymaktadır (Liston, 2006 ve Pelak, 2005). Spor, geleneksel olarak erkeksi cinsiyet rolü özellikleri gerektiren bir erkek etkinliği olarak görülüp, üstün sportif performans erkeklikle eşdeğer kabul edilmektedir (Koca, 2005).

Ülkemiz toplumu ise toplumsal cinsiyet rollerinin net bir biçimde keskinleştiği ataerkil yapıya sahip bir toplumdur (Sakallı, 2001). Dolayısıyla bu tarz toplumlarda erkek çocukların kendi erkekliklerini geliştirebilmeleri için spora katılımları teşvik edilirken, kız çocuklarının kadınsı özelliklerini kaybetmemeleri için spordan uzak durmaları sağlanır (Koca, 2006).

Böylesi toplumlarda kadınlar daha çocukluk yıllarından itibaren bilinçaltı bir psikolojik yönlendirmeye maruz kalarak, spor ve kadın unsurlarını birbirinden ayrı düşünmeye zorlanırlar. Farkındalık ise bir süreç içerisinde yapılan gözlemlerin belirli bir duruma odaklanmadan yapılmasıdır. Burada amaç gözlemlenen ya da maruz kalınan durumun içsel olarak karşı koyulmadan zihne kaydedilmesidir. Ancak kişinin bu süreçte bilinçli ya da bilinçsiz bir karşı koyma durumu söz konusu olursa, burada gözlemlenen ya da maruz kalınan durumun farkındalığı da aynı oranda düşecektir. Çünkü ilgili durumla alakalı herhangi bir olumsuz his, farkındalığın kabulünü de engelleyecektir (Northcut, 2017, s:32). Dolayısıyla sporun bir erkek etkinliği olarak empoze edilişi toplumumuzda kadınların seçtikleri mesleklere de yansyarak, kadınlarla özdeşleşen meslek gruplarını ortaya çıkarmıştır. Sporculuk mesleği ise toplumumuzda, kadınlardan ziyade erkelerle özdeşleşmiş meslek grupları arasında sayılmaktadır. Bu durum ülkemizin devlet kademesindeki spor örgütlenmesine de yansımıştır. Koca (2011), tarafından spor kurumlarının yönetim kademelelerinde kadınların temsil oranlarını belirlemek amacıyla 268 kişi üzerinde yapılan çalışmada kadınların GSGM’de orta ve üst düzey yöneticilerin % 4.3’ünü, Spor Federasyonlarında ise % 4.2’sini oluşturduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Ayrıca SGM verilerine göre 2017 yılı itibarı ile lisanslı erkek sporcu sayısı 2.959.521 kişi iken, kadın lisanslı sporcu sayısı 1.469.314 kişidir (www.sgm.gov.tr). Bu rakamlardan da anlaşılacağı üzere ülkemizdeki lisanslı erkek sporcu sayısı kadın lisanslı sporcu sayısının iki katından daha fazladır. Bunun yanında kadın ve erkeklerin spora yönelik tutumlarını inceleyen çalışmalara bakıldığında, çalışmamız bulgularıyla paralel olarak yine erkeklerin spora yönelik tutumlarının kadınlara oranla daha yüksek olduğunu gösteren bulguların fazlalığı dikkat çekmektedir. Yıldız ve ark. (2017), tarafından üniversite öğrencilerinin spora yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla 650 kişi üzerine yapılan bir araştırmada spor tutumu toplam puanı, psiko-sosyal gelişim ve fiziksel gelişim alt boyutlarında erkeklerin spora yönelik tutumlarının kadınlara oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Varol ve ark. (2017), tarafından Bartın Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin spora yönelik tutumlarının belirlenmesi amacıyla 573 kişi üzerinde yapılan çalışmada erkek öğrencilerin spora ilgi duyma, sporla yaşama ve aktif spor yapma düzeylerinin, kız öğrencilere oranla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Gökdağ (2018), tarafından okul yöneticilerinin spora yönelik tutumları ve kadınların spor etkinliklerine katılımlarına dair görüşlerin belirlenmesi amacıyla 125 okul yöneticisi üzerinde yapılan çalışmada, spora ilgi duyma, sporla yaşam, aktif spor yapma ve spora yönelik tutum parametrelerinin hepsinde erkek yöneticilerin tutumlarının kadın yöneticilere oranla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Singh ve ark. (2013), tarafından üniversite öğrencilerinin oyun ve spora karşı tutumlarının belirlenmesi amacıyla 180 öğrenci üzerine yapılan çalışmada, erkek öğrencilerin oyun ve spora karşı tutumlarının kadın öğrencilere oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gülşen (2012), tarafından ilköğretim öğrencilerinin futbol branşına yönelik farkındalık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla 298 kişi üzerinde yapılan çalışmada erkek öğrencilerin futbol branşına yönelik genel farkındalık düzeylerinin kız öğrencilere oranla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Doğan ve Moralı (1999), tarafından üniversite öğretim elemanlarının sporla ilgili tutumları ile yaşam ve iş doyum düzeylerinin spor yapma alışkanlıklarının incelenmesi amacıyla 402 öğretim elemanı üzerine yapılan çalışmada, televizyonda spor yayınlarını takip etme,

üniversitedeki spor tesisleri hakkında bilgi sahibi olma ve düzenli spor yapma parametrelerinin hepsinde erkek öğretim elemanlarının tutumlarının, kadın öğretim elemanlarına oranla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Tomik ve ark. (2012), tarafından spora katılımın gençlik için önemi, sosyal değerlere etkisi ve beden eğitimi ve spora yönelik tutumların belirlenmesi amacıyla 2704 öğrenci üzerinde yapılan çalışmada erkek öğrencilerin, beden eğitimi ve sporun; sosyal değerlere, bilişsel faaliyetlere, sağlık ve kişisel gelişime katkıları alt boyutlarının hepsinde kadın öğrencilere oranla daha yüksek tutum gösterdikleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Bunun yanında literatürde, genel farkındalık düzeyleri açısından kadınların spor farkındalıklarının erkeklere oranla daha yüksek olduğu çalışmalarda mevcuttur. Ergül ve ark. (2016), tarafından lise öğrencilerinin spora yönelik farkındalık düzeylerine etki eden faktörlerin tenis branşı üzerinden incelenmesi amacıyla 444 kişi üzerinde yapılan çalışmada, kız öğrencilerin tenis sporuna yönelik genel farkındalıklarının erkek öğrencilere oranla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Ancak literatürde cinsiyet açısından anlamlı farkın olmadığı çalışmalar da mevcuttur. Eski (2010), tarafından ortaöğretim öğrencilerinin kış sporlarına yönelik farkındalık düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla 656 kişi üzerinde yapılan çalışmada, cinsiyet parametresinde genel farkındalık düzeyleri açısından herhangi bir anlamlı farka rastlanmamıştır. Ekinci (2017), tarafından üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinlikler hakkındaki farkındalıklarının araştırılması amacıyla 939 kişi üzerinde yapılan çalışmada haz eğlence, sosyal başarı ve kendini geliştirme alt boyutlarının hiç birinde cinsiyet parametresine göre anlamlı farka rastlanmamıştır.

Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme alt boyutunda erkeklerin spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanları kadınlara oranla daha yüksek çıkmıştır. Bu durum erkeklerin kadınlara oranla daha çocukluk yıllarından itibaren aile, akraba ya da yakın

çevrelerinde sporla ilgili diyaloglara daha çok maruz kalması, küçük yaşta kazandığı taraftar kimliğini ilerleyen yaşlarda sosyal çevresinde daha çok devam ettirmesinden kaynaklanıyor olabilir. Üzüm ve ark. (2017), tarafından kadınların sporu seyretme güdülerinin incelenmesi amacıyla 120 kişi üzerinde yapılan çalışmada haftada birkaç kez spor yapan kadınların ayda birkaç kez veya hiç spor yapmayanlara oranla daha fazla spor bilgisine sahip olduğu, kadınların spor tutkusu ve oyun bilgisi arttıkça da spor müsabakalarını stat ya da salonda izleme oranında da artış olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Gülşen (2012), tarafından ilköğretim öğrencilerinin futbol branşına yönelik farkındalık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla 298 kişi üzerinde yapılan çalışmada, erkek öğrencilerin futbol branşına yönelik bilişsel farkındalık düzeylerinin kız öğrencilere oranla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Sosyal ve Bireysel Fayda alt boyutunda kadınların sosyal ve bireysel fayda puanları erkeklere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum kadın ve erkeklerin spor yapma amaçlarının ve spora yönelik yaklaşımlarının farklı olmasından kaynaklanıyor olabilir. Yüksel (2014), tarafından cinsiyet ekseninde spor yapma oranlarının, yapılan sporların, arzulanan sporların ve spor yapma amaçlarının nasıl farklılaştığını belirlemek amacıyla 570 kişi üzerinde yapılan çalışmada cinsiyet ve spor yapma amaçları parametresinde erkeklerin eğlenmek, para kazanmak, arkadaş kazanmak, grup duygusu yaşamak, itibar kazanmak gibi daha çok dışsal güdüleyicilerle spor yaptıkları görülürken, kadınların yaşlanmayı geciktirmek, zinde olmak, düzgün vücuda sahip olmak, kilo vermek gibi daha çok bireysel amaçlarla kendilerine doğrudan fayda sağlayan nedenlerle spor yaptıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Sosyal ve bireysel fayda çerçevesinde Shank (2005), kadınların spora bakış açısını evde izlenen spor müsabakaları açısından ele almış ve bu durumu "kadınlar için televizyonda spor müsabakası izlemek, aile ve arkadaşların bir araya gelmesiyle sosyal

paylaşımın en üst düzeyde yaşanması demekken, erkekler için bu daha fazla eğlence anlamına gelmektedir” şeklinde açıklamıştır. Üzüm ve ark. (2017), tarafından kadınların sporu seyretme güdülerinin incelenmesi amacıyla 120 kişi üzerinde yapılan çalışmada spor sayesinde ailenin bir araya gelmesi ve güzel bir atmosfer oluşması nedeniyle spor müsabakalarını seyrettikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Bendikova ve Dobay (2017), tarafından yetişkinlikte sağlık ve fiziksel aktiviteye karşı olumlu tutumun geliştirilmesinde bir model olarak fiziksel aktivite ve spor eğitiminin nasıl verilmesi gerektiğini belirlemek amacıyla 742 yetişkin üzerinde yapılan çalışmada gençlikte yapılan fiziksel aktivite ve sporun yetişkinlikte faydasını gördünüz mü? sorusuna kadınlar erkeklere oranla daha yüksek katılım göstermiştir. Kadınlar, gençlikte yapılan fiziksel aktivite ve sporun kendi yaşamlarında sağlık açısından ne kadar faydalı olduğunu anladıklarını vurgularken, erkekler gençlikte fiziksel aktivite ve spora karşı olumlu tutum geliştirdiklerini ve hala aktif olarak serbest zamanlarında fiziksel aktivite ve ya spora katılım gösterdiklerini belirtmişlerdir. Fiziksel aktivite ve sporun kendi yaşamlarında sağlık açısından kendilerine ne kadar bireysel fayda sağladığının bilincinde olduklarını vurgulamalarına rağmen, yetişkin kadınların spora katılımları, erkelere oranla daha düşük çıkmıştır. Kjonniksen ve ark. (2009), tarafından genç yetişkinlerin spor organizasyonlarına ve fiziksel aktiviteye katılımlarını 10 yıl süren boylamsal bir çalışmayla belirlemek amacıyla 630 kişi üzerinde yapılan çalışmada, katılımcılara kendileri için fiziksel aktivitenin mi yoksa sporun mu daha çok şey ifade ettiği sorusuna erkekler spor, kadınlar ise fiziksel aktivite cevabını vermişlerdir. Gülşen (2012), tarafından ilköğretim öğrencilerinin futbol branşına yönelik farkındalık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla 298 kişi üzerinde yapılan çalışmada, kız öğrencilerin futbol branşına yönelik duyuşsal farkındalık düzeylerinin erkek öğrencilere oranla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Yüksel (2014), tarafından cinsiyet ekseninde spor yapma oranlarının, yapılan sporların, arzulanan sporların ve spor yapma amaçlarının nasıl farklılaştığını belirlemek amacıyla 570 kişi üzerinde yapılan çalışmada cinsiyet ile yapılan spor ilişkisine bakıldığında kadınların erkeklere oranla daha çok bireysel aktivitelere yöneldikleri, erkeklerin ise takım sporlarına yöneldikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Dolayısıyla kadınların daha çok kendilerine sağlık açısından fayda sağlayacağını

düşündükleri fiziksel aktivitelere yöneldikleri, erkeklerin ise takım sporlarını içeren ve sosyalleşmelerini sağlayan sporlara yöneldikleri söylenebilir.

Yukarıdaki araştırma sonuçlarından da anlaşılacağı üzere kadınların sporu meslek olarak seçme, lisanslı spor yapma, spora yönelik tutum, spor etkinliklerini seyretme, spor organizasyonlarına katılım ve spora ilgi duyma oranları erkeklere oranla daha düşük olduğu görülmektedir. Dolayısıyla bu bulgu sonucunda erkeklerin spor farkındalıklarının kadınlara oranla daha yüksek olması yukarıda belirtilen durumların olası bir sonucu olarak görülebilir.

Araştırmada, toplumun spor farkındalıklarının yaş değişkenine göre ölçeğin geneli ve alt boyutlarında anlamlı farklılıklar gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Ölçeğin geneline bakıldığında yaşları 17-28 aralığında olan bireylerin spor farkındalığının, yaşları 41 ve üzerinde olan tüm bireylere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Bir başka deyişle yaş arttıkça, spor farkındalığının düştüğü görülmektedir. Bu durum, gençlerin buldukları yaştan kaynaklı olarak yetişkinlere oranla daha dinamik bir yaşam süreci içerisinde olmaları ve arkadaş çevrelerinde spor konusundaki paylaşım ve yaşantıların daha yoğun olmasından kaynaklanıyor olabilir. Yine bu durum yetişkinlerin, spor ile ilgili konularla gençliklerinde de fazla ilgili olmadıklarının bir göstergesi sayılabilir. Diğer yandan günümüz gençlerinin, geleceğin yetişkinleri olacağı varsayımından yola çıkarak, gelecekteki yetişkinlerin spor farkındalıklarının daha yüksek olabileceği söylenebilir. Çünkü yapılan araştırmalar genç yaşta sporla tanışan ve spora katılım gösteren bireylerin bu alışkanlıklarını yetişkinlikte de sürdürme eğiliminde olduğunu göstermektedir. Miller ve ark. (2017), tarafından gençlikte yaşanmış olan spor deneyimiyle, yetişkinlikteki

egzersiz davranışları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla 234 yetişkin birey üzerine yapılan çalışmada gençlikte yapılan spor ile yetişkinlikte yapılan fiziksel aktivite arasında pozitif ilişki olduğu, gençlikte yapılan sporun yetişkinlikte fiziksel aktivite yapma oranını artırdığı bulgusuna ulaşılmıştır. Perkins ve ark. (2004), tarafından çocukluk ve ergenlikteki spora katılımın genç yetişkinlikte fiziksel aktivite ve spora katılımın bir belirleyicisi olup olmadığını belirlemek amacıyla 600 katılımcıdan, 12, 17 ve 25 yaş aralıklarında veri alınarak yapılan çalışmada erken yaşlardaki fiziksel aktivite deneyiminin erken yetişkinlikte fiziksel aktivite ve ya spora katılım göstermede çok önemli bir belirleyici olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Jose ve ark. (2011), tarafından çocukluk ve ergenlikte fiziksel aktivite ve boş zaman aktivitelerinin yetişkinlikteki etkilerinin belirlenmesi amacıyla 1985 kişi üzerinde yapılan çalışmada, çocukluk ve ergenlikte yapılan fiziksel aktivite ile yetişkinlikte yapılan fiziksel aktivite arasında istatistiki olarak anlamlı ilişki bulunmuştur. Çocuklukta ve gençlikte fiziksel aktiviteye katılan bireylerin, yetişkinlikte de devam etme eğiliminde oldukları bulgusuna ulaşılmıştır. Telama ve ark. (2006), tarafından gençlikte spora katılımın, yetişkinlikte fiziksel aktiviteye devam etmenin bir belirleyicisi olup olmadığını belirlemek amacıyla 21 yıl süren ve 2309 kişi üzerinde yapılan çalışmada, gençlikte spor aktivitelerine sürekli katılımın yetişkinlikte de fiziksel aktiviteye devam etmenin bir belirleyicisi olduğu, gençliğinde spor müsabakalarına daha fazla katılan bireylerin yetişkinlikte fiziksel aktiviteye de daha fazla katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

Buna paralel olarak son yıllarda iletişim teknolojisinin mobil kullanıma uygun hale getirilmesi ve kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmasıyla birlikte her konuda olduğu gibi spor konusunda da bilgiye ulaşmak daha kolay hale gelmiştir. Ayrıca bu teknoloji sayesinde özellikle gençler arasında sosyal ağlar üzerinden yapılan fotoğraf ve video paylaşımlarında da büyük bir artış gözlemlenmektedir. Bu durum sosyal ağları daha sık kullanan gençler arasında sosyal görünüşlerine dikkat etme gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Çünkü sosyal görünüş kaygısının beden imajı ile pozitif ilişkili olduğu söylenmektedir (Claes ve ark., 2012). Gençlerin spor farkındalığının orta yaş ve üzerindeki bireylere oranla daha yüksek çıkması bu durumla da ilişkilendirilebilir. Soylu ve ark. (2017), tarafından ergenlerin sosyal görünüş kaygı düzeylerinin incelenmesi amacıyla 335 kişi üzerinde yapılan çalışmada,

spor yapan katılımcıların, sosyal görünüş kaygılarının, spor yapmayan katılımcılara oranla anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Telli ve Ünal (2016), tarafından üniversite öğrencilerinin sosyo-demografik özelliklerine göre sosyal görünüş kaygı düzeylerinin belirlenmesi amacıyla 200 kişi üzerinde yapılan çalışmada 20-25 yaş aralığında yer alan katılımcıların sosyal kaygı düzeylerinin, 19 yaş ve altındaki katılımcılara oranla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Özellikle akıllı telefon özelliği taşıyan cihazlardan internete bağlanmak birçok yenilik ve kolaylığı da beraberinde getirmiştir. Bilhassa gençler arasında yaygın olarak kullanılan sosyal medya araçlarının da etkisiyle bilgi ve haberlerin yayılması baş döndürücü bir hızla gerçekleşebilmektedir. Ayrıca akıllı telefonlara yüklenebilen uygulamaların çeşitliliği ve kullanıcı dostu arayüzler sayesinde gerçekleşen olaylardan hemen haberdar olma gibi rahatlıkların yanında, çeşitli tartışma platformlarına ulaşılabilirlik de bilgi ve fikir edinme noktasında kolaylıklar sağlamaktadır. Sporcuların yaptıkları özel antrenmanlardan, beslenme düzenlerine, herhangi bir olay ya da müsabaka hakkındaki kişisel görüşlerinden, ilgi alanlarına kadar hemen her durum anlık olarak sosyal medyadan paylaşılabilen ve takip edilmektedir. Buna ek olarak son yıllarda ülkemizdeki cep telefonu ve internet kullanımındaki hızlı artış dikkat çekmektedir. TÜİK (2017), verilerine göre Türk halkının cep telefonu ya da akıllı telefona sahip olma oranı 2004 yılında % 54 civarındayken, 2016 yılında bu rakam % 97'lere kadar çıkmıştır (www.tuik.gov.tr). Yine TÜİK verilerine göre 2013-2016 yılları yaş grubuna göre internet kullanım oranları incelendiğinde tüm yaş gruplarında internet kullanım oranı artmış ve bu gruplar içerisinde en çok interneti 16-24 yaş grubu, ikinci sırayı ise 25-34 yaş grubunun kullandığı tespit edilmiştir. Yaş ilerledikçe internet kullanım oranları da düşmektedir (Güler ve ark., 2017). Türkiye'de ki 10-29 yaş arası genç sayısının da 25 milyon yani ülke nüfusunun üçte biri olduğu düşünüldüğünde (Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı Spor Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 2014), gençlerin internet kullanımında ne kadar aktif oldukları daha rahat anlaşılabilir. Gençler arasında doğru şekilde kullanılan ve yoğun bilgi akışının

sağlandığı bu etkileşim ağları, yeni neslin spor farkındalığının artmasına da katkı sağlıyor olabilir.

Ancak literatür incelendiğinde yaş arttıkça farkındalık düzeyinin de arttığını gösteren çalışma da mevcuttur. Ergül ve ark. (2016), tarafından lise öğrencilerinin spora yönelik farkındalık düzeylerine etki eden faktörlerin tenis branşı üzerinden incelenmesi amacıyla 444 kişi üzerinde yapılan çalışmada yaş arttıkça tenis sporuna olan farkındalık düzeylerinin de arttığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme alt boyutunda yaş parametresine göre herhangi bir anlamlı farklılığa rastlanmamıştır. Ancak ilgili literatür incelendiğinde yapılan çalışmalar fiziksel aktivite ve ya egzersizin faydaları hakkında önceden bilgi sahibi olmanın yetişkinlerin fiziksel aktiviteye yöneliminde önemli bir ayırt edici olduğunu göstermektedir. Çünkü bir konu hakkında geçmişte edinilmiş olan deneyimler, davranışların gelecekte de sürdürülmesi açısından en önemli bilgi kaynağıdır (Bandura, 1986, akt; Ajzen, 1991). Hays ve ark. (1999), tarafından tip 2 diyabetli yaşlı hastaların fiziksel aktiviteyle ilişkisini belirlemek amacıyla, 260 kişi üzerinde yapılan çalışmada fiziksel aktivite hakkında önceden edinilen bilginin yaşlılıkta egzersiz yapma ile ilişkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Fitzgerald ve ark. (1994), tarafından yaşlı sağlıklı Afrikan-Amerikalı ve beyaz kadınlar arasındaki aktivite düzeyleri, fitness durumları, egzersiz bilgisi ve egzersiz inançlarını belirlemek amacıyla 99 kişi üzerinde yapılan çalışmada egzersiz hakkındaki düşünce ve inanışların egzersiz alışkanlıklarını pozitif yönde etkilediği bulgusuna ulaşılmıştır. Ebrahim ve Rowland (1996), tarafından yaşlı kadınları sağlıklı yaşama teşvik etmede fiziksel aktivite yöntemlerini belirlemek amacıyla 704 kişi üzerinde yapılan çalışmada fiziksel aktiviteyle sağlıklı kalmak konusunda önceden edinilen bilgini yaşlılıkta fiziksel aktiviteye katılımın önemli bir belirleyicisi olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (akt; Shephard, 2001, s:26).

Sosyal ve bireysel fayda alt boyutunda yaşları 17-28 aralığında olan bireylerin spor farkındalığının diğer tüm yaş gruplarına göre daha yüksek olduğu, bunun yanında yaşları 65 ve üzerinde olan bireylerin ise spor farkındalıklarının diğer tüm yaş gruplarına göre düşük olduğu görülmüştür. Her ne kadar gençlerin spor farkındalıkları yetişkin bireylere oranla daha yüksek çıkmış olsa da sosyal ve bireysel fayda alt boyutu kapsamında literatür incelendiğinde bu konuda tutarlı bir ilişkiden söz etmek mümkün değildir. Fiziksel aktiviteye katılımın genel olarak yaşlanmanın fizyolojik etkilerini yavaşlattığı, vücut kompozisyonundaki yaşa bağlı değişiklikleri hafifletebileceği, psikolojik ve bilişsel iyi oluşu desteklediği, sakatlık riskini azaltabildiği ve genel yaşam süresini artırdığı gibi yararları olmasına karşın yaşlanmayla beraber hem fiziksel aktiviteye katılımın hem de fiziksel aktiviteye katılım süresinin düştüğü gözlemlenmektedir (Jonas ve Phillips, 2009; Nelson ve ark., 2007). Yine de buna rağmen yapılan araştırmalar yaşlı bireylerin genç erişkinlere oranla fiziksel aktiviteye daha fazla katıldığını göstermektedir (Shephard, 2001; Soyuer ve Soyuer, 2008). Jenkin ve ark. (2017), tarafından 50 yaş ve üzeri yetişkinlerde spora katılımın fayda ve engellerini belirlemek amacıyla 49 kişi üzerinde yapılan çalışmada, spor yapmanın katılımcılar arasında sosyal açıdan yalnızlığı azalttığı, edinilen arkadaşlar arasında sıkı bağlar oluşturduğu, sosyal etkileşimi artırdığı, fiziksel sağlığa katkıda bulunduğu ve mental sağlığı da olumlu etkilediği bulgularına ulaşılmıştır. Zippenfening ve Sirbu (2014), tarafından egzersizin romatoid artrit hastalarında fiziksel ve zihinsel sağlık üzerine yararlarının belirlenmesi amacıyla 22 romatoid artrit hastası üzerinde yapılan çalışmada denekler iki gruba ayrılmış, bir grup kontrol grubu olarak seçilirken diğer gruba 6 ay süreyle haftada 3 kez 45 dakika egzersiz yaptırılmıştır. Çalışma sonucunda 6 ay süreyle egzersiz yaptırılan hastaların kontrol grubuna oranla daha yüksek yaşam doyumuna sahip oldukları, fiziksel ve sosyal açıdan kendilerini daha iyi hissettikleri, fiziksel aktivitenin mental sağlık üzerinde olumlu etkileri olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Kaplan ve Ardahan (2012), tarafından doğa sporları yapan bireylerin, doğa sporu yapma nedenleri ve elde ettikleri faydaların belirlenmesi amacıyla 420 kişi üzerine yapılan çalışmada 45 yaş ve üstü gruptaki bireyler diğer gruplara göre daha çok sıkıntı ve stres atma, doğayla bütünleşme ve yeni bir çevreye girme nedeniyle doğa

yürüyüşü yaparken; 35-44 yaş grubundaki bireyler diğerlerine göre daha çok aileye iyi örnek olma nedeniyle doğa yürüyüşü yaptıklarını söylemişlerdir. Kujawska ve ark. (2017), tarafından yaşlılarda fiziksel aktivitenin sağlık açısından faydalarının belirlenmesi amacıyla yapılan bir derleme çalışmada, düşük düzeyde yapılan fiziksel aktivitenin sedanter yaşamdan veya hiç fiziksel aktivite yapmamaktan daha faydalı olduğu, fiziksel aktivitenin sağlıklı olma ile doğrudan ilişki olduğu, haftalık, düzenli olarak yapılan fiziksel aktivitenin sağlık açısından faydalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ergül ve ark. (2016), tarafından yapılan çalışma ile çalışmamız bulguları benzerlik göstermektedir. Yukarıdaki araştırma sonuçlarından da anlaşılacağı gibi yetişkinlikte düzenli olarak spor yapan bireylerin bu alışkanlığı kazanmalarında çocukluk ve gençlikte fiziksel aktivite veya spora doğrudan ya da dolaylı olarak maruz kalmalarının etkili olduğu görülmektedir. Dolayısıyla küçük yaşta edinilen bilgi ve alışkanlıkların yetişkinlikte devam ettirilme olasılığının daha fazla olduğu, bu nedenle daha erken yaşlarda alınan spor eğitiminin ilerleyen yaşlardaki spor farkındalığı üzerinde etkisi olduğu söylenebilir.

Araştırmada, toplumun spor farkındalıklarının meslek değişkenine göre ölçeğin geneli ve alt boyutlarında anlamlı farklılıklar gösterdiği ortaya çıkmıştır. Ölçeğin geneline bakıldığında öğrencilerin, memurların ve serbest meslek ile uğraşan bireylerin spor farkındalığının, işçilere oranla istatistiksel olarak daha yüksek olduğu görülmüştür. Serbest meslek ile uğraşan bireylerin spor farkındalığının ise emeklilere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Bir başka deyişle spor farkındalığı en düşük olan meslek gruplarının işçiler ve emekliler olduğu görülmüştür. Bu durum her ne kadar çalışmaya katılan işçilerin, çalışmaya katılan diğer meslek gruplarına oranla daha düşük gelir grubunda olmasından kaynaklı olarak spora olan ilgilerinin daha az olmasıyla ilişkilendirilebilir olsa da, toplumda örgütlü sporun yaygınlaşmasının işçilerin öncülüğünde gerçekleşmiş olması nedeniyle manidardır (Bambery, 2002; Fişek, 1980; Ogan ve Demiröz, 2010 ve Talimciler, 2010). Buradan yola çıkarak işçilerin spor farkındalıklarının diğer yaş gruplarına oranla daha düşük olması, sporun geçmişe oranla işçilerin uğraşı ve meşguliyetleri arasından çıkar(ı)larak sermayenin

eline geçtiği ve artık modern dünyada kapitalist bir eğlence aracı olarak pazarlanıyor olmasından kaynaklanıyor olabilir. Bu durum özellikle modern toplumdaki boş zaman ve eğlence anlayışının bir yansıması olarak düşünülebilir (Alver, 2008; Aytaç, 2004; Talimciler, 2008). Ayrıca 21.05.1986 tarihinde kabul edilerek Resmi Gazete’de yayımlanan Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanun’unun 26. maddesi gereği 500’den fazla işçi çalıştıran kurumların spor tesisi yaptırma zorunluluğu, 26.05.2008 tarihli 5763 sayılı Kanun’unun 37’inci maddesi ile yürürlükten kaldırılmıştır (www.resmigazete.gov.tr ve www.mevzuat.gov.tr). Bu kanun sayesinde 500’den fazla işçi çalıştıran kurumlara, antrenör çalıştırma ve kendi personeline fiziksel aktivite ve spor yaptırma zorunluluğu getirilmişti. Bu kanunun ihlali durumunda ise kurumlara asgari ücretin üçte biri oranında ceza kesilmesi karara bağlanmıştı. Ancak kanunda yapılan bu değişiklikle 500’den fazla işçi çalıştıran kurumların bu zorunluluğu ortadan kalkmıştır. Dolayısıyla bu durumun da işçilerin spor farkındalıklarını etkileyebileceği söylenebilir. Diğer yandan Warde (2006), toplumda daha saygın olarak görülen mesleklerde çalışan bireylerin tercih edilen sportif aktivite veya branş konusunda diğer mesleklerle farklılaştıklarını, mesleğin seçilen sportif aktivite konusunda önemli bir belirteç olduğunu vurgulamıştır. Toplumda üst sınıf olarak görülen mesleklerde çalışan bireylerin daha çok golf, yelkencilik, kriket ve basketbol gibi sporları yapmayı tercih ettiklerini, toplumda orta ve daha düşük sınıf olarak görülen meslek gruplarının ise yürüyüş, futbol ve fitnes gibi sporlara yöndiklerini söylemiştir. Bir başka deyişle sosyo-ekonomik sebepler kişilerin spora olan yönelimlerini de etkilemekte, onların spor tercihlerini de şekillendirebilmektedir. Bu sebeple, toplumda düşük sınıf olarak görülen meslek gruplarının spor tercihleri ve dolayısıyla spor farkındalıkları yalnızca ulaşabilecekleri spor branşlarıyla sınırlı kalabilmektedir. İşçilerin spor farkındalıklarının diğer meslek gruplarına oranla daha düşük olması yukarıda bahsi geçen durumlarla ilişkilendirilebilir. Bunun yanında ailesinde, spor camiası içinden bir ebeveyn ya da kardeş bulunan kişilerin çalışma yaşantılarında da meslek olarak sporu seçtikleri toplumda yaygın olarak görülen durumlardandır. Birçok ülkede babasının ya da kardeşinin izinden giderek, profesyonel sporcu, hakem yönetici veya antrenör olan örneklere rastlamak mümkündür.

İlgili literatür incelendiğinde spor alanından farklı meslek gruplarını içeren ve çeşitli konular hakkında spor farkındalıklarının ölçüldüğü çalışmalara rastlamak mümkündür. Eski (2010), tarafından ortaöğretim öğrencilerinin kış sporlarına yönelik farkındalık düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla 656 kişi üzerinde yapılan çalışmada, babası memur olan katılımcılarının spor farkındalıklarının, babası serbest meslek çalışanı olan katılımcılara oranla yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ferney ve ark. (2009), tarafından sporda bilim ve tıp konferansına katılan bireylerin değişen fiziksel aktivite ilkeleri hakkındaki farkındalıklarının belirlenmesi amacıyla yapılan çalışmada 1999 ve 2007 yıllarında yapılan iki kongrede katılımcılara değişen fiziksel aktivite ilkelerini içeren sorular sorulmuştur. 1999 yılında yapılan ilk kongrede 292 kişiden, 2007 yılında yapılan kongrede ise 241 kişiden veriler toplanmıştır. Hekimler, spor bilimciler, fizyoterapistler, diyetisyenler ve halk sağlığı uzmanlarından toplanan veriler sonucunda 1999 yılındaki verilerde değişen fiziksel aktivite ilkeleri hakkında sağlık sektörü çalışanlarının farkındalıklarının yüksek olduğu bu meslek grupları arasında spor bilimcilerin ise en yüksek farkındalık düzeyine sahip olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ancak buna karşılık, 2007 yılında toplanan veri bulgularına bakıldığında, sağlık sektörü çalışanları ve spor bilimcilerin bir çoğunun değişen fiziksel aktivite ilkelerine ilişkin son güncellemelerinden habersiz olduğu, 1999 yılı ile 2007 yılı arasındaki karşılaştırmalarda fiziksel aktivite farkındalığı hakkında istatistiksel olarak anlamlı düşüşlerin olduğu görülmüştür. Bu durum yeni araştırma ve teknolojiler ışığında güncellenen fiziksel aktivite ilkelerinin sektörde çalışan paydaşlarca güncel olarak takip edilmediğinin bir göstergesidir. Ergül ve ark. (2016), tarafından lise öğrencilerinin spora yönelik farkındalık düzeylerine etki eden faktörlerin tenis branşı üzerinden incelenmesi amacıyla 444 kişi üzerinde yapılan çalışmada, babasının mesleği memur ve iş yeri sahibi olan katılımcıların tenis branşına yönelik farkındalıklarının babasının mesleği işçi, emekli ve işsiz olan katılımcılara oranla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Şentuna (2013), tarafından Türk antrenörlerinin modern olimpiyat oyunları hakkındaki farkındalık düzeylerinin belirlenmesi amacıyla 283 antrenör üzerinde yapılan çalışmada Türk antrenörlerinin olimpiyat farkındalıklarının yaşadıkları bölgeye göre değişiklik gösterdiği, olimpiyat sporcusu yetiştirebilmek için daha çok desteğe ihtiyaçları olduğu, ancak genel olarak olimpiyat farkındalıklarının beklenenden daha yüksek olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Türkoğlu

(2016), tarafından beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin ortaokul beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı hakkındaki farkındalık durumlarının incelenmesi amacıyla 8 beden eğitimi ve spor öğretmeni üzerinde nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılan çalışmada, beden eğitimi ve spor öğretmenlerin öğretim programına ilişkin farkındalıklarının sınırlı düzeyde kaldığı, programı derslerinde uygulama ve okullarına uyarlama biçimlerinin ise programın amacı ile paralellik göstermediği bulgularına ulaşılmıştır. Gülşen (2012), tarafından ilköğretim öğrencilerinin futbol branşına yönelik farkındalık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla 298 kişi üzerinde yapılan çalışmada öğrencilerinin babalarının mesleğiyle futbol branşına yönelik genel farkındalık ve duyuşsal farkındalık düzeyleri arasında herhangi bir anlamlı farka rastlanmazken, meslek değişkenine göre bilişsel farkındalık alt boyutunda anlamlı fark olduğu görülmüştür. Babaları serbest meslek ile uğraşan öğrencilerin bilişsel farkındalık düzeylerinin, babaları işçi, memur ve emekli olan öğrencilere oranla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Kılıç ve ark. (2007), tarafından beden eğitimi öğretmenlerinin olimpiyatlar hakkındaki farkındalıklarının belirlenmesi amacıyla 240 beden eğitimi öğretmeni üzerinde yapılan çalışmada, beden eğitimi öğretmenlerinin olimpiyat farkındalıklarının yüksek olduğu bulgularına ulaşılmış, aynı zamanda olimpiyatların sadece başarılı sporcu yetiştirilmesine katkı sağlamayacağı bunun yanında öğrencilere bilinçli seyirci olma, sportmenlik, kararlılık ve ahlaki değerler gibi olimpik prensipleri de kazandıracığı vurgulanmıştır. Diğer yandan beden eğitimi öğretmenlerinin bu farkındalıklarını hayata geçirme konusunda yetersiz kaldıkları okullarında olimpiyat farkındalığına yönelik çalışmalara fazla yer vermedikleri ve olimpiyatlar hakkında gerekli kaynaklara ulaşma konusunda yetersiz kaldıkları görülmüştür.

Serbest meslek ile uğraşanların spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme puanları, işçi, memur ve emeklilerden daha yüksekken, Sosyal ve Bireysel Fayda alt boyutunda ise öğrencilerin, memurların ve serbest meslek ile uğraşanların spor farkındalıkları, emeklilere göre daha yüksek bulunmuştur. Ölçeğin geneli ve alt boyutları açısından bakıldığında çalışmamız kapsamında yer alan meslek grupları içerisinde en düşük spor

farkındalığına emeklilerin sahip olduğu görülmektedir. Emeklilerin büyük bir çoğunluğunun yaşlarıyla doğru orantılı olarak spor ve sporla ilgili olaylar hakkında herhangi bir çabalarının olmadığı söylenebilir. Ancak “bireyin yaşamı boyunca gelişiminin ve dönüşümünün başlangıç noktası; farkına varmaktır” (Karakuş, 2008, s:74). Dolayısıyla emekliler, sporun farkında olmadıkları sürece sporun onların yaşamına ne gibi katkılar sağlayacağından da habersiz olacaklardır. Çünkü insanın, fiziksel, ruhsal, duygusal ve zihinsel olarak kendinin farkında olması yaşam kalitesine doğrudan etki ederek, her yönden daha sağlıklı bir hayat yaşamasına katkı sağlayacaktır (Papavasiliou, 2010).

Yukarıda verilen çalışmalar her ne kadar farkındalık ve spor konusunda çeşitli meslek gruplarını içerse de, spor farkındalığı ve meslek ilişkisini ortaya koyabilecek yeterlilikte değildir. Bu durum, spor farkındalığının yeni bir çalışma alanı olması ve bununla bağlantılı olarak da henüz bu sonuçların karşılaştırılmasını sağlayacak yeterlilikte gerekli literatür ve araştırmaların ortaya konmamış olmasıyla açıklanabilir.

Araştırmada, toplumun spor farkındalıklarının eğitim değişkenine göre ölçeğin geneli ve alt boyutlarında anlamlı farklılıklar gösterdiği ortaya çıkmıştır.

Ölçeğin geneli, spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ve sosyal ve bireysel fayda alt boyutlarına genel olarak bakıldığında eğitim düzeyi lise ve lisans ve üstü olan katılımcıların spor farkındalıklarının, eğitim düzeyi ilkokul ve ortaokul mezunu olan katılımcılara oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Bir başka deyişle eğitim seviyesi yükseldikçe spor farkındalığının da arttığı görülmektedir. Eğitimin bireyin yaşadığı toplumun ekonomik, sosyal, politik ve kültürel gelişimine etki ettiği kabul edilmektedir. Eğitimin amacı, bilgi seviyesi yüksek, hem bireysel hem de evrensel bir

kültüre sahip, sağlıklı bir toplum yetiştirmektir (Çakmak, 2008). Eğitim, insanın niteliğini geliştirerek, onun üretimde ve sosyal hayatta daha başarılı hale gelmesini sağlar (Ünlütepe, 2000). Eğitim bilgi, bilgili insan da farkında olan insan demektir. Bilgili olan ancak farkında olmayan kişi kendi içinde tezatlık ihtiva eder. Çünkü farkındalık ve bilgi kişinin eğitimine, eğitim de kişinin bilgi ve farkındalığına katkı sağlar. Eğitimin özellikle bireyselleşme, bilinç ve statü yükseltme araçlarından biri olması, bireylerin de davranışlarının bu çerçevede şekillenmesine neden olmaktadır (Yüksel, 2015). Bu nedenle eğitim ve spor farkındalığının doğru orantılı olması beklenen bir durumdur. Eğitim ve spor iç içedir. Spor ve eğitim birbirini destekleyen, birbirinden beslenen olgulardır. Çünkü aynı zamanda bir eğitim aracı olan spor, bireyin hem psiko-sosyal hem de fizyolojik gelişiminde önemli bir etkidir. Bununla birlikte yapılan araştırmalar eğitimin fiziksel aktivite farkındalığını artırdığını ve kişinin yaşantısına olumlu katkılar sağladığını ortaya koymaktadır (Can ve ark., 2016). Warde (2006), kültürel sermayede sporun yeri adlı çalışmada eğitim seviyesinin spora katılımı doğrudan ilişkili olduğunu, eğitimin insanların spor hakkında nasıl bir yargıya sahip olmaları gerektiği konusunda fikir verdiğini, düzenli olarak spor salonuna giden ve egzersiz yapan bireylerin genellikle yüksek eğitilmiş bireyler olduğunu söylemiştir. Coakley ve White (2005), tarafından gençlerin spora katılımı ve devam etmeleri noktasında karar alma süreçlerinin nasıl gerçekleştiğinin belirlenmesi amacıyla 59 kişi üzerinde yapılan çalışmada eğitim düzeyi düşük olan ebeveynlerin çocuklarının spora katılımının düşük olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Mamak ve Koç (2011), tarafından yaz spor okullarına katılan öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarının incelenmesi amacıyla 290 kişi üzerinde yapılan çalışmada, yaz spor okullarına katılan bireylerin spora teşvik edilmesinde ailenin öğrenim düzeyinin etkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Gorry (2016), tarafından spora katılımın eğitim ve iş gücü piyasasına etkilerini belirlemek amacıyla 6209 kişi üzerinde yapılan çalışmada spora katılımın yüksek eğitim seviyesiyle ilişkili olduğu, eğitim seviyesi arttıkça spora katılımın da arttığı bulgularına ulaşılmıştır. Kahma (2012), tarafından Finlandiya’da ki spor ve sosyal sınıf ilişkisini belirlemek amacıyla 1388 kişi üzerinde yapılan çalışmada, fiziksel aktiviteye katılımda eğitimin önemli bir gösterge olduğu, eğitim seviyesi düşük bireylerin daha çok atletizm, kros ve kayak sporlarını tercih ettikleri, eğitim seviyesi yüksek bireylerin ise yelken, tenis, golf, motor sporları gibi aktiviteleri

tercih ettikleri bulgularına ulaşılmıştır. Kaplan ve Akkaya (2005), tarafından toplumsal tabaka farklılıklarının spora yansıyan sonuçlarını belirlemek amacıyla 150 kişi üzerinde yapılan çalışmada, eğitim düzeyi arttıkça, spora katılımın da arttığı bulgusuna ulaşılmıştır. Perkins ve ark. (2004), tarafından çocukluk ve ergenlikteki spora katılımın genç yetişkinlikte fiziksel aktivite ve spora katılımın bir belirleyicisi olup olmadığını belirlemek amacıyla 600 kişi üzerinde yapılan çalışmada, üniversite mezunu olan yetişkinlerin spora katılım düzeylerinin, eğitim düzeyi daha düşük olan bireylere oranla iki kat daha fazla olduğu bulgusuna ulaşılmıştır

Ancak bunun yanında literatürde eğitim ve spora katılımın doğrudan ilişkili olmadığını gösteren çalışmalar da mevcuttur. Thrane (2001), İskandinav ülkelerinde (Danimarka, Norveç, İsveç) spor seyircilerinin davranışlarını belirlemek amacıyla 1956 kişi üzerinde yapılan çalışmada, spora katılımında eğitimin başlıca etken olmadığını, spor seyirciliğiyle eğitim arasında sistematik bir ilişki olmadığını belirtmiştir. Mehus (2005), tarafından futbol, basketbol ve kayakla atlama seyircilerinin spor tüketimi davranışlarının belirlenmesi amacıyla 587 kişi üzerinde yapılan çalışmada, yüksek eğitimli bireylerin, düşük eğitimli bireylere oranla sportif etkinliklere daha az katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Aksu ve ark. (2005), tarafından osteoporozda eğitim durumu ve farkındalık düzeyi arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla 568 kişi üzerinde yapılan çalışmada osteoporoz farkındalığı ile eğitim seviyesi arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Eğitim seviyesi arttıkça osteoporoz farkındalığının da arttığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Literatür incelendiğinde, eğitim ve spor farkındalığının ilişkilendirilebileceği çalışmalara sayıları fazla olmasa da rastlamak mümkündür.

Ergül ve ark. (2016), tarafından lise öğrencilerinin spora yönelik farkındalık düzeylerine etki eden faktörlerin tenis branşı üzerinden incelenmesi amacıyla 444 kişi üzerinde yapılan çalışmada, anne ve babanın eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin tüm alt boyutlardaki spor farkındalıklarının da arttığı, anneleri ilkokul veya ilköğretim mezunu olan öğrencilerin genel farkındalık düzeylerinin ise anlamlı şekilde daha düşük olduğu görülmüştür. Özellikle babanın eğitim durumunun öğrencilerin bilişsel farkındalığını olumlu yönde etkilediği bulgularına ulaşılmıştır. Eski (2010), tarafından ortaöğretim öğrencilerinin kış sporlarına yönelik farkındalık düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla 656 kişi üzerinde yapılan çalışmada, annesi lise mezunu olan öğrencilerin kış sporlarına yönelik farkındalık düzeyinin, annesi ilkokul ve ilköğretim mezunu olan öğrencilere oranla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Aynı çalışma kapsamında babası yükseköğretim mezunu olan öğrencilerin kış sporlarına yönelik farkındalık düzeyinin babası ilkokul veya ilköğretim mezunu olan öğrencilere oranla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Gülşen (2012), tarafından ilköğretim öğrencilerinin futbol branşına yönelik farkındalık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla 298 kişi üzerinde yapılan çalışmada öğrencilerinin babalarının eğitim seviyesi arttıkça futbol branşına yönelik genel farkındalık düzeylerinin de arttığı, annenin eğitim durumunun ise öğrencilerin genel farkındalık düzeylerine etki etmediği bulgusuna ulaşılmıştır. Yukarıdaki çalışma bulguları ile çalışmamız sonuçları benzerlik göstermektedir. Julian ve Dawn (2006), tarafından bir üniversitede bulunan rekreasyon alanını hakkındaki farkındalık ve kullanım sıklığını belirlemek amacıyla yapılan çalışmada, 467 katılımcının 425'inin rekreasyon alanının farkında olduğu, 340 kişinin ise rekreasyon alanını düzenli olarak kullandığı, ikinci sınıf, üçüncü sınıf ve son sınıf öğrencilerinin rekreasyon alanı kullanımlarının birinci sınıf öğrencilerine göre daha fazla olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Şentuna (2013), tarafından Türk antrenörlerinin modern olimpiyat oyunları hakkındaki farkındalık düzeylerinin belirlenmesi amacıyla 283 antrenör üzerinde yapılan çalışmada, Türk antrenörlerin olimpiyat farkındalıklarının eğitim düzeyine göre farklılaşmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Petersen ve ark. (2016), tarafından gençlik olimpiyatları farkındalığı ve potansiyel katılımcıların satın alma niyetleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla 426 kişi üzerinde yapılan çalışmada, gençlik olimpiyatlarının düzenlendiği yer olan Çin'in Nanjing şehri

sakinlerinin Gençlik Olimpiyat oyunları farkındalığının yüksek olduğu, oyunlara yönelik ulusal ve bölgesel satın alma niyetlerinin ise Amerikan ve Çin’li öğrencilere oranla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ekinci (2017), tarafından üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinlikler hakkındaki farkındalıklarının araştırılması amacıyla 939 kişi üzerinde yapılan çalışmada, haz eğlence, sosyal başarı ve kendini geliştirme alt boyutlarının hiç birinde öğrenim görülen bölümler, enstitü ya da fakülte arasında herhangi bir anlamlı farka rastlanmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca bütün öğrencilerin fakülte, enstitü ya da bölüm farkı olmaksızın rekreatif etkinlikler hakkındaki farkındalıklarının yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ergül ve ark. (2016), Gülşen (2012) ve Eski (2010) tarafından yapılan çalışmaların bulguları ile, çalışmamız bulguları benzerlik göstermektedir. Yukarıdaki çalışmalara bakıldığında her ne kadar anne babanın eğitim seviyeleri arttıkça çocukların spor farkındalıklarının da arttığını gösteren çeşitli çalışmalar olsa da farklı katılımcılar üzerinde yapılan çalışmalarda bu ilişkiden bahsetmek mümkün değildir. Dolayısıyla yukarıdaki çalışma bulgularından yola çıkarak, eğitim ile spor farkındalığı arasında istikrarlı bir ilişkiden söz etmek mümkün değildir.

Araştırmada, toplumun spor farkındalıklarının çocuk sahibi olma değişkenine göre ölçeğin geneli ve alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür.

Ölçeğin geneli, spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ve sosyal ve bireysel fayda alt boyutlarına genel olarak bakıldığında, çocuk sahibi olmayan bireylerin spor farkındalıklarının, çocuk sahibi olan bireylere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür. Her ne kadar çalışmamız bulguları çocuk sahibi olmayan bireylerin spor farkındalıklarının, çocuğu olan bireylere oranla daha yüksek olduğunu gösterse de literatür incelendiğinde çocuk sahibi olan ebeveynlerin çocuklarının her yönden sağlıklı ve sosyal bireyler olarak yetişmelerini sağlamak için çocuklarını fiziksel

aktivite ve spora teşvik ettikleri, bu konularda daha çok hassasiyet gösterdikleri dolayısıyla çocuk sahibi olan ebeveynlerin spor farkındalıklarının çocuk sahibi olmayan bireylere oranla daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum, çalışmamıza katılan bireylerin yaş ortalamasının 25 olması ve yine çalışmamız bulgularında yaş parametresine göre spor farkındalıkları en yüksek bireylerin gençler yani genellikle çocuk sahibi olmayan bireyler oluşundan kaynaklanıyor olabilir.

Birey, çocuk sahibi olduğunda maddi olarak her türlü olanağa sahip olsa bile çocuğunun her açıdan sağlıklı olarak gelişmesine katkı sağlayabilecek düzeyde yüksek bir farkındalığa sahip değilse çocuğunun gelişimini destekleyecek davranışları sergileyemeyebilir ve uygun çevre koşullarını oluşturamayabilir. Bu nedenle ebeveynler çocuklarının sosyal, duygusal ve zihinsel gelişim aşamalarına dair önemli noktaları bilmelidirler (Kotaman, 2008). Aile içerisinde ebeveynlerin çocuklarına karşı olan tutum ve tavırları, çocuğun kişilik gelişiminde en önemli etkidir. Çünkü çocuk, ebeveynlerini taklit ederek büyür ve onları kendine rol-model olarak alır (Kaya, 1997; Vescio ve ark., 2005). Çocuğun gelecekteki davranışlarının temelini atıldığı bu sürece birincil toplumsallaşma denilmektedir (Giddens, 2005, s:669). Çocuğun sosyal yaşamı için büyük önem taşıyan bu süreçte ailenin üzerine düşen birçok görev ve sorumluluk vardır. Bu görevler çocuğun fizyolojik, psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamamanın yanında çocuğun sosyalleşmesi ve kişilik gelişimine de katkı sağlamayı içermektedir (Kaya, 1997).

Günümüzde insanların, özellikle çocukların ve gençlerin beden ve ruh yapısının eğitilip geliştirilmesinde, en uygun ve önemli eğitim araçlarının başında ise spor gelmektedir (Yetim, 2014). Aile ise çocuğun sosyal dünyayı ve spor dünyasını görmesini sağlayan ilk birimdir. Ailenin sosyalizasyon üzerindeki ilk ve güçlü etkisi, çocuğun spora katılıp katılmayacağı ve katılıyorsa nasıl spor yapacağını belirler (Öztürk, 1998). Aileler öncelikle çocuklarını spor izleyicisi olarak müsabakalara götürmeli, kendi yaşlılarının da yer aldığı yarışmaları izleterek çocuğa kendisinin de

spor yapabileceği fikrini aşılmalı ve bu konuda onu cesaretlendirmelidir. Böylelikle çocuk erken yaşlarda sporla tanıştırılmalı ve bu faaliyetleri okul ortamına da taşınması sağlanmalıdır (Hergüner, 1991).

“Psikolojik ve sosyolojik açıdan ise çocukluk dönemindeki sporun, çocuğun bedensel özelliklerini ve ruhsal yapısını göz önünde bulundurarak, fiziksel kapasitesinin gelişimine yardımcı olacak, kendine güvenini sağlayacak, kurallara uymayı ve başkalarının haklarına saygı göstermeyi öğretecek oyun formunda çalışmalarından oluşması gerektiği ifade edilmektedir. Beden Eğitimi, spor etkinlikleri ve oyunlar yoluyla kazanılan psikolojik ve sosyal alandaki davranış değişiklikleri bireyin genel yaşantısına olan muhtemel etkileri konusunda yapılan araştırmalar, bedensel aktiviteler yoluyla fiziksel ve psiko-sosyal alanlarda kazanılan davranışların günlük yaşamda gerekli ve ilgili benzer durumlara transfer olduğunu göstermiştir” (Çamlıyer, 1997, s:18).

Yalçın ve Balcı (2013), tarafından 7-14 yaş arası çocuklarda spora katılımdan sonra okul başarılarında, fiziksel ve sosyal davranışlarında oluşan değişimlerin incelenmesi amacıyla 91 ebeveyn üzerinde yapılan çalışmada, ebeveynler spora katılımdan sonra çocuklarında, fiziksel ve sosyal davranışlarda, yeme alışkanlıklarında, söze itaat etmede ve arkadaş ilişkilerinde olumlu değişiklikler gözlemlediklerini söylemişlerdir.

Beden eğitimi ve sporu toplumlarının büyük bir kesimine yaygınlaştırmış ülkelere bakıldığında ise çeşitli çalışmalar ile ebeveynlerin spora katılımı ve çocuklarını da spora yönlendirmesi konusunda bilinçlendirildiği ve bu yöndeki sorunların büyük ölçüde aşıldığı görülmektedir (Öncü ve Güven, 2011). Bilinçlilik, hem farkındalık hem de dikkati içerir. Farkındalık sürekli olarak iç ve dış çevreyi izleyen, bilinçliliğin arka planındaki bir gözlemcidir. Dikkat ise farkındalığı arttırılmış

bir hassasiyetle deneyimin belirli bir kesitine odaklama sürecidir (Westen, 1999). Dolayısıyla, anne ve babanın spor konusunda bilinçli olması çocukların daha sağlıklı bir spor bilinci kazanmasına fayda sağlayacaktır (Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, 2000). Çoğu tutumların kökeni çocukluk dönemine dayanmakta ve genelde doğrudan deneyim, pekiştirme, taklit ve sosyal öğrenme yoluyla edinilmektedirler (Kağıtçıbaşı, 1999). Bu nedenle çocuğun küçük yaşlarda sporu sevmesi, benimsemesi, bu konuda bilgi sahibi olması ilerleyen yıllarda spor farkındalığını etkileyecek ve bunu hayatının bir parçası haline getirmesi noktasında kilit unsur olacaktır. Bunun sağlanabilmesi ise anne ve/ya babanın spor farkındalığından geçmektedir. Ancak toplumumuzda kadınların, özellikle annelerin çoğunlukla sporla ilgilenmemesi, erkeklerin büyük bir bölümünün ise sadece futbolla ilgilenmesi Türk çocuklarının spora olan ilgisini dar bir çerçevede kalmaya mahkum etmektedir (Akdemir ve ark., 2012). Oysa ki anne ve/ya babanın çocukların sosyal, fiziksel ve psikolojik gelişimlerinde sporun ne derece önemli olduğunun farkında olmaları çocuklarına spor bilinci kazandırma, onları spora yönlendirme ve teşvik etmeleri hususunda belirleyici olacaktır. Chang ve Mahoney (2013), tarafından aile ve çocukların spora katılımını etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla 255 aile ve 89 çocuk üzerinde yapılan 13 yıl süren bir çalışmada, ebeveynlerin çocuklarını spora teşvik etmesi ve yönlendirmesinin çocuğun spora katılımıyla pozitif ilişkili olduğu, ailenin çocuğu erken yaşlarda spora yönlendirmesi ve güdülemesinin çocuğun gençlikte de spora katılımının bir belirleyicisi olduğu, ancak çocuğun gençlikte de spora devam etmesinde tek etken olmadığı bulgularına ulaşılmıştır. Nunomura ve Oliveira (2013), tarafından genç jimnastikçilerin spor kariyerlerinde aile desteğinin belirlenmesi amacıyla 163 kişi üzerinde yapılan çalışmada jimnastikçilerin spora ilgi duymaları, spora başlamaları ve spor alanlarına ulaşmalarında en büyük etkenin aileleri olduğu, ancak bu destek olumsuz yönde olduğunda bunun aile ve çocuk arasında çatışmalara yol açtığı, sonrasında spora karşı isteksizlik ve sporu bırakmayla sonuçlandığı bulgularına ulaşılmıştır. Hünük ve ark. (2011), tarafından 6.-8. sınıf öğrencilerinin fiziksel aktiviteye katılımında algıladıkları sosyal desteğin rolünün belirlenmesi amacıyla 266 kişi üzerinde yapılan çalışmada fiziksel aktivite düzeyi yüksek olan katılımcıların ebeveynlerinden aldıkları sosyal desteğin, fiziksel aktivite düzeyi düşük olan bireylere oranla istatistiksel olarak daha yüksek olduğu, ailenin, fiziksel aktiviteye birlikte katılım, fiziksel aktiviteye teşvik ve

seçilen aktivite çeşidinde etkili olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Sunay ve Saraçoğlu (2003), tarafından Türk sporcusunun spordan beklentileri ile spora yönelten unsurların belirlenmesi amacıyla 451 kişi üzerinde yapılan çalışmada, katılımcıları spora teşvik eden unsurların en başında anne, baba ve kardeşin spora yönelenmedeki etkisinin geldiği bulgusuna ulaşılmıştır. Hsu ve ark. (2011), tarafından ortaokul öğrencilerinin fiziksel aktivite hakkındaki olumsuz düşünceleri, algılanan engeller ve sosyal desteklerin belirlenmesi amacıyla 350 kişi üzerinde yapılan çalışmada ailenin sosyal desteğinin ortaokul öğrencilerinin spora katılımında hayati önem taşıdığı, çocukların fiziksel aktivite hakkındaki fikirlerinin olumlu gelişmesini sağladığı ve sedanter yaşamdan uzaklaştırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Young ve ark. (2015), tarafından fiziksel aktivite ve spora katılımında Avustralya’lı kadın ergenlerin rol modellerinin belirlenmesi amacıyla 732 kişiyle yapılan çalışmada, katılımcıların büyük bir çoğunluğu, spora başlamalarında en büyük payın aileleri olduğunu ve spordaki rol modellerinin de anne, baba ya da kardeşleri olduğunu söylemişlerdir. Hodge ve ark. (2017), tarafından ülke genelinde uygulanan spor gençlik gelişim programının yaşam becerileri üzerine etkisinin incelenmesi amacıyla 36 çocuk üzerinde nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılan çalışmada aile üyelerinin çocukların yaşam becerileri üzerinde aktif rol oynadığı, ailelerin çocukları gençlik gelişim programına yönlendirmesinin, desteklemesinin ve süreci takip etmesinin ailedeki bağları güçlendirdiği ve olumlu değişikliklere yol açtığı bulgularına ulaşılmıştır. Eime ve ark. (2013), tarafından genç kızların spor kulüplerine üye olma sürecinde aile desteği ve sosyo-ekonomik faktörlerin incelenmesi amacıyla 732 kişi üzerinde yapılan çalışmada, en fazla spora katılan genç kızların, anne babası ayrı olmayan, Avustralya doğumlu, anne ya da babasından en azı biri iyi eğitilmiş olan ve her iki ebeveyni de çalışan ailelere sahip oldukları bulgusuna ulaşılmıştır. Bunun yanında sporda aile desteğine en fazla ihtiyaç duyulan yaşların 7-11 arası olduğu, aile desteğinin bir kulüpte spor yapmanın en önemli yordayıcısı olduğu bulgularına ulaşılmıştır.

Yapılan çalışmalar ailenin çocuğu spora teşvik etmede en önemli faktör olduğunu ancak belirli bir yaşa ulaştıktan sonra spora devam etme noktasında çocuklukta olduğu kadar etkili olmadığını, ergenlik aşamasına gelindiğinde arkadaş ve

sosyal çevre etkisinin de olduğunu göstermektedir (Beets ve ark., 2006 ve Duncan ve ark., 2005). Pehlivan (2009), tarafından okullararası spor yarışmalarına katılanların sporu bırakma ve devam etme nedenlerinin belirlenmesi amacıyla 491 kişi üzerinde yapılan çalışmada, spora başlama nedenleri arasında ailenin en önemli etken olmadığını ancak sporu bırakma nedenlerine bakıldığında ailenin desteğinde azalmanın ilk sırada olduğu, spora devam etme nedenlerine bakıldığında ise ailenin ilgi, istek ve desteğinin ilk sırada olduğu görülmektedir. Dolayısıyla buradan hareketle ailenin sporu bırakma ve spora devam etme noktasında en önemli etkenlerden biri olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Kotan ve ark. (2009), tarafından ilköğretim okullarında okuyan sporcu öğrencilerin spor yapmalarında okul ve aile faktörünün etkisinin belirlenmesi amacıyla 500 kişi üzerinde yapılan çalışmada, ailelerin büyük çoğunluğunun çocuklarını spor yapmaları için teşvik ettiği, başarılı olamadığında teselli ettiği, bunları yapan ailelerin büyük çoğunluğunun ise genellikle evlerinde spor müsabakaları ve spor programlarının izlendiği ve sporla ilgili gazete veya dergilerin okunduğu aileler olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Bu bulgulardan yola çıkarak çocuklarını spora teşvik eden ailelerin spor farkındalıklarının daha yüksek olduğu söylenebilir.

Yukarıdaki çalışma bulguları, çocuğun sporu ilk kez fark etmesi, spora yönelmesi ve sporu devam ettirmesinin ailenin destek ve teşvikiyle olduğu, çocuk sahibi olan ailelerin çocuklarının sosyal, fiziksel ve psikolojik gelişimlerinin sağlanmasında sporu kullanışlı bir araç olarak gördüğü, çocuğun sosyalizasyon sürecini tamamlamasını müteakip süreçte ise aile unsurunun yanında farklı paydaşların da etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla çocuğu olan ailelerin, çocuklarının çok yönlü gelişimlerini sağlama isteklerin, hem ailenin hem de çocuğun spor farkındalığı üzerinde etkisi olduğu söylenebilir.

Araştırmada, toplumun spor farkındalıklarının gelir düzeyi değişkenine göre ölçeğin geneli ve alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür.

Ölçeğin geneline bakıldığında gelir düzeyi 800 TL'ye kadar olan bireyler ile gelir düzeyi 1801 TL ve üzerinde olan tüm bireylerin spor farkındalığı, gelir düzeyi 801-1800 TL arasında olan bireylere göre istatistiksel olarak daha yüksektir. Örneklemimizde yer alan 800 TL ve altı gelire sahip bireyler genellikle öğrencilerden oluşmaktadır. 801-1800 TL gelire sahip bireyler ise genellikle asgari ücretle çalışan işçilerdir. Dolayısıyla 801-1800 TL arasında gelire sahip olan bireyler toplumda yasal sınır olarak en alt düzeyde ücret alan kişiler konumundadır. Bu durumda spor farkındalığı ile gelir düzeyi arasında doğru orantılı bir ilişkiden söz edilebilir. Bir başka deyişle gelir düzeyi arttıkça spor farkındalığı da artmaktadır.

İnsanların yaşam tarzındaki gelişmelerle birlikte ekonomik gelişmeler nüfusun sağlığı üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Gelişmiş yaşam standartları ve tıp alanındaki değişimler bir yandan insanların yaşantılarını kolaylaştırırken diğer yandan da insanlarda beslenme bozukluklarına ve fiziksel aktivite düzeyinde azalmalara neden olmaktadır (WHO, 2003). Bunun yanında salgın hastalıklar, obezite ve erken (premature) doğumlar gibi modern dünyanın artan sorunlarının sedanter yaşamın sonuçları olduğunu çeşitli araştırmalar ortaya koymaktadır (Jakicic ve ark., 2016; Manson ve ark., 2004; Page ve Suwanteerangkul, 2009 ve WHO, 2009). Bu nedenlerden dolayı özellikle son yıllarda sedanter yaşamın insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri ve bu olumsuzlukları azaltmak/gidermek için fiziksel aktivitenin faydaları hakkında projeler ve farkındalık kampanyaları yürütülmektedir (www.istka.org.tr ve www.skb.gov.tr). Yürütülen bu kampanyalar sayesinde insanların spor farkındalıkları artmakta, bu artışla ilişkili bir şekilde fiziksel aktivite veya spora olan yönelimlerinin de arttığı görülmektedir. Çalışmamız bulgularıyla paralel olarak sosyo-ekonomik durumun fiziksel aktivite için önemli bir gösterge olduğu (Stalsberg ve Pedersen, 2010), iyi bir gelir düzeyine sahip olan bireylerin ya da toplumların daha fazla spor yaptığı (Tuyckom ve Scheerder 2010), bunun ise spor, sağlık hizmetlerine ve fırsatlarına doğrudan erişim olanağı ile ilgili olduğu

söylenmektedir (Mc Neil, 2006). Cerin ve Leslie (2008), tarafından sosyo-ekonomik düzeyin fiziksel aktivite ve serbest zaman etkinliklerine katılım üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla, 20-65 arası 2078 kişi üzerinde yapılan çalışmada, gelir düzeyinin fiziksel aktiviteye katılımında önemli bir etken olduğunu, bunun yanında öz yeterlilik, yakın çevreden sosyal destek, komşuların fiziksel aktivite konusundaki tutumu ve ikamet edilen muhitin gelir seviyesinin de fiziksel aktivite ve serbest zaman etkinliklerine katılımında önemli bir belirleyici olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Davison ve Lawson (2006), tarafından fiziksel çevrenin çocukların spora katılımı üzerindeki etkisinin araştırılması amacıyla yapılan bir literatür değerlendirmesinde, yüksek gelirin aynı zamanda daha kaliteli bir muhitte ikamet etmek anlamına geldiği, yüksek gelire sahip ailelerin oturduğu muhitlerdeki spor ve rekreasyon alanlarının daha fazla olduğunu, bu muhitlerin düşük gelirli ailelerin ikamet ettikleri yerlerle karşılaştırıldığında daha düşük suç oranına sahip olduğu ve bu alanların daha güvenli olduğunu bu nedenle yüksek gelire sahip ailelerin çocuklarının spora katılımlarının düşük gelirli aile çocuklarıyla karşılaştırıldığında daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda ailenin gelir düzeyi anne ve/ya babanın spora katılımından ziyade çocuğun spora katılımıyla da ilişkilendirilmektedir. Yani ailenin sosyo-ekonomik düzeyi ne kadar yüksekse çocukların fiziksel aktivite veya spora katılım düzeyleri de o kadar yüksek olmaktadır (Mamak ve Koç., 2011 ve Pouliou, 2014). Brockman ve ark. (2009), tarafından 10-11 yaş arası çocuklarda aile ve sosyo-ekonomik durumun fiziksel aktivite üzerine etkilerinin belirlenmesi amacıyla 113 kişi üzerinde yapılan çalışmada, gelir düzeyi orta veya yüksek olan bireylerin çocuklarını düşük gelirli ailelere göre fiziksel aktivite için daha çok cesaretlendirdiği, onlara her türlü maddi-manevi desteği sağladığı ve gerektiğinde onlarla birlikte fiziksel aktiviteye katıldıkları, düşük gelirli ailelerin çocuklarını fiziksel aktiviteye yönlendirmede maddiyatın en önemli faktör olduğu, düşük gelirli ailelerin çocuklarının yaptıkları fiziksel aktivitelerin daha çok ikamet edilen bölgede çocuklar arasında oynanan türde oyunlar olduğu, orta ya da yüksek gelire sahip ailelerin çocuklarının ise bir kulüp çatısı altında profesyonel eğitmenler eşliğinde spor yaptıkları bulgularına rastlanmıştır. Bunun yanında düşük gelirli aile çocuklarının, orta ya da yüksek gelirli aile çocuklarına oranla fiziksel aktiviteye daha az katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Wijtzes ve ark. (2014), tarafından çocukların spora

katılımlarındaki sosyal eşitsizliklerin belirlenmesi amacıyla 4726 kişi üzerinde yapılan çalışmada, aile gelir düzeyinin çocukların spora katılımında önemli bir gösterge olduğu, düşük gelire sahip aile çocuklarının yüksek gelirli aile çocuklarıyla karşılaştırıldıklarında daha fazla sokak oyunları oynadıkları ancak daha az düzenli spor etkinliklerine katıldıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Bunun yanında gelir seviyesinin tercih edilen spor branşı üzerinde de etkili olduğu söylenmektedir. Yücel ve ark. (2015), tarafından spor yapan çocukların spor tercihleri ve bunu etkileyen bazı faktörlerin incelenmesi amacıyla 3562 kişi üzerinde yapılan çalışmada gelir seviyesi düştükçe sportif aktivite ve spor branşlarındaki tercihler ile yönlendirmelerinde farklılaştığı, gelir düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarını daha çok ekonomik getirisi düşük olan spor branşlarına yönlendirdikleri, ekonomik düzeyi düşük ailelerin çocuklarını ise daha çok ekonomik getirisi yüksek spor branşlarına yönlendirdikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Allender ve ark. (2006), tarafından çocuk ve yetişkinlerde spor ve fiziksel aktiviteye katılımın nedenlerini belirlemek amacıyla yapılan bir literatür değerlendirmesinde fiziksel aktiviteye katılımın önündeki en önemli engellerin yüksek maliyetler ve ulaşılabilen spor alanlarının güvensizliği olduğu belirtilmiştir. Kaplan ve Akkaya (2005), tarafından toplumsal tabaka farklılıklarının spora yansıyan sonuçlarını belirlemek amacıyla 150 kişi üzerinde yapılan çalışmada, sosyo-ekonomik durum ile düzenli spor yapma arasında pozitif yönlü ilişki tespit edilmiş, sosyo-ekonomik durumu kötü olan bireylerden iyi olan bireylere doğru gidildikçe düzenli spor yapma yılının arttığı, üst tabakada ise sporun adeta bir yaşam biçimine dönüştüğü bulgularına rastlanmıştır. Wilson (2002), tarafından spora katılımında sosyal sınıflar ve ekonomik sermayenin rolünü belirlemek amacıyla 1993 kişi üzerinde yapılan çalışmada, gelir düzeyinin spora katılım üzerinde etkili olduğu, yüksek gelir düzeyindeki kadınların spora katılımının, düşük gelir düzeyindeki kadınlardan iki katı daha fazla olduğu bulgusuna ulaşılmıştır.

Spor alanında farkındalık ve gelir düzeyi değişkenlerini inceleyen çalışmalara, sayıları az da olsa rastlamak mümkündür. Gülşen (2012), tarafından ilköğretim öğrencilerinin futbol branşına yönelik farkındalık düzeylerinin gelir düzeyi

değişkenine göre incelenmesi amacıyla 298 kişi üzerinde yapılan çalışmada, ölçeğin geneli, bilişsel ve duyuşsal alt boyutlarda istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin geneli, bilişsel ve duyuşsal alt boyutların her birinde, gelir düzeyi arttıkça öğrencilerin futbol branşına özgü farkındalık düzeylerinin de arttığı bulgusuna ulaşılmıştır. Ergül ve ark. (2016), tarafından lise öğrencilerinin spora yönelik farkındalık düzeylerine etki eden faktörlerin tenis branşı üzerinden incelenmesi amacıyla 444 kişi üzerinde yapılan çalışmada, ailesinin gelir düzeyi aylık 4001 TL ve üzerinde olan öğrencilerin tenis sporuna yönelik farkındalıklarının, gelir düzeyi 4001 TL'nin altında olan öğrencilere oranla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bunun yanında tüm alt boyutlarda ailenin aylık gelir ortalaması yükseldikçe öğrencilerin futbol branşına yönelik farkındalık düzeylerinin de yükseldiği görülmüştür. Eski (2010), tarafından ortaöğretim öğrencilerinin kış sporlarına yönelik farkındalık düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla 656 kişi üzerinde yapılan çalışmada, ailesinin gelir düzeyi aylık 2201 TL ve üzerinde olan öğrencilerin kış sporlarına yönelik farkındalıklarının, gelir düzeyi 2201 TL'nin altında olan öğrencilere oranla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bunun yanında tüm alt boyutlarda ailenin aylık gelir ortalaması arttıkça bununla doğru orantılı olarak öğrencilerin kış sporlarına yönelik branşına yönelik farkındalık düzeylerinin de arttığı görülmüştür. Ergül ve ark. (2016), Gülşen (2012) ve Eski (2010), tarafından yapılan çalışmalar ile çalışmamız sonuçları benzerlik göstermektedir. Yukarıdaki çalışma bulguları, sosyo-ekonomik düzeyin hem ailelerin hem de çocukların spora katılımını etkilemesinin yanında spora devam etme sıklığını ve tercih edilen spor branşına da etki ettiği, yüksek maliyetlerin spora katılımın önündeki en büyük engellerden olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla gelir düzeyinin tıpkı yukarıda bahsi geçen diğer değişkenler üzerindeki doğrudan etkisi gibi spor farkındalığı üzerinde de etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmada, toplumun spor farkındalıklarının spora ilgi düzeyi değişkenine göre ölçeğin geneli ve alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür.

Ölçeğin geneli, spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme, sosyal ve bireysel fayda alt boyutlarına genel olarak bakıldığında, sporla ilgi düzeyi hem izleyici hem katılımcı, sadece izleyici ya da sadece katılımcı olan bireylerin spor farkındalığı, spora ilgisi olmayan bireylere göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Bunun yanında spora ilgi düzeyi hem izleyici hem katılımcı olan bireylerin spor farkındalığı, sadece katılımcı ya da sadece izleyici olan bireylere göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Bu durumda spor farkındalığı ile spora ilgi düzeyi arasında doğru orantılı bir ilişkiden bahsedilebilir. Bir başka deyişle spora ilgi düzeyi arttıkça spor farkındalığı da artmaktadır.

Farkındalık niyet, dikkat ve tutum bileşenlerinden oluşmaktadır (Shapiro ve ark., 2006). Tutum ise belli bir nesne, durum, kavram ya da diğer insanlara karşı öğrenilmiş, olumlu ya da olumsuz reaksiyonda bulunma yönelimidir (Tezbaşaran, 2008). Yapılan araştırmalar, yüksek farkındalığın tutum-davranış ilişkisini güçlendirdiğini göstermektedir (Kağıtçıbaşı, 1999). Çalışmamızda en yüksek spor farkındalığına sahip olan grup hem izleyici hem katılımcı olan gruptur. Dolayısıyla bu grupta yer alan bireylerin sporun içerisinde hem izleyici hem de katılımcı olarak yer alıyor olmaları yukarıda belirtilen yüksek farkındalığın tutum-davranış ilişkisi üzerindeki etkisinin en somut göstergelerindendir.

Spor alanında, spora ilgi düzeyi ve farkındalık değişkenlerini inceleyen çalışmalara, sayıları az da olsa rastlamak mümkündür. Ekinci (2017), tarafından üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinlikler hakkındaki farkındalıklarının araştırılması amacıyla 939 kişi üzerinde yapılan çalışmada, spor yapma durumlarına göre rekreasyon farkındalıkları arasında hiçbir alt boyutta anlamlı farka rastlanmamıştır. Ancak boş zaman değerlendirme şekillerine göre bakıldığında, boş zamanlarını haz ve eğlence amacıyla rekreasyon etkinliklerine katılarak geçiren bireylerin rekreasyon farkındalıklarının, sosyal başarı ve kendini geliştirme amaçlı bu etkinliklere katılan bireylere oranla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Vatansever (2018), tarafından farklı fiziksel aktivite düzeyindeki sağlıklı bireylerde

vücut farkındalığı ile denge ve postür arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla 64 kişi üzerinde yapılan çalışmada yeterince spor yapan katılımcıların vücut farkındalıklarının spor yapmayan katılımcılara oranla daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Gülşen (2012), tarafından ilköğretim öğrencilerinin futbol branşına yönelik farkındalık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla 298 kişi üzerinde yapılan çalışmada, bilişsel alt boyutta ailesinde futbolla ilgilenen birey(ler)in olduğu katılımcıların futbol branşına yönelik farkındalık düzeylerinin, ailesinde futbolla ilgilenen birey olmayan katılımcılara oranla istatistiksel olarak daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Eski (2010), tarafından ortaöğretim öğrencilerinin kış sporlarına yönelik farkındalık düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla 656 kişi üzerinde yapılan çalışmada, ailesinde kış sporlarıyla ilgilenenlerin olduğunu söyleyen öğrencilerin kış sporlarına yönelik farkındalık düzeylerinin, ailesinde kış sporlarıyla ilgilenen fertlerin olmadığını söyleyen öğrencilere göre ölçeğin geneli, bilişsel farkındalık ve psiko-motor (devinişsel) farkındalık alt boyutlarında istatistiksel olarak daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Vatansever (2018), Gülşen (2012) ve Eski (2010), tarafından yapılan çalışmalar ile çalışmamız sonuçları benzerlik göstermektedir. Bu durumda spor olaylarını takip etme ya da spora katılım göstermenin spor farkındalığı üzerinde doğrudan etkili olduğu söylenebilir.

Araştırmada, toplumun spor farkındalıklarının ailede sporla uğraşan birey olma değişkenine göre ölçeğin geneli ve alt boyutlarında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür.

Ölçeğin geneli, spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme, sosyal ve bireysel fayda alt boyutlarına genel olarak bakıldığında, ailesinde sporla uğraşan birey olan katılımcıların spor farkındalıkları, ailesinde sporla uğraşan birey olmayan katılımcılara göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha yüksektir. Bu durumda

spor farkındalığı ile ailede sporla uğraşan birey olma değişkeni arasında doğru orantılı bir ilişkiden bahsedilebilir. Bir başka deyişle ailede sporla uğraşan birey(ler)in olması ailenin spor farkındalığını da artırmaktadır.

İnsan doğduğu andan itibaren sosyal bir çevre içinde, çevresindeki herkes ve herşeyle etkileşim halinde yaşamını sürdürür (Demirci, 2010). Birey bu etkileşim içerisinde, taklit, gözlem ve model alma yöntemleri ile yeni davranışlar öğrenir (Bandura, 1977). Bu süreç içerisinde birey için en önemli kurum ise ailedir. Aile bir toplumun temel yapı taşıdır. Çocuğun topluma her açıdan sağlıklı bir şekilde kazandırılmasında en belirleyici unsurdur (Baboc, 2017). Bireyin hayata ve insanlara bakış açısını şekillendirmenin yanı sıra biyolojik ve psiko-sosyal gelişim evrelerinin ilk ve kritik dönemleri de aile içerisinde başlar (Aslanargun, 2007 ve Sarier, 2016). Kişilik oluşumunda aile etkisi oranının yüzde 50 dolaylarında olması bireyin ilerleyen yaşlarda belirginleşmeye başlayacak davranış ve alışkanlıklarının ortaya çıkmasında ailelerin ne kadar büyük bir öneme sahip olduğunu göstermektedir (Aslanargun, 2007). Aile, çocuk için bir sosyal statüyü temsil eder. Öyle ki, bu onu belirli bir kültürel çevre içine yerleştirir. Ailenin sosyo-kültürel yapısı çocuğa belirli adet, gelenek ve tutumlar aşılar. Hatta çocuk babasının mesleğinden bile etkilenir. Çocuk doğal olarak ailedeki ilk deneyimlerinin etkisinde kalır (Aslan, 2002). Farkındalık durumu kişide, kendi duygu ve düşünceleri üzerinde tanımlamalar yapmamış, olaylara karşı herhangi bir tepki vermemiş biçimde kendini gösterir. Bu durum ise kişinin refleksif olmasından ziyade daha reflektif olmasını, yansıtıcı olmasını sağlar (Bishop ve ark., 2004). Yani çocuk aile bireylerinde gördüğü bir alışkanlığı olduğu gibi kabul edip, diğerleri gibi sorgulamadan yapacak ve bilmeden kendisi de bir çeşit yansıtıcı konumunda olacaktır. Bireylerin beden eğitimi ve spor dünyasını tanınması ve bu alandaki ilk izlenimlerinin oluşmasına öncülük eden en önemli kurum ailedir. Ailelerin spor ya da fiziksel aktiviteye yaklaşımı, çocuklarının bu aktivitelere katılıp katılmamaları noktasında neredeyse en belirleyici unsurdur (Erdemli, 1991, s:50). Bu nedenle ailelerin çocuklarına spor konusunda faydalı olup onları eğitebilmeleri için öncelikle aile bireylerinin spor kültürüne sahip olmaları gereklidir. Yeterli bilgiye sahip aileler çocuklarını en sağlıklı şekilde spor yapmaları için teşvik edecek ve destek olacaklardır

(Hergüner, 1991). Bu durumun aksine ebeveyni sporla ilişkili olmayan çocukların spora ilgi duymaması da beklenen bir sonuçtur (Köksal ve Özel, 2008, s:11). Aile çocuğun spora katılıp katılmayacağını, katılıyorsa hangi sporu yapacağını belirlemede karar merciidir (Küntay, 1991). Çocuk için en uygun sporun seçilmesi ve bunun nasıl yaptırılacağını kararlaştırılması ailenin sorumluluğundadır (Laker, 2001). Çünkü çocukların erken yaşta fiziksel aktivite veya oyuna katılımları gelecekte daha sağlıklı bir yaşam sürdürmeleri için çok önemlidir (Golan ve ark., 1998). Burada aileler çocuklarının daha iyi gelişmeleri için bir çeşit fırsat sunucu rolü üstlenirler (Welk ve ark., 2003). Çocuklarının kişisel ve bilişsel gelişiminde bu derece önemli bir rol oynayabilecek konumda olan ailelerin, çocukluktan ve okul öncesi dönemden başlayarak çocuklarına iyi örnek olmaları gerekmektedir (Aslanargun, 2007). Çocukların spora katılımı yaş, cinsiyet, akranlar, sosyo-ekonomik statü ve sosyo-kültürel etkiler dahil olmak üzere birbiriyle ilişkili birçok faktörden etkilenebilir (Siesmaa ve ark., 2011). Ancak çağımızda, sporun bilinçli olarak yaygınlaşmasını ve halkın çağdaş anlamda spor yapmasının sağlanması, bireye küçük yaşlarda spor olgusunun benimsetilmesi ve toplumsal bir boyut kazanması, ailelerin spora olan ilgi ve bilgi düzeylerinin artmasıyla mümkündür (Yetim, 2014). Ailelerin sporu bir değer olarak görmeleri ve olumlu bakış açıları, nesiller arasında spora ilgiyi artırır. Bunun yanında ailenin sporla ilgilenmiş ya da halen ilgileniyor olması, evde spor programlarının düzenli olarak izlenmesi ve sporun evde genel bir konu olarak kabul görüyor olması çocukların spora ilgisi ve katılımı üzerinde önemli etkiye sahiptir (Mc Kay ve Pearson, 1988; akt; Öztürk,1998). Çünkü ailelerin sporla ilgili olması çocuğun spora katılımında, hatta sporun toplumun çoğunluğunca yapılmasında olumlu bir etkendir(Öztürk,1998).

Yapılan araştırmalar ailesinde spor yapan birey(ler)in olduğu ailelerden yetişen kişilerin spora olan ilgi ve yaklaşımlarının daha olumlu olduğunu göstermektedir. Marques ve ark. (2014), tarafından ebeveynlerinin fiziksel aktivite katılımına göre ergenlerin fiziksel aktivite profilinin belirlenmesi amacıyla 1037 ergen, 1037 anne ve 1037 baba üzerinde yapılan çalışmada ebeveynler ile ergenlerin fiziksel aktiviteye katılımı arasında anlamlı ilişki olduğu, fiziksel aktiviteye katılım gösteren

ebeveynlerin çocuklarının da fiziksel aktiviteye daha fazla katılım gösterdikleri, her iki ebeveyni de fiziksel aktiviteye katılmayan ergenlerin ise hareketsiz ve fiziksel aktiviteye katılım konusunda isteksiz olduğu bulgularına ulaşılmıştır. Bunun yanında ergenler fiziksel aktiviteye katılım konusunda kendilerini en çok etkileyen kişilerin ebeveynleri olduğunu bildirmişlerdir. Yao ve Rhodes (2015), tarafından çocukluk ve ergenlikte yapılan fiziksel aktivitenin ebeveyn ile olan ilişkisinin incelenmesi amacıyla 115 araştırmanın incelendiği bir meta-analiz çalışmasında, çocukların spora teşvik edilmesinde en önemli unsurun ebeveyn ile birlikte yapılan fiziksel aktivite olduğu, bunun yanında ebeveyn tarafından çocuğun antrenman ya da müsabakalara götürülmesi, izlenmesi, cesaretlendirilmesi ve ödüllendirilmesi gibi durumların bir arada yapılmasının çocuğun fiziksel aktivite yapması ve devam etmesinde en önemli etken olduğu rapor edilmiştir. Pugliese ve Tinsley (2007), tarafından çocuk ve ergenlerin fiziksel aktivite vasıtasıyla sosyalleşmesinde ebeveynlerin rolünün belirlenmesi amacıyla 30 araştırmanın incelendiği çalışmada, ebeveynleri tarafından desteklenen çocuk ve ergenlerin ebeveynleri tarafından desteklenmeyen çocuk ve ergenlere oranla sosyal yaşamda daha aktif oldukları bulgusuna ulaşılmıştır. Mamak ve Koç (2011), tarafından yaz spor okullarına katılan öğrencilerin sosyo-ekonomik durumlarının incelenmesi amacıyla 290 kişi üzerinde yapılan çalışmada, yaz spor okullarına katılan bireylerin ailelerinde sporla uğraşan birey bulunmasının çocuğun spora yönelmesindeki en önemli unsur olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Watchman ve Spencer (2017), tarafından değişen süreçte çocukların oyun ve spora katılımında ailelerin bakış açısının belirlenmesi amacıyla 12 ebeveyn ve çocuk üzerinde nitel araştırma yöntemleri kullanılarak yapılan çalışmada, ebeveynlerin spor hakkındaki kişisel deneyimlerinin çocuklarının spora katılımında hayati öneme sahip olduğu, çocukların spora katılımı ve branş seçiminin ebeveynlerin spor geçmişlerinden etkilendiği bulgusuna ulaşılmıştır. Kotan ve ark. (2009), tarafından ilköğretim okullarında okuyan sporcu öğrencilerin spor yapmalarında okul ve aile faktörünün etkisinin belirlenmesi amacıyla 500 kişi üzerinde yapılan çalışmada, ailesinde spor yapan birey(ler)in bulunduğu öğrencilerin, ailesinde spor yapan birey bulunmayan öğrencilere oranla spor yapması konusunda ailesi tarafından daha fazla teşvik edildiği bulgusuna ulaşılmıştır. Wheeler (2012), tarafından çocukların spora katılımında ailenin öneminin belirlenmesi amacıyla 12 ebeveyn ve 8 çocuk üzerinde nitel araştırma

yöntemleri kullanılarak yapılan çalışmada, çocukların spor deneyimleri üzerinde en büyük etkinin ebeveynlerinin spor geçmişi olduğu, ebeveynlere yöneltilen sorularda, ebeveynlerin birbirinden bağımsız bir şekilde kendi deneyimlerinden yola çıkarak karşılaştırma yaptıkları ve çocuklarının spor deneyimlerini yorumladıkları görülmüştür. Siesmaa ve ark. (2011), tarafından çocukların spora katılımları, devam etme ya da etmemelerine etki eden faktörlerin belirlenmesi amacıyla 166 araştırmanın incelendiği bir meta-analiz çalışmasında, çocukların spora katılımlarında en önemli etkenin aile faktörü olduğu, ikinci sırada eğlence, üçüncü sırada ise arkadaşlarla oynamak geldiği bulgularına ulaşılırken katılımcılar, ebeveynlerini spor yaparken görmelerinin spora başlamalarında ki önemli etkenlerden biri olduğunu vurgulamışlardır. Bunun yanında çocukların sporu bırakma nedenleri arasında aile faktörünün, çıkar çatışmaları, antrenörden hoşlanmama, keyif almama, sıkıcı bulma, arkadaş ortamı, sakatlık gibi nedenler arasında en son sırada yer aldığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Spor alanında, ailesinde sporla uğraşan birey(ler) ve farkındalık değişkenlerini inceleyen çalışmalara, sayıları az da olsa rastlamak mümkündür. Gülşen (2012), tarafından ilköğretim öğrencilerinin futbol branşına yönelik farkındalık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla 298 kişi üzerinde yapılan çalışmada, ölçeğin geneli, bilişsel ve devinişsel alt boyutlarda ailesinde sporla uğraşan birey(ler)in olduğu katılımcıların futbol branşına yönelik farkındalıklarının ailesinde sporla uğraşan birey olmayan katılımcılara oranla istatistiksel olarak daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ergül ve ark. (2016), tarafından lise öğrencilerinin spora yönelik farkındalık düzeylerine etki eden faktörlerin tenis branşı üzerinden incelenmesi amacıyla 444 kişi üzerinde yapılan çalışmada, ailesinde spor yapan birey(ler)in bulunduğu katılımcıların tenis sporuna yönelik farkındalık düzeylerinin, ailesinde sporla uğraşan birey olmayan katılımcılara oranla istatistiksel olarak daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Eski (2010), tarafından ortaöğretim öğrencilerinin kış sporlarına yönelik farkındalık düzeylerinin değerlendirilmesi amacıyla 656 kişi üzerinde yapılan çalışmada, ailesinde spor yapan birey(ler)in

bulunduğu katılımcıların kış sporlarına yönelik farkındalık düzeylerinin, ailesinde sporla uğraşan birey olmayan katılımcılara göre ölçeğin geneli ve bilişsel farkındalık alt boyutunda istatistiksel olarak daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Ergül ve ark. (2016), Gülşen (2012) ve Eski (2010), tarafından yapılan çalışmalar ile çalışmamız sonuçları benzerlik göstermektedir. Yukarıdaki çalışmalar özellikle ebeveynlerin spor yapmasının çocuğun spora yönelmesinde en önemli unsur olduğu, çocukların, spora katılım ve branş seçiminde ebeveynlerinin spor geçmişlerinden etkilendiğini, çocukların spor başlamaları ve devam etmelerinde aileleriyle birlikte spor etkinliklerine katılmanın büyük etkisi olduğunu göstermektedir. Bu bulgulardan yola çıkarak ailede sporla uğraşan birey bulunmasının spor farkındalığı üzerinde etkisi olduğu söylenebilir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Toplumun spor farkındalığının ölçülmesi amacıyla yapılan çalışmanın bu bölümünde, araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda varılan sonuçlar ve önerilere maddeler halinde yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Aşağıda, bu çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda varılan sonuçlar sunulmaktadır.

Ölçeğin Geneli;

- Cinsiyet değişkenine göre, erkek katılımcıların ($\bar{X}=3.48$) spor farkındalığının kadın katılımcılara göre ($\bar{X}= 3.16$) daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Yaş değişkenine göre, yaş grupları içerisinde spor farkındalığı en yüksek olan grup 17-28 yaş aralığında yer alan katılımcılar ($\bar{X}=3.49$) olurken, spor farkındalığı en düşük olan grubun 65 yaş ve üzeri olan katılımcılar ($\bar{X}= 3.19$) olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Meslek değişkenine göre, spor farkındalığı en yüksek olan meslek grubunun serbest meslek ($\bar{X}= 3.54$) olduğu görülürken, spor farkındalığı en düşük olan meslek grubunun işçiler ($\bar{X}= 3.18$) olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Öğrenim durumu değişkenine göre, spor farkındalığı en yüksek olan grubun lisans ve üstü ($\bar{X}=3.52$) öğrenim düzeyine sahip katılımcılar olduğu görülürken, spor farkındalığı en düşük olan grubun ilköğretim mezun ($\bar{X}= 3.05$) katılımcılar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Çocuk sahibi olma değişkenine göre, çocuk sahibi olmayan katılımcıların ($\bar{X}= 3.49$) spor farkındalığının, çocuk sahibi olan ($\bar{X}= 3.30$) katılımcılara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Gelir düzeyi değişkenine göre, en yüksek spor farkındalığına sahip bireylerin 3001 TL ve üzerinde geliri olan ($\bar{X}= 3.59$) katılımcılar olduğu, spor farkındalığı en düşük grubun ise 801-1800 TL arasında geliri olan ($\bar{X}= 3.19$) katılımcılardan oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Sporla ilişki düzeyi değişkenine göre, en yüksek spor farkındalığına hem katılımcı hem izleyici olan ($\bar{X}= 3.82$) grubun sahip olduğu, en düşük spor farkındalığına ise sporla hiçbir ilişkisi olmayan ($\bar{X}= 2.70$) grubun sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Ailede sporla uğraşan birey olması değişkenine göre en yüksek spor farkındalığına, ailesinde sporla uğraşan birey olan katılımcıların ($\bar{X}= 3.56$) sahip olduğu, en düşük spor farkındalığına ise ailesinde sporla uğraşan birey bulunmayan ($\bar{X}= 3.26$) katılımcıların sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme Alt Boyutunda;

- Cinsiyet değişkenine göre, erkek katılımcıların ($\bar{X}=3.29$) spor farkındalığının kadın katılımcılara göre ($\bar{X}=2.75$) daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Yaş değişkenine göre, yaş grupları içerisinde spor farkındalığı en yüksek olan grup 17-28 yaş aralığında yer alan katılımcılar ($\bar{X}=3.18$) olurken, spor farkındalığı en düşük olan grubun 65 yaş ve üzeri olan katılımcılar ($\bar{X}=2.98$) olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Meslek değişkenine göre, spor farkındalığı en yüksek olan meslek grubunun serbest meslek ($\bar{X}=3.28$) olduğu görülürken, spor farkındalığı en düşük olan meslek grubunun emekliler ($\bar{X}=3.03$) olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğrenim durumu değişkenine göre, spor farkındalığı en yüksek olan grubun lisans ve üstü ($\bar{X}=3.21$) öğrenim düzeyine sahip katılımcılar olduğu görülürken, spor farkındalığı en düşük olan grubun ilkokul mezunu ($\bar{X}= 2.87$) katılımcılar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Çocuk sahibi olma değişkenine göre, çocuk sahibi olmayan katılımcıların ($\bar{X}=3.19$) spor farkındalığının, çocuk sahibi olan ($\bar{X}=3.05$) katılımcılara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Gelir düzeyi değişkenine göre, en yüksek spor farkındalığına sahip bireylerin 3001 TL ve üzerinde geliri olan ($\bar{X}=3.32$) katılımcılar olduğu, spor farkındalığı en düşük grubun ise 801-1800 TL arasında geliri olan ($\bar{X}= 3.01$) katılımcılardan oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Sporla ilişki düzeyi değişkenine göre, en yüksek spor farkındalığına hem katılımcı hem izleyici olan ($\bar{X}=3.59$) grubun sahip olduğu, en düşük spor farkındalığına ise sporla hiçbir ilişkisi olmayan ($\bar{X}=2.44$) grubun sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Ailede sporla uğraşan birey olması değişkenine göre en yüksek spor farkındalığına, ailesinde sporla uğraşan birey olan katılımcıların ($\bar{X}=3.28$) sahip olduğu, en düşük spor farkındalığına ise ailesinde sporla uğraşan birey bulunmayan ($\bar{X}=3.00$) katılımcıların sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sosyal ve Bireysel Fayda Alt Boyutunda;

- Cinsiyet değişkenine göre, kadın katılımcıların ($\bar{X}= 4.09$) spor farkındalığının erkek katılımcılara göre ($\bar{X}= 3.95$) daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Yaş değişkenine göre, yaş grupları içerisinde spor farkındalığı en yüksek olan grup 17-28 yaş aralığında yer alan katılımcılar ($\bar{X}= 4.21$) olurken, spor farkındalığı en düşük olan grubun 65 yaş ve üzeri olan katılımcılar ($\bar{X}= 3.68$) olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Meslek değişkenine göre, spor farkındalığı en yüksek olan meslek grubunun öğrenciler ($\bar{X}= 4.27$) olduğu görülürken, spor farkındalığı en düşük olan meslek grubunun işçiler ($\bar{X}= 3.52$) olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğrenim durumu değişkenine göre, spor farkındalığı en yüksek olan grubun lisans ve üstü ($\bar{X}=4.25$) öğrenim düzeyine sahip katılımcılar olduğu görülürken, spor farkındalığı en düşük olan grubun ilkokul mezunu ($\bar{X}= 3.44$) katılımcılar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Çocuk sahibi olma değişkenine göre, çocuk sahibi olmayan katılımcıların ($\bar{X}= 4.19$) spor farkındalığının, çocuk sahibi olan ($\bar{X}= 3.88$) katılımcılara göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

- Gelir düzeyi değişkenine göre, en yüksek spor farkındalığına sahip bireylerin gelir düzeyi 800 TL'ye kadar olan ($\bar{X}=4.27$) katılımcılar olduğu, spor farkındalığı en düşük grubun ise 801-1800 TL arasında geliri olan ($\bar{X}= 3.61$) katılımcılardan oluştuduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Sporla ilişki düzeyi değişkenine göre, en yüksek spor farkındalığına hem katılımcı hem izleyici olan ($\bar{X}= 3.36$) grubun sahip olduğu, en düşük spor farkındalığına ise sporla hiçbir ilişkisi olmayan ($\bar{X}= 3.58$) grubun sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Ailede sporla uğraşan birey olması değişkenine göre en yüksek spor farkındalığına, ailesinde sporla uğraşan birey olan katılımcıların ($\bar{X}= 4.19$) sahip olduğu, en düşük spor farkındalığına ise ailesinde sporla uğraşan birey bulunmayan ($\bar{X}= 3.88$) katılımcıların sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Toplumun spor farkındalıklarına ölçeğin bütünü, spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme, sosyal ve bireysel fayda alt boyutları açısından genel olarak bakıldığında, katılımcıların en düşük spor farkındalığına spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutunda ($\bar{X}= 3.10$), en yüksek farkındalığına ise sosyal ve bireysel fayda alt boyutunda ($\bar{X}= 4.00$) sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Toplumun spor farkındalıklarına ölçek maddeleri açısından bakıldığında ise, en düşük düzeyde katılım “Spor medyasını günlük olarak takip etmeye çalışırım” maddesinde gerçekleşirken ($\bar{X}= 2,72$), en yüksek katılımın, “Çocukların gelişimleri için sporun faydalı olduğunu düşünürüm” maddesinde gerçekleştiği ($\bar{X}= 4,21$) görülmüştür.

Katılımcıların ölçeğin genelinden aldıkları spor farkındalığı puanlarının tamamı Çizelge 5.1.'de sunulmuştur.

Çizelge 5.1. Ölçeğin Geneli (SF) İçin Katılımcıların Spor Farkındalığı Düzeyleri

Kişisel Bilgiler	Alt Gruplar	$\bar{X}$	Farkındalık Düzeyi
Cinsiyet	Kadın	3,16	Orta Düzeyde Farkında
	Erkek	3,48	Oldukça Farkında
Yaş	17 – 28 Yaş Arası	3,49	Oldukça Farkında
	29 – 40 Yaş Arası	3,38	Orta Düzeyde Farkında
	41 – 50 Yaş Arası	3,30	Orta Düzeyde Farkında
	51 – 64 Yaş Arası	3,34	Orta Düzeyde Farkında
	65 Yaş ve Üzeri	3,19	Orta Düzeyde Farkında
Meslek	Öğrenci	3,44	Oldukça Farkında
	İşçi	3,18	Orta Düzeyde Farkında
	Memur	3,40	Oldukça Farkında
	Serbest Meslek	3,54	Oldukça Farkında
	Emekli	3,26	Orta Düzeyde Farkında
Eğitim Durumu	İlkokul	3,04	Orta Düzeyde Farkında
	Ortaokul	3,20	Orta Düzeyde Farkında
	Lise	3,46	Oldukça Farkında
	Lisans ve Üstü	3,52	Oldukça Farkında
Çocuk Sahibi Olma	Var	3,30	Orta Düzeyde Farkında
	Yok	3,49	Oldukça Farkında
Aylık Gelir Durumu	800 TL'ye Kadar	3,42	Oldukça Farkında
	801-1800 TL Arası	3,19	Orta Düzeyde Farkında
	1801-3000 TL Arası	3,37	Orta Düzeyde Farkında
	3001 TL ve Üzeri	3,59	Oldukça Farkında
Sporla İlişki Durumu	İlişkim Yok	2,79	Orta Düzeyde Farkında
	İzleyici	3,44	Oldukça Farkında
	Katılımcı	3,37	Orta Düzeyde Farkında
	Hem Katılımcı Hem İzleyici	3,82	Oldukça Farkında
Ailede Sporla Uğraşan/ Uğraşmış Olan Var mı?	Var	3,56	Oldukça Farkında
	Yok	3,26	Orta Düzeyde Farkında

Katılımcıların Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme (SBBAE) boyutundan aldıkları spor farkındalığı puanlarının tamamı Çizelge 5.2.'de sunulmuştur.

Çizelge 5.2. Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme (SBBAE) Boyutunda Katılımcıların Spor Farkındalığı Düzeyleri

Kişisel Bilgiler	Alt Gruplar	$\bar{X}$	Farkındalık Düzeyi
Cinsiyet	Kadın	2,75	Orta Düzeyde Farkında
	Erkek	3,29	Orta Düzeyde Farkında
Yaş	17 – 28 Yaş Arası	3,18	Orta Düzeyde Farkında
	29 – 40 Yaş Arası	3,14	Orta Düzeyde Farkında
	41 – 50 Yaş Arası	3,02	Orta Düzeyde Farkında
	51 – 64 Yaş Arası	3,09	Orta Düzeyde Farkında
	65 Yaş ve Üzeri	2,98	Orta Düzeyde Farkında
Meslek	Öğrenci	3,09	Orta Düzeyde Farkında
	İşçi	3,04	Orta Düzeyde Farkında
	Memur	3,05	Orta Düzeyde Farkında
	Serbest Meslek	3,28	Orta Düzeyde Farkında
	Emekli	3,03	Orta Düzeyde Farkında
Eğitim Durumu	İlkokul	2,87	Orta Düzeyde Farkında
	Ortaokul	2,99	Orta Düzeyde Farkında
	Lise	3,16	Oldukça Farkında
	Lisans ve Üstü	3,21	Oldukça Farkında
Çocuk Sahibi Olma	Var	3,05	Orta Düzeyde Farkında
	Yok	3,19	Orta Düzeyde Farkında
Aylık Gelir Durumu	800 TL'ye Kadar	3,06	Orta Düzeyde Farkında
	801-1800 TL Arası	3,01	Orta Düzeyde Farkında
	1801-3000 TL Arası	3,09	Orta Düzeyde Farkında
	3001 TL ve Üzeri	3,32	Orta Düzeyde Farkında
Sporla İlişki Durumu	İlişkim Yok	2,44	Farkında Değil
	İzleyici	3,09	Orta Düzeyde Farkında
	Katılımcı	3,14	Orta Düzeyde Farkında
	Hem Katılımcı		
	Hem İzleyici	3,59	Oldukça Farkında
Ailede Sporla Uğraşan/ Uğraşmış Olan Var mı?	Var	3,28	Orta Düzeyde Farkında
	Yok	3,00	Orta Düzeyde Farkında

Katılımcıların Sosyal ve Bireysel Fayda (SF) boyutundan aldıkları spor farkındalığı puanlarının tamamı Çizelge 5.3.'te sunulmuştur.

Çizelge 5.3. Sosyal ve Bireysel Fayda (SF) Boyutunda Katılımcıların Spor Farkındalığı Düzeyleri

Kişisel Bilgiler	Alt Gruplar	$\bar{X}$	Farkındalık Düzeyi
Cinsiyet	Kadın	4,09	Oldukça Farkında
	Erkek	3,95	Oldukça Farkında
Yaş	17 – 28 Yaş Arası	4,21	Tamamen Farkında
	29 – 40 Yaş Arası	3,95	Oldukça Farkında
	41 – 50 Yaş Arası	3,94	Oldukça Farkında
	51 – 64 Yaş Arası	3,94	Oldukça Farkında
	65 Yaş ve Üzeri	3,68	Oldukça Farkında
Meslek	Öğrenci	4,27	Tamamen Farkında
	İşçi	3,52	Oldukça Farkında
	Memur	4,23	Tamamen Farkında
	Serbest Meslek	4,13	Oldukça Farkında
	Emekli	3,81	Oldukça Farkında
Eğitim Durumu	İlkokul	3,44	Oldukça Farkında
	Ortaokul	3,68	Oldukça Farkında
	Lise	4,14	Oldukça Farkında
	Lisans ve Üstü	4,25	Tamamen Farkında
Çocuk Sahibi Olma	Var	3,88	Oldukça Farkında
	Yok	4,19	Oldukça Farkında
Aylık Gelir Durumu	800 TL'ye Kadar	4,27	Tamamen Farkında
	801-1800 TL Arası	3,61	Oldukça Farkında
	1801-3000 TL Arası	4,01	Oldukça Farkında
	3001 TL ve Üzeri	4,23	Tamamen Farkında
Sporla İlişki Durumu	İlişkim Yok	3,58	Oldukça Farkında
	İzleyici	4,24	Tamamen Farkında
	Katılımcı	3,91	Oldukça Farkında
	Hem Katılımcı	4,36	Tamamen Farkında
	Hem İzleyici		
Ailede Sporla Uğraşan/ Uğraşmış Olan Var mı?	Var	4,19	Oldukça Farkında
	Yok	3,88	Oldukça Farkında

Sonuç olarak cinsiyet, yaş, meslek, eğitim düzeyi, çocuk sahibi olma, gelir düzeyi, sporla ilişki düzeyi, ailede spor yapan birey olması değişkenlerinin spor farkındalığı üzerinde etkisi olduğu, yaş arttıkça spor farkındalığının düştüğü, eğitim düzeyi vespore ilgi düzeyi arttıkça spor farkındalığının arttığı, ailede spor yapan birey ya da bireylerin bulunmasının spor farkındalığını artırdığı, erkeklerin ve çocuk sahibi olmayan bireylerin spor farkındalıklarının daha yüksek olduğu, işçi ve emeklilerin ise spor farkındalıklarının düşük olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Toplumun spor farkındalık düzeylerinin ise “orta düzeyde farkında” şeklinde gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır.

5.2. Öneriler

Aşağıda, bu çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda varılan sonuçlara dayanarak öneriler sunulmaktadır.

1. Bu çalışma kapsamında, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak geliştirilen Spor Farkındalığı Ölçeği (SFÖ) farklı alanlardan farklı gruplara uygulanabilir, farklı ölçeklerle birlikte kullanılabilir.
2. Kadınların spor sektöründe daha fazla yer almaları için, kadının spordaki yerine yönelik farkındalık çalışmaları yapılabilir.
3. Sporun psikolojik, sosyolojik ve fizyolojik faydaları konusunda toplumu bilgilendirici kampanya ve oluşumlar (kamu spotları, projeler, spor müzeleri) devlet ve/ya sivil toplum kuruluşlarının da desteği alınarak yapılabilir.
4. Üniversiteler, spor bakanlığı ve sağlık bakanlığı gibi paydaşların işbirliği ile orta yaş ve üzerindeki bireylerin yaşam kalitesinin artırılmasına yönelik olarak, bu yaş gruplarına özel bir fiziksel aktivite rehberi hazırlanabilir.
5. Orta ve daha büyük ölçekli işletmelere, kendi personeline fiziksel aktivite ve spor yaptırma, antrenör bulundurma, spor tesisi kurma zorunluluğunun yeniden getirilmesinin yanı sıra, iş yerlerine spor saati uygulaması da getirilerek, işçilerin haftanın ya da günün belirli saatlerinde spor yapmalarını sağlayacak düzenlemeler yapılabilir.
6. İlköğretim kademesinde yer alan “Oyun ve Fiziksel Etkinlikler dersi ile Beden Eğitimi ve Spor” dersi müfredatlarına spor genel kültürünü geliştirmeye yönelik içerikler eklenebilir.

7. Anayasamızda yer alan sporla ilgili maddelerin işlerliğinin sağlanması ve spor politikalarının bu doğrultuda toplumun her kesimini kapsayacak şekilde düzenlenmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.
8. Çocuğun gelişim evrelerine göre, çocuğa kazandırılmak istenen özellikler (uyku düzeni, hijyen, yeme alışkanlığı, oyun, fiziksel aktivite) göz önünde bulundurularak spor bilimciler, çocuk gelişimcileri, pediatristler, çocuk psikologları ve pedagoglar tarafından ortak olarak hazırlanan program Sağlık Bakanlığı vasıtasıyla çocuk sahibi ailelere önerilebilir.

ÖZET

Spor Farkındalığı Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Toplumun Spor Farkındalıklarının Değerlendirilmesi

Bu çalışma “Spor Farkındalığı” ölçeğinin geliştirilmesi ve geliştirilen ölçek vasıtasıyla toplumun spor farkındalıklarının belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın ilk aşamasında 5’li Likert tipi bir ölçek geliştirilmiştir. İlgili literatür, kuramsal temel, spor alanı uzmanları tarafından doldurulan kompozisyon formları ve uzman görüşlerinden yararlanılarak oluşturulan 43 maddelik ölçek taslağı ana örneklem grubuyla benzer özellikler taşıyan 429 kişiye uygulanmıştır. Yapılan Açıklayıcı Faktör Analizi sonucunda 13 madde ölçek taslağından çıkarılmıştır. Kalan 30 madde, 310 kişiden oluşan başka bir örneklem grubuna uygulanmış, yapılan Doğrulayıcı Faktör Analizi sonucunda, 2 faktörlü yapıya sahip 30 maddeden oluşan, geçerli ve güvenilir ölçümler yapabilen “spor farkındalığı ölçeği” geliştirilmiştir.

Çalışmanın ikinci aşamasında ise geliştirilen ölçek vasıtasıyla, toplumun spor farkındalıkları bazı değişkenler açısından değerlendirilmiştir. Betimsel tarama modeline uygun olarak düzenlenen çalışmanın evrenini; Ankara ilindeki öğrenci, işçi, memur, serbest meslek çalışanı ve emekliler oluştururken, örneklemini ise tabakalı amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen, Ankara’da ikamet eden emekliler, Ankara’da iş yerleri bulunan serbest meslek çalışanları, Ankara Üniversitesi öğrencileri ile Ankara Üniversitesi’nde görev yapan işçi ve memur personelden oluşan toplam 1085 kişi oluşturmuştur. Verilerin incelenmesinde ortalama, standart sapma, frekans ve yüzde dağılımları ve normallik testi yapılmıştır. Veri toplama aracının güvenilirlik katsayısının belirlenmesinde ise Cronbach Alpha katsayılarına bakılmıştır. Cinsiyet, çocuk sahibi olma ve ailede sporla uğraşan birey olup olmama değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla İlişkisiz örneklem t-Testi, yaş, meslek, eğitim durumu, gelir düzeyi ve spora ilgi düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediğinin belirlenmesi amacıyla ANOVA testi (oneway ANOVA) yapılmıştır. Gruplar arasındaki farkın hangi gruptan kaynaklandığının belirlenmesi amacıyla ise Post-hoc testlerinden LSD testi kullanılmıştır.

Çalışma sonucunda ölçeğin geneli, spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme ve sosyal ve bireysel fayda alt boyutlarında cinsiyet, yaş, meslek, eğitim durumu çocuk sahibi olma, gelir düzeyi, sporla ilişki düzeyi ve ailede sporla uğraşan birey olma durumu değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklar olduğu görülmüştür. Bunun yanında alt boyutlar açısından bakıldığında katılımcıların en düşük spor farkındalığına, spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme alt boyutunda ($\bar{X}= 3.10$), en yüksek spor farkındalığına, ise sosyal ve bireysel fayda alt boyutunda ($\bar{X}= 4.00$) sahip oldukları görülmüştür. Ölçek maddeleri açısından bakıldığında ise en düşük düzeyde katılım “Spor medyasını günlük olarak takip etmeye çalışırım” maddesinde gerçekleşirken ($\bar{X}= 2,72$), en yüksek katılımın, “Çocukların gelişimleri için sporun faydalı olduğunu düşünürüm” maddesinde gerçekleştiği ($\bar{X}= 4,21$) görülmüştür. Toplumun spor farkındalıklarına meslek grupları açısından bakıldığında ise en yüksek spor farkındalığına serbest meslek çalışanlarının ($\bar{X} =3,54$), en düşük spor farkındalığına ise işçilerin ($\bar{X}=3,18$), eğitim düzeyi açısından bakıldığında en yüksek spor farkındalığına üniversite mezunlarının ($\bar{X} =3,52$), en düşük spor farkındalığına ilköğretim mezunlarının ($\bar{X} =3,04$), gelir düzeyi

açısından bakıldığında en yüksek spor farkındalığına 3001 TL ve üzerinde gelire sahip bireylerin ($\bar{X}= 3,59$), en düşük spor farkındalığına 801- 1800 TL arasında gelire sahip olan bireyler ($\bar{X}= 3,19$) olduğu, sporla ilişki düzeyine göre bakıldığında, en yüksek spor farkındalığına spor etkinliklerine hem katılımcı hem izleyici olarak katılan bireylerin ($\bar{X}= 3,82$), en düşük spor farkındalığına ise sporla herhangi bir ilişkisi olmayan bireylerin ($\bar{X}= 2,79$) sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Farkındalık, Spor, Toplum

SUMMARY

Developing the Sports Awareness Scale and Evaluation of Community Sports Awareness

The aim of this study is to develop the sport awareness scale and to determine the sports awareness of the society through the developed scale. In the first phase, a Likert-type scale has been developed. A 43-item scale was prepared by using the related literature, theoretical basis, composition forms filled by sports field experts and expert opinions. The scale was applied to 429 people. As a result of the Exploratory Factor Analysis, 13 items were excluded from the scale outline. The remaining 30 items were applied to another sample group of 310 people. As a result of the Confirmatory Factor Analysis, a sports awareness scale consisting of 30 items with 2 factors and perform valid and reliable measurements has been developed.

In the second stage of the study, sport awareness of the society was evaluated in terms of some variables by the developed scale. Descriptive screening model was used in the study. The stratified purposive sampling method was used in the study. The universe of the study; Students, workers, civil servants, self-employed workers and retirees from Ankara. The sample consisted of retirees residing in Ankara, self-employed persons with workplaces in Ankara, students, workers and civil servants from Ankara University. The study was applied on 1085 people. Mean, standard deviation, frequency and percentage distributions and normality tests were performed to analyze the data. Cronbach Alpha coefficients were used to determine the reliability coefficient of data collection tool. An independent sample t-test was applied to the variables of gender, having children and being a family-oriented individual. ANOVA test (oneway ANOVA) was performed according to age, occupation, education level, income level and interest level of sport. The LSD test was used to determine which group was the difference between the groups.

As a result of the study, there were statistically significant differences in terms of gender, age, occupation, education, having a child, income level, level of sports and family status in the family. Besides, it was seen that the participants had the lowest sports awareness, the sub-dimension of sports knowledge and information discrimination ($\bar{X} = 3.10$), the highest sports awareness and the social and individual benefit subscale ($\bar{X} = 4.00$). In terms of items of the scale, the lowest level of participation ($\bar{X} = 2.72$), was observed in “the attempt to follow the sport media on a daily basis” while the highest participation ($\bar{X} = 4.21$) was observed in the article that the “sport was considered to be beneficial for the development of the children”. When we look at the sports awareness of the society in terms of occupational groups, it has been seen that the highest sports awareness ($\bar{X} = 3.54$) of the self-employed and the lowest sports awareness ($\bar{X} = 3.18$), of the workers. In terms of education level, it is seen that university graduates have the highest sports awareness ($\bar{X} = 3.52$), and primary school graduates ($\bar{X} = 3.04$), have the lowest sports awareness. In terms of income level, individuals with the highest sports awareness ($\bar{X} = 3.59$), have income of 3001 TL and above have the lowest sports awareness ($\bar{X} = 3.19$) among individuals with income between 801 and 1800 TL. When the level of relationship with sports is examined, it is concluded that the individuals who

have the highest sports awareness ($\bar{X}= 3,82$) participate in sports activities as both participants and viewers, and the individuals who do not have any relation with sports ($\bar{X}= 2,79$) have the lowest sports awareness.

Key Words: Awareness, Society, Sports

KAYNAKLAR

- AKDEMİR A, MAVİ S, TUNCEL S (2011) Toplum Gözünde Spor Algısı. *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*. **2(3)**: 131-141.
- AKKOYUN F (2005). Gestalt Terapi Büyüme ve Gelişme Gücümüzün Harekete Geçişi. 2. Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. Yayın No: 238.
- AKSU A, ZİNNUROĞLU M, KARAOĞLAN B, AKIN S, KUTSAL YG, ATALAY F, DİNÇER G. (2005). Osteoporoz, eğitim durumu ve farkındalık düzeyi araştırma sonuçları. *Turk J Osteoporos*. **11(1)**:36-40
- ALEMDAR K (1999). Medya Gücü ve Demokratik Kurumlar, Afa Yayınları, İstanbul.
- ALKİN E (2009). Herkes için ekonomi. İstanbul: Hiperlink. s:13
- ALLENDER S, COWBURN G, FOSTER C (2006). Understanding participation in sport and physical activity among children and adults: a review of qualitative studies. *Health education research*. **21(6)**: 826-835.
- ALVERF (2008). Kapitalist üretim sürecinde ırkçılık, futbol ve medya. *İletişim kuram ve araştırma dergisi*, **26**: 223-248.
- ALPMAN C (2001). Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi. Can Yayınevi
- Anadolu Ajansı. (2017). Atık piller tehlike saçıyor. Erişim: [http://www.hurriyet.com.tr/gundem/atik-piller-tehlike-saciyor-10865157]. ErişimTarihi: 19.02.2017.
- ANDERSON L W (1988). Attitudes and their measurement. Educational research, methodology and measurement: An international handbook, 421-426.
- ANDERSON L W (1988). Likert scales. Keeves JP. Educational Research Methodology and Measurement: An International Handbook, Pergamon Press, Oxford, UK.
- ARSCOTT D (2014). Olimpiyatlar ve İlginç Tarihi (Çev: Berna Yılmazcan). Akılçelen Kitabevi.
- ASLAN K (2002). Değişen toplumda aile ve çocuk eğitiminde sorunlar. *Ege Eğitim Dergisi*. **1(2)**: 25-33.
- ASLANARGUN E (2007). Okul-aile iş birliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışma. *Sosyal Bilimler Dergisi*. **18(18)**: 119-135.
- ATALAY M (2008). Ben = Farkındalık. *İ. Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi*. **16**: 355-369.

- ATILGAN G, AYTEKİN E A (2012). Siyaset bilimi: Kavramlar, ideolojiler, disiplinler arası ilişkiler. İstanbul: Yordam Kitap.
- ATILGAN H (2006). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Ankara: Anı Yayıncılık.
- AYAN S (2016). Beden eğitimi ve gençlik sporunda pedagojik olaylar. Pegem Yayıncılık.
- AYDEMİR Y, ÇİFTÇİ Ö (2008). Edebiyat Öğretmeni Adaylarının Soru Sorma Becerileri Üzerine Bir Araştırma. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. **5(2)**: 103-115.
- AYDIN M (2000) Kurumlar Sosyolojisi, Ankara: Vadi Yayınları.
- AYTAÇ Ö (2004). Kapitalizm ve Hegemonya İlişkileri Bağlamında Boş Zaman. *CÜ Sosyal Bilimler Dergisi* (**28**) **2**. 115- 138.
- BACANLI H (2005). Duyuşsal Davranış Eğitimi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- BAER R A (2003). Mindfulness Training as a Clinical Intervention: A Conceptual and Empirical Review. *Clinical Psychology: Science and Practice*. (**10**) 125-143.
- BAHAR H İ (2009). Sosyoloji. Usak Yayınları. Ankara.
- BAILEY R (2006). Physical education and sport in schools: A review of benefits and outcomes. *Journal of school health*, **76(8)**: 397-401.
- BALTZELL A, SUMMERS J (2017). Mindfulness Meditation in Sport: Why MMTS 2.0?. In *The Power of Mindfulness*. Springer, Cham.
- BAMBERY C (2002). Marksizm ve Spor. *Birikim Dergisi*. **6(158)**: 82-93.
- BANDURA A (1977). Social learning theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- BAŞER G (2008). Farkında Mısınız, 1. Baskı, Lik Yayınları, Ankara.
- BAYER A (2013). Değişen toplumsal yapıda aile. *Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* **4(8)**: 101-129.
- BAYS C J (2012). Farkındalık Maceraları. Kuraldışı Kitapevi. Çev.Serpil Demirci. İstanbul.
- BAYSEN E (2006). Öğretmenlerin Sınıfta Sordukları Sorular ile Öğrencilerin Bu Sorulara Verdikleri Cevapların Düzeyleri, *Kastamonu Eğitim Dergisi*. **14(1)**: 21-28
- BEETS M W, VOGEL R, FORLAW L, PITETTI K H, CARDINAL B J (2006). Social support and youth physical activity: the role of provider and type. *American Journal of Health Behaviour*, **30**: 278-289.
- BENDIKOVÁ E, DOBAY B (2017). Physical and Sport Education as a Tool for Development of a Positive Attitude toward Health and Physical Activity in Adulthood. *European journal of contemporary education*, **6(1)**:14-21.

- BERRY N M, NOLAN R, DOLLMAN J (2016). Associations of awareness of physical activity recommendations for health and self-reported physical activity behaviours among adult *South Australians*. *Journal of science and medicine in sport*, **19(10)**: 837-842.
- BISHOP S R, LAU M, SHAPIRO S, CARLSON L, ANDERSON N D, CARMODY J, DEVINS G. (2004). Mindfulness: A *proposed operational definition*. *Clinical psychology: Science and practice*, **11(3)**: 230-241.
- BİSHOP S R, LAU M, SHAPIRO S, CARLSON L, ANDERSON N D, CARMODY J, SEGAL Z V, ABBEY S, SPECA M, VELTING D, DEVINS G (2004). Mindfulness: A proposed operational definition. *Clinical Psychology: Science and Practice*. **11**: 230-241.
- BLAIR R D (2011). Sports economics. Cambridge University Press.
- BOBOC D (2017). Family Environment and Its Role in the Emergence of Deviant Behavior. *Contemporary Readings in Law and Social Justice*, **9(2)**: 330-336.
- BREZINKA W (1994). Socialization and education: Essays in conceptual criticism Greenwood Publishing Group.
- BROCKMAN R, JAGO R, FOX K R, THOMPSON J L, CARTWRIGHT K, PAGE A S (2009). Get off the sofa and go and play: Family and socioeconomic influences on the physical activity of 10–11 year old children. *BMC public health*. **9**: 1-7.
- BROWN K M, RYAN R M, CRESWELL C D (2007). Mindfulness: Theoretical foundations and evidence for its salutary effects. *Psychological Inquiry*. **18(4)**: 211-237.
- BROWN K W, RYAN R M (2003). The benefits of being present: Mindfulness and its role in psychological well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, **84**: 822-848.
- BÜYÜKÖZTÜRK Ş (2002). Faktör analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*. **32(32)**: 470-483
- BÜYÜKÖZTÜRK Ş (2011). Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı, İstatistik Araştırma Deseni Uygulamaları ve Yorum 17. Baskı Ankara: Pagem Akademisi.
- BÜYÜKÖZTÜRK Ş (2012). Örneklem Yöntemleri Erişim Adresi: [w3.balikesir.edu.tr/~msackes/wp/wp-content/uploads/2012/.../BAY-Final-Konulari.pdf]. Erişim Tarihi: 07.02.2018.
- Cambridge Dictionary (2018). Meaning of “society” in the English Dictionary. Erişim Adresi: [https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/society]. Erişim Tarihi: 19.02.2018
- CAN S, ARSLAN E, ERSÖZ G (2014). Güncel Bakış Açısı ile Fiziksel Aktivite. Ankara Üniversitesi *Spor Bil. Fakültesi* **12(1)**: 1-10.

- CANAN K O C A (2006). Beden Eğitimi ve Spor Alanında Toplumsal Cinsiyet İlişkileri. *Spor Bilimleri Dergisi*, **17(2)**: 81-99.
- CERIN E, LESLIE E (2008). How socio-economic status contributes to participation in leisure-time physical activity. *Social science & medicine*, **66(12)**: 2596-2609.
- CHANG A, MAHONEY J L (2013). A Longitudinal Comparison of Parent and Child Influence on Sports Participation. *Journal of Youth Development*. **8(3)**: 68-82.
- CHODZKO-ZAJKO W J, PROCTOR D N, SINGH M A F, MINSON C T, NIGG C R, SALEM G J, SKINNER J S (2009). Exercise and physical activity for older adults. *Medicine & science in sports & exercise*. **41(7)**: 1510-1530.
- CLAES L, HART T A, SMITS D, VAN DEN EYNDE F, MUELLER A, MITCHELL J E (2012). Validation of the social appearance anxiety scale in female eating disorder patients. *European Eating Disorders Review*. **20(5)**: 406-409.
- COAKLEY J (1993). Social dimensions of intensive training and participation in youth sports. Intensive participation in children's sports. A meta analysis. *Journal of Sport Psychology*. **5**: 77-94.
- COAKLEY J, WHITE A (1999). How young people become involved and stay involved in sports. Inside sports, London and New York: Routledge, p. 69-79.
- CONTE H R, RATTOR R, KARASU T B (1996). The Psychological Mindedness Scale: Factor structure and relationship to outcome of psychotherapy. *Journal of Psychotherapy Practice and Research*, **5(3)**: 250-259.
- COOPERS P W (2011). Changing the game: Outlook for the global sports market to 2015. Global entertainment and media outlook.
- CÔTÉ J, VIERIMAA M (2014). The developmental model of sport participation: 15 years after its first conceptualization. *Science & Sports*, **29**: 63-69.
- CRAIG P, MELLOR T M (2010). Sport sociology. Learning Matters. p.:53-110.
- CVETKOVIĆ N, STOJANOVIĆ E, STOJILJKOVIĆ N, NIKOLIĆ D, SCANLAN A T, MILANOVIĆ Z (2018). Exercise training in overweight and obese children: Recreational football and high intensity interval training provide similar benefits to physical fitness. *Scandinavian journal of medicine and science in sports*, **28**: 18-32.
- ÇAHA Ö (1999). Spora Yaslanarak Bir Nefes Almak. *Düşünen Siyaset Dergisi Futbol Özel Sayısı.1*: 115-125.
- ÇAKMAK Ö (2008). EĞİTİMİN EKONOMİYE ve KALKINMAYA ETKİSİ. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*. **11**: 33-41.
- Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı (2008). İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. Erişim Adresi: [http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/05/20080526-5.htm,]. Erişim Tarihi: 20.08.2018.

- ÇAMLIYER H (1997). Çocuk Hareket Eğitimi ve Oyun. Can Ofset Yayıncılık: İzmir.
- ÇATAK P D, OGEL K (2010). Bir terapi yöntemi olarak farkındalık. *Nöropsikiyatri Arşivi* **47** (1): 69-73
- ÇELENK S (2016). Öğretim ilke ve yöntemleri. Pegem akademi. Ankara.
- ÇELİK A (2009). Federasyonların Yönetimsel Sorunlarının Yönetici Perspektifinden Değerlendirilmesi. *Sportif Bakış: Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*. **3**(1): 1-9.
- ÇETİN C (2015). Spor İletişimi: Spor-Tv birlikteliği sattırıyor. Nobel Yayın. Ankara.
- ÇOKLUK Ö S, ŞEKERCİOĞLU G, BÜYÜKÖZTÜRK S (2012). Sosyal Bilimler İçin Çok Değişkenli İstatistik: Spss ve Lisrel Uygulamaları. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık..
- ÇOKNAZ D, NOORDEGRAAF M A, GÜLER L, ÇOTUK M Y (2010). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin olimpiik konulara yönelik farkındalıkları ve olimpiik kavramlara ilişkin değerlendirmeleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, **7**(1): 1264-1289.
- DAĞLI S (2015). KPSS Eğitim Bilimleri Program Geliştirme. Gelecek rehberi yayınları. İstanbul.
- DANNER U, AVIAN A, MACHEINER T, SALCHINGER B, DALKNER N, FELLENDORF F T, PROBST M (2017). ABC, The Awareness-Body-Chart: A new tool assessing body awareness. *PloS one*, **12**(10): 1-13.
- DAVIS K M, LAUMA, CAIRNS D R (2009). Development and preliminary validation of a traitversion of the Toronto mindfulness scale. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, **23**: 185-197.
- DAVIS L L (1992). Instrument Review: Getting the Most From A Panel of Experts. *Applied Nursing Research*, **5**: 194-7
- DAVISON K K, LAWSON C T (2006). Do attributes in the physical environment influence children's physical activity? A review of the literature. *International journal of behavioral nutrition and physical activity*, **3**(1): 1-19.
- DE VELLIS R F (2014). Ölçek Geliştirme: Kuram ve Uygulamalar (Ed. Tarık Totan), Ankara: Nobel Yayıncılık.
- DELANEY T, MADIGAN T (2015). The sociology of sports: An introduction. McFarland. Chapter 4, 5, 12.
- DELİBAŞ K, YİĞİT E (2005). Kurumlara Sosyolojik Bakış. (Ed. Güçlü, S.) Birey Yayıncılık, İstanbul. Bölüm 4.

- DEMİRBOĞALAT A (1988) Toplum ve Spor. Alperen ve Melikşah Kitabevi, Ankara.
- DEMİRBOĞALAT FS (2010). Kurum kültürünün halkla ilişkiler çalışmalarına etkisi halkla ilişkiler ve kurum kültürü arasındaki etkileşim. *Verimlilik Dergisi*, **3**: 65-103.
- DEVER A (2010). Spor Sosyolojisi: Tarihsel ve güncel boyutlarıyla spor ve toplum. Başlık Yayınları. Bölüm 3 ve 4.
- DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI (2000). Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Beden Eğitimi, Spor ve İstanbul Olimpiyatları Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara.
- DEWEY J (1996). Demokrasi ve Eğitim: Eğitim Felsefesine Giriş. Ege Üniversitesi Basımevi İzmir.
- DIAMANTOPOULOS A, SIGUAW J (2000). Introducing LISREL: A Guide for the Uninitiated (Introducing Statistical Methods Series). Sage Publications, London.
- DİNDAR H, DEMİR M (2006). Beşinci Sınıf Öğretmenlerinin Fen bilgisi Dersi Sınav Sorularının Bloom Taksonomisine Göre Değerlendirilmesi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **26(3)**: 87-96.
- DOĞAN B, MORALI S (1999). Üniversite Öğretim Elemanlarının Sporla İlgili Tutumları ile Yaşam ve İş Doyum Düzeylerinin Spor Yapma Alışkanlıkları ile İncelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **3(1)**: 16-27.
- Doğan Haber Ajansı. (2017). Piller Kutuya, Çocuklar Sinemaya. Erişim Adresi: [<http://www.hurriyet.com.tr/izmirde-piller-kutuya-cocuklar-sinemaya-kam-40325115>]. ErişimTarihi: 19.08.2018.
- DÖKMEN Ü (2002). Yarına Kim Kalacak? Evrenle Uyumlaşma Sürecinde Varolmak Gelişmek Uzlaşmak. İstanbul: Kişisel Gelişim Dizisi Sistem Yayıncılık. Yayın No: 242.
- DUNCAN S C, DUNCAN T E, STRYCKER L A (2005). Sources and types of social support in youth physical activity. *Health Psychology*, **24**: 3-10.
- DURBIN J, BAGUIORO M, JONES D (2018). Pediatric Obesity in Primary Practice: A Review of the Literature. *Pediatric Nursing*, **44(4)**: 202-207.
- EBRAHİM S, ROWLAND L (1996). Towards a new strategy for health promotion for older women: determinants of physical activity. *Psychology, Health & Medicine*, **1(1)**: 29-40.
- EHSANI J P, HAYNIE D, OUIOMET M C, ZHU C, GUILLAUME C, KLAUER S G, SIMONS-MORTON B G (2017). Teen drivers' awareness of vehicle instrumentation in naturalistic research. *Journal of safety research*, **63**: 127-134.
- EIME R M, HARVEY J T, CRAIKE M J, SYMONS C M, PAYNE W R (2013). Family support and ease of access link socio-economic status and sports club membership in

adolescent girls: a mediation study. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, **10(1)**: 1-12.

EIME R M, YOUNG J A, HARVEY J T, CHARITY M J, PAYNE W R (2013). A systematic review of the psychological and social benefits of participation in sport for children and adolescents: informing development of a conceptual model of health through sport. *International journal of behavioral nutrition and physical activity*, **10 (1)**: 2-14.

EITZEN DS (2000). Sport in contemporary society: An anthology. Macmillan.

EKİNCİ N E (2017). Üniversite Öğrencilerinin Rekreatif Etkinlikler Hakkındaki Farkındalıklarının Araştırılması. Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yayımlanmış Doktora Tezi. Kütahya.

EMRA D (2018). Çeviri öğretimi: hedef ve ölçme. Hiperlink eğit. ilet. Yayınları. İstanbul.

ERDEMLİ A (1991). Türk-Alman Kültür Diyalogunda Spor Ahlakı ve Spor Felsefesine Yeni Yaklaşımlar, Meva Matbaacılık ve Yayımcılık, İstanbul.

ERDEMLİ A (2002). Spor Felsefesi. E yayınları. 3. Baskı. İstanbul.

ERGÜL M A, TINAZ C, ERTAÇ M (2016). Lise Öğrencilerinin Spora Yönelik Farkındalık Düzeylerine Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi: Tenis Branşı Örneği. *Spor Bilimleri Dergisi*, **27(2)**: 69-83.

ERKAL M. (1978). Sosyolojik Açıdan Spor. Hiperlink Yayıncılık. 1. Baskı. İstanbul.

ERTÜRK S (1985). Eğitimde program geliştirme. Meteksan Yayınları, Ankara.

ESENTAŞ M, IŞIKGÖZ E, GÜZEL P, ÖZBEY S (2018). Spor Yöneticilerinde Öz-Farkındalık: Bir Ölçek Uyarlama Çalışması. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, **16(1)**: 493-510.

ESKİ T (2010). Ortaöğretim Öğrencilerinin Kış Sporlarına Yönelik Farkındalık Düzeylerinin Değerlendirilmesi (Kastamonu İli Örneği). Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

EVENS T, IOSIFIDIS P, SMITH P (2013). The political economy of television sports rights. Springer.

FERNEY S L, MOORHEAD G E, BAUMAN A E, BROWN W J (2009). Awareness of and changing perceptions of physical activity guidelines among delegates at the Australian conference of science and medicine in sport. *Journal of science and medicine in sport*, **12(6)**: 642-646.

FICHTER J (2000). Sosyoloji Nedir? (Çev; Nilgün Çelebi), Attila Kitapevi. Ankara.

FIELDS K E, FIELDS K E (1995). The Elementary Forms of Religious Life. The Free Press, New York.

- FITGERALD J T, SINGLETON S P, NEALE A V, PRASAD A S, HESS J W (1994). Activity levels, fitness status, exercise knowledge, and exercise beliefs among healthy, older African American and white women. *Journal of Aging and Health*, **6(3)**: 296-313.
- FİLİZ Z (2010). Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Spora Katılımın Değerlendirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **4(3)**: 192-203.
- FİŞEK K (1980). Spor Yönetimi. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları (525). Ankara.
- FREEDMAN D S, KHAN L K, SERDULA M K, DIETZ W H, SRINIVASAN S R, BERENSON G S (2005). Racial differences in the tracking of childhood BMI to adulthood. *Obesity research*, **13(5)**: 928-935.
- FUNK D C, JAMES J (2001). The psychological continuum model: A conceptual framework for understanding an individual's psychological connection to sport. *Sport management review*, **4(2)**: 119-150.
- Gelir İdaresi Başkanlığı (2018). Serbest Meslek Kazancı Elde Eden Mükellefler İçin Vergi Rehberi. Erişim: [http://www.gib.gov.tr/sites/default/files/fileadmin/beyannamerehberi/2018_serbestmeslek.pdf]. Erişim Tarihi: 19.02.2018.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı (2018). Gençlik ve Spor Hizmetleri Kanunu. Erişim Adresi: [http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.3289.pdf]. Erişim Tarihi: 20.08.2018.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı (2018). İstatistikler. Erişim Adresi: [http://sgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/175/105/Istatistikler]. Erişim Tarihi: 20.08.2018.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı (2018). Renklerin kardeşliği ve spor pojesi. Erişim Adresi: [http://gaziantep.gsb.gov.tr/HaberDetaylari/1/137126/renklerin-kardesligi-ve-spor-resim-yarismasi.aspx]. Erişim Tarihi: 07.01.2019.
- Gençlik ve Spor Bakanlığı (2018). Sağlık-sen Antalya'dan engellilerle ampute maçı. Erişim Adresi: [http://antalya.gsb.gov.tr/HaberDetaylari/1/137327/saglik-sen-antalyadan-engellilerle-ampute-maci.aspx]. Erişim Tarihi: 07.01.2019.
- GERMER C (2004). What is mindfulness? *Insight Journal*, **22**: 24- 29.
- GHORBANI N, WATSON P J, HARGIS M B (2008). Integrative Self-Knowledge Scale: Correlations and incremental validity of a cross-cultural measure developed in Iran and the United States. *The Journal of Psychology*, **142(4)**: 395-412.
- GIDDENS A (2005). Sociology. 4nd Ed. Cambridge UK: Polity Pres.
- GOLAN M, WEIZMAN A, APTER A, FAINARU M (1998). Parents as the exclusive agents of change in the treatment of childhood obesity. *The American journal of clinical nutrition*, **67(6)**: 1130-1135.

- GONZALEZ-SUAREZ C, WORLEY A, GRIMMER-SOMERS K, DONES V (2009). School based interventions on childhood obesity: a meta-analysis. *American journal of preventive medicine*, **37(5)**: 418-427.
- GORRY D (2016). Heterogeneous effects of sports participation on education and labor market outcomes. *Education Economics*, **24(6)**: 622-638.
- GÖKDAĞ M (2018). Okul Yöneticilerinin Spora Yönelik Tutumları ve Kadınların Spor Etkinliklerine Katılımlarına Dair Görüşlerinin Araştırılması (Bartın Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Ana Bilim Dalı. Bartın.
- GÖRAL M (2003). Spor Basın Ahlakı. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, **8(1)**: 1-20.
- GÜLDÜREN C, ÇETİNKAYA L, KESER H (2016). Ortaöğretim Öğrencilerine Yönelik Bilgi Güvenliği Farkındalık Ölçeği (BGFÖ) Geliştirme Çalışması. *Elementary Education Online*. **15(2)**: 682-695, Erişim Adresi: [dergipark.ulakbim.gov.tr/ilkonline/article/view/5000161980]. Erişim Tarihi: 17.08.2018.
- GÜLER H, ŞAHİNKAYASI Y, ŞAHİNKAYASI H (2017). İnternet ve Mobil Teknolojilerin Yaygınlaşması: Fırsatlar ve Sınırlılıklar. *Sosyal Bilimler Dergisi*, **7(14)**: 186-207.
- GÜLŞEN K (2012). İlköğretim Öğrencilerinin Futbol Branşına Yönelik Farkındalık Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenlerine Göre İncelenmesi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- GÜLTEKİN A, ORCAN O (2015). Elif Şafak'ın "Ustam ve Ben" ve Jose Saramago'nun "Filin Yolculuğu" Adlı Eserlerinin "Toplumsal Sınıf" Ekseninde Analitik Olarak İncelenmesi. *Folklor/Edebiyat*, **84**: 83-92.
- GÜLTEKİN Y D M (2001). Öğretimde planlama ve değerlendirme. Anadolu Üniversitesi. s:37.
- GÜNDÜZ Y (2009). İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf Fen ve Teknoloji Sorularının Ölçme Araçlarına ve Bloom'un Bilişsel Alan Taksonomisine Göre Analizi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **6(2)**: 150-165.
- GÜR A (1979). Spor ve Sosyal Sınıflar, Aydınlik Yayınları. İstanbul.
- GÜRKAN T, GÖKÇE E (1999). Türkiye'de ve Çeşitli Ülkelerde İlköğretim. Ankara Siyasal Kitabevi.
- GÜVEN S (1999). Toplum bilim, Ezgi Kitabevi, Bursa.
- HAINES V Y, ROUSSEAU V, CALOMFIRESCU R (2018). Employee business awareness: Scale development and validation. *Canadian Journal of Behavioural Science*, **50(2)**: 105.

- HANH T N (1987). The miracle of mindfulness: An introduction to the practice of meditation. Boston: Beacon Press.
- HANİFİ Ü, ÇİFTÇİ M C, ÇELEN A, GÜÇLÜ Ö, ÇALIŞ Ç, KARLI Ü (2017). Kadınların Sporu Seyretme Güdülerinin İncelenmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **11(3)**: 300-309.
- HATCHER L (1994). A Step-by-Step Approach to Using the SAS System for Factor Analysis and Structural Equation Modeling, Cary, NC: The SAS Institute. Review pp. 325-339.
- HAYES S C (2003). Mindfulness: method and process. *Clinical Psychology Science and Practice*. **10**:161-165.
- HAYS L M, CLARK D O (1999). Correlates of physical activity in a sample of older adults with type 2 diabetes, *Diabetes Care*, **22**: 706-712.
- HEKİM M (2016). Çocuklarda beden eğitimi, spor ve oyun etkinliklerine katılımın kemik gelişimi üzerine etkilerinin değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, **5(2)**: 66-71.
- HERGÜNER G (1991). Çocuğun spora yönelmesinde ailenin rolü ve önemi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **6(1)**: 91-95.
- HODGE C J, KANTERS M A, FORNERIS T, BOCARRO J N, SAYRE-MCCORD R (2017). A Family Thing: Positive Youth Development Outcomes of a Sport-Based Life Skills Program. *Journal of Park & Recreation Administration*, **35(1)**: 34-50
- HOLT NL, KINGSLEY BC, TINK LN, SCHERER J (2011). Benefits And Challenges Associated With Sport Participation By Children And Parents From Low Income Families. *Psychology of Sport and Exercise*. **12 (5)**: 490-499.
- HSU Y W, CHOU C P, NGUYEN-RODRIGUEZ S T, MCCLAIN A D, BELCHER B R, SPRUIJT-METZD (2011). Influences of social support, perceived barriers, and negative meanings of physical activity on physical activity in middle school students. *Journal of Physical Activity and Health*, **8**: 210-219.
- HÜNÜK D, ÖZDEMİR R A, YILDIRIM G, AŞÇI H (2013). 6.-8. Sınıf öğrencilerinin fiziksel aktiviteye katılımında algıladıkları sosyal desteğin rolü. *Eğitim ve Bilim*, **38(170)**. 3-18.
- IŞIK M (2012). Kitle İletişim Teorilerine Giriş 1. Baskı, Eğitim Yayınevi.
- IŞIK M (2014). İşleyiş Açısından İletişim ve İletişimin Temel Öğeleri. İletişim ve Etik, Konya.
- İLHAN E (2014). 2012 Londra Yaz Olimpiyat Oyunları; L'equipe (Fransa) ve Türk Spor Gazeteleri Karşılaştırması. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*, **2(4)**: 53-70
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (2018). Olimpik anneler projesi. Erişim Adresi: [<http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Faaliyetlerimiz/Olimpik-Anneler-Projesi/32/1>]. Erişim Tarihi: 07.01.2019.

- İLHAN E L, ESENTÜRK O K (2015). Zihinsel engelli bireylerde sporun etkilerine yönelik farkındalık ölçeği (ZEBSEYFÖ) geliştirme çalışması. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **9(1)**: 19-36.
- JAKICIC J M, ROGERS R J, DAVIS K K, COLLINS K A (2016). Role of physical activity and exercise in treating patients with overweight and obesity. *Clinical chemistry*. **64(1)**. 99-107.
- JARVIE G (2013). Sport, culture and society: an introduction. Routledge.
- JENKIN C R, EIME R M, WESTERBEEK H, VAN UFFELEN J G (2017). Sport for Adults Aged 50+ Years: Participation Benefits and Barriers. *Journal of aging and physical activity*. **26**: 363-371.
- JOLLIFFE I (2002). Principal Component Analysis. Springer. 2nd edition.
- JONAS E, PHILLIPS M (2009). ACSM's Exercise is Medicine. A Clinician's Guide To Exercise Prescription. Lippincott, Williams, Wilkins. Philadelphia PA.
- JOSE K A, BLIZZARD L, DWYER T, MCKERCHER C, VENN A J (2011). Childhood And Adolescent Predictors Of Leisure Time Physical Activity During The Transition From Adolescence To Adulthood: A Population Based Cohort Study. *International Journal Of Behavioral Nutrition And Physical Activity*, **8(1)**:1-9.
- JOUBERT K, SEBOTHOMA B, KGARE K S (2017). Public awareness of audiology, hearing and hearing health in the Limpopo Province, South Africa. *The South African Journal of Communication Disorders*, **64(1)**: 1-9.
- JULIAN A R, DAWN K W (2006) Awareness and Use of a University Recreational Trail, *Journal of American College Health*, **54(4)**: 227-230.
- KABAT-ZINN J (2005). Full Catastrophe Living: Using the Wisdom of Your Body and Mind to Face Stress, Pain, and Illness, 3. baskı, New York, Bantam Dell.
- KABAT-ZINN J (2009). Letting Everything Become Your Teacher: 100 Lessons in Mindfulness. New York, NY: Bantam Dell.
- KAĞITÇIBAŞI Ç (1998). İnsan ve İnsanlar. Evrim Basım Yayım. İstanbul.
- KAĞITÇIBAŞI Ç. (1999). Yeni insan ve insanlar. Evrim Yayınevi. 10. baskı. İstanbul.
- KAHMA N (2012). Sport and social class: The case of Finland. *International review for the sociology of sport*. **47(1)**: 113-130.
- KALKINMA BAKANLIĞI (2000). Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Beden Eğitimi, Spor ve İstanbul Olimpiyatları Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara.
- KALKINMA BAKANLIĞI (2014). Onuncu Beş Yıllık Kalkınma Planı Spor Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara. Bölüm 1, 2.

- KAPLAN A, ARDAHAN F (2013). Doğa Sporları Yapan Bireylerin Profilleri, Doğa Sporu Yapma Nedenleri ve Elde Ettikleri Faydalar: Antalya Örneği. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*. **5(8)**: 93-114.
- KAPLAN Y, AKKAYA C (2013). Toplumsal tabaka farklılıklarının spora yansıyan sonuçları (Antalya Örneği). *Mediterranean Journal of Humanities*. **3(2)**: 143-158.
- KAPLAN Y, ÇETİNKAYA G (2014). Spor yoluyla toplumsallaşma-yeniden toplumsallaşma süreci. *International Journal of Science Culture and Sport*. **2(2)**:120-125.
- KAPTAN F (1998). Fen Bilgisi Öğretimi, Ankara: Anı Yayıncılık.
- KARAKUŞ A (2008). En büyük eserin sensin, Başarının Psikolojisi. 7.Baskı. İstanbul: Resital-Kaizen yayıncılık.
- KARAKÜÇÜK S (1989). Tarihi ve Politik Yönden Olimpiyat Oyunları, GSGM Yayınları, Ankara.
- KARASAR N (2014). Bilimsel Araştırma Yöntemleri: Kavramlar, Teknikler ve İlkeler. 27. Baskı, Ankara: Nobel Yayınevi.
- KATZ D, KAHN R (1977). Örgütlerin Toplumsal Psikolojisi. Türkiye Amme İdaresi Enstitüsü Yayını, No:167, Ankara.
- KAYA M, (1997). Ailede anne-baba tutumlarının çocuğun kişilik ve benlik gelişimindeki rolü. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, **9(9)**: 193-204.
- KAZANÇOĞLU İ, BAYBARS M (2016). Lisanslı spor ürünlerinin algılanan değer bileşenlerinin satın alma niyeti ile ilişkisi: Türkiye'nin en büyük üç futbol kulübünün incelenmesi. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, **17(1)**: 51-66.
- KILIÇ H, YILMAZ S, ŞAHİN İ (2009). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Olimpiyatlar Hakkındaki Farkındalığı. *Spor Bilimleri Dergisi*. **20 (2)**: 51-58.
- KIM J, YAMADA N, HEO J, HAN A (2014). Health benefits of serious involvement in leisure activities among older Korean adults. *International journal of qualitative studies on health and well-being*. **9(1)**: 1-9.
- KJØNNIKSEN L, FJØRTOFT I, WOLD B (2009). Attitude to physical education and participation in organized youth sports during adolescence related to physical activity in young adulthood: A 10-year longitudinal study. *European physical education review*, **15(2)**: 139-154.
- KLINER B (2005). Principles and Practice of Structural Equation Modelling. New York, NY: Guilford.
- KOCA C (2011). Spor Kurumlarının Yönetim Kademelerinde Kadınların Temsili. *Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, **22(1)**: 1-12.

- KOCA C, BULGU N (2005). Spor ve Toplumsal Cinsiyet: Genel Bir Bakış.Erişim Adresi: [http://www.stoag.hacettepe.edu.tr/SBR328_4.haftaokumasi.pdf].Erişim Tarihi: 22.09.2018.
- KOLLER C, BRANDLE F (2015). Goal!. CUA Press.
- KORUÇ Z, BAYAR P (1990). Kitle Spor ve Spor Psikolojisi. Spor Ahlakı ve Spor Felsefesine Yeni Yaklaşımlar Sempozyumu. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, 115- 118.
- KORYÜREK CE (2003). Olimpiyatlar.İstanbul Olimpiyat Oyunları Hazırlık ve Düzenleme Kurulu Yayınları.
- KOTAMAN H (2008). Yaşamın İlk Yıllarında Çocuk Gelişiminin, Ana-Babalar İçin Önemine Dair Farkındalık Düzeyleri. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, **18**: 94-105.
- KOTAN Ç, HERGÜNER G, YAMAN Ç (2009). İlköğretim Okullarında Okuyan Sporcu öğrencilerin Spor Yapmalarında Okul ve Aile Faktörünün Etkisi (Sakarya İl Örneği), *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **3 (1)**: 49-58.
- KÖKLÜKAYA A N, SELVİ M (2015). Elektromanyetik Kirliliğe Sebep Olan Teknolojik Cihazların Bilinçli Kullanımına İlişkin Farkındalık Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. **16(3)**: 105-121.
- KÖKSAL G, ÖZEL G H (2008). Çocukluk ve Ergenlik Döneminde Obezite, Klamat Matbaacılık, Ankara.
- KUAN T F (2007). Mindfulness in early Buddhism: New approaches through psychology and textual analysis of Pali, Chinese and Sanskrit sources. Routledge.
- KUČEROVÁ J, RAMEŠ J, FRASER K, KRÁLÍKOVÁ E (2017). Brand Awareness And Access to Cigarettes Among Children 8–12 Years Old in the Czech Republic. *Central European journal of public health*, **25(3)**: 206-210.
- KUJAWSKA A, PERKOWSKI R, ANDROSIUK-PERKOWSKA J, SKIERKOWSKA N, GAJOS M, TOPKA W, KĘDZIORA-KORNATOWSKA K (2017). Physical activity in healthy, older people. How many drops of sweat away from gain the health benefit? *Journal of Education, Health and Sport*. **7(7)**: 412-422.
- KURT İ (2012). Toplumsallaşma Sürecinin Toplumsanallaşma Bağlamındaki Yolculuğu. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, **7(1)**: 1-10.
- KUŞ S (2014). Koruyucu Aile Hizmeti ve Toplumsal Farkındalık. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışması Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, Çanakkale.
- KÜÇÜK V, KOÇ H, (2004). Psiko-Sosyal Gelişim Süreci İçerisinde İnsan ve Spor İlişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,**10**: 1-11.

- KÜÇÜK V, RODOPMAN A A, BOZKURT S (2016). Sporcu ailelerinin sporda çocuk koruma hakkında farkındalık düzeyleri. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, **1(2)**: 71-82.
- KÜNTAY E (1991). Çocuk ve Gençlerde Davranış Bozukluğunu Düzeltici Önlem Olarak Spor. Meva Matbaacılık, İstanbul.
- KWAN M, BOBKO S, FAULKNER G, DONNELLY P, CAIRNEY J (2014). Sport participation and alcohol and illicit drug use in adolescents and young adults: A systematic review of longitudinal studies. *Addictive behaviors*, **39(3)**: 497-506.
- LAKER A (2012). Sociology of Sport and Physical Education: An Introduction. Routledge. Chapter 1, 2, 11, 12.
- LANGER E J (1989). Mindfulness. Reading, MA, US: Addison-Wesley/Addison Wesley Longman.
- Latif Sansür. (2017). Atık yağ ve pil toplayan okullara ödül verilecek. Erişim Adresi: [<http://www.hurriyet.com.tr/atik-yag-ve-pil-toplayan-okullara-odul-verilecek-40334218>]. ErişimTarihi: 19.02.2017.
- LISTON K (2006). Sport and Gender Relations. *Sport in Society*. **9(4)**: 616-633.
- LUEBKE S, LORÍE J (2013). Use of Bloom's Taxonomy in Developing Reading Comprehension Specifications. *Association of Test Publishers*, **1(1)**: 1-27.
- LUO J, HU F B (2002). Time trends of obesity in pre-school children in China from 1989 to 1997. *International journal of obesity*. **26(4)**: 553-558.
- MACIONIS J J (2012). Sociology. 14th Edition. Pearson Education, Inc. Chapter 10,16.
- MAKSIMOVIĆ M Ž, MARINKOVIĆ J M, VLAJINAC H D, MAKSIMOVIĆ J M, TOMANIĆ M S, RADAČ D J (2017). Awareness and knowledge of cardiovascular disease risk factors among medical students. *Wiener klinische Wochenschrift*, **129 (13)**: 458-463.
- Maltepe Üniversitesi (2013). Obeziteye Karşı El Ele Projesi. Erişim Adresi: [<http://www.istka.org.tr/media/24631/obeziteye-kar%C5%9F%C4%B1-el-ele-projesi-raporu.pdf>]. ErişimTarihi: 19.02.2017.
- MAMAK H, KOÇ H (2011). Students participating schools summer sports review socio-economic status. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, **13(3)**: 357-363.
- MANSON J E, SKERRETT P J, GREENLAND P, VANITALLIE T B (2004). The escalating pandemics of obesity and sedentary lifestyle: a call to action for clinicians. *Archives of internal medicine*, **164(3)**: 249-258.
- MARKOVITS, A S, RENSMANN L (2010). Gaming the world: how sports are reshaping global politics and culture. Princeton University Press.

- MARQUES A, MARTINS J, SARMENTO H, DINIZ J, CARREIRO D C F (2014). Adolescents' physical activity profile according to parental physical activity participation. *Journal Of Human Sport Exercise*. **9(1)**: 81-90.
- MCNEILL L H, KREUTER M W, SUBRAMANIAN S V (2006). Social environment and physical activity: a review of concepts and evidence. *Social Science & Medicine*, **63(4)**: 1011-1022.
- MEEK G A, DOAK C, BRIGGS T M (2002). A Survey of Asthma Awareness, Provision and Policy in Physical Education Settings. *European Journal of Physical Education*, **7(2)**: 108-122.
- MEHUS I (2005). Distinction through sport consumption: Spectators of soccer, basketball, and ski-jumping. *International Review for the Sociology of Sport*, **40(3)**: 321-333.
- Mevzuat Bilgi Sistemi (2018). Mevzuat. Erişim Adresi: [<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.657.pdf>]. Erişim Tarihi: 19.02.2018.
- MILLER S M, SIEGEL J T (2017). Youth Sports and Physical Activity: The Relationship Between Perceptions of Childhood Sport Experience and Adult Exercise Behavior. *Psychology of Sport and Exercise*, **33**: 85-92.
- MISRA V, VASHIST P, SINGH S S, MALHOTRA S, GUPTA V, DWIVEDI S N, GUPTA S K (2017). Awareness and eye health-seeking practices for cataract among urban slum population of Delhi: The North India eye disease awareness study. *Indian journal of ophthalmology*, **65(12)**: 1483-1488.
- MYER G D, JAYANTHI N, DIFIORI J P, FAIGENBAUMI A D, KIEFER A W, LOGERSTEDT D, MICHELI L J (2016). Sports specialization, part II: alternative solutions to early sport specialization in youth athletes. *Sports health*, **8(1)**: 65-73.
- NELSON ME, REJESKI W J, BLAIR SN, DUNCAN PW, JUDGE JO, KING AC, CAROL A, CARMEN C (2007). Physical activity and public health in older adults: recommendation from the American College of Sports Medicine and the American Heart Association. *ACSM/AHA Recommendations*. **116(9)**: 1094-1105.
- NICHOLAS L H, KACEY C N, LINDA G S, MARTIN C, JEAN C, JESSICA FRASER-THOMAS, DANYMACDONALD L, KATHERÏNE A T (2017) A grounded theory of positive youth development through sport based on results from a qualitative meta-study, *International Review of Sport and Exercise Psychology*, **10 (1)**: 1-49.
- NORTHCUT T B (2017). *Cultivating Mindfulness in Clinical Social Work*. Springer International Publishing Switzerland.
- NUNOMURA M, OLIVEIRA M S (2013). Parents' support in the sports career of young gymnasts. *Science of Gymnastics Journal*. **5(1)**: 5-18.
- NYANAPONIKA T (1979). *The heart of Buddhist meditation: A handbook of mental training based on the Budd has way of mindfulness*. New York: Samuel Weiser Books.

- ONGAN T H, DEMİRÖZ D M (2010). Akademik futbol: futbolda rekabet başarı ilişkisi. Hiperlink Eğitim İletişim. Yayınları.
- Oktay Volkan Alkaya (2014). Türkiye'de ses getirmiş 10 sosyal farkındalık projesi. Erişim Adresi: [<http://www.radikal.com.tr/radikalist/turkiyede-ses-getirmis-10-sosyal-farkindalik-projesi-1208474/>]. ErişimTarihi: 19.07.2018.
- OSKAY Ü (2010). XIX. Yüzyıldan Günümüze Kitle İletişiminin Kültürel İşlevleri Kuramsal Bir Yaklaşım. Der Yayınları. İstanbul.
- ÖNCÜ E, GÜVEN Ö (2011). Beden Eğitimi Dersine Yönelik Ana-Baba Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **5(3)**: 184-195.
- ÖZDAMAR K (2004). Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi (Çok Değişkenli Analizler). Kaan yayıncılık. Eskişehir.
- ÖZDİLEK Ç, ENTÜRK A, DÖŞYILMAZ E (2003). Modern Olimpiyat Oyunlarının Tarihsel Gelişimi ve Olimpiyatların Gezici Olma İlkesinin Günümüze Kadar Düzenlenen Oyunlar Açısından Değerlendirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, **9**: 1-15.
- ÖZER N, KELEŞ Ö (2016). Çevre Etiği Farkındalık Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Fen Bilimleri Öğretimi Dergisi* **4(1)**:47-64.
- ÖZSOY S (2009). Futbol ve Medya: Hedef Kitleden Kaynağ Dönütler. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (4), 21-43.
- ÖZTÜRK F (1998). Toplumsal boyutlarıyla spor. Bağırhan Yayımevi. Bölüm 1, 11, 14, 17, 18.
- PAGE R M, SUWANTEERANGKUL J (2009). Self rated health, psychosocial functioning, and health related behavior among Thai adolescents. *Pediatrics International*, **51(1)**: 120-125.
- PALLANT J (2005). SPSS Survival Manual: A Step by Step Guide to Data Analysis Using SPSS (12. Version). (2nd Edition). Maidenhead: Open University Press.
- PAPAVASILIOU K A (2010). *Exercise And Quality Of Life. Balkan Medical Journal*. **1**: 54-56.
- PARKI H, JEONG J, LEE H, LEE S H, SUK S H (2017). Stroke awareness in Korean high school students. *Acta Neurologica Belgica*, **117(2)**: 455-459.
- PATTON M Q (2001). *Qualitative Evaluation and Research Methods*, Newsbury: Sage Publication.
- PAUL G, BELINDA W (2017) The social benefits of informal and life style sports: a research agenda, *International Journal of Sport Policy and Politics*, **9(1)**: 1-10.
- PEHLİVAN Z (2013). Okullararası Spor Yarışmalarına Katılanların Spor Bırakma ve Devam Etme Nedenleri. *Spor Bilimleri Dergisi*, **24(3)**: 209-225.

- PELAK C F (2005). Negotiating Gender/Race/Class Constraints in the New South Africa: A Case Study of Women's Soccer. *International Review for the Sociolgy of Sport*, **40** (1):53-70.
- PERKINS D F, JACOBS J E, BARBER B L, ECCLES J S (2004). Childhood and Adolescent Sports Participation As Predictors of Participation in Sports and Physical Fitness Activities During Young Adulthood. *Youth Society*, **35**(4): 495-520.
- PERRY CK, SAELENS BE, THOMPSON B. (2011). Intrapersonal, Behavioral, and Environmental Factors Associated With Meeting Recommended Physical Activity Among Rural Latino Youth. *Pediatric Exercise Science*. **23**(4): 521–536.
- PETERSEN J C, JUDGE L W, PETERSEN J C (2016). An International Analysis of Youth Olympic Games Awareness and Consumption Intention. XIV. Sport Marketing Association Conference. Long Abstract.
- PFEIFER C, CORNELIBEN T (2010). The impact of participation in sports on educational attainment New evidence from Germany. *Economics of Education Review*, **29** (1): 94-103.
- POULIOU T, SERA F, GRIFFITHS L, JOSHI H, GERACI M, CORTINA-BORJA M, LAW C. (2014). Environmental influences on children's physical activity. *Journal of Epidemiol Community Health*, **69**(1). 77-85.
- PUGLIESE J, TINSLEY B (2007). Parental socialization of child and adolescent physical activity: A meta-analysis. *Journal of Family Psychology*, **21**: 331-343.
- RAJ V P R B, PRIYA V V, GAYATHRI R (2018). Awareness on diseases spread through currency. *Drug Invention Today*, **10**(8): 1400-1403.
- RAVICHANDRAN P (2017). Awareness and impact of electronic media on farmers. *Mysore Journal of Agricultural Sciences*, **51**(3): 735-741.
- REED J A, WILSON D K (2006). Awareness and use of a university recreational trail. *Journal of American College Health*, **54**(4): 227-230.
- ROBERTSON J, EMERSON E (2010). Participation in sports by people with intellectual disabilities in England: A brief report. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, **23**(6): 616-622.
- SAĞLAM S (2015). Türkiye'de Toplumsal Tabakalaşma ve Toplumsal Sınıflar (1923-1960). *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, **23**: 287-297.
- SAKALLI N (2001). Beliefs About Wife Beating Among Turkish College Students: The Effects of Patriarchy, sexism, and sex differences. *Sex Roles*, **44**: 599-610.
- SARI İ (2016). Büyük Sorun; Eğitim: Kurtuluş, Eğitilmiş İnsan. Nokta ekitap.
- SARIER Y (2016). Türkiye’de öğrencilerin akademik başarısını etkileyen faktörler: bir meta-analiz çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **31**(3): 609-627.

- SCAMBLER G (2005). Sport and society: History, power and culture. McGraw-Hill Education (UK).
- SCHERMELLEH E K, MOOSBRUGGER H (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness of fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, **8(2)**: 23-74.
- SELÇUK Z, KAYIK H, OKUT L (2004). Çoklu Zeka Uygulamaları, Nobel Yayınları, 4. Baskı, Ankara.
- SEMEMOĞLU N (1997). Gelişim, Öğrenme ve Öğretme, Gazi Büro Kitabevi, Ankara.
- SEVER M (2016). Eğitimin Toplumsal Temelleri. Eğitim Bilimine Giriş. Pegem Akademi. Ankara.
- SHAPIRO S L, CARLSON L E, ASTIN J A, FREEDMAN B (2006). Mechanisms of mindfulness. *Journal of Clinical Psychology*. **62**:373-86.
- SHARMA R S, FOO S, MORALES-ARROYO M (2008). Developing Corporate Taxonomies for Knowledge Auditability: A Framework for Good Practices. *Knowledge Organization*, **35 (1)**: 1-33.
- SHEPHARD R J (2001). Gender, physical activity, and aging. CRC Press.
- SHILL M A, LUMLEY M A (2002). The Psychological Mindedness Scale: Factor structure, convergent validity and gender in a non-psychiatric sample. *Psychology and Psycho-therapy: Theory, Research and Practice*. **75**: 131-150.
- SIEGEL RD, GERMER CK, OLENDZKI A (2009) Mindfulness: what is it? where did it come from?, *Clinical Handbook of Mindfulness*, 1. Baskı, F. Didonna (Ed), New York: USA, Springer Publishing, s.17-35.
- SIEMAA E, BLITVICH J, TELFORD A, FINCH C (2011). Factors that are most influential in children's continued and discontinued participation in organised sport: The role of sport injury and injury risk perceptions. *Nova Science*. **1**: 47-84.
- SINGH R C, DEVI K S (2013). Attitude of higher secondary level student towards games and sports. *International Journal of Physical Education, Fitness and Sports*, **2(4)**: 80-85.
- SOMERSET S, HOARE D J (2018). Barriers to voluntary participation in sport for children: a systematic review. *BMC pediatrics*, **18**: 1-19.
- SOYLU Y, ATİK F, ÖÇALAN M (2017). Ergenlerin Sosyal Görünüş Kaygısı Düzeylerinin İncelenmesi (Kırıkkale İli Örneği). *Spor ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, **1**: 38-45.
- SOYUER F, SOYUER A (2008). Yaşlılık ve fiziksel aktivite. *İnönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, **15(3)**: 219-224.
- SÖNMEZ V (1993). Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı. 4. Baskı. Ankara: Adım Yayıncılık. Bölüm 3, 4, 5.

- STALSBERG R, PEDERSEN A V (2010). Effects of socio-economic status on the physical activity in adolescents: a systematic review of the evidence. *Scandinavian journal of medicine science in sports*, **20(3)**: 368-383.
- SUNAY H (2010). Sporda Organizasyon. 1. Baskı. Gazi Kitabevi. Ankara.
- SUNAY H (2017). Spor Bilimlerinin Sosyolojik Temelleri. Spor Bilimlerine Giriş. Gazi Kitabevi. Ankara. Bölüm 4.
- SUNAY H, SARACAOĞLU A S (2003). Türk sporcusunun spordan beklentileri ile spora yönelten unsurlar. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **1(1)**: 43-48.
- SÜMER N (2000). Yapısal Eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, **3(6)**: 49-74.
- ŞAHİN H M (2003). Türk Spor Kültüründe Aba Güreşi, Gaziantepspor Kulübü Spor Eğitim Yayınları, Ankara.
- ŞAHİN H Ş, YENİÇERİ Z (2015). “Farkındalık” Üzerine Üç Araç: Psikolojik Farkındalık, Bütünleyici Kendilik Farkındalığı ve Toronto Bilgece Farkındalık Ölçekleri. *Türk Psikoloji Dergisi*, **30 (76)**: 48-64.
- ŞAHİN M Y, İMAMOĞLU A F (2011). Akademisyenlerin ve Milletvekillerinin Spor Siyaset Etkileşimine Yönelik Görüşleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **16(2)**: 25-44.
- ŞAHİN M Y, TUNÇKOL H M (2010). İşçi Hareketlerinin Futbolun Tarihsel Gelişim Sürecine Etkisi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, **1**: 219-236.
- ŞAHİN S (2009). Muhteşem Farkındalık 1. Baskı Cinius Yayınları.İstanbul.
- ŞAHİNEL S (2002). Eleştirel Düşünme, Ankara: Pegem Yayınları.
- ŞENTUNA M (2013). Türk Antrenörlerinin Modern Olimpiyat Oyunları Hakkındaki Farkındalık Düzeylerinin Belirlenmesi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **11 (1)**: 41-46.
- TABACHNICK B G, FIDELL L S (2001). Using Multivariate Statistics. 5nd Ed. USA: Pearson.
- TAKAGISHI Y, UJI M, ADACHI K (2014). Examining the factor structure of the Psychological Mindedness Scale in the Japanese population through exploratory and con-firmatory factor analyses. *Japanese Psychological Research*, **56(2)**: 201-209.
- TALİMCİLER A (2005). Kurumlara Sosyolojik Bakış. (Ed. Güçlü, S.) Birey Yayıncılık, İstanbul. Bölüm 10.
- TALİMCİLER A (2008). Futbol değil iş: endüstriyel futbol. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, **26**: 89-114.

- TALİMCİLER A (2010). Sporun sosyolojisi, sosyolojinin sporu. Bağlam Yayınları. Bölüm 1,2.
- TAVŞANCIL E (2002). Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi. 5. Baskı, Ankara: Nobel Yayınevi.
- TELAMA R, YANG X, HIRVENHALO M, RAITAKARI O (2006). Participation in organized youth sport as a predictor of adult physical activity: A 21-year longitudinal study. *Pediatric Exercise Science*, **17**: 76-88.
- TELLİ E, ZAFER Ü (2016). Üniversite Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Sosyal Görünüş Kaygısı: Bir Alan Araştırması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, **8(15)**: 134-146.
- TEZBAŞARAN A (1997). Likert Tipi Ölçek Geliştirme Kılavuzu, Türk Psikologlar Derneği, 2. Basım, Ankara.
- THIENOT E, JACKSON B, DIMMOCK J, GROVE J R, BERNIER M, FOURNIER, J F (2014). Development And Preliminary Validation of the Mindfulness Inventory for Sport. *Psychology of Sport And Exercise*. **15**: 72-80.
- THRANE C (2001). Sportspectatorship in Scandinavia: A class phenomenon? *International Review for the Sociology of Sport*, **36(2)**: 149-163.
- TOGO O T (2016). Orta Öğretim Öğrencilerinin Serbest Zamanda Yaptıkları Spor Aktivitesinin Kişilik Yapıları Üzerine Etkisi. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*. **1(1)**:75-84.
- TOMIK R, OLEX-ZARYCHTA D, MYNARSKI W (2012). Social values of sport participation and their significance for youth attitudes towards physical education and sport. *Studies in Physical Culture and Tourism*, **19(2)**: 99-104.
- TOMLINSON A, YOUNG C (2006). National identity and global sports events: Culture, politics, and spectacle in the Olympics and the football World Cup. Suny Press.
- TREUTHART M P (1990). Adopting a more realistic definition of family. *Gonz. L. Rev.*
- TUNAY K B (2009). Makro ekonomi teori ve politika. İstanbul: Hiperlink.
- TURGUT M F (1984). Eğitimde ölçme ve değerlendirme metotları. Saydam Matbacılık. Ankara.
- TUYCKOM C V, SCHEERDER J (2010). Sport for All? Insight into Stratification and Compensation Mechanisms of Sporting Activity. *European Union Member States. Sport, Education and Society*. **15(4)**:495-512.

- Türk Dil Kurumu (2018). Güncel Türkçe Sözlük. Erişim Adresi: [http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c27f4bfc06cc6.44500514]. ErişimTarihi: 19.02.2018.
- Türk Dil Kurumu (2018). Güncel Türkçe Sözlük. Erişim Adresi:[http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c2a5c30c58192.82972126]. ErişimTarihi: 31.12.2018.
- Türk Dil Kurumu (2018). Güncel Türkçe Sözlük. Erişim Adresi: [http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c2a5c3d2a2739.67712057]. ErişimTarihi: 31.12.2018.
- Türkiye Büyük Millet Meclisi (2018). Kanunlar. Erişim Adresi: [https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k4857.html]. ErişimTarihi: 31.12.2018.
- Türkiye İstatistik Kurumu (2018). Türkiye İstatistik Enstitüsü Kurumu Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması, 2008 – 2018 Erişim Adresi: [http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24862]. ErişimTarihi: 28.08.2018.
- Türkiye Sağlık Kentler Birliği (2010). Sağlıklı bir şehir aktif bir şehirdir: bir fiziksel aktivite planlama rehberi. Erişim Adresi: [http://www.skb.gov.tr/wp-content/uploads/2010/07/Fiziksel_Aktivite_Planlama_Rehberi.pdf]. ErişimTarihi: 19.02.2018.
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (2018). Olimpik anneler pojesi. Erişim Adresi: [http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Detay/Faaliyetlerimiz/Olimpik-Anneler-Projesi/32/1]. ErişimTarihi: 07.01.2019.
- TÜRKKAHRAMAN M (2009). Teorik ve Fonksiyonel Açından Toplumsal Kurumlar ve Kurumlararası İlişkiler. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, **4(2)**: 25-46.
- TÜRKOĞLU Ç (2016). Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Ortaokul Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı Hakkındaki Farkındalık Durumlarının İncelenmesi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara.
- URAL A, KILIÇ İ (2006). Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi. Genişletilmiş 2. Baskı. Ankara: Detay Yayıncılık.
- UZUNASLAN A (2005). Antik Roma'da Gladyatör Oyunları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*. **12**:15-58.
- ÜNAL H, EKİCİ S, GERİ S (2012). Alt Sosyo-Ekonomik Yapıya Sahip Ailelerin Çocuklarına Spor Yaptırma Düşüncelerinin İncelenmesi (Muğla Örneği). *Spor Yönetimi ve Bilgi Teknolojileri Dergisi*. **7 (1)**: 34-44.
- ÜLTANIR G (2005). Eğitimde planlama ve değerlendirme'de kuram ve teknikler. Nobel Yayınları.
- ÜNLÜ S (2004). Sosyal psikoloji. Eskişehir, A.Ü. Yayınları.

- ÜNLÜTEPE Ş (2000). Spor ve eğitim ilişkisi. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*. **10**: 171-174.
- VAROL R, VAROL S, TÜRKMEN M (2017). Bartın Üniversitesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Spora Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*. **3(2)**: 316-329.
- VATANSEVER Ö M (2018). Farklı Fiziksel Aktivite Düzeyindeki Sağlıklı Bireylerde Vücut Farkındalığı İle Denge ve Postür Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Programı. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- VESCIO JA, WILDE K, CROSSWHITE JJ (2005) Profiling sport role models to enhance initiatives for adolescent girls in physical education and sport. *European Physical Education Review*. **1(2)**: 153–170.
- VOIGT D (1998). Spor Sosyolojisi. (Çeviri: Atalay A.). Alkım Yayınları. 1.Baskı. İstanbul.
- VRONDOU O, KRIEMADIS T, DOUVIS J, LEIVADI S (2017). Athens 2004 Sponsorship Awareness Evaluation. *Gymnasium Scientific Journal of Education, Sports & Health*, **15(1)**: 249-266.
- WALKER S, ENZ M (2006). The impact of professional sports on the local economy. *W. New Eng. L. Rev.*
- WARDE A (2006). Cultural Capital and The Place of Sport. Cultural Trends, Routledge.
- WATCHMAN T, SPENCER CAVALIERE N (2017). Times have changed: Parent perspectives on children's free play and sport. *Psychology of Sport and Exercise*, **32**: 102-112.
- WELK G J, WOOD K, MORSS G (2003). Parental influences on physical activity of children: An exploration of potential mechanisms. *Pediatric Exercise Science*, **15(1)**: 19-33.
- WESTEN D (1999). Psychology: Mind, brain, and culture, 2nd. Ed. New York: Wiley.
- WHEELER S (2012). The significance of family culture for sports participation. *International Review for the Sociology of Sport*, **47(2)**: 235-252.
- WIJZES A I, JANSEN W, BOUTHORN S H, POT N, HOFMAN A, JADDOE V W, RAAT H (2014). Social inequalities in young children's sports participation and outdoor play. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, **11(1)**: 1-10.
- WILSON C T (2002). The Paradox of Social Class and Sport Involvement: The Roles of Cultural and Economic Capital. *International Review For The Sociology of Sport*, **37(1)**: 5-16.

- WORLD HEALTH ORGANISATION (2016). Report of the Commission on Ending Childhood Obesity.
- WORLD HEALTH ORGANIZATION (2003). Technical Report Series 916. Diet, Nutrition and the Prevention of Chronic Diseases. WHO, Geneva.
- WORLD HEALTH ORGANIZATION (2009). Global health risks: mortality and burden of disease attributable to selected major risks. WHO, Geneva.
- YALÇIN U, BALCI V (2013). 7-14 Yaş arası çocuklarda spora katılımdan sonra okul başarılarında, fiziksel ve sosyal davranışlarında oluşan değişimlerin incelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **11(1)**: 27-33.
- YAO C A, RHODES R E (2015). Parental correlates in child and adolescent physical activity: a meta-analysis. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, **12(1)**: 1-10.
- YAŞAR M (2014). İstatistiğe yönelik tutum ölçeği: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, **36(3)**, 59-75.
- YAŞLIOĞLU M M (2017). Sosyal Bilimlerde Faktör Analizi ve Geçerlilik: Keşfedici ve Doğrulayıcı Faktör Analizlerinin Kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, **46**: 74-85.
- YETİM A (2000). Sporun sosyal görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, **5(1)**: 63-72.
- YETİM A (2014). Sosyoloji ve Spor. Morpa Kültür Yayınları. Ankara. Bölüm 2, 3.
- YETİM A (2016). Sporun Tanımı, Alanı, Amaç ve Fonksiyonları. Sporda Etkili İletişim. Spor Kitabevi. Ankara. Bölüm 1.
- YETİM A, CENGİZ R (2012). İletişim ve Spor. Berikan Yayınevi Ankara.
- YILDIZ A, ARI Ç, YILMAZ B (2017). Üniversite Öğrencilerinin Spora Yönelik Tutumlarının İncelenmesi (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Örneği). *Muş Alparslan Üniversitesi Uluslararası Spor Bilimleri Dergisi*, **1(1)**: 35-45.
- Yıldız Nevin Gündoğmuş. (2017). *2016'da 720 ton atık pil toplandı*. Erişim Adresi: [<https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/2016da-720-ton-atik-pil-toplandi/732349>]. Erişim Tarihi: 19.02.2017.
- YILMAZ E, ŞAHİN Y L, AKBULUT Y (2015). Dijital Veri Güvenliği Farkındalığı Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Online Academic Journal of Information Technology* **6 (21)**: 24-40.
- YILMAZ S, SARP KAYA R (2011). Eğitim bilimine giriş. Anı Yayıncılık.
- YILMAZ V, ÇELİK H E (2009). Lisrel ile yapısal eşitlik modellemesi–I. Pegem Akademi, Ankara.

- YOUNG J A, SYMONS C M, PAIN M D, HARVEY J T, EIME R M, CRAIKE M, PAYNE W R (2015). Role models of Australian female adolescents: A longitudinal study to inform programmes designed to increase physical activity and sport participation. *European Physical Education Review*, **21(4)**: 451-466.
- YÜCEL A, KILIÇ B, KORKMAZ M, GÖRAL K (2015). Spor Yapan Çocukların Spor Tercihleri ve Bunu Etkileyen Bazı Faktörlerin İncelenmesi. *Uluslararası Hakemli Akademik Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi*, **14(5)**: 20-54.
- YÜKSEL M (2014). Cinsiyet ve spor. *Tarih Okulu Dergisi*, **7(19)**: 663-684.
- YÜKSEL M (2015). Eğitim düzeyi farklılıklarının spora yansımaları. *International Journal of Social Science*, **31**: 149-165.
- ZENCİRKIRAN M (2016). Sosyoloji. Dora Yayınevi, Ankara.
- ZGOURIDES G D, ZGOURIDES C S (2000). Sociology; Cliff quick review., IDG Books Worldwide, Inc. California. 1nd Ed.
- ZIPPENFENING H, SIRBU E (2014). Benefits of exercise on physical and mental health in rheumatoid arthritis patients. *Timisoara Physical Education and Rehabilitation Journal*. **7(3)**: 58-63.

EKLER

Ek-1 Etik Kurul Onayı

**ANKARA ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURULU
KARAR ÖRNEĞİ**

Karar Tarihi : 13/04/2017

Toplantı Sayısı: 7

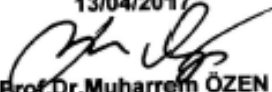
Karar Sayısı : 117

117-Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü doktora öğrencilerinden **Yalçın Uyar**'ın "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" başlıklı doktora tez çalışması ile ilgili 15/03/2017 tarihli "İnsan Üzerinde Yapılan Klinik Dışı Araştırmalar Başvuru Formu" Etik Kurulumuzca incelenmiştir.

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü doktora öğrencilerinden **Yalçın Uyar**'ın "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" başlıklı doktora tez çalışması ile ilgili Araştırmanın, araştırma protokolüne uyulması ve etik onay tarihinden itibaren geçerli olması koşuluyla uygulanmasının etik açıdan uygun olduğuna oy birliği ile karar verildi.

ASLININ AYNIDIR

13/04/2017

Prof. Dr. Muharrem ÖZEN
Ankara Üniversitesi
Etik Kurulu Başkanı

Ek-2 Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu

SPOR FARKINDALIĞI ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ VE TOPLUMUN SPOR FARKINDALIKLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ İÇİN KATILIMCILARI BİLGİLENDİRME VE OLURALMA FORMU

Araştırmacının açıklaması:

Değerli Katılımcılar,

Farkındalık, dikkatin istemli bir şekilde ve yargısızca anlık deneyimlerin akışına yöneltilmesi olarak tanımlanmaktadır (Kabat-Zinn 2003). Farkındalık hâlindeki kişi yeni bilgiye açık, bağlama duyarlıdır; yeni kategoriler üretilen olayları birçok açıdan ele alır (Langer,1989). Yapılan araştırmalar, yüksek farkındalığın tutum-davranış ilişkisini güçlendirdiğini göstermektedir. Dolayısıyla ülkemizde,sağlıklı bir spor kültürünün oluşması, sporun topluma yaygınlaştırılması, çağdaş spor bilincinin topluma kazandırılması, sporun evrensel değerlerinin topluma benimsetilmesi ve sağlıklı nesiller yetiştirilebilmesi öncelikle toplumun her kesiminde spor farkındalığının oluşmasından geçmektedir.Bu çalışma spor farkındalığı ölçeğinin geliştirilmesi ve toplumun spor farkındalıklarının değerlendirilmesi amacıyla tasarlanmıştır.

Size bu araştırmada yukarıda açıkladığımız konulara ilişkin sorular yönelteceğiz. Bu formun tamamı sizin tarafınızdan doldurulacaktır. Sizin de bu araştırmaya katılmanızı öneriyoruz. Ancak araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Bu bilgileri okuyup anladıktan sonra araştırmaya katılmak isterseniz formu imzalayınız. Ayrıca çalışmanın herhangi bir aşamasında onayınızı çekmek hakkına da sahipsiniz.

Bu veriler, kimliğiniz belirtilmeden spor alanındaki öğrencilerin eğitiminde veya bilimsel nitelikte yayınlarda kullanılabilir. **Bu amaçların dışında bu veriler, hiç bir şekilde kullanılmayacak ve başkalarına verilmeyecektir.**Bu çalışmaya katılmanız için sizden herhangi bir ücret istenmeyecektir. Çalışmaya katıldığınız için size bir ödeme de yapılmayacaktır. İmzalı bu form kağıdının bir kopyası size verilecektir. Sorulara vereceğiniz yanıtlar araştırma sonuçlarını doğrudan etkileyeceği için kendi düşüncelerinizi işaretlemenizi ve soruları boş bırakmamanızı rica ederiz.

Yalçın UYAR
Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi
Spor Bilimleri Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi
Tel: 055521757 Adres: Ankara Üniversitesi
Gölbaşı Yerleşkesi Spor Bilimleri Fakültesi 06830
Gölbaşı – Ankara / TÜRKİYE
Danışman: Doç.Dr. Hakan SUNAY

Ek-2 Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formu (Devam)

Katılımcının beyanı:

Araştırmacı Yalçın UYAR tarafından, Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'nda bir araştırma yapılacağı belirtilerek bu araştırma ile ilgili yukarıdaki bilgiler bana aktarıldı. Bu bilgilerden sonra böyle bir araştırmaya katılımcı olarak davet edildim. Eğer bu araştırmaya katılırsam araştırmacı ile aramızda kalması gereken bilgilerin gizliliğine bu araştırma sırasında da büyük bir özen ve saygı ile yaklaşılacağına inanıyorum. Araştırma sonuçlarının eğitim ve bilimsel amaçlarla kullanımı sırasında kişisel bilgilerimin ihtimalla korunacağı konusunda bana yeterli güven verildi. Araştırmanın yürütülmesi sırasında herhangi bir neden göstermeden araştırmadan çekilebilirim. Ancak araştırmacıyı zor durumda bırakmamak için araştırmadan çekileceğimi önceden bildirmemin uygun olacağını bilincindeyim. Araştırma için yapılacak harcamalarla ilgili herhangi bir parasal sorumluluk altına girmiyorum. Bana da ayrı bir ödeme yapılmayacaktır. Araştırma sırasında araştırma ile ilgili bir sorun ile karşılaştığımda herhangi bir gün veya saatte araştırmacı Yalçın Uyar'a hangi telefon ve adresten ulaşabileceğimi biliyorum.

Bu araştırmaya katılmak zorunda değilim ve katılmayabilirim. Araştırmaya katılmam konusunda zorlayıcı bir davranış ile karşılaşmış değilim. Bana yapılmış tüm açıklamaları anlamış bulunmaktayım. Kendi başıma belli bir düşünme süresi sonunda adı geçen bu araştırmada katılımcı olarak yer alma kararını aldım. Bu konuda yapılan daveti büyük bir memnuniyet ve gönüllülük içerisinde kabul ediyorum.

İmzalı bu form kağıdının bir kopyası bana verilecektir.

Katılımcı:

Görüşme Tanığı:

Katılımcı ile Görüşen Araştırmacı:

Adı, soyadı:

Adı, soyadı:

Adı, soyadı:

Adres:

Adres:

Adres:

Tel:

Tel:

Tel:

İmza:

İmza:

İmza:

Ek-3 Spor Farkındalığı Ölçeği Kompozisyon Formu

Lütfen Mesleki Ünvanınızı Yazınız (Beden Eğitimi Öğretmeni, Akademisyen, Spor Uzmanı vb.):

SPOR FARKINDALIĞI ÖLÇEĞİ KOMPOZİSYON FORMU

Farkındalık, dikkatin istemli bir şekilde ve yargısızca anlık deneyimlerin akışına yöneltmesi olarak tanımlanmaktadır. Farkındalık hâlindeki kişi yeni bilgiye açık, bağlama duyarlıdır; yeni kategoriler üretip olayları birçok açıdan ele alır (Langer,1989). Yapılan araştırmalar, yüksek farkındalığın tutum-davranış ilişkisini güçlendirdiğini göstermektedir. Dolayısıyla ülkemizde,sağlıklı bir spor kültürünün oluşması, sporun topluma yaygınlaştırılması, çağdaş spor bilincinin topluma kazandırılması, sporun evrensel değerlerinin topluma benimsetilmesi ve sağlıklı nesiller yetiştirilebilmesi öncelikle toplumun her kesiminde spor farkındalığının oluşmasından geçmektedir.

- a) İnsanların spor hakkındaki farkındalık, bilgi ve bilinç düzeylerini artırmak için neler yapılabilir ?
- b) Sporun sosyolojik, fizyolojik ve psikolojik etkilerini olumlu ve olumsuz yönleriyle değerlendiriniz ?
- c) İnsanlar sporun farkındalar / farkında değiller çünkü;.....

Yukarıda verilen sorular ışığında toplumda spor farkındalığının oluşması ve spor bilincine sahip nesillerin yetişebilmesi için yapılması gerekenleri içeren bir kompozisyon yazar mısınız ?

Ek-4 Spor Farkındalığı Ölçeği

Sayın Katılımcı,

Aşağıda spor farkındalığına ilişkin görüşlerin belirleneceği sorular yer almaktadır. Bu soruları dikkatle okuyarak, yanıtınızı işareti ile belirtiniz. Sorulara vereceğiniz cevaplar, yalnızca araştırma amacıyla kullanılacaktır. Araştırmanın amaçlarına ulaşması, soruları içtenlikle ve eksiksiz cevaplamanıza bağlıdır.

Değerli zamanınızı ayırdığınız için teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Yalçın UYAR

Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Anabilim Dalı

BÖLÜM 1

1- **Cinsiyetiniz:** Kadın Erkek

2- **Yaşınız:**

17-28 29-40 41-50 51-64 65 Yaş ve Üzeri

3- **Mesleğiniz:**

Öğrenci İşçi Memur Serbest Meslek
 Emekli Diğer; Lütfen Belirtiniz.....

4- **Öğrenim Durumunuz:**

Herhangi Bir Okuldan Mezun Değilim İlkokul Ortaokul
 Lise Ön Lisans Lisans Lisansüstü

5- **Çocuğunuz Var mı:** Evet Hayır

6- **Aylık Geliriniz (TL):**

800 TL'ye Kadar 801-1800 TL Arası 1801-3000 TL Arası 3001 TL ve Üzeri

7- **Sporla İlişkinizi Nasıl Değerlendirirsiniz ?:**

Sporla İlişkim Yok Katılımcı İzleyici Hem Katılımcı Hem İzleyici

8- **Ailenizde Sporla Uğraşan/Uğraşmış Bir Birey Var mı ?:**

Evet Hayır

Ek-4 Spor Farkındalığı Ölçeği (Devam)

SORULAR	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta Derecede Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1. Spora özgü terimler konusundaki bilgime güvenirim.					
2. Çocukların gelişimleri için sporun faydalı olduğunu düşünürüm.					
3. Spor olaylarını bir başka kişiyle tartışabilirim.					
4. Spor yapmak beni mutlu eder.					
5. Bir spor müsabakasında hakemin verdiği kararları yorumlayabilirim.					
6. Temel spor branşlarının oyun kuralları konusundaki bilgime güvenirim.					
7. Spor alanındaki gelişmeler dikkatimden kaçmaz.					
8. Sağlıklı kalmak için spor yapmanın faydalı olduğunu düşünürüm.					
9. Spor tarihindeki önemli olaylar hafızamda yer etmiştir.					
10. Spor medyasını günlük olarak takip etmeye çalışırım.					
11. Sporla ilgili ulusal/uluslararası kuruluşlara örnekler verebilirim.					
12. Sporda başarılı ülkeler dikkatimden kaçmaz.					
13. Spor, insanların yaşam kalitesinin artmasına katkı sağlar.					
14. Büyük spor organizasyonlarına örnekler verebilirim.					
15. Sporla ilgili bir haber duyduğumda o branşa özgü bilgiler kafamda canlanır.					
16. Spor tarihine damgasını vurmuş önemli sporcuları hatırlayabilirim.					
17. Spor yapan insanlara saygı duyarım.					
18. Temel spor branşlarının geçişlerinin özelliklerini tanımlayabilirim.					
19. Spor camiası içinden beş kişinin adını hiç düşünmeden sayabilirim.					
20. Sporla ilgili kurumların işlevlerini temel düzeyde bilirim.					
21. Sporun stresi azaltmaya yardımcı olduğunu düşünürüm.					
22. Sporda merak ettiğim konular hakkında araştırma yapmaya çalışırım.					
23. Spor, farklı kültürden insanların kaynaşmalarını sağlayan bir araçtır.					
24. Spor programlarını izlerken seçici davranırım.					
25. İnsanlarla spor hakkında konuşmaktan keyif alırım.					
26. Spor yapmak için bir gerekçeye ihtiyacım olmaz.					
27. Sporun benim için ne anlama geldiğini yazılı olarak ifade edebilirim.					
28. Spor takımlarıyla özdeşleşmiş renkler hafızamda yer edinmiştir.					
29. Halka açık olan spor etkinliklerine katılmaya çalışırım.					
30. Sporun insanın sosyalleşmesine katkı sağladığını düşünürüm.					

Ek-5 İzin Yazıları

ANKARA ESNAF ve SANATKÂRLAR ODALARI BİRLİĞİ
ANKARA UNION OF TRADESMEN AND CRAFTSMEN CHAMBERS

Sayı : 239/ 509
Konu : **Doktora Tez Çalışması**

Ankara : **15 Mart 2017**

Sayın, **Yalçın UYAR**
Öğretim Görevlisi
Ankara Üniversitesi Gölbaşı Yerleşkesi
Spor Bilimleri Fakültesi – 06830
Gölbaşı / ANKARA

İLGİ : 22.02.2017 tarih ve 710 kayıt sayılı dilekçeniz.

(İLGİ) talebinizin incelenmesi sonucunda; A.Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi Spor Bilimleri Anabilim Dalı'nda doktora tezi olarak sunulmak üzere, "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" konulu dilekçeniz ekindeki çalışma anketini İlimizdeki üye iş yerlerinin çalışanlarına kendi rıza ve istekleri doğrultusunda yaptırmanızda Birliğimizce bir sakınca görülmediği hususunu:

Gereği için bilgilerinize rica ederiz.

Kenan ATILLA
Genel Sekreter V.

Hüseyin AR
Başkan Vekili

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

**TÜRKİYE
EMEKLİLER DERNEĞİ**

GENEL MERKEZİ

Dernek Kodu: 06-002-175

Anıttepe Mah. İşık Sk. No: 11/1 Tandoğan - ANKARA • Santral: 0312/230 34 28 - 29 - 89 • Fax: 0312/230 16 41-92 • tued@tued.org.tr • www.tued.org.tr

Sayı: 72

22. / 2. / 20.17

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Enstitünüz doktora öğrencisi Yalçın UYAR tarafından yapılması planlanan "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" adlı doktora tez çalışması ölçek formunun dernek üyelerimize kendi rızaları ve istekleri doğrultusunda uygulanmasında derneğimiz tarafından her hangi bir sakınca bulunmamaktadır.

Arif YILDIZ

Genel Eğt ve Teşk. Sekr.

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Devlet Konservatuvan Müdürlüğü

Sayı : 10871250-302.01.08[302.01.08]-E.433
Konu : Yalçın UYAR'ın tez çalışması izni hk.

15.03.2018

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazımız.

İlgi tarih ve sayılı yazımız incelenmiş olup, Enstitünüz Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın, "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" adlı tez projesi kapsamında Konservatuvanımızda çalışan işçi ve idari personele geliştirmiş olduğu ölçeği uygulaması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

 e-İmza
Prof. Dr. Hasan YENER
Müdür

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Gümüşdere Yerleşkesi Fatih Caddesi No:33 Dışkapı/ANKARA /ANKARA
Telefon No: 0312 317 69 03 Belge Geçer No: 0312 317 08 25
e-posta: devkons@ankara.edu.tr internet adresi: <http://www.audk.ankara.edu.tr>

Bilgi için: Ahmet İÇTÜZER
Teknisyen

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Adli Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü
Enstitü Sekreterliği

Sayı : 90440161-302.08.01-E.82

06.03.2018

Konu : Yalçın UYAR ın Tez Çalışması İzni Hak.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazınız.

Enstitünüz Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" adlı tez projesi kapsamında geliştirmiş olduğu ölçeği Enstitümüz personeline uygulamasında sakınca bulunmamaktadır.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

 e-imzalıdır
Prof. Dr. Sinan SÜZEN
Enstitü Müdürü

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Tıp Fakültesi Cebeci Hastanesi Yerleşkesi 06590 Dikimevi / Ankara /ANKARA
Telefon No: 0312 319 27 34 Belge Geçer No: 0312 319 20 77
e-posta: - internet adresi: -

Bilgi için:Kahraman KILIÇ
MEMUR
Telefon No:(312) 319 27 34

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Hastaneler Başhekimliği
İbni Sina Araştırma ve Uygulama Hastanesi
Hastane Müdürlüğü, Yazı İşleri Birimi

Sayı : 96487027-302.01.08-E.7394

13.03.2018

Konu : Yalçın UYAR'ın tez çalışması hk.

TIP FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : 08.03.2018 tarih ve 93984376-044-E.11766 sayılı yazımız.

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora öğrencisi Yalçın UYAR'ın, "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" konulu tez projesi kapsamında , Hastanemiz personeline geliştirmiş olduğu ölçeği uygulama isteği uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla arz ederim.

 e-İmza ıdır

Prof.Dr. Ayşe Adile KÜÇÜKDEVECİ
Başhekim

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Hacettepe Mah. Talatpaşa Bulvarı No:48/50 Sıhhiye Altındağ/ANKARA
Telefon No:(312)508 23 55 Belgeçer No:(312)508 23 55
e-posta: yazisi@medicine.ankara.edu.tr

Bilgi için:Aysel ÇETİN
Memur

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Belge Yönetimi ve Arşiv Sistemi (BEYAS) Koordinatörlüğü

Sayı : 45571980-302.14.01-E.17742

14.03.2018

Konu : Yalçın UYAR hk.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 13.03.2018 tarihli ve 14267719-302.14.01-E.16427 sayılı yazısı.

Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın ilgi yazısı ile Yalçın UYAR'ın "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" adlı tez projesi kapsamında geliştirdiği ölçeği Koordinatörlüğümüzde görev yapan personele uygulamasında bir sakınca bulunmamaktadır. İlgili kişinin tarih ve saati önceden haber vermesi durumunda yardımcı olunacaktır. Bilgilerinize saygı ile arz ederim.

 e-izimlidir

Prof. Dr. Fahrettin ÖZDEMİRCİ
Koordinatör

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres: Ankara Üniversitesi Gölbaşı 50. Yıl Yerleşkesi BEYAS Binası 06830 Gölbaşı /
ANKARA
e-BEYAS Çağrı Merkezi: (0312) 484 55 78 Santral Tel: (0312) 484 55 78 Dahili
Santral: 5742
e-posta: ebeasyardim@ankara.edu.tr Web: http://beyas.ankara.edu.tr

Bilgi için: Emetullah YILDIRIM
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No: (312) 485 55 78-5700

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Biyoteknoloji Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 57406218-302.01.08-E.256

06.03.2018

Konu : Yalçın UYAR'ın tez çalışması izni hk.

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğüne

İlgi : 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazımız.

İlgili yazımızda belirtmiş olduğumuz, Enstitünüz Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın, "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından" adlı tez projesi kapsamında, Enstitümüzde çalışan işçi ve memur personele geliştirmiş olduğu ölçeği değerlendirmesi uygun bulunmuştur.
Bilgilerinizi ve gereğini arz-rica ederim.

 e-İmza İdir

Prof.Dr. HİLAL ÖZDAĞ
Müdür V.

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

A.Ü. Biyoteknoloji Enstitüsü Müdürlüğü (SİSBİYOTEK) Beşevler 10.Yerleşkesi
(Rektörlük Yanı) 06560 Beşevler/Ankara
Telefon No: 0312 222 58 26 Belge Geçer No: 0312 222 58 72
e-posta: biotek@ankara.edu.tr internet adresi: biotek.ankara.edu.tr

Bilgi için: Asuman Sırma ERZİNCANLI
Memur
Telefon No: (312) 222 58 26-2514

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Hastaneler Başhekimliği
Cebeci Araştırma ve Uygulama Hastanesi
Hastane Müdürlüğü, İdari ve Mali İşler Şefliği

Sayı : 15255985-773.03[773.03]-E.7502
Konu : Yalçın UYAR'ın Tez Çalışması

16.03.2018

TIP FAKÜLTESİ DEKANLIĞINA

İlgi : 08.03.2018 tarihli ve 93984376-044-E.11766 sayılı yazınız.

İlgi yazınızda bahsi geçen; Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın, "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" adlı tez projesi kapsamında, Hastanemizde çalışan işçi ve memur personele geliştirmiş olduğu ölçeği uygulama isteği uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

 e-İmza

Prof. Dr. M. Bahaddin GÜZEL
Rektör Yardımcısı
Hastaneler Başhekimliği

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Tıp Fak.Cad. 06260 Dikimevi - Mamak - Ankara
Tel. No : 0312 595 63 60 Belge Geçer No : 0312 362 34 41
E-Posta : cebbsk1@medicine.ankara.edu.tr

Bilgi için:Hasan ÇİFTÇİ
Memur
Telefon No:(312) 595 63 62

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 29096377-302.01.08-E.2518

06.03.2018

Konu : Yalçın UYAR'ın tez çalışması izni hk.

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazınız.

Enstitünüz Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi Yakup UYAR'ın "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" adlı tez projesi kapsamında geliştirmiş olduğu ölçeği Fakültemizde görev yapan idari personele uygulama isteği Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi saygılarımla rica ederim.

 e-İmzalıdır
Prof. Dr. İhsan ÇİÇEK
Dekan

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Atatürk Bulvarı No:45 06100 Sıhhiye/ANKARA
Tlf: 0312 310 32 80 Belge Geçer No: 0312 310 57 13 ERASMUS Büro: 1705
e-posta: - internet adresi: -

Bilgi için: Sadettin YILMAZ
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No:(312) 310 32 80-1705

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Diş Hekimliği Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 21147257-302.01.08-E.1942

19.03.2018

Konu : Yalçın UYAR'ın tez çalışması izni hk.

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazınız.

Enstitünüz Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın, "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından" adlı tez projesi kapsamında Fakültemizde söz konusu ölçeği uygulama isteği Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

 e- mzal cır

Prof. Dr. Gürkan GÜR
Dekan

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Konya Yolu Sabancı Kız Yurdu Karşısı Beşevler/Ankara /ANKARA
Telefon No: 0312 296 55 15 Belge Geçer No: 0312 212 39 54
e-posta: personel@dentistry.ankara.edu.tr internet adresi: -

Bilgi için: Ayten DALDAL
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No:(312) 296 55 51

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

ANKARA ÜNİVERSİTESİ ECZACILIK FAKÜLTESİ YÖNETİM KURULU KARARLARI

Toplantı Sayısı	Karar Sayısı	Tarih
1688	Karar No: 21612	06.03.2018

Yönetim Kurulu 06.03.2018 Salı günü saat 12:00'da Dekan Prof. Dr. Gülbin ÖZÇELİKAY'ın başkanlığında toplanarak aşağıdaki kararları almıştır.

Karar No:21612- Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 05.03.2018 tarih ve 3277 sayılı yazısı ve ekleri görüşüldü.

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" başlıklı doktora tezi kapsamında yapacağı anketin, Fakültemizde yürütülmesi ve anket sonuçlarından Dekanlığımıza bilgi verilmesi koşulu ile uygun bulunduğuna oy birliği ile karar verildi.

Prof. Dr. Gülbin ÖZÇELİKAY
(Dekan)

Prof. Dr. Aysegül KARATAŞ

Prof. Dr. Sulhiye YILDIZ

Prof. Dr. Ayşe Mine GENÇLER ÖZKAN

Doç. Dr. İlker ATEŞ

Doç.Dr.Mehmet ALP

Yrd.Doç.Dr.Işıl ÖZAKCA

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü
Enstitü Sekreterliği
ÖĞRENCİ İŞLERİ

Sayı : 98761816-302.08.01-E.1383

09.03.2018

Konu : Yalçın UYAR'ın Çalışma İzni Hk.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınız ile, Enstitünüz Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" konulu proje çalışması kapsamında bizzat araştırmacı tarafından yapılacak olan ölçek uygulamasına Enstitümüzde çalışan işçi ve memur personelin çalışmaya katılmayı gönüllü olarak kabul etmeleri halinde uygun görülmüştür.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

 e-İmza
Prof. Dr. İsmail GÜVEN
Müdür

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Cebeci Yerleşkesi 06590; Cebeci/Ankara
/ANKARA
Telefon No: 0312 362 99 05 / 5322 Belge Geçer No: 0312 362 73 97
e-posta: ebens@education.ankara.edu.tr internet adresi: -

Bilgi için: EMEL SÜKÜN
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No: (312) 362 99 05-5310

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Bilimleri Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 32698431-044-E.1204

06.03.2018

Konu : Yalçın UYAR'ın tez çalışması izni hk.

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazımız.

Enstitünüz Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın, "*Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi*" adlı tez projesi kapsamında, Fakültemizde çalışan işçi ve memurlara ölçek uygulama isteği bizzat araştırmacının kendisi tarafından gönüllülük esasına dayalı olarak yapılması koşuluyla uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla arz/rica ederim.

 e- mza lı cır

Prof. Dr. Fatma BIKMAZ
Dekan

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ankara Üniversitesi Cebeci Yerleşkesi Cebeci-Çankaya/Ankara /ANKARA
Telefon No: 0312 363 33 50 Belge Geçer No: 0312 363 61 45
e-posta: - internet adresi: -

Bilgi için: Zeynep ÇAKIR
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No: (312) 363 33 50

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 18242505-302.01.08-E.3336

05.03.2018

Konu : Yalçın UYAR'ın Tez Çalışması İzni

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazımız.

Enstitünüz Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencilerinden Yalçın UYAR'ın, "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" adlı tez projesi kapsamında, Enstitümüzde çalışan personellerimize geliştirmiş olduğu ölçeği uygulama isteği uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi saygılarımla arz ederim.

 e- imza

Prof.Dr. Atıla YETİŞEMİYEN
Enstitü Müdürü

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

İrfan Baştuğ Caddesi 06110 Dışkapı/ANKARA
Telefon No: 0312 316 60 33-34-35 Belge Geçer No: 0312 316 60 36
e-posta: fenbilim@ankara.edu.tr internet adresi: <http://fenbilimleri.ankara.edu.tr>

Bilgi için:Nurcan USLU
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No:(312) 316 60 34-1147

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Fen Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 13541506-302.01.08[302.01.08]-E.1378
Konu : Yalçın UYAR'ın tez çalışmasını uygulama
isteğinin uygunluğu hk.

12.03.2018

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazınız.

Enstitünüz Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi Yalçın Uyar'ın, "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" adlı tez projesi kapsamında, Fakültemizde çalışan işçi ve memur personelimize geliştirmiş olduğu ölçeği uygulama isteği Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinize saygılarımla arz/rica ederim.

 e-izal on

Prof. Dr. Selim Osman SELAM
Dekan

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Beşevler 10. Yıl Yerleşkesi Döğol Caddesi 06100 Tandoğan / ANKARA
Telefon No: 0312 212 67 20/1404 Belge Geçer No: 0312 223 23 95
e-posta: - internet adresi: -

Bilgi için: Eren TOPÇUOĞLU
Bilgisayar İşletmeni

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Gıda Güvenliği Enstitüsü Müdürlüğü
Enstitü Sekreterliği
PERSONEL İŞLERİ

Sayı : 45733208-302.01.08-E.43

12.03.2018

Konu : Yalçın UYAR'ın tez çalışması izni hk.

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazınız.

Üniversitemiz Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın, "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından " adlı tez projesi kapsamında, Birimimizde ilgi yazı ile uygulanması istenen söz konusu ölçek verileri yalcinuyar@gmail.com adresine mail olarak iletilmiştir.

Bilgilerinize saygı ile arz ve rica ederim.

 e-İmza

Prof. Dr. Nevzat ARTIK
Enstitü Müdürü

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Telefon No : null Belgegeçer No : null

Bilgi için: Derya ÖZDAMAR
Memur
Telefon No: (312) 596 10 88

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanlığı
Sekreterlik Bürosu

Sayı : 71051513-302.01.08-E.298

08.03.2018

Konu : Yalçın Uyar'ın tez çalışması izni hk.

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazımız.

Enstitümüz Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın " Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" adlı tez projesi kapsamında, Fakültemizde çalışan personelimize geliştirmiş olduğu ölçeği uygulama isteği uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi saygılarımla rica ederim.

 e-İmzalıdır

Prof. Dr. Ömer ADIGÜZEL
Dekan

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ankara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Gümüşdere Yerleşkesi Fatih Caddesi No:
33/A Keçiören/ANKARA
(312)316 4920
guzelsanatl@ankara.edu.tr

Bilgi için: Ayyemur DÖKMECİ
Bilgisayar İşletmeni

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Hukuk Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 98441590-302.01.08[302.01.08]-E.944
Konu : Yalçın UYAR'ın tez çalışması izni hk.

28.03.2018

ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazınız.

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi *Yalçın Uyar*'ın "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" konulu tez projesi kapsamında anket çalışması yapmasının, anket yapılacak kişilerin rızası doğrultusunda uygun görülmüştür.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

 e-İmzalıdır

Doç. Dr. Güneş OKUYUCU ERGÜN
Dekan V.

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Cemal Gürsel Cad. No: 58 06590 Kurtuluş-Çankaya/ANKARA /ANKARA
Telefon No: 0312 595 51 93 Belge Geçer No: 0312 595 50 13
e-posta: - internet adresi: -

Bilgi için: Selma ONAR
Memur
Telefon No:(312) 595 50 10

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Hukuk Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 98441590-302.01.08[302.01.08]-E.944
Konu : Yalçın UYAR'ın tez çalışması izni hk.

28.03.2018

ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazınız.

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi *Yalçın Uyar*'ın "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" konulu tez projesi kapsamında anket çalışması yapmasının, anket yapılacak kişilerin rızası doğrultusunda uygun görülmüştür.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

 e-İmzalıdır

Doç. Dr. Güneş OKUYUCU ERGÜN
Dekan V.

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Cemal Gürsel Cad. No: 58 06590 Kurtuluş-Çankaya/ANKARA /ANKARA
Telefon No: 0312 595 51 93 Belge Geçer No: 0312 595 50 13
e-posta: - internet adresi: -

Bilgi için: Selma ONAR
Memur
Telefon No:(312) 595 50 10

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Hukuk Müşavirliği

Sayı : 30542496-045.02-E.26072

18.04.2018

Konu : Yalçın UYAR Hk. (Müt-18/09)

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

- İlgi : a) Ankara Üniversitesi Rektörlüğü (Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)'nın 13.03.2018 tarihli ve 14267719-302.14.01-E.16427 sayılı yazısı.
b) Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın 05.04.2018 tarihli ve 14267719-302.14.01-E.23060 sayılı yazısı.

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor Doktora Programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" adlı tez projesi kapsamında geliştirdiği ölçeği Müşavirliğimizde çalışan personele uygulanmasında bir sakınca bulunmadığı değerlendirilmiştir.

Bilgilerinizi saygı ile arz ederim.

 e-İmza İdir

Doç. Dr. Gaye BAYCIK
Hukuk ve Mevzuat İşleri Koordinatörü

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ankara Üniversitesi Rektörlüğü 06100-Tandoğan/ANKARA
Telefon No: (312) 213 49 13 - 212 60 40 Belge Geçer No: (312) 221 28 19
İnternet adresi: www.ankara.edu.tr

Bilgi için: Bediham TAMSÖZ YILDIRIM
Avukat

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı

Sayı : 45206701-302.14.01-E.19285

21.03.2018

Konu : Yalçın UYAR hk.

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi : 13.03.2018 tarihli ve 14267719-302.14.01-E.16427 sayılı yazınız.

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor Doktora Programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" adlı tez projesi kapsamında geliştirdiği ölçeği Başkanlığımızda çalışan personele uygulama isteği uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla arz ederim.

 e-İmza

SEMA ŞAHİN

İdari ve Mali İşler Daire Başkanı

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Beşevler 10.Yıl Yerleşkesi Emniyet Mah. İncitaşı Sok.Ord.Prof.Dr. Şevket Aziz Kansu
Binası B Blok Kat:8 Yenimahalle/ANKARA
Telefon No: (312) 214 13 50 -64 Faks: (312) 215 34 66
e-posta: imid@ankara.edu.tr internet adresi: <http://imid.ankara.edu.tr>

Bilgi için:Nurten KAYIRGA
Hizmetli
Telefon No:(312) 214 13 50-6118

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
İlahiyat Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 88957762-302.01.08[302.01.08]-E.682

08.03.2018

Konu : Yalçın UYAR'ın tez çalışma izni hk.

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazınız.

Enstitünüz Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" adlı tez projesi kapsamında, Fakültemiz personeline geliştirmiş olduğu ölçeği uygulaması uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize saygı ile rica ederim.

 e-imza

Prof. Dr. İsmail Hakkı ÜNAL
Dekan

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 06500 Beşevler/ANKARA
Telefon No: 0312 212 68 00/1205-1314 Belge Geçer No: 0312 213 00 03
e-posta: ilahiyat@ankara.edu.tr - internet adresi: www.divinity.ankara.edu.tr

Bilgi için: Tülay KEKLIKÇİ
Memur
Telefon No: (312) 212 68 00-1205

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
İletişim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 79150020-302.01.08-E.825

09.03.2018

Konu : Yalçın UYAR'ın tez çalışması izni hk.

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazımız.

Enstitünüz Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora öğrencisi Yalçın UYAR' ın "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi " adlı tez projesi kapsamında geliştirilmiş olduğu ölçeği Fakültemizde uygulaması uygun görülmüştür.

Bilgilerinize saygı ile rica ederim.

 e-imzalıdır

Prof. Dr. Abdulrezak ALTUN
Dekan

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Cebeci Yerleşkesi Cemal Gürsel Caddesi 06590 Cebeci/ANKARA /ANKARA
Telefon No: 0312 319 77 14 / 218 Belge Geçer No: 0312 362 27 17
e-posta: - internet adresi: -

Bilgi için: Ayşe AKTEPE
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No: (312) 319 77 14-219

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Kök Hücre Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 17683163-302.01.08[302.01.08]-E.127
Konu : Yalçın UYAR'ın tez çalışması izni hk.

12.03.2018

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazınız.

İlgide kayıtlı yazınızda bildirilen " Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi " adlı tez projesi kapsamında Birimimizde çalışan işçi ve memur personele söz konusu ölçeği uygulaması uygun bulunmuştur. Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

 e- mzal cır
Prof. Dr. Günhan GÜRMAN
Enstitü Müdürü

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ceyhan Atuf Kansu Cad. No:169 Cevizlidere 06520 Balgat/ANKARA
Telefon No: 0312 583 67 00 Belge Geçer No: 0312 583 66 05
e-posta: kokhucres@ankara.edu.tr internet adresi: -

Bilgi için: İmdat EROL
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No:(312) 583 67 00-6676

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı

Sayı : 20579876-302.14.01-E.17772

14.03.2018

Konu : Yalçın UYAR'ın Anket Çalışması hk.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

İlgi : Ankara Üniversitesi Rektörlüğü (Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)'nın 13.03.2018 tarihli ve 14267719-302.14.01-E.16427 sayılı yazısı.

İlgide kayıtlı yazı ile Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor Doktora Programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" adlı tez projesi kapsamında geliştirdiği ölçeği birimimizde çalışan personele uygulama talebi değerlendirilmiş, ilgili çalışmanın birimimizde uygulanması hususunda herhangi bir sakınca bulunmamıştır.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

 e-İmzalıdır

Tuna CAN

Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanı Vekili

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ankara Üniversitesi Tandoğan Yerleşkesi Öğrenme Merkezi; Döğol Caddesi 06100
Tandoğan / Ankara ÇANKAYA/ANKARA
Telefon No: (312) 223 57 61 Belge Geçer No: (312) 213 95 32
e-posta: kutuphane@ankara.edu.tr internet adresi: http://kutuphane.ankara.edu.tr/

Bilgi için: Zöhre Ayten BAYİS
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No: (312) 223 57 61-3006

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Mühendislik Fakültesi Dekanlığı
Fakülte Sekreterliği

Sayı : 21846485-730.08.03-E.1489

06.03.2018

Konu : Yalçın Uyar'ın Anket Uygulama İsteği

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.03.2018 tarih ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazımız.

Enstitünüz Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın, "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" başlıklı tez çalışması kapsamında uygulayacağı anketin, Dekanlığımız personeline gönüllülük esasına göre yapılması uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi saygılarımla rica ederim.

 e-İmza İdri
Prof. Dr. Aziz TEKİN
Dekan

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ankara Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi Dekanlığı 50. Yıl Yerleşkesi Bahçelievler
Mh, 35. Caddesi 1-G Blok 1. Kat 06830 Gölbaşı/ Ankara/ Türkiye
Telefon No: 0312 203 33 00 Belge Geçer No: 0312 212 74 64
<http://www.eng.ankara.edu.tr> dean@eng.ankara.edu.tr

Bilgi için: Sevim ŞENEL
Veri Hazırlama ve Kontrol İşletmeni
Telefon No: (312) 203 33 36

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Personel Daire Başkanlığı

Sayı : 62535980-302.14.01-E.28372

27.04.2018

Konu : Yalçın UYAR hk.

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi : 13.03.2018 tarihli ve 14267719-302.14.01-E.16427 sayılı yazınız.

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor Doktora Programı öğrencisi Yalçın Uyar'ın "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" adlı tez projesi kapsamında geliştirdiği ölçeği Başkanlığımızda çalışan personelimize uygulama isteği, bizzat araştırmacının kendisi tarafından gönüllülük esasına dayalı olarak yapılması koşuluyla uygun görülmüştür.

Bilginizi saygı ile rica ederim.

 e-İmza

Prof. Dr. Sibel Ayşıl ÖZKAN
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Tandoğan Yerleşkesi, Döğol Caddesi 06100 Tandoğan/ANKARA
Telefon No: 0 (312) 212 60 40 Belgegeçer No: 0 (312) 215 14 59
e-posta: persdb@ankara.edu.tr internet adresi: <http://personeldb.ankara.edu.tr> Twitter:
@AnkaraUni

Bilgi için: İlay BÖLEK
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No: (312) 212 60 40-2146

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanlığı
Fakülte Sekreterliği

Sayı : 46732005-302.01.08-E.1275

21.03.2018

Konu : Yalçın UYAR'ın tez çalışması izni hk.

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazımız.

Enstitünüz Spor Bilimleri Fakültesi Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve tutumları Açısından Değerlendirilmesi" isimli tez projesi kapsamında, Fakültemizde çalışan idari personelimize geliştirmiş olduğu ölçeği uygulama isteği, veri toplanmasının araştırmacı tarafından yapılması ve personelimizin araştırmaya katılmayı etmesi koşuluyla çalışmanın yapılması Dekanlığımız tarafından uygun görülmüştür.

Bilgilerinize saygılarımla rica ederim.

 e-İmza İdir

Prof. Dr. Neriman ARAL
Dekan

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Aktaş Mahallesi Plevne Caddesi No:5 06080 Atındağ / ANKARA
Telefon No: 0312 319 14 50/1101 Belge Geçer No: -
e-posta: - internet adresi: -

Bilgi için: Alim ŞAHİN
Memur

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Müdürlüğü

Sayı : 80769671-302.01.08-E.569

12.03.2018

Konu : Yalçın UYAR'ın tez çalışması izni hk.

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazınız.

İlgili yazınızda adı geçen öğrencinin "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" adlı tez projesi için geliştirmiş olduğu ölçeği birimimiz personeline uygulayabilmesi Yüksekokulumuzca uygun görülmüştür.

Gereği için bilgilerinize saygı ile arz ederim.

 e-İmza ıdır

Prof. Dr. Serap ALSANCAK
Müdür

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

- /ANKARA
Telefon No: 0312 357 32 42 / 120 Belge Geçer No: 0312 380 48 68
e-posta: shmyo@medicine.ankara.edu.tr internet adresi: -

Bilgi için İbrahim GÜNER
Memur
Telefon No:(312) 357 32 42-6615

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı

Sayı : 12171993-302.14.01-E.18397

19.03.2018

Konu : Yalçın UYAR hk.

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi : Ankara Üniversitesi Rektörlüğü (Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)'nın 13.03.2018 tarihli ve 14267719-302.14.01-E.16427 sayılı yazısı.

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor Doktora Programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" adlı tez projesi kapsamında geliştirdiği ölçeği Başkanlığımızda çalışan personele uygulaması uygun görülmüştür.

Bilgilerinize saygı ile arz ederim.

 e - imza ıdır

Şükrü GÜLFİDAN
Daire Başkan V.

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ankara Üniversitesi Gölbaşı 50. Yıl Yerleşkesi 06830 Gölbaşı/ANKARA
Telefon No: 0312 362 97 20 Faks No: 0312 362 97 20 7870
e-posta: - sksidari@ankara.edu.tr internet adresi: -http://sks.ankara.edu.tr

Bilgi için: Mazlum AR
Memur

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 77197330-302.01.08-E.571

09.03.2018

Konu : Yalçın UYAR'ın tez çalışması izni hk.

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazımız.

Enstitünüz Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın, "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" adlı tez projesi kapsamında, Fakültemizde çalışan işçi ve memur personeline geliştirmiş olduğu ölçeği uygulama isteği Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi saygı ile rica ederim.

 e- mzal cır

Prof. Dr. Kadir GÜRDAL
Dekan

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

A.Ü Siyasal Bilgiler Fakültesi Cemal Gürsel cad. 06590 Cebeci Kampüs
Çankaya/ANKARA /ANKARA
Telefon No: 0312 595 12 00 Belge Geçer No: 0312 319 77 36
e-posta: - internet adresi: -

Bilgi için: Mehmet GÜNEY
Şef
Telefon No:(312) 595 12 82

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 28735642-302.01.09-E.6498

14.03.2018

Konu : Yalçın Uyar'ın Tez Çalışması İzni hk.

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'nün 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazısı.

Enstitümüz Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi Yalçın Uyar'ın "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" konulu tez çalışması kapsamında, Enstitümüz personeline ilgede kayıtlı yazımız ekinde gönderilen anketi uygulama isteği uygun mütalaa edilmektedir.

Bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

 e-İmza
Prof. Dr. Z. Kenan BİLİCİ
Müdür

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ankara Üniversitesi Tandoğan Yerleşkesi Ord.Prof.Dr. Şevket Aziz KANSU Binası B
Blok Kat: 6 Beşevler/ANKARA
Telefon No: (0312) 214 13 50 Belge Geçer No: (0312) 600 01 13-14
e-posta: <http://sosbilens.ankara.edu.tr/>

Bilgi için: Esra DEĞER
Bilgisayar İşletmeni

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı

Sayı : 43533162-302.14.01[302.14.01]-E.20522

26.03.2018

Konu : "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi
Düzeyi ve Tutumları Açısından
Değerlendirilmesi" Adlı Tez Projesi hk.

ÖĞRENCİ İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞINA

İlgi : Ankara Üniversitesi Rektörlüğü (Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)'nın 13.03.2018 tarihli
ve 14267719-302.14.01-E.16427 sayılı yazısı.

İlgi yazıda, Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor Doktora Programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" adlı tez projesi kapsamında geliştirdiği ölçeği Üniversitemiz birimlerinde uygulama isteği belirtilmekte olup, konu ile ilgili görüşlerin ilgili Enstitüye gönderilmek üzere iletilmesi istenmektedir.

Bu kapsamda, spor farkındalığına ilişkin görüşlerin belirleneceği soruların yer aldığı anket Başkanlığımızda görev yapan 13 personel tarafından doldurulmuş olup, yazımız ekinde fiziki olarak gönderilmektedir.

Bilgilerinizi ve gereğini saygı ile arz ederim.

e-İmza ıdır

Semra KURTÇA
Strateji Geliştirme Daire Başkanı

Ek : Anket (3'er sayfa, 13 adet)

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ankara Üniversitesi Rektörlüğü 06100 Tandoğan/Ankara /ANKARA
Telefon No: 0312 212 60 40 / 2063 Belge Geçer No: 0312 222 29 74
e-posta: strateji@ankara.edu.tr internet adresi: -

Bilgi için: Demet ARSLANTAŞ
Tekniker
Telefon No: (312) 212 60 40-2082

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Tıp Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 93984376-044-E.12839
Konu : Yalçın Uyar'ın Tez Çalışması

20.03.2018

ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
(Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : a) 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazımız.
b) İbni Sina Araştırma ve Uygulama Hastanesi Başhekimliği (İbni Sina Hastanesi Yazı İşleri Birimi)'nin 13.03.2018 tarihli ve 96487027-302.01.08-E.7394 sayılı yazısı.

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora öğrencisi Yalçın UYAR'ın, "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" konulu tez projesi kapsamında geliştirmiş olduğu ölçeği Fakültemiz personeline uygulama isteği uygun görülmüştür.

Bilgilerinize saygı ile rica ederim.

 e-imza ıdır

Prof. Dr. Gülfem Elif ÇELİK
Dekan

Ek :

- 1 - Yazı (1 sayfa)
- 2 - Yazı (1 sayfa)

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Altındağ İlçesi Hacettepe Mahallesi A.Adnan Saygun Caddesi No: 35 Morfoloji Binası
06100 Sıhhiye/Altındağ/ANKARA
Telefon No: 0312 595 82 01 Belge Geçer No: 0312 310 63 70
e-posta: yazı@medicine.ankara.edu.tr internet adresi: -

Bilgi için: Ebru CAN
Memur
Telefon No: (312) 595 82 01

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Müdürlüğü
Enstitü Sekreterliği
ÖĞRENCİ İŞLERİ

Sayı : 93350357-302.01.08-E.277

23.03.2018

Konu : Yalçın UYAR'ın tez çalışması izni hk.

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazımız.

Enstitünüz Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın, " Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından " adlı tez projesi kapsamında, Enstitümüzde çalışan personele geliştirmiş olduğu ölççeği uygulama isteği uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize saygı ile arz ederim.

 e imza ıdır

Prof. Dr. Temuçin Faik ERTAN
Müdür

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Gümüşdere Yerleşkesi Fatih Caddesi No:33 06280
Telefon No: 0312 316 62 69 Belge Geçer No: 0312 316 91 31
e-posta: tite@ankara.edu.tr web:tite.ankara.edu.tr

Bilgi için:Özkan KOÇAK
Bilgisayar İşletmeni
Telefon No:(312) 316 62 69-1224

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Veteriner Fakültesi Dekanlığı

Sayı : 21304664-302.01.08-E.1993

06.03.2018

Konu : Yalçın UYAR'ın tez çalışması izni hk.

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazınız.

Enstitünüz Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın, "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" adlı tez projesi kapsamında geliştirmiş olduğu ölçeği, Fakültemiz işçi ve memur personeline uygulaması uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla arz ederim.

 e-İmzalıdır

Prof. Dr. Belgin SARİMEHMETOĞLU
Dekan

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

İrfan Baştuğ Caddesi 9/C 06110 Dışkapı/ANKARA /ANKARA
Telefon No: 0312 317 03 15 / 217 Belge Geçer No: 0312 316 44 72
e-posta: - internet adresi: -

Bilgi için: Hatice Hilal GÜMÜŞOK
Memur
Telefon No: (312) 317 03 15-4463

Ek-5 İzin Yazıları (Devam)

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Yabancı Diller Yüksekokulu Müdürlüğü

Sayı : 24329676-302.01.08-E.299

06.03.2018

Konu : Yalçın UYAR'ın tez çalışması izni hk.

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 05.03.2018 tarihli ve 23757613-302.01.08-E.3277 sayılı yazınız.

Enstitünüz Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın, "Toplumun Spor Farkındalıklarının Bilgi Düzeyi ve Tutumları Açısından Değerlendirilmesi" adlı tez projesi kapsamında, Birimimizde çalışan işçi ve memur personeline geliştirmiş olduğu ölçeği uygulama isteğine ilişkin ilgi yazınız alınmıştır.

Konu ile ilgili olarak Enstitünüz Spor Bilimleri Anabilim Dalı Beden Eğitimi ve Spor doktora programı öğrencisi Yalçın UYAR'ın birimimiz personeline söz konusu ölçeği uygulaması uygun görülmüştür.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

 e-İmza İdir

Prof. Dr. Hüseyin Can ERKİN
Müdür

Not: 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu gereği bu belge elektronik imza ile imzalanmıştır.

Ankara Üniversitesi 50 Yıl Yerleşkesi Gölbaşı - ANKARA
Telefon No: (312) 485 05 07 Belge Geçer No: (312) 485 38 20
e-posta: yabdil@ankara.edu.tr internet adresi: -yabdil@ankara.edu.tr

Bilgi için:Hatice KOÇAK
Memur

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Yalçın UYAR
Doğum Yeri: Ankara
Uyruğu: T.C.
Yabancı Dil: İngilizce
İletişim Bilgileri: yuyar@ankara.edu.tr, yalcinuyar@gmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

Doktora: Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Anabilim Dalı, 2014-2019
Yüksek Lisans: Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, 2011-2013
Lisans: Ankara Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yöneticiliği Bölümü, 2004-2009

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ankara'daki Özel Spor Merkezlerinde Çalışan Personelin İş Doyum Düzeylerinin Değerlendirilmesi.

DOKTORA TEZİ

Spor Farkındalığı Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Toplumun Spor Farkındalıklarının Değerlendirilmesi.

SERTİFİKA VE BELGELER

Serbest Stil Danslar Antrenörlük Belgesi (SGM -TDSF).
Serbest Stil Danslar Hakemlik Belgesi (SGM – TDSF).
Jimnastik Antrenörlük Belgesi (SGM- TCF).
Tenis Antrenörlük Belgesi (SGM – TTF).
Dopingle Mücadele Eğitmenliği ve Doping Kontrol Görevlisi Sertifikası (TMOK – TDMK).

İŞ TECRÜBESİ

Ankara Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Öğretim Görevlisi, 2015- Devam Ediyor.

İğdır Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Yöneticiliği Bölümü, ÖYP Araştırma Görevlisi, 2013-2015.

YAYIN LİSTESİ

Uluslararası Hakemli Dergilerde Yayımlanan Makaleler:

Erdeveciler Ö., **Uyar, Y.**, Sunay, H., Atlı, A., (2017). Determination of Faculty of Sport Sciences Students' media Literacy Levels (Example of Ankara Province). Journal of Sports and Physical Education (IOSR-JSPE) 4(5), pp,51-60.

Uyar Y., Sunay H.(2016). "Private Sports Centers in The Province Ankara Task Levels of Job Satisfaction of Staff Engaged in Evaluation" International Journal of Human Sciences, (13)2, pp.338-3353.

Uluslararası Bilimsel Toplantılarda Sunulan ve Bildiri Kitabında Basılan Bildiriler:

Uyar Y., Sunay H., (2017). "İç Anadolu Bölgesindeki Profesyonel Futbolcuların İş Doyum Düzeylerinin Değerlendirilmesi" 15-18 Kasım Tarihleri Arasında Düzenlenen 15. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresine Sözel Bildiri ile Katılım. Antalya, 2017.

Sunay H., **Uyar Y.**, (2017). "Türkiye, Almanya, ABD ve Avustralya Spor Sistemlerinin Bazı Değişkenler Açısından Karşılaştırılması" 23-26 Kasım Tarihleri Arasında Düzenlenen Dünya Spor Bilimleri Araştırmaları Kongresine Sözel Bildiri ile Katılım. Manisa, 2017.

Uyar Y., Sunay H., (2017). "Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Bilgi Okur-Yazarlığı Düzeylerinin Belirlenmesi" 19-22 Ekim Tarihleri Arasında Düzenlenen Uluslararası 9. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Kongresine Sözel Bildiri ile Katılım. Antalya, 2017.

Erdeveciler, Ö., Sunay, H., Gülşen, D.B.A., **Uyar, Y.**, Gök, Y., Altunay, B., (2017). "Türkiye ve A.B.D. Antrenör Eğitim Programlarının Karşılaştırılmalı Olarak İncelenmesi" 21-23 Mayıs Tarihleri Arasında Düzenlenen Uluslararası Balkan Spor Bilimleri Kongresine Sözel Bildiri ile Katılım. Bursa 2017.

Uyar Y., Sunay H., Erdeveciler Ö., Uyar H., (2017). “Dark Side of Sports; Doping” International Conference on Exercise, Sports and Health. Oral Presentation. 12-13 April, Tirana- Albania 2017.

Uyar Y., Sunay H., Akalan C., Erdeveciler Ö., Atlı A., (2016) “Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Medya Okuryazarlığı Düzeylerinin Belirlenmesi” 01-04 Kasım tarihleri arasında düzenlenen 14. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresine Poster Bildiri ile Katılım. Antalya, 2016.

Uyar Y., Sunay H., (2016) “Ankara’daki Özel Spor Merkezlerinde Çalışan Personelin İş Doyum Düzeylerinin Değerlendirilmesi” 13-16 Ekim tarihleri arasında düzenlenen Uluslararası Avrasya Spor, Eğitim ve Toplum Kongresine Sözel bildiri ile katılım. Antalya, 2016.

Uyar Y., Balcı V.,(2015) “Oyun ve Kültürden Hegemonik Spora” 7-8 Mayıs 2015 Tarihleri Arasında Düzenlenen 1. Uluslararası Oyun ve Oyuncak Kongresine Sözel Bildiri ile Katılım, Erzurum, 2015.

Uyar Y., Sunay H., Koçak F., Uyar H., (2012). “Spor Yöneticiliği Bölümünde Okuyan ve Girmek İçin Hazırlanan Öğrencilerin Spor Yöneticiliği Bölümünü Tercih Etme Nedenleri” 12-14 Aralık 2012 Tarihleri Arasında Düzenlenen 12. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresine Poster Bildiri ile Katılım, Denizli, 2012.

Uyar Y., Sunay H., Koçak F., Uyar H., (2012). “Spor Yöneticiliği Bölümü Müfredat Programlarına İlişkin Son Sınıf Öğrenci Görüşleri”, 12-14 Aralık 2012 Tarihleri Arasında Düzenlenen 12.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresine Poster Bildiri ile katılım, Denizli, 2012.

Uyar Y., Sunay H., (2010). “Üniversite Spor Yöneticiliği Eğitiminin Ankara İli Spor Kamuoyu Tarafından Algılanma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma” 10-12 Kasım 2010 Tarihleri Arasında Gerçekleştirilen 11. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresine Poster Bildiri ile Katılım. Antalya, 2010.

Yazılan Ulusal Kitaplar veya Kitaplarda Bölümler:

Sunay, H., **Uyar, Y.**(2017). “Sporda Antrenörlük Alanı” Spor Bilimlerine Giriş, (Editör: Hakan Sunay), Gazi Kitabevi. Ankara, s.211-277. Bölüm Yazarlığı.

Sunay, H., **Uyar, Y.**(2017). “Antrenörlük Eğitimi (Türkiye’de ve Dünyada” Spor Bilimlerine Giriş, (Editör: Hakan Sunay), Gazi Kitabevi. Ankara, s.283-309. Bölüm Yazarlığı.

Uyar Y., Balcı V. (2016).“Futbolda Altyapı Modelleri” Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu “Av. Hasan Aydın Tansu” Armağanı, (Editör: Tacar Çağlar), Ankara, s.281-335. Bölüm Yazarlığı.

Ulusal Hakemli Dergilerde Yayımlanan Makaleler:

Uyar Y., Sunay H.,(2009) “Üniversite Spor Yöneticiliği Eğitiminin Ankara İli Spor Kamuoyu Tarafından Algılanma Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma” Spormetre, Cilt;7, Sayı;4, Aralık, 2009, Ankara.

Ulusal Bilimsel Toplantılarda Sunulan ve Bildiri Kitabında Basılan Bildiriler:

Uyar Y.,(2016). “Oyun ve Kültürden Hegemonik Spora” 12-14 Mayıs 2016 Tarihleri Arasında İstanbul’da Gerçekleştirilen 9. Uluslararası Katılımlı Spor Bilimleri Öğrenci Kongresine Davetli Konuşmacı Olarak Katılım. İstanbul, 2016.

İlter R., Sunay H., **Uyar Y.,** Bingöl A., Müniroğlu S., (2015) “Ankara İlindeki 2. 3. ve Bölgesel Amatör Liglerinde Oynayan Kadın Voleybolcuların Sakatlanma Sıklıklarının İncelenmesi” 30 Haziran-2 Temmuz Tarihleri Arasında Düzenlenen 6. Antrenman Bilimi Kongresine Poster Bildiri ile Katılım, Ankara, 2015.